รายงานผลวิจัย

เรื่อง

การแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย

Privatization of Jails in Thailand

โดย

นายนคร วัลลิภากร

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจาก มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2549

ISBN 978-974-671-574-4

DRAFT

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาจากท่าน ศาสตราจารย์ ดร. คณิต ณ นคร ที่ให้โอกาสข้าพเจ้าได้ดำเนินการทำวิจัย และให้คำแนะนำ ข้อคิดต่างๆในการศึกษาค้นคว้าและขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สรชัย พิศาลบุตร ที่กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำในการศึกษาค้นคว้า และขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธานี วรภัทร์ ที่กรุณาให้ข้อมูล ให้คำแนะนำตลอดจนให้ข้อคิดชี้แนะแนวทางในการปรับปรุงการศึกษาวิจัยฉบับนี้ให้สมบรูณ์ยิ่งขึ้น

ผู้ศึกษาขอแสดงความขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่กรุณาสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม และขอขอบคุณกรมราชทัณฑ์ที่อนุญาตให้ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาและเก็บข้อมูล ขอขอบคุณ คุณพรมรีย์ ไกรทองและน้องๆร่วมงานคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ที่ให้ความช่วยเหลือผู้เขียนเสมอมา

ท้ายสุดนี้ผู้เขียน ขอกราบขอบคุณ คุณตาร้อยตำรวจตรีคลี่ วัลลิภากร คุณยายสมจิตต์ วัลลิภากร คุณแม่ทวีสิน วัลลิภากร บุพการีของผู้ศึกษาที่ให้โอกาสทุกสิ่งในชีวิต อบรมสั่งสอนให้คำแนะนำแก่ผู้ศึกษา และขอขอบคุณ คุณสุพิชฌาย์ ชวนชื่น ที่เป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือเคียงข้างผู้ศึกษาเสมอมา

อนึ่ง หากการศึกษาวิจัยฉบับนี้มีคุณค่า และมีประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าของผู้สนใจผู้เขียนขออุทิศให้บุพการี และผู้มีพระคุณทุกท่าน ส่วนความผิดพลาดและข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนกราบขออภัยมา ณ โอกาสนี้ และขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... ก

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... ข

กิตติกรรมประกาศ..... ค

สารบัญตาราง..... ซ

บทที่

1. บทนำ..... 1

1.1 ความสำคัญของปัญหา..... 1

1.2 วัตถุประสงค์..... 9

1.3 สมมติฐาน..... 9

1.4 ขอบเขตของการวิจัย..... 10

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 11

1.6 ระเบียบวิจัย..... 11

2. รายละเอียดและสาระสำคัญของการแปรรูปเรือนจำ..... 13

2.1 รัฐธรรมนูญกับการลงโทษจำคุก..... 13

2.2 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษ..... 21

2.3 กฎหมายเกี่ยวกับกับการแปรรูปเรือนจำ..... 25

2.4 ภารกิจของเรือนจำ..... 31

2.5 การบริหารจัดการเรือนจำ..... 36

2.6 เหตุผลในการแปรรูปเรือนจำ..... 50

2.7 ทฤษฎีว่าด้วยการแปรรูปเรือนจำ..... 53

2.8 รูปแบบของการแปรรูปเรือนจำ..... 65

2.9 มาตรฐานสากลเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขัง..... 70

3. การแปรรูปเรือนจำในต่างประเทศ 79

3.1 ประเทศอังกฤษ 79

3.1.1 ลักษณะของงานราชทัณฑ์โดยทั่วไป..... 80

3.1.2 การแปรรูปเรือนจำ..... 81

3.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา..... 90

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3.2.1 ลักษณะของงานราชทัณฑ์โดยทั่วไป..... 90

3.2.2 การแปรรูปเรือนจำ..... 94

3.3 ประเทศแคนาดา..... 100

3.3.1 ลักษณะของงานราชทัณฑ์โดยทั่วไป..... 100

3.3.2 การแปรรูปเรือนจำ..... 103

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณแบบสอบถาม..... 106

4.1 สาระสำคัญของการวิจัย..... 106

4.2 ผลของการวิจัย..... 107

4.2.1 หมวดที่ 1 แสดงร้อยละของข้อมูลกลุ่มภาพรวมจากผลตอบแบบสอบถาม กลุ่มอาชีพต่าง ๆ กับความคิดเห็นในประเด็นตามแบบสอบถาม..... 107

4.2.2 หมวดที่ 2 แสดงร้อยละของข้อมูลกลุ่มผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม กับความคิดเห็นในประเด็นตามแบบสอบถาม..... 119

4.2.3 หมวดที่ 3 แสดงร้อยละของข้อมูลกลุ่มผู้ปฏิบัติหน้าที่งานราชทัณฑ์ (พนักงานราชทัณฑ์) กับความคิดเห็นในประเด็นตามแบบสอบถาม..... 131

4.2.4 หมวดที่ 4 แสดงร้อยละของข้อมูลกลุ่มปฏิบัติที่ได้รับผลกระทบจากการแปรรูป (ผู้ต้องขัง) กับความคิดเห็นในประเด็นตามแบบสอบถาม..... 144

4.3 สรุปและอภิปรายผล..... 156

5. วิเคราะห์การแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย..... 159

5.1 วิเคราะห์กฎหมายการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย..... 159

5.2 ปัญหาและอุปสรรคในระบบราชทัณฑ์อันนำไปสู่การแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย..... 161

5.3 หลักการและวิธีการดำเนินการในการแปรรูปเรือนจำ..... 167

5.4 จุดเด่นหรือความเห็นด้วยต่อการสนับสนุนการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย..... 168

5.5 จุดด้อยหรือข้อไม่เห็นด้วยต่อการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย..... 169

6 สรุปเสนอแนะ..... 171

6.1 สรุป..... 171

6.2 เสนอแนะ..... 174

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บรรณนานุกรม..... 177

ภาคผนวก ก. แบบสอบถาม..... 180

ข. บทสัมภาษณ์..... 198

- ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ณ นคร..... 199
- นายวันชัย รุจนเวงศ์ อธิบดีกรมราชทัณฑ์..... 202

ค. - ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นสำหรับการปฏิบัติขององค์การสหประชาชาติ 204

ง. - พระราชบัญญัติว่าด้วยการให้ เอกชนร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ..... 226

จ. - ประวัติผู้เขียน..... 243

DPU

สารบัญตาราง

หน้า

หมวดที่ 1 กลุ่มภาพรวมจากผู้ตอบแบบสอบถาม..... 107

ตารางที่

1 แสดงข้อมูลตามเพศของแบบสอบถาม 107

2 แสดงข้อมูลระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 108

3 แสดงข้อมูลตามอาชีพ(และข้อมูล)ของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 108

4 ความคิดเห็นทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย..... 109

5 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ
ลักษณะกฎหมายการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย..... 111

6 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมในการบริหารจัดการเรือนจำ..... 112

7 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ
ลักษณะของความผิดที่เหมาะสมกับเรือนจำที่แปรรูปแล้ว..... 116

หมวดที่ 2 กลุ่มผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม..... 119

ตารางที่

8 แสดงผลข้อมูลตามเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 119

9 แสดงข้อมูลระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 119

10 แสดงข้อมูลตามอาชีพ(และข้อมูล)ของผู้ตอบแบบสอบถาม 120

11 แสดงข้อมูลตามพื้นที่ / ภาค ของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 120

12 แสดงข้อมูลมีความรู้เกี่ยวกับการลงโทษของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 121

13 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย..... 121

14 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะของกฎหมายการแปรรูปเรือนจำ..... 123

15 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมในการแปรรูปเรือนจำ
และการบริหารจัดการเรือนจำ..... 124

16 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะของความผิดที่เหมาะสมกับ
เรือนจำที่แปรรูปแล้ว..... 128

สารบัญตาราง

หน้า

หมวดที่ 3 กลุ่มผู้ปฏิบัติหน้าที่งานราชทัณฑ์ (พนักงานราชทัณฑ์)..... 131

ตารางที่

17 แสดงข้อมูลตามเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 131

18 แสดงข้อมูลระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 131

19 แสดงข้อมูลระดับตำแหน่งหน้าที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 132

20 แสดงข้อมูลตามพื้นที่ / ภาค ของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 132

21 แสดงข้อมูลประเภทของเรือนจำตามแบบสอบถาม..... 133

22 ความคิดเห็นทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย..... 134

23 ความคิดเห็นทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะของกฎหมายการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย..... 135

24 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการแปรรูปและการบริหารจัดการเรือนจำ..... 136

25 ความคิดเห็นทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะของความผิดที่เหมาะสมกับรูปเรือนจำที่แปรรูปแล้ว..... 141

หมวดที่ 4 กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบการแปรรูปเรือนจำ (ผู้ต้องขัง)..... 144

ตารางที่

26 แสดงข้อมูลตามเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 144

27 แสดงข้อมูลระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 144

28 แสดงข้อมูลระดับอัตราโทษที่ได้รับของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 145

29 แสดงข้อมูลประเภทเรือนจำของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 145

30 ความคิดเห็นทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย..... 146

31 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะของกฎหมายการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย..... 147

32 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมในการแปรรูปและการบริหารจัดการเรือนจำ..... 148

33 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะความผิดที่เหมาะสมกับเรือนจำที่แปรรูปแล้ว..... 153

ชื่อโครงการวิจัย : การแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย

ผู้วิจัย : นายนคร วัลลิภากร **สถาบัน** : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปีที่ทำการวิจัย : 2549 **สถานที่พิมพ์** : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

แหล่งเก็บรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ **จำนวนหน้างานวิจัย** : 243 หน้า

: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

คำสำคัญ : การแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง "การแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการบริหาร รูปแบบ วิธีการ ปัญหา และอุปสรรค์ ในการให้เอกชนเข้ามาดำเนินการแปรรูปเรือนจำ และเพื่อแสวงหาความเป็นไปได้ ในการดำเนินการเรือนจำเอกชนในประเทศไทย ปัญหาสำคัญอันเนื่องมาจากปริมาณยอดผู้ต้องขัง ที่กระทำความผิดเพิ่มมากขึ้นและเข้าสู่เรือนจำเป็นจำนวนสูงขึ้น เรือนจำจึงมีผู้ต้องขังมากเกินกำลังที่จะรับได้ เป็นภาระกับงานราชทัณฑ์ไม่สามารถบริหารจัดการงานบังคับโทษได้ตามวัตถุประสงค์ และส่งผลกระทบด้านต่างๆ เช่น งบประมาณ สถานที่ บุคลากร เป็นต้น เรือนจำหลายแห่งมีจำนวนผู้ต้องขังจำนวนมากเกินกว่าที่ยอมรับได้ในระดับสากล ที่จะสามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ และจากการศึกษาข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย จากสภาพปัญหาที่เป็นข้อมูลด้านเอกสาร และการสำรวจข้อมูลโดยออกแบบสอบถามทำให้เห็นสภาพปัญหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ข้อมูลในต่างประเทศ พบว่า เอกชนได้เข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการเรือนจำอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย อังกฤษ และแคนาดา

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในเรื่องการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทยที่ได้ศึกษามาดังกล่าว เช่น การแปรรูปเรือนจำ ให้เอกชนเข้ามาดำเนินการ อาจเป็นกรณีการร่วมลงทุนระหว่างรัฐกับภาคเอกชน หรือให้เอกชนเข้าดำเนินการเรือนจำทั้งหมด หรือให้ภาคเอกชนดำเนินการเฉพาะบางส่วนงานก็ได้ โดยมีการควบคุมดูแล และกำกับโดยภาครัฐผ่านกรมราชทัณฑ์ มีการกำหนดบัญญัติกฎหมาย และมาตรฐานต่างๆ ได้อย่างชัดเจน เป็นต้น

เลขทะเบียน 0199254
วันลงทะเบียน 26 พ.ย. 2551
เลขเรียกหนังสือ 365.068
ว614ก
[2549]
ฉ.1

Name of Research : Privatization of Jails in Thailand

Researcher : Mr. Nakorn Wallipakorn **Institution** : Dhurakijpundit University

Year of publication : 2006 **Publisher** : Dhurakijpundit University

Sources : Dhurakijpundit University **No. of page** : 241 page

Keyword : Prison privatization in Thailand **Copyright** : All right reserarch

Abstract

The study of " privatization of Jails in Thailand" was aimed at investigating the concept and theories of management , models, approaches, problems and obstacles in allowing the private sector to privatize jails and seeking for the possibilities of managing of private prisons in Thailand. The major problem is due to an increasing number of prisoners. Therefore, there are too exceeding number of prisoners for jails to accommodate them. it is a huge burden for the Department of Corrections to operate as the objectives stated. This results in impacts in various aspects. For example, budget , place, personnel, etc. Many jails accommodate exceeding number of prisoners which is more then what is accepted at the universal level so that all prisoners can be properly and effectively taken care of. From studying facts, laws, documentary research as well as a survey by using questionnaire ,this research reflects the problems actually emerge. The date from the studies abroad indicated that the private sector has played an essential role in managing jails, especially the U.S.A . , Australia , the United Kingdom and Canada.

The researcher suggested the privatization of jails in Thailand. That is , the private sector should be allowed to manage jails this can be the joint venture between the government and the private sector or the private sector will manage all the prisons in Thailand. The operation and supervision will be performed by the public sector through the Department of Corrections, legal sections and standards should be clearly stated.

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อบุคคลใดได้กระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นและถูกจับได้โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ การดำเนินคดีก็เป็นขั้นตอนต่อไปที่จะตามมา กระบวนการในการดำเนินคดีอาญามี 2 ขั้นตอน คือ การดำเนินคดีอาญาชั้นกำหนดคดี กล่าวคือเป็นการดำเนินการของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการและศาล เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าจำเลยกระทำความผิดจริงและศาลได้พิพากษาลงโทษจำคุก ศาลจะออกหมายจำคุกตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดนั้นแล้วแจ้งไปยังเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ต้องบังคับโทษ คือ เจ้าพนักงานราชทัณฑ์จะทำการบังคับโทษตามคำพิพากษาและหมายบังคับคดีนั้นต่อไป

ภารกิจในการบังคับโทษจำคุกผู้กระทำความผิดในลักษณะต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษและการบังคับโทษ มุ่งที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมชั่วของบุคคลและคืนคนดีสู่สังคม

กฎหมายที่ใช้ฉบับปัจจุบันคือพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่บริหารจัดการให้บรรลุวัตถุประสงค์ของภารกิจนี้คือ กรมราชทัณฑ์

หลักการของการบังคับโทษจำคุกคือ ผู้ต้องขังต้องสามารถที่จะดำเนินชีวิตอนาคตโดยปราศจากความผิดอาญาอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม การบังคับโทษต้องตอบสนองการคุ้มครองสาธารณะต่อการกระทำความผิดของบุคคลนั้นว่าจะไม่กระทำผิดอีกในต่อ ๆ ไปด้วย[1] ต้องสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่บกพร่องในการกระทำผิดกฎหมายของผู้กระทำผิดได้จริง มุ่งที่จะปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมชั่วหรือความบกพร่องของผู้กระทำความผิดนั้น

ให้สามารถกลับเข้าสู่สังคมได้อีก โดยสามารถปรับตัวเองให้อยู่กับผู้อื่นและสามารถใช้ชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นปกติสุขต่อไป ไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ข้อมูลสถิติผู้ต้องขัง ตั้งแต่ปี 2531 ถึงปี 2547[2] แสดงไว้ดังนี้

---

[1] มาตรา 2 กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษและบังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่จำกัดเสรีภาพ ค.ศ. 1976 สหพันธ์รัฐเยอรมัน.

[2] สถิติผู้ต้องขังในรอบ 10 ปี กรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย., www.corroct.go.th/stat.thm.

ปี	ผู้ต้องขังระหว่างคดี	นักโทษเด็ดขาด	จำนวนผู้ต้องขังรวมทั้งประเทศ
2530	12,804	82,262	95,066
2531	14,631	50,341	64,972
2352	14,947	65,159	80,106
2533	13,707	69,117	82,824
2534	16,068	70,941	87,009
2535	17,060	54,955	72,015
2536	28,196	60,669	88,865
2537	32,786	68,058	100,844
2538	34,911	73,920	108,915
2539	35,562	65,336	100,966
2540	50,550	75,320	125,955
2541	67,296	97,027	164,451
2542	74,284	125,258	199,673
2543	85,256	132,337	217,697
2544	86,650	164,253	250,903
2545	87,110	169,960	257,070
2546	89,561	153,766	243,327
2547[3]	41,071	129,679	170,750

จากตารางปริมาณยอดผู้ต้องขัง อันเนื่องมาจากการกระทำความผิดมีเพิ่มมากขึ้น การที่เรือนจำมีผู้ต้องขังมากเกินกำลังที่จะรับได้นั้น เป็นภาระกับงานราชทัณฑ์ไม่สามารถบริหารจัดการงานบังคับโทษได้ตามวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษจำคุกได้ และมีผลกระทบกับเรื่องอื่น ๆ อีกมาก เช่น งบประมาณ บุคลากร ฯลฯ การเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ต้องขับอย่างรวดเร็วในรอบ 5 – 9 ปีที่ผ่านมา จาก 100,000 คน เป็น 230,000 คน โดยมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้ระบบของราชทัณฑ์ไทยได้ขยายตัวตามไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การก่อสร้างเรือนจำเพิ่มทุกปี การขยายตัวของงบประมาณและจำนวนเจ้าหน้าที่เป็นสิ่งที่ตามมา ทำให้องค์กรราชทัณฑ์เป็นองค์กรที่ใหญ่โต เรือนจำหลายแห่งมีจำนวนผู้ต้องขังเกินกว่า 5,000 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่

[3] สำรวจ ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2547

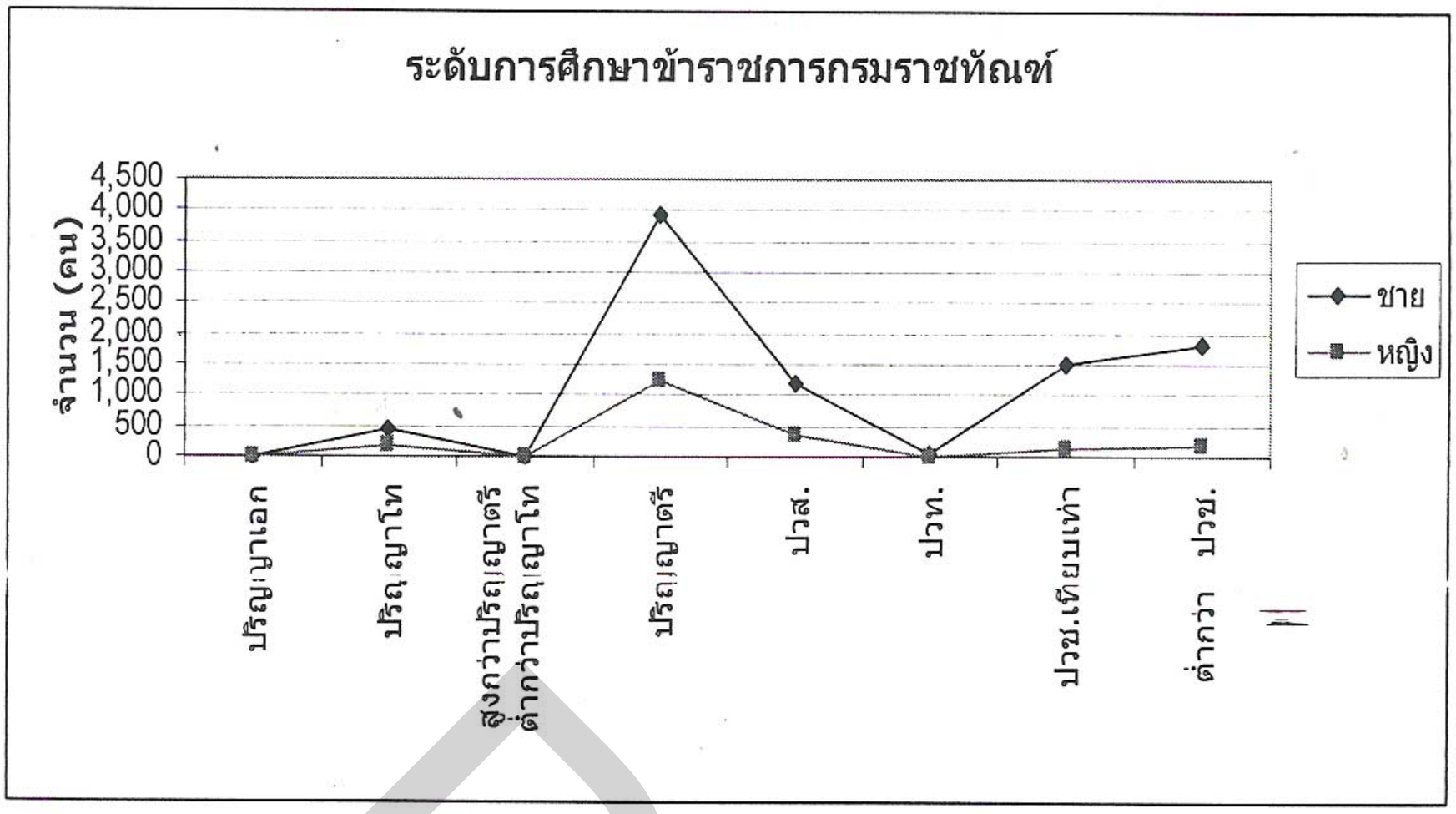
มากกว่าที่จะยอมรับได้ในระดับสากลว่าจะสามารถบริหารดูแลได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจากข้อมูลงานราชทัณฑ์ไทยปรากฏตามตารางเปรียบเทียบผู้ต้องขังต่อเจ้าหน้าที่และงบประมาณดังนี้

ปี	งบประมาณ	ผู้ต้องขัง	เจ้าหน้าที่	ผู้ต้องขัง : เจ้าหน้าที่
2543	5,515,973,800	217,697	10,507	18 : 1
2544	5,709,319,400	250,903	10,573	24 : 1
2545	5,969,567,900	254,070	10,825	23 : 1
2546	6,250,030,600	243,327	11,335	22 : 1
2547	6,116,380,700	167,142	12,480	14 : 1

ในด้านอัตรากำลังและความพร้อมในการดำเนินงานบังคับโทษจำคุก ปัจจุบันมีข้าราชการทั้งสิ้น 11,122 คน อยู่ในส่วนกลาง 620 คน ส่วนภูมิภาค 10,502 คน[4] บุคลากรของกรมราชทัณฑ์ต่อจำนวนผู้ต้องขังในภาพรวม อยู่ในสัดส่วน เจ้าพนักงาน 1 คน ต่อผู้ต้องขัง 15 คน (มาตรฐานสากล 1 : 5) และมีระดับการศึกษาปรากฏตามตารางแสดงระดับการศึกษาข้าราชการกรมราชทัณฑ์ ข้อมูล ณ 15 มิถุนายน 2548 ดังนี้

ระดับการศึกษา	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
1. ปริญญาเอก	-	1	1
2. ปริญญาโท	425	185	610
3. สูงกว่าปริญญาตรีต่ำกว่าปริญญาโท	7	1	8
4. ปริญญาตรี	3,919	1,237	5,156
5. ปวส.	1,201	335	1,536
6. ปวท.	63	17	80
7. ปวช.เทียบเท่า	1,490	114	1,604
8. ต่ำกว่า ปวช.	1,793	169	1,962

[4] ณ วันที่ 1 เมษายน 2549

ความจุของเรือนจำและสถิติผู้ต้องโทษจำคุก ความจุของเรือนจำที่สามารถที่สามารถรองรับผู้ต้องขังได้จำนวน 114,096 คน (คำนวณจากความจุมาตรฐาน 2.25 ตารางเมตรต่อคน)

ประเทศไทยมีผู้ต้องขังเกินความจุที่ 162,781 – 114,096 = 48,685 คน

- คิดจากพื้นที่เรือนนอน เพศชาย และเพศหญิง เท่ากับ 2.25 ตารางเมตรต่อคน
- ความจุเฉลี่ยคิดจากพื้นที่เรือนนอน เพศชาย เท่ากับ 1.2 ตารางเมตรต่อคน เพศหญิง เท่ากับ 1.1 ตารางเมตรต่อคน และเป็นความจุเต็มที่คิดจากพื้นที่เรือนนอนที่ใช้ทั้งหมด

ในปี พ.ศ. 2549 มีสถานที่คุมขังทั้งหมดประกอบด้วย

ประเภทเรือนจำ	จำนวน ; แห่ง
- เรือนจำกลาง	26
- เรือนจำพิเศษ	4
- ทัณฑสถาน	25
- สถานกักขัง	2
- สถานกักกัน	1
- เรือนจำจังหวัด	55
- เรือนจำอำเภอ	24
รวมเรือนจำทั้งหมด	**137**

กอปรกับงานในส่วนของราชทัณฑ์ยังขาดการตรวจสอบ ประเมินผลที่เป็นรูปธรรม ในหลายส่วนที่สำคัญ และขาดคู่แข่งที่จะมาเปรียบเทียบในเชิงการบริหารจัดการทำให้การพัฒนาเป็นไปได้ช้า แนวคิดในการแปรรูปเรือนจำโดยให้เอกชนจึงเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเรือนจำแทนรัฐ โดยเชื่อกันว่าระบบการบริหารจัดการของเอกชนคล่องตัวกว่า ประหยัดกว่า และช่วยหยุดยั้งการขยายตัวของระบบราชการได้

จากการศึกษาข้อมูลในเบื้องต้นพบว่า เอกชนได้เข้ามามีบทบาทในการบริหารงานเรือนจำอย่างแพร่หลายแล้วในต่างประเทศ ปัจจุบันมีบริษัทรับจ้างบริหารงานเรือนจำเกิดขึ้นหลายบริษัท ที่มีหลักฐานชัดเจนประมาณ 23 บริษัท บริษัทที่มีชื่อเสียง เช่น Cornell Corrections Inc. Wackehutt Corrections corporation และ Corrections Corporation of America บริษัทเหล่านี้เป็นบริษัทที่รับจ้างบริหารงานเรือนจำในที่ต่าง ๆ ทั่วโลก โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และอังกฤษ เฉพาะบริษัท Corrections Corporation of America มีเรือนจำที่เข้าไปบริหารอยู่ถึง 82 แห่ง รวมผู้ต้องขังที่อยู่ในความดูแล 72,000 คน

การแปรรูปเรือนจำ เป็นบริการที่บริษัทเอกชนเข้ามารับงานจากรัฐ เช่นเดียวกับที่บริษัทรักษาความปลอดภัยเข้ามารับดูแลรักษาความปลอดภัยอาคารสถานที่ราชการ สนามบิน สนามกีฬา การขนย้ายทรัพย์สิน และอื่น ๆ จึงมีบริษัทรักษาความปลอดภัยหลายบริษัทที่ขยายบริการมารับดำเนินการในการบริหารงานเรือนจำค่อนข้างจะมีลักษณะที่พิเศษแตกต่างไปจากงานรักษาความปลอดภัยโดยทั่วไป จึงมีบริษัทรักษาความปลอดภัยหลายบริษัท ที่ตั้งบริษัทในเครือขึ้นมาบริหารงานเรือนจำโดยเฉพาะ

ในการเข้ามาบริหารงานเรือนจำของเอกชนนั้น รัฐจะเป็นฝ่ายกำหนดมาตรฐานในการทำงานให้เอกชนดำเนินการ ตกลงทำสัญญาให้มีการดำเนินการตามที่ได้กำหนด เช่น ในเรื่องการควบคุมผู้ต้องขังไม่ให้หลบหนี การจำแนกลักษณะของผู้ต้องขัง การจัดสวัสดิการ และการให้การศึกษาผู้ต้องขัง เป็นต้น หากปฏิบัติไม่ได้ตามมาตรฐาน อาจกำหนดเป็นค่าปรับ หรือเป็นเหตุให้ยกเลิกสัญญาได้ ทั้งนี้โดยจะมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรมทุกระยะ รัฐจะดำเนินการจ้างเหมาในการดำเนินการให้บริษัทเอกชน รวมทั้งแก้กฎหมายให้พนักงานของเอกชนมีอำนาจในการควบคุมดูแลผู้ต้องขังและปฏิบัติหน้าที่ได้ การเข้ามาบริหารงานเรือนจำของภาคเอกชน อาจเข้ามาบริหารงานทั้งเรือนจำ หรือตัดโอนภารกิจบางอย่างให้เอกชนดำเนินการ เช่น ด้านการแพทย์และอนามัยผู้ต้องขัง จ้างคลินิกเอกชน งานการด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการศึกษา หรือการจัดกิจกรรมบำบัด เช่น ชุมชนบำบัด เป็นต้น ก็ได้

ในการให้เอกชนเข้ามาบริหารงานเรือนจำทั้งระบบ อาจทำได้ในรูปที่เอกชนลงทุนออกแบบและก่อสร้างเรือนจำเองแล้วเข้ามาบริหาร หรือรัฐเป็นผู้ก่อสร้างเรือนจำแล้วทำสัญญาให้

เอกชนเข้ามาบริหาร หรือรัฐเป็นผู้ก่อสร้างเรือนจำแล้วทำสัญญาให้เอกชนเข้ามาบริหาร ถ้าเป็นกรณีแรกรัฐอาจต้องผ่อนค่าก่อสร้างค่าเรือนจำให้เอกชนส่วนหนึ่ง นอกเหนือจากค่าจ้างในการบริหารเรือนจำก็ได้

เหตุผลหลักประการหนึ่ง ของการให้ภาคเอกชนเข้ามาบริหารเรือนจำ อยู่ที่ประเด็นเรื่องประสิทธิภาพที่เชื่อกันว่าเอกชนจะบริหารงานได้คล่องตัวมากกว่า เพราะมีขนาดกะทัดรัด ไม่มีกฎระเบียบดังเช่นระบบราชการ ซึ่งจะทำให้ผลงานมีคุณภาพโดยเสียค่าใช้จ่ายต่ำกว่าการบริหารโดยภาครัฐ ขณะเดียวกันก็เป็นการหยุดยั้งการเจริญเติบโตของภาครัฐที่ไม่มีที่สิ้นสุด โดยเฉพาะการเพิ่มอัตรากำลังคน ด้วยเหตุนี้ จึงมีความพยายามจากหลายฝ่ายในประเทศไทย ในการที่จะให้มีการถ่ายโอนงานเรือนจำไปให้เอกชนดำเนินการ เพื่อมุ่งสกัดการขยายตัวของภาคราชการ

เหตุผลหลักอีกประการหนึ่ง ในการให้เอกชนเข้ามาช่วยบริหารงานในเรือนจำบางส่วนหรือทั้งหมดมีผลในด้านของการแก้ไขฟื้นฟู ปรับพฤตินิสัย (Rehabilitation) ด้วย ทำให้ผู้ต้องขังได้สัมผัสและใกล้ชิดกับภาคเอกชนที่เข้ามาช่วยงานบังคับโทษ ทำให้ลดความแตกต่างในระหว่างภายในกับภายนอกเรือนจำได้ อันเป็นการช่วยลดความเสียหายอันเกิดจากการบังคับโทษได้ อันจะยังให้เกิดการบังคับโทษที่มีประสิทธิภาพในการปรับพฤตินิสัยผู้กระทำผิดได้

จากการศึกษาข้อมูลในต่างประเทศในเบื้องต้นเกี่ยวกับเรื่องนี้ พบว่าข้อเท็จจริงและสาระสำคัญของกฎหมายเกี่ยวกับเรือนจำในประเทศไทย ต่างจากเรือนจำในประเทศตะวันออก จึงทำให้เกิดข้อโต้แย้งบางประการสำหรับเรือนจำเอกชน เช่น ในประเด็นที่เอกชนมาใช้อำนาจรัฐในการควบคุมเอกชนด้วยกันเอง เรื่องความน่าเชื่อถือ และเรื่องความรับผิดชอบของเรือนจำเอกชนจะมีแค่ไหนมั่นคงแค่ไหน เนื่องจากความรับผิดชอบของภาคเอกชนในประเทศไทยในเรื่องนี้ยังไม่มีผลงานที่เด่นชัด เพราะที่ผ่านมางานด้านนี้กระทำโดยภาครัฐมาตลอด นอกจากนี้เรือนจำเอกชนจะคัดสรรแต่ผู้ต้องขังที่ปกครองง่าย คงเหลือแต่ผู้ต้องขังดื้อด้านไว้ในเรือนจำของรัฐ ทำให้การบริหารงานเรือนจำของรัฐประสบปัญหา หรือเรื่องการพยายามลดค่าใช้จ่ายของเรือนจำเอกชนเพื่อให้ได้ผลกำไร ทำให้สวัสดิการของผู้ต้องขังแย่ลง เป็นต้น นอกจากนี้เรือนจำยังไม่สามารถรองรับปริมาณของผู้ต้องขังที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วได้ เพราะเรือนจำเอกชนไม่สามารถรองรับการระบายผู้ต้องขังจากเรือนจำอื่น ๆ จนเกินความจุของเรือนจำเอกชนได้ เนื่องจากกระทบต่อมาตรฐานในการทำงานตามสัญญา ในขณะที่เรือนจำอาจใช้พนักงาน 100 คน ดูแลผู้ต้องขัง 1,000 คน โดยใช้งบประมาณ 100 ล้านบาท เรือนจำรัฐสามารถใช้คน 100 คน คุมผู้ต้องขัง 3,000 คน โดยใช้งบประมาณ 100 ล้านบาท เช่นกัน ค่าใช้จ่ายต่อคนของผู้ต้องขังในเรือนจำเอกชนจึงจะสูงกว่าเรือนจำของรัฐ

จากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับเรือนจำในภูมิภาคเอเชียพบว่า ส่วนใหญ่สาเหตุมาจากผู้ต้องขังล้นเรือนจำ เป็นปัญหาใหญ่ในระดับภูมิภาคเอเชีย ซึ่งสรุปในเบื้องต้นได้ดังนี้

1. ปัญหานักโทษล้นเรือนจำ ในภูมิภาคเอเชียมีแนวโน้มที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น ยกเว้นประเทศญี่ปุ่น ปรากฏตามสถิติจำนวนนักโทษของประเทศในเอเชียปี 1996 – 2000 ดังนี้

Country	Year				
	1996	1997	1998	1999	2000
Cambodia	2,826	2,909	3,233	3,832	5,502
China	1,280,000	1,410,000	1,444,000	1,408,860	1,427,407
Hong Kong	12,680	11,637	10,911	11,215	11,567
India	226,158	231,325	246,716	-	-
Indonesia	41,353	41,699	48,898	55,026	-
Japan	47,398	49,414	50,897	52,715	56,133
Korea	62,916	55,865	70,303	69,102	64,038
Malaysia	21,100	23,526	26,501	27,148	25,994
Philippines	18,353	19,541	18,747	21,218	-
Singapore	9,172	-	10,829	118,858	13,791
Sri Lanka	11,986	14,090	14,198	18,619	16,850
Thailand	102,950	121,204	164,232	197,214	206,011

สถิติจำนวนนักโทษแยกตามเพศและอัตราการจองจำของประเทศในปี 2002[5]

Territory	Male	Female	Total	General Population (000)	Imprisonment Rate Per 100000 Population
Cambodia	5,806	233	6,128	12,500,000	49.0
China	1,448,012	64,182	1,512,194	1,295,330,000	116.7

[5] Asian and Pacific Conference of Correctional Administrators. www.apcca.org/

Territory	Male	Female	Total	General Population (000)	Imprisonment Rate Per 100000 Population
Hong Kong	9,857	2,463	12,320	6,800,000	181.2
India	262,990	9,089	272,079	1,027,000,000	26.5
Indonesia	57,377	2,111	59,488	206,265,000	28.8
Japan	63,730	3,525	67,255	127,450,000	52.8
Korea	58,151	3,319	61,470	47,700,000	128.9
Malaysia	27,476	1,328	28,840	23,000,000	125.2
Philippines	23,467	933	24,400	76,530,000	31.9
Singapore	14,621	1,689	16,310	4,131,000	394.8
Sri Lanka	16,871	614	17,485	18,732,000	93.3
Thailand	202,606	48,258	250,864	62,309,000	402.6

หมายเหตุ Imprisonment Rate อัตราการจองจำ หมายถึง จำนวนผู้ต้องขังต่อประชากร 100,000 คน

ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียมีแนวโน้มที่จะแปรรูปเรือนจำเหมือนเช่นในยุโรป ที่เดิมเป็นของรัฐเท่านั้นไปสู่การให้เอกชนเข้ามาช่วยดำเนินการแทนบางส่วนหรือทั้งหมด สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการมีตัวอย่างแนวคิดและแนวทางปฏิบัติของประเทศต่าง ๆ ในภาคพื้นยุโรปหลายประเทศได้ดำเนินการไปแล้ว เช่น ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา แคนาดา เป็นต้น แต่การแปรรูปเรือนจำนั้น ในทางกฎหมายมีปัญหาที่สำคัญที่ต้องพิจารณาและทำการศึกษาวิจัยดังนี้

1. ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ที่ผ่านมาตามรัฐธรรมนูญของประเทศไทย รัฐเท่านั้นเป็นผู้ใช้อำนาจทางตุลาการ โดยเฉพาะในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ไม่ว่าจะเป็นองค์กรตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ ดังนั้นการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย จะสามารถทำได้หรือไม่ขัดกับกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือหลักการของการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทยหรือไม่

2. พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 จะสามารถเอื้ออำนวยการให้อำนาจแก่เอกชนในการบริหารจัดการแทนในงานราชทัณฑ์ในบางส่วนหรือทั้งหมดได้หรือไม่

3. ภารกิจของกฎหมายบังคับโทษ เมื่อแปรรูปแล้วเอกชนจะมีความสามารถหรือความพร้อมในการบังคับโทษผู้กระทำความผิดในลักษณะต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษและการบังคับโทษที่มุ่งแก้ไขเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมชั่วของบุคคลและคืนคนดีสู่สังคม ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่

4. มาตรการทางกฎหมายในการตรวจสอบและกำกับดูแลภาคเอกชนในการบริหารจัดการแทนรัฐในบางส่วนหรือทั้งหมด

ประเด็นต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว อันเป็นมิติทางกฎหมาย ผู้วิจัยจะได้ทำการศึกษาวิเคราะห์สภาพของประเทศไทยในการบังคับโทษจำคุก ในจุดอ่อน จุดแข็ง ข้อได้เปรียบ เสียเปรียบ ในการแปรรูปเรือนจำบางส่วนหรือทั้งหมด ศึกษาเปรียบเทียบกับการแปรรูปเรือนจำในต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา แคนนาดา ซึ่งจะได้นำเสนอในเนื้อหางานวิจัยตามลำดับต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1. วิเคราะห์กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เกี่ยวกับอำนาจในการลงโทษตามคำพิพากษาของศาลและหลักการของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเดิม ที่ต้องเป็นภาครัฐดำเนินการลงโทษเท่านั้นมาโดยตลอด สามารถแปรรูปเรือนจำบางส่วนหรือทั้งหมดได้หรือไม่

2. ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายเรือนจำในประเทศไทย กับกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการเรือนจำเอกชนในต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา แคนาดา และผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น

3. เสนอแนะแนวทาง รูปแบบ และวิธีการแปรรูปเรือนจำ ที่เหมาะสมในการนำมาปรับใช้สำหรับประเทศไทย

4. ต้องการทราบความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ว่าประเทศไทยสมควรที่จะมีการแปรรูปเรือนจำหรือไม่ และควรมีรูปแบบใด

1.3 สมมุติฐาน

1. ปัญหาและอุปสรรค ของการบริหารโทษจำคุกในงานทางราชทัณฑ์ของประเทศไทยเกิดขึ้นเช่นเดียวกับประเทศต่าง ๆ เช่น เรื่องผู้ต้องขังล้นเรือนจำ บุคลากร งบประมาณ เป็นต้น จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวของประเทศต่าง ๆ พบว่าในประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา ฯลฯ มีการนำวิธีการแปรรูปเรือนจำมาใช้แก้ปัญหาดังกล่าว

โดยการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายภายในของแต่ละประเทศ ให้เอกชนสามารถเข้ามาดำเนินการบางส่วนหรือทั้งหมด

2. ก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างรัฐกับเอกชน สามารถบรรเทาและแก้ปัญหาและอุปสรรค์ต่าง ๆ ลงได้ โดยใช้กฎหมายเป็นแกนสำคัญในการให้อำนาจและกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างเหมาะสม ดังนั้นการศึกษากฎหมายในการนำวิธีการแปรรูปเรือนจำมาใช้ในประเทศไทย น่าจะสามารถแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ของประเทศไทยได้เช่นกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงกฎหมายที่เกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย ไม่ว่าบางส่วนหรือทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักไทยฉบับปัจจุบัน หรือพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 มีอายุนานถึง 70 ปีแล้ว และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมีปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทยหรือไม่อย่างไร จะต้องมีการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขไปในรูปแบบใดจึงจะเหมาะสม โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบกับการแปรรูปเรือนจำในประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา แคนนาดา ญี่ปุ่น เพื่อเป็นตัวอย่างแนวทางในการนำมาประยุกต์ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในประเทศไทย นอกจากนี้ยังได้ทำการศึกษาโดยการออกแบบสอบถามความคิดเห็น กลุ่มประชากร 2 กลุ่ม ที่เกี่ยวข้องคือ

1. กลุ่มผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำต่าง ๆ ทั่วประเทศ ได้แก่

1.1 กรมราชทัณฑ์ คือ สำนักทัณฑวิทยา สำนักทัณฑปฏิบัติ สำนักพัฒนาพฤตินิสัย จำนวน 15 ชุด

1.2 เรือนจำกลาง เรือนจำพิเศษ ทัณฑสถาน จำนวน 25 แห่ง

1.3 สถานกักขัง สถานกักกัน จำนวน 3 แห่ง

1.4 เรือนจำจังหวัด จำนวน 25 แห่ง

1.5 เรือนจำอำเภอ จำนวน 15 แห่ง

รวม 83 หน่วย กำหนดแจกแบบสอบถามหน่วยละ 3 ชุด รวมเป็นจำนวน 249 ชุด

2. กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตำรวจ ทนายความ อัยการ ศาล นักวิชาการกฎหมาย หน่วยละ 20 ชุด ประชาชนทั่วไป 25 ชุด ประชาชนที่เป็นญาติกับผู้ต้องขัง 25 ชุด และผู้ต้องขัง 50 ชุด ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมทั้งสิ้น 200 ชุดรวมแบบสอบถามทั้งสิ้น 449 ชุด

ทั้งนี้ในส่วนของแบบสอบถามเพื่อต้องการทราบความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องนำข้อมูลที่ได้มาสนับสนุนข้อมูลในการศึกษาวิเคราะห์ในงานวิจัยต่อไป

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อสร้างแนวคิดในมิติของกฎหมายเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย

2. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางหนึ่งในการช่วยแก้ปัญหา ในการแบกรับภาระของภาครัฐเกี่ยวกับงานราชทัณฑ์ในการลงโทษจำคุกตามคำพิพากษา ไม่ว่าในเรื่องงบประมาณ อัตรากำลังพล ตลอดทั้งรองรับปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ

3. สร้างหรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมายราชทัณฑ์ในการแปรรูปเรือนจำ ให้เหมาะสมและทันสมัย สามารถนำมาใช้ให้ผลที่ถูกต้องเป็นจริง

1.6 ระเบียบวิธีวิจัย

ส่วนที่ 1 ทำการวิจัยเอกสาร รวบรวมเอกสารกฎหมายต่าง ๆ เป็นส่วนสำคัญหรือเป็นส่วนหลักของการวิจัยครั้งนี้ โดยดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราวิชาการต่าง ๆ ในทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ทั้งนี้ ในส่วนของต่างประเทศและประเทศที่ได้เคยศึกษามาก่อนแล้วสำหรับเป็นแนวทางในการศึกษาต่อสำหรับประเทศไทย

ส่วนที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ในส่วนนี้จะเป็นส่วนที่สนับสนุนส่วนที่ 1 โดยใช้แบบสอบถามสำรวจ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายในเรื่องนี้ซึ่งได้แก่

1. กลุ่มผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยจัดแบ่งตามภูมิภาค ได้แก่

1.1 กรมราชทัณฑ์ คือ สำนักทัณฑวิทยา สำนักทัณฑปฏิบัติ สำนักพัฒนาพฤตินิสัย จำนวน 15 แห่ง

1.2 เรือนจำกลาง เรือนจำพิเศษ ทัณฑสถาน จำนวน 25 แห่ง

1.3 สถานกักขัง สถานกักกัน จำนวน 3 แห่ง

1.4 เรือนจำจังหวัด จำนวน 25 แห่ง

1.5 เรือนจำอำเภอ จำนวน 15 แห่ง

รวม 83 หน่วย กำหนดแจกแบบสอบถามหน่วยละ 3 ชุด รวมเป็นจำนวน 249 ชุด

2. กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตำรวจ ทนายความ อัยการ ศาล นักวิชาการกฎหมาย หน่วยละ 20 ชุด ประชาชน (ทั่วไป) 25 ชุด ประชาชน (กลุ่มญาติผู้ต้องขัง) จำนวน 25 ชุด และผู้ต้องขัง จำนวน 50 ชุด ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมทั้งสิ้น 200 ชุด

รวมแบบสอบถามทั้งสิ้น 449 ชุด โดยการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) และแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2400

ส่วนที่ 3 เป็นการวิจัยโดยวิธีสัมภาษณ์บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องนี้ทั้งในทฤษฎีและในทางปฏิบัติ ในส่วนนี้จะเป็นส่วนที่สนับสนุนส่วนที่ 1 อีกเช่นกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 1 จะวิเคราะห์และนำเสนอให้เห็นว่า ประสิทธิภาพของศาลในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทยเป็นอย่างไรบ้าง มีวัตถุประสงค์อย่างไร รวมทั้งในต่างประเทศ

ข้อมูลในส่วนที่ 2 จะดำเนินการวิเคราะห์โดยนำแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS for Windows) ซึ่งจะเสนอให้เห็นในลักษณะของร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นสำคัญ ซึ่งจะได้น้ำส่วนที่สองนี้สนับสนุนและเสนอแนะการวิจัยในส่วนที่หนึ่งต่อไป สำหรับข้อมูลในส่วนที่ 3 ก็จะเป็นความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ที่นำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบสนับสนุนในส่วนที่ 1 อีกเช่นกัน โดยจะทำการสัมภาษณ์บุคคลในอาชีพต่าง ๆ ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำ ผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ นักวิชาการ และประชาชนทั่วไป ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลอีกชั้นหนึ่งในการสนับสนุนข้อมูลในส่วนที่ 1 ให้ได้ผลการวิจัยที่ถูกต้องแม่นยำที่สุดเท่าที่จะทำได้

บทที่ 2

รายละเอียดและสาระสำคัญของการแปรรูปเรือนจำ

2.1 รัฐธรรมนูญกับการลงโทษจำคุก

นับแต่ปีพุทธศักราช 2475 ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย มีการประกาศและบังคับใช้รัฐธรรมนูญเพื่อการปกครองประเทศหลายครั้ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่มีความแปรผันจากรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ 2540 ที่ผ่านมา จุดสำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดรับรองสิทธิและเสรีภาพมากกว่าฉบับอื่น คือการกำหนดรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ ด้วยเหตุที่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นสิทธิที่มาจากธรรมชาติและมีอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน ถือได้ว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิ์ในชีวิต หมายถึง สิทธิในการดำรงชีวิตโดยไม่มีอำนาจใดมาพรากไปได้ แม้อำนาจรัฐก็ตาม รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวบัญญัติหลักการที่ว่าด้วยศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ในมาตรา 4 , มาตรา 26 และมาตรา 28 ทำให้กฎหมายและการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ต้องยอมรับผลผูกพันของหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ด้วย ดังนี้การยอมรับและรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ในรัฐธรรมนูญที่ถือเป็นกฎหมายสูงสุด ฉะนั้นการบังคับโทษ ที่ถือเป็นการละเมิดต่อสิทธิในชีวิตและร่างกายของผู้ต้องขัง จะต้องมิได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวความคิดตาต่อตา ฟันต่อฟัน หรือการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนความผิดแต่อย่างเดียว ด้วยเหตุว่าทั้งสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมถึงปัจจัยภายนอกประเทศ ความสำคัญด้านสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ ขององค์การสหประชาชาติ ปฏิญญาสากลฯ กติกา หรือตราสารระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง อาทิ ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (Standard Minimum Rules for Treatment of Prisoners – SMR)

โทษ ตามกฎหมายเดิมคือ จารีตนครบาลที่ใช้สำหรับลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นการลงโทษที่โหดร้าย ทารุณ ต่อมามีการตรากฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ซึ่งมีการบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 21 เมษายน 2451 ถึง 31 ธันวาคม 2499[6] ต่อมาได้ยกเลิกและประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน โทษถือว่าเป็นมาตรการบังคับในทางอาญาอย่างหนึ่ง เป็นมาตรการบังคับทางอาญาที่ดั้งเดิมที่สุด และจนบัดนี้ยังไม่มีสิ่งอื่นมาทดแทน[7]

---

[6] ณรงค์ ใจหาญ. (2543). **กฎหมายอาญาว่าด้วยโทษและวิธีเพื่อความปลอดภัย.** หน้า 1.

[7] คณิต ณ นคร. (2543). **กฎหมายอาญาภาคทั่วไป.** หน้า 327.

ตามกฎหมายไทยมีกำหนดโทษไว้ในมาตรา 18 แห่งประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติไว้ 5 ประการ

มาตรา 18 โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้

(1) ประหารชีวิต

(2) จำคุก

(3) กักขัง

(4) ปรับ

(5) ริบทรัพย์สิน

โทษจำคุก เป็นโทษที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพในร่างกายของผู้ต้องโทษโดยควบคุมไว้ในเรือนจำ โทษจำคุกถือได้ว่ามีความรุนแรงรองจากโทษประหารชีวิต โทษจำคุกอาจจำแนกได้เป็น 2 ชนิด คือ โทษจำคุกตลอดชีวิตและโทษจำคุกมีกำหนดเวลา[8] โทษจำคุกตลอดชีวิต ผู้ต้องขังจะต้องอยู่ในเรือนจำจนตัวตาย ส่วนโทษจำคุกที่มีกำหนดระยะเวลานั้นต้องโทษเพียงระยะเวลาที่ศาลมีคำพิพากษาไว้เท่านั้น จึงเท่ากับว่า โทษจำคุกตลอดชีวิตจึงมีความรุนแรงกว่า

ฉะนั้น การที่โทษจำคุกจะต้องบังคับผู้ต้องโทษให้อยู่ในเฉพาะเรือนจำโดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ กรมราชทัณฑ์ โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษ โทษจำคุกจึงทำให้อาจไม่สอดคล้องกับหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ ต่อการปฏิบัติงานของราชทัณฑ์ต่อผู้ต้องขัง ด้วยเหตุที่ความคิดในเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มาจากการติดความคิดเสรีนิยมของประชาชนในอดีต ที่รัฐไม่เคยให้ความเคารพในสิทธิหรือเกียรติของประชาชนเลย กลับกลายเปลี่ยนความคิดมาเป็นว่ารัฐไม่มีอำนาจที่จะกระทำการใดอันเป็นการละเมิดต่อความมีเกียรติของประชาชน ในการดำเนินชีวิตส่วนตัวในสังคมรากเหง้าของข้อบัญญัติที่กำหนดให้ต้องเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เริ่มจากศตวรรษที่ 17 สิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน เริ่มแรกคือเรื่องศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ที่คุ้มครองประชาชนในเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ครั้งสำคัญของอังกฤษ อาจศึกษาได้จาก Art.39 ของ Magma Carts 1215 “No Man can be taken arrested, attached or imprisoned but by due process of Law and according to the law of the land”[9] และค้นหาจากศตวรรษที่ 18 ในประเทศฝรั่งเศส โดยเฉพาะปรัชญาของ Rousseau ที่มีอิทธิพลอย่างมากในการปฏิวัติฝรั่งเศส

---

[8] ณรงค์ ใจหาญ. (2543) **กฎหมายว่าด้วยโทษและวิธีเพื่อความปลอดภัย**. หน้า 43.

[9] กมลชัย รัตนสกาววงศ์. (2537, เมษายน). **พื้นฐานความรู้ทั่วไปหลักกฎหมายปกครองเยอรมัน**. หน้า 109.

ในคำประกาศสิทธิมนุษยชน ปี 1789 ถือเป็นสิทธิของมนุษย์ที่มีอยู่ก่อนการกำเนิดรัฐหรือก่อนจะเกิดสิทธิขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ

ในทางตำรากฎหมายของต่างประเทศโดยเฉพาะของเยอรมันได้พยายามที่จะให้ความหมายของคำว่า "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์" แต่อย่างไรก็ตามจนถึงปัจจุบันก็ยังไม่มีนิยามความหมายใดที่ได้รับการยอมรับเป็นการทั่วไป ดังนั้น การที่จะทำความเข้าใจเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จึงจำเป็นย้อนกลับไปศึกษาความเป็นมาในประวัติศาสตร์ตัวเอง คำว่า "ศักดิ์ศรี" ซึ่งในทางประวัติศาสตร์ได้มีคำนิยามของ "ศักดิ์ศรี" แตกต่างกันออกไป[10]

ในศตวรรษที่ 18 ปรัชญาของ ค้านท์ ซึ่งได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย ตามความเข้าใจของปรัชญา ค้านท์ นั้นเข้าใจว่า คำว่า "ศักดิ์ศรี" ว่าหมายถึง ความอิสระของมนุษย์ แต่ความเป็นอิสระอันเป็นพื้นฐานของมนุษย์มิได้มีวัตถุประสงค์หลักอยู่ที่ตัวมนุษย์ แต่ความเป็นอิสระอันเป็นพื้นฐานของมนุษย์จะสามารถบรรลุสู่คุณค่าอันดีงามได้ ค้านท์ มีความเชื่อมั่นคงต่อศักดิ์ศรีอันมีมาแต่กำเนิดของบุคคล ไม่มีมนุษย์คนใดมีสิทธิที่จะใช้มนุษย์ด้วยกันเองให้เป็นดั่งเครื่องมือชิ้นหนึ่งเท่านั้น หากแท้จริงมนุษย์แต่ละคนจะต้องปฏิบัติต่อมนุษย์ด้วยกันในฐานะที่เป็นจุดหมายภายนอก จึงเป็นอาชญากรต่อศักดิ์ศรีที่มีอยู่ของเขาในฐานะที่เป็นมนุษย์[11]

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ น่าจะเป็นมาตรฐานบ่งบอกถึงสถานภาพบางอย่างให้กับมนุษย์อื่นๆ เพื่อปกป้องศักดิ์ศรี เช่น กรณีการย่ำยีหรือการเข่นฆ่า หรือเชิดชูในศักดิ์ศรี เช่น การต้องรักษาเกียรติของชายชาติทหาร หรือการต้องรักษาชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล การพัฒนาองค์ความรู้ได้เริ่มต้นขึ้นก่อนทางซีกโลกตะวันตก ในการศึกษาจึงขอแบ่งเป็นแนวความคิดวิวัฒนาการ และภาวการณ์ในตะวันตก จะแบ่งการพิจารณาแนวความคิดเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในส่วนนี้เป็น 3 ประการ คือ

1) ศักดิ์ศรีของชนิดพันธ์มนุษย์ทั้งปวง[12] เป็นการแยกชนิดของมนุษย์ออกจากชนิดอื่น ๆ เช่น ลิง และโดยที่ "มนุษย์" เป็นสัตว์ประเสริฐมีลักษณะต่างจากสัตว์อื่น ๆ จึงจำเป็นต้องรักษาบูรณภาพของชนิดพันธ์เอาไว้มิให้กลายพันธุ์หรือสูญเสียลักษณะของชนิดพันธ์ใน

---

[10] บรรเจิด สิงคะเนติ. (2547). **หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540**. หน้า 104 – 105.

[11] บรรเจิด สิงคะเนติ. (2547). **หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540**. หน้า 105.

[12] David Fekdman. Human Dignity as a Legal Value, [1999] P.L winter, sweet & Maxwell and Contributors. อ้างในอุดม รัฐอมฤตและคณะ. (2544, ตุลาคม). **การอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิ์และเสรีภาพของบุคคลตามมาตรา 28 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540**. หน้า 62.

สหราชอาณาจักรมีเจ้าหน้าที่ดูแลเรื่องนี้โดยเฉพาะภายใต้กฎหมายที่เรียกว่า "พระราชบัญญัติว่าด้วยการเจริญพันธ์และตัวอ่อนของมนุษย์"[13] เพื่อควบคุมดูแลการสอดแทรกของวิทยาการต่อการเจริญพันธุ์ และการสร้างพันธุกรรมของมนุษย์ที่ไม่เป็นไปตามธรรมชาติ ดังนั้นการ Cloning มนุษย์จึงมีปัญหาและถูกวิพากษ์วิจารณ์โต้แย้งอย่างหนัก ในเรื่องความปลอดภัยของมนุษย์จึงเกิดขึ้นใหม่ด้วยวิธีนี้ และปัญหาในชีวจริยธรรมจึงเชื่อมโยงโดยตรงต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

2) ศักดิ์ศรีภายในชนิดพันธุ์มนุษย์ มนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่มชน มีบางอย่างหรือหลายอย่างที่เหมือนกัน และสมาชิกเห็นว่าเป็นลักษณะพิเศษเฉพาะของกลุ่มที่ต้องบำรุงรักษา หวงแหนหรือเชิดชูไว้ เช่น กลุ่มที่นับถือศาสนาเดียวกัน มีปรัชญาให้มนุษย์พึ่งตนเองและทำความดี จึงต้องการรักษาและเชิดชูแนวทางนี้ไว้ ถ้ามีบุคคลภายนอกกลุ่มโต้แย้งหรือเสียดสีก็จะทำให้สมาชิกในกลุ่มนั้นเกิดความรู้สึกร่วมกันว่าถูกลดคุณค่าหรือถูกย่ำยี เช่น การปฏิบัติที่เลวร้ายต่อชนชาวยิวในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง และการแบ่งแยกผิวอย่างกว้างขวางโดยใช้ความรุนแรงในแอฟริกา

3) ศักดิ์ศรีของปัจเจกชน ศักดิ์ศรีของปัจเจกชนอาจเป็นเรื่องของภาวะวิสัยก็ได้ต่อท่าทีหรือ ทัศนะของประชาชนทั่วไปที่มีต่อปัจเจกชนภายใต้กรอบของความหมายหรือบรรทัดฐานของสังคม การที่ต้องใช้เกณฑ์ของสังคมก็เพราะปัจเจกชนไม่อาจใช้ดุลพินิจของตนเองได้ เช่น เด็กทารกหรือผู้ป่วยที่ยังมีลมหายใจอยู่ แต่ตัดสินใจอะไรเองไม่ได้ ก็ชอบที่จะมีศักดิ์ศรี คือ การยอมรับนับถือว่าเป็นมนุษย์คนหนึ่ง เพราะฉะนั้นก็ไม่ใช่ว่าคนอื่น ๆ จะทำอะไรต่อเขาได้ตามใจชอบ ตรงกันข้ามผู้ที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่จะต้องคำนึงถึงประโยชน์และสิทธิต่าง ๆ เมื่อจะต้องตัดสินใจทำสิ่งใดที่กระทบต่อสวัสดิภาพของเด็กทารกหรือผู้ป่วยดังกล่าว ปรากฏการณ์ทางนิติศาสตร์ซึ่งแสดงโดยนับว่ามีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองศักดิ์ศรีของปัจเจกชนที่มองเห็นได้ คือ ในสมัยโรมัน ได้แก่ การดำเนินการทางกฎหมายกับผู้ที่ลบหลู่เกียรติ[14]

ในกฎหมายระหว่างประเทศ ข้อ 3 ของอนุบัญญัติยุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1950 ก็ได้บัญญัติห้ามการลงโทษประหารชีวิต ปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ในยุโรปได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตกันไปมากแล้วเพราะถือว่ามนุษย์ไม่ควรปฏิบัติต่อกันเช่นนั้น ซึ่งมีมติถือการยอมรับนับถือศักดิ์ศรีของมนุษย์ด้วยกันนั่นเอง เช่น ฟินแลนด์ อิตาลี โปแลนด์ เยอรมัน เป็นต้น ในคณะกรรมการฯ แห่งยูเนสโก เน้นย้ำรากฐานทฤษฎีสิทธิมนุษยชนที่มีความศรัทธาเชื่อมั่นในมนุษย์ในศักดิ์ศรีอันติดมาแต่กำเนิดของชายและหญิง พร้อมกันศรัทธาในความเป็นมนุษย์นี้เองที่

---

[13] Human Feotilisation and Embryology Act. 1990.

[14] อุดม รัฐอมฤต และคณะ. (2544, ตุลาคม). **การอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามมาตรา 28 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540**. หน้า 65.

เป็นรากฐานแห่งศรัทธาร่วมของประชาชาติที่มีต่อเสรีภาพและประชาธิปไตย ความมีศรัทธาต่อศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ ย่อมหมายถึง ความเชื่อในคุณค่าของมนุษย์ การที่ยืนหยัดว่ามนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีไม่อาจถูกใช้เพื่อเป็นเครื่องมือเพื่อสิ่งใด ๆ มิใช่เพราะเราเชื่อว่ามนุษย์เป็นสิ่งสมบูรณ์ แต่เพราะเชื่อมั่นว่ามนุษย์สามารถเปลี่ยนแปลงได้ต่างหาก ที่ทำให้เราต้องเคารพต่อ "ความเป็นมนุษย์" ของเขา[15]

นิยามความหมายของคำว่า "ความเป็นมนุษย์" มนุษย์ถูกสร้างมาให้ประกอบด้วยกลไกทางจิตที่ทำงานอย่างเป็นระบบ พฤติกรรมของมนุษย์ถูกผลักด้วยสภาพจิตใจของเขาเอง และมนุษย์ยังมีความหมายว่า "สัตว์ที่ภายในใจของเขามีธรรมชาติที่ขัดแย้งกันสองส่วนอยู่ภายใน คือ กิเลสกับความยุติธรรม[16] ส่วนในแง่มนุษยนิยมเน้นทัศนะใด ๆ ที่ถือมนุษย์กับประโยชน์สุขของมนุษย์เป็นเรื่องสำคัญที่สุด[17] เป็นต้น นอกจากนั้นนิยามความเป็นมนุษย์ยังมีมุมมองที่หลากหลายออกไป ได้แก่[18]

ก. ความเป็นมนุษย์กับจารีตประเพณี ซึ่งเชื่อกันว่าสมัยหนึ่งมนุษย์ไม่ต่างอะไรจากสัตว์ แต่ต่อมามนุษย์ก็ได้อาศัยสติปัญญาสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นอารยธรรม และความ

ข. ก้าวหน้าขึ้น ในบรรดาสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นนั้นมีสิ่งหนึ่งที่สำคัญก็คือ จารีตประเพณีที่เกิดขึ้นเพราะมนุษย์ ไม่ได้เกิดลอย ๆ อย่างไร้จุดหมาย ซึ่งจารีตประเพณีจะหลอมคนที่แตกต่างกันในด้านพื้นเพ ชาติกำเนิด ความคิด ความเชื่อ การศึกษา เป็นต้น ในความเป็นเอกภาพที่เกิดขึ้นนี้จะช่วยให้มนุษย์มีชีวิตร่วมกันอย่างเป็นสุข[19]

ค. ความเป็นมนุษย์กับสภาวะความรู้และการพัฒนา จากทัศนะนี้มนุษย์ย่อมมีอยู่เคียงคู่กับความรู้หรือองค์กรความรู้ เพราะถือว่ารากฐานของปัญหาทั้งมวลอันเกิดขึ้นต่อมนุษย์ สังคม และธรรมชาติที่เรากำลังเผชิญกันอยู่นี้ ล้วนมีสมมุติฐานของปัญหาทั้งมวลอันเกิดขึ้นต่อมนุษย์เราแทบทั้งสิ้น[20] กระบวนการความคิดเปลี่ยนแปลงสังคมจากยุคเก่าสู่ยุคใหม่ การพัฒนาที่เข้าถึงความจริงของธรรมชาติ อันเป็นไปตามระบบความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัยทั้งหลาย ซึ่งการดำรง

---

[15] จรัญ โฆษณานันท์. (2544, มิถุนายน). **สิทธิมนุษยชนไร้พรมแดน ปรัชญา กฎหมายและความเป็นจริงทางสังคม**. หน้า 99.

[16] สมภาร พรมทา. (2538). **มนุษย์กับการแสวงหา ความจริงและความหมายของชีวิต**. หน้า 74.

[17] สิทธิ์ บุตรอินทร์. (2523). **ปรัชญาการเมืองเบื้องต้น**. หน้า 135.

[18] ยศศักดิ์ โกไศยกานนท์. (2544, ธันวาคม). **ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540**. หน้า 27.

[19] สมภาร พรมทา. (2538). **มนุษย์กับการแสวงหาความจริงและความหมายของชีวิต**. หน้า 99.

[20] เสน่ห์ จามริก. (2542). **ฐานความคิดสู่ทางเลือกใหม่ของสังคมไทย**. หน้า 124.

อยู่ด้วยความดีของมนุษย์นั้น จะต้องอาศัยความเป็นไปอย่างประสานและเกื้อกูลกันของระบบความสัมพันธ์ทางด้านการดำเนินชีวิต ได้แก่ พฤติกรรม จิตใจ และปัญหา ซึ่งมีความสัมพันธ์อาศัยกันส่งผลต่อกันเป็นปัจจัยแก่กันต่อการพัฒนาให้เป็นการพัฒนาเต็มทั้งคน [21] จึงจะเป็นการพัฒนาความเป็นมนุษย์ได้อย่างมีศักดิ์ศรีให้เป็นไปในทางเดียวกันและเกื้อกูลกัน โดยทางเลือกที่เห็นได้ชัดและจำเป็นเพื่อความอยู่รอดหนึ่งของมวลมนุษยชาติ ต้องมาจากการพัฒนาที่เป็นธรรมและยั่งยืน ซึ่งก็รวมถึงเรื่องของสังคมไทยเราด้วยนั้น[22] คือ วิถีทางแห่งความรู้อันเป็นอิสระเพื่อการพัฒนาตนเอง "จากภายในจิตสำนึกเรียนรู้" ของมนุษย์ เพื่อรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมให้สมศักดิ์ศรีที่ตนจะได้รับจากคนอื่นในสังคมด้วย

ก) ความเป็นมนุษย์กับสังคมการเมือง เป็นแนวคิดที่มองว่าความเป็นมนุษย์นั้นรวมความลงตัวเกี่ยวเนื่องกับกฎว่าด้วยเหตุกับผล ผสมกับแนวความคิดของฝ่ายสัมพันธ์นิยม ฉะนั้นมนุษยธรรมจึงเป็นรากฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยสอนว่ามนุษย์ต้องเริ่มต้นและเสริมความสัมพันธ์กันทางสังคมด้วยการประพฤติแบบเอาใจเขามาใส่ใจเรา และเอาใจเราไปใส่ใจเขา[23] ก็จะอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขนั่นเอง

ข) ความเป็นมนุษย์กับสัตว์ จากคำว่า "มนุษย์" (human dignity) ของตัวมนุษย์เองซึ่งมนุษย์ถือว่าพวกเขาเป็นประเภทหรือชนิดของสิ่งมีชีวิตที่แตกต่างจากสัตว์อื่น ๆ ก็เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีประเภทหรือชนิดที่แตกต่างจากมนุษย์ และเห็นได้ชัดว่ามนุษย์ทำให้ตัวพวกเขาเองแตกต่างจากสัตว์อื่น ๆ ด้วยการที่พวกเขาใส่คำว่า "human" ข้างหน้าคำว่า "species" ในฐานะเป็นคุณศัพท์เพื่อขยายให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของคำว่า "species" ความเป็นมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นคำคุณศัพท์อย่าง "human" หรือคำนามอย่าง "humanity" นั้นมีความสำคัญยิ่งที่ช่วยให้สิ่งมีชีวิตอย่างเราแตกต่างจากสัตว์อื่น ๆ[24]

"ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์" อาจมีความหมายว่าเป็นการให้การยกย่องหรือเชิดชู "คุณค่าสากล" ของความเป็นมนุษย์มากกว่าเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์คือ การที่มนุษย์ผู้หนึ่งได้กระทำการอันเป็นการลดคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ของบุคคลอื่นลงในแง่มุมหนึ่ง นอกจากเรื่องความเท่าเทียมกันในทางสังคมและในทางกฎหมายที่ผู้ถูกละเมิดได้รับการปฏิบัติโดยไม่เท่าเทียมกันกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในสังคม โดยที่ไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นเพราะ

---

[21] พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2542). **การพัฒนาที่ยั่งยืน**. หน้า 234, 243 – 244.

[22] เสน่ห์ จามริก. (2541). **ฐานความคิดสู่ทางเลือกใหม่ของสังคมไทย**. หน้า 190.

[23] สิทธิ์ บุตรอินทร์. (2533). **ปรัชญาการเมืองเบื้องต้น**. หน้า 151.

[24] ไชยยันต์ ไชยพร. (2541). "ชีวิตและความหมายของปรัชญาการเมืองในยุควิทยาศาสตร์." **วารสารรัฐศาสตร์สาร**, ตอนที่ 1. หน้า 20.

สถานะในทางสังคมที่แตกต่างกันแล้ว การกระทำเช่นนั้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลนั้นได้ เช่น การใช้อำนาจของพนักงานสอบสวนที่กระทำต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาเสมือนเป็นบุคคลที่กระทำความผิดก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดย่อมเป็นการกระทำที่มิชอบ เช่น การวิสามัญฆาตกรรม หรือการนำผู้ต้องหามาแถลงข่าวต่อหน้าสื่อมวลชน เป็นต้น ในการพิจารณา "คุณค่า" ของความเป็นมนุษย์นั้นสามารถที่จะพิจารณาที่เนื้อหาในการปฏิบัติ ว่าหากมาตรฐานที่ใช้ในการปฏิบัติต่อผู้ถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น ได้ถูกนำมาเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติต่อบุคคลอื่นเป็นการทั่วไป หรือถูกนำมาเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติต่อตัวเราเองแล้วจะสามารถยอมรับได้หรือไม่ อาจกล่าวได้ว่าความหมายของ "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์" ในแง่มุมทางวัฒนธรรมและกฎหมายเป็นกระบวนการในทางความคิดที่พัฒนามาจาก ศีลธรรมและจิตใจที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ ซึ่งก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพที่อยู่เหนือตัวบุคคลเหนือเรื่องส่วนบุคคลใด ๆ เป็นส่วนประกอบพิเศษที่อยู่ในตัวมนุษย์โดยธรรมชาติ เป็นศีลธรรมขั้นสูงและเป็นหลักประกันในการดำเนินชีวิตของสมาชิกในสังคม[25]

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติคำว่า "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์" ไว้ในมาตราต่าง ๆ อย่างน้อย 3 มาตรา คือ มาตรา 4 มาตรา 26 และมาตรา 28 สถานะทางกฎหมายของ "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์" ในแต่ละมาตราของรัฐธรรมนูญมีสถานะที่แตกต่างกัน

มาตรา 4 บัญญัติว่า "ศักดิศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง" ในการอภิปรายของสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะผู้ที่มีส่วนในการยกร่างบทบัญญัติมาตรา 4 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ 2540 แสดงให้เห็นสถานะของ "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์" ตามบทบัญญัติมาตรา 4 ว่ามีสถานะเป็นการวางหลักทั่วไปเป็นการประกาศเจตนารมณ์ของรัฐที่จะให้การรับรองและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทั้งนี้เนื่องจากบทบัญญัติมาตรา 4 ของรัฐธรรมนูญอยู่ในหมวด 1 บททั่วไปซึ่งเป็นหมวดที่กำหนดหลักการทั่วไปของรัฐ อันถือเป็นสาระสำคัญที่มีลักษณะทั่วไปหรือเป็นการกำหนดขอบเขตกว้างๆ ของรัฐธรรมนูญว่าสาระสำคัญของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญในหมวดต่อ ๆ มาจะต้องสอดคล้องกับหลักทั่วไปดังกล่าว สถานะดังกล่าวนี้เองก่อให้เกิดผลดังนี้ คือ

1) บทบัญญัติมาตรา 4 จึงเป็นการกำหนดหลักพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับปัจเจกชนว่ารัฐจะให้ความคุ้มครองต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพของบุคคล ซึ่งการกำหนดหลักพื้นฐานของความสัมพันธ์ดังกล่าว เปรียบเสมือนการกำหนดให้คุณค่าศักดิ์ศรีความ

---

[25] ณัฐนันท์ รัตนเจริญ. (2546, ตุลาคม). **สิทธิผู้ต้องขัง**.สารนิพนธ์ บัณฑิตย์วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก หน้า 8

เป็นมนุษย์มีสถานะในระดับของรัฐธรรมนูญ ซึ่งก่อให้เกิดผลต่อการกำหนดทิศทางของรัฐ โดยศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นตัวกำหนดและจำกัดความประสงค์ และภาระหน้าที่ของรัฐเป็นตัวกำหนดและจำกัดความชอบธรรม ของการกระทำของรัฐและกฎหมายที่มีต่อคุณค่าดังกล่าว นอกจากนี้การบัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ บังคับให้รัฐต้องกำหนดเป็นหลักกฎหมายทั่วไปว่าอำนาจอื่น ๆ รวมถึงอำนาจรัฐไม่อาจที่จะละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้ และต้องตีความบทกฎหมายที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

2) การตีความเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานทั้งหลายจะต้องตีความว่า สิทธิขั้นพื้นฐานทั้งหลายล้วนแต่มีผลมาจากศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ทั้งสิ้น โดยจะต้องถือว่าเนื้อหาของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จะต้องนำมาใช้ประกอบในการตีความสิทธิขั้นพื้นฐานอื่น ๆ ด้วย นอกจากนี้ในส่วนที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับปัจเจกบุคคลก่อให้เกิดบทสันนิษฐานที่เป็นคุณต่อปัจเจกบุคคล และยังถือว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น เป็นสารัตถะของสิทธิขั้นพื้นฐานทั้งหลายภายในขอบเขตดังกล่าว รัฐไม่อาจเข้าไปแทรกแซงได้ ในกรณีที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจรัฐกับปัจเจกบุคคล

มาตรา 26 บัญญัติว่า “การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้” ในการพิจารณาของคณะกรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญและการอภิปรายของสมาชิกร่างรัฐธรรมนูญ แสดงให้เห็นสถานะของ (ศักดิ์และศรีความเป็นมนุษย์) ตามมาตรา 26 ว่า มีสถานะเช่นเดียวกับ “สิทธิและเสรีภาพ” ในการคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพขององค์กรผู้ใช้อำนาจรัฐแสดงออกได้ใน 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกองค์กรของรัฐจะไม่กระทำการใด ๆ ในลักษณะที่จะเป็นการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคล หรือละเว้นการกระทำใด ๆ ที่จะเป็นละเมิดต่อสิ่งดังกล่าว ลักษณะที่สอง รัฐมีภาระหน้าที่ที่จะดำเนินการใด ๆ ในทางที่จะทำให้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคลเอื้อต่อการดำรงชีวิตอยู่ของมนุษย์อย่างมีศักดิ์ศรี หรือเอื้อต่อการใช้สิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองคุ้มครองไว้

มาตรา 28 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อให้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้”

คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญชี้แจงว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” เป็นสิทธิอย่างหนึ่งที่รับรองคุ้มครองให้แก่บุคคล มิให้ได้รับการปฏิบัติที่ไม่สมกับความเป็นมนุษย์ของบุคคลนั้น โดยพิจารณาเชิงภววิสัยว่าการกระทำใดที่เห็นทั่วไปว่าละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มิใช่การ

พิจารณาในลักษณะอัตวิสัยตามความคิดเห็นของแต่ละบุคคล ส่วนการใช้สิทธิทางศาลนั้น บุคคลที่ถูกกระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สามารถนำคดีมาฟ้องได้ตามลักษณะการกระทำละเมิดว่าเป็นประการใด เช่น ข้อพิพาทระหว่างเอกชนกับเอกชนก็ฟ้องศาลยุติธรรม ฝ่ายปกครองกับเอกชนก็ฟ้องศาลประชาชน เป็นต้น "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์" ในมาตรานี้จึงมีสถานะเช่นเดียวกับ "สิทธิเสรีภาพ" ซึ่งเท่ากับว่า บุคคลที่ถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สามารถจะใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้และเมื่อ "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์" มีสถานะเช่นเดียวกับสิทธิและเสรีภาพการใช้ "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์" ย่อมอยู่ภายใต้เงื่อนไขเช่นเดียวกับสิทธิและเสรีภาพ กล่าวคือ การใช้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จะใช้ได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

2.2 ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับการลงโทษ

2.2.1 ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับการลงโทษ

โทษ ถือว่าเป็นมาตรการบังคับในทางอาญาอย่างหนึ่ง เป็นมาตรการบังคับทางอาญาที่ดั้งเดิมที่สุด และจนบัดนี้ยังไม่มีสิ่งอื่นมาทดแทน[26] โทษถูกกำหนดขึ้นโดยผู้ที่มีอำนาจในการลงโทษและทำให้ได้รับผลร้าย ในทางกฎหมายอาญานั้นเนื้อความของกฎหมายจะกำหนดว่าอะไรบ้างเป็นโทษ ซึ่งนอกเหนือจากที่กฎหมายบัญญัติแล้วก็จะไม่ใช่โทษและรัฐเท่านั้นที่จะเป็นผู้ลงโทษตามกฎหมาย และต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดด้วย ตามกฎหมายไทยมีกำหนดโทษไว้ในมาตรา 18 แห่งประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติไว้ 5 ประการ

มาตรา 18 โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้

(1) ประหารชีวิต

(2) จำคุก

(3) กักขัง

(4) ปรับ

(5) ริบทรัพย์สิน

การลงโทษด้วยวิธีอย่างหนึ่งอย่างใดนั้นย่อมแตกต่างกันไปในแต่ละสังคมแต่ละสมัย โทษจะลงแก่ผู้กระทำผิดที่กระทำความผิดร้ายแรง เช่น ฆ่าผู้อื่น หรือโทษที่เบาที่สุดคือ ริบทรัพย์ เช่น การไม่เสียภาษีให้รัฐและการกระทำความผิดอาญาเล็กน้อย เป็นต้น กล่าวได้ว่าการลงโทษเป็นการที่รัฐกำหนดภาวะอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นผลร้ายหรือไม่พึงปรารถนาต่อผู้กระทำผิด โดย

---

[26] คณิต ณ นคร. (2543). **กฎหมายอาญาภาคทั่วไป**. หน้า 327.

มีสาเหตุเนื่องมาจากบุคคลนั้นได้กระทำความผิดตามกฎหมายที่ใช้บังคับ ในขณะที่เกิดการกระทำความผิดขึ้น และได้กำหนดโทษไว้ จะเห็นได้ว่าแม้จะเป็นการกระทบกระเทือนสิทธิเสรีภาพของประชาชน การลงโทษผู้กระทำความผิดเป็นสิ่งที่ผู้มีอำนาจในรัฐจักต้องกระทำเพื่อรักษาความสงบของรัฐ อีกทั้งโทษยังเป็นเครื่องเสริมประสิทธิภาพของกฎหมาย[27] รวมถึงการพิจารณาถึงดุลพินิจในการลงโทษ เหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องพิจารณา โดยมีทฤษฎีว่าด้วยการลงโทษซึ่งอาจสรุปแบ่งได้เป็น 2 ทฤษฎีใหญ่ ๆ ดังนี้ ทฤษฎีเด็ดขาด (Absolute theory) และทฤษฎีสัมพัทธ์ (Relative theory)

ทฤษฎีเด็ดขาด หมายความว่า ความประสงค์ในการลงโทษบุคคลก็เพื่อเป็นการทดแทนความผิดที่บุคคลนั้นได้ก่อขึ้น อีกทั้งยังเป็นการรักษาความยุติธรรมของสังคมไว้ การลงโทษจึงไม่ต้องคำนึงกาลเทศะหรือพฤติการณ์แวดล้อมใด ๆ ทั้งสิ้น กล่าวกันว่าทฤษฎีเด็ดขาดนี้เป็นทฤษฎีที่สามารถจะใช้ได้เสมอไปและตลอดไปไม่ว่าในสถานที่ใด[28] ทฤษฎีเด็ดขาดจึงเป็นทฤษฎีของการลงโทษเพื่อทดแทนความผิด หรือคือการลงโทษให้สาสมกับความผิดของบุคคลนั้น ๆ ที่ได้ก่อให้เกิดขึ้น ความประสงค์ของการลงโทษตามแนวความคิดนี้จึงเป็นเรื่องของการรักษาความยุติธรรมและตั้งอยู่บนฐานของศีลธรรม ที่สำคัญจะต้องมิใช่เพื่อเป็นการแก้แค้น เป็นการตอบสนองต่อสัญชาตญาณความโกรธ ตั้งอยู่บนความรู้สึกทางอารมณ์ของบุคคล เหตุที่ต้องมีการลงโทษเพื่อเป็นการทดแทนความผิดหรือให้สาสมกับความผิดนี้ ได้มีคำอธิบายในทางปรัชญาให้การสนับสนุนดังนี้

ค้านท์ (Kant) ได้ให้ความเห็นว่า เหตุที่ต้องลงโทษก็เนื่องจากผู้นั้นกระทำความผิด การลงโทษจึงเป็นการรักษาความยุติธรรมเอาไว้ โดยถือว่าความยุติธรรมที่ถูกละเมิดจะต้องได้รับการทดแทนเพราะสิทธิของมนุษย์ถูกทำลายลง ชีวิตของมนุษย์ก็จะไม่มีคุณค่าอะไรเหลืออยู่ในโลกเลย การลงโทษผู้กระทำผิดจึงไม่ควรคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นในประการอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นผลที่เกิดขึ้นกับตัวอาชญากรหรือต่อสังคม แต่คำนึงเพียงว่าเมื่อมีการกระทำผิดก็ต้องมีการลงโทษเพราะกฎหมายอาญาเป็นคำสั่งเด็ดขาด (THE PENAL LAW IS A CATEGORICAL IMPERATIVE)

ในความหมายของค้านท์ โทษจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นในทางความรู้สึกผิดชอบ โทษเป็นการตอบแทนความยุติธรรมที่ถูกประทุษร้าย ค้านท์ได้ยกตัวอย่างให้เห็นโดยสมมุติว่า ในเกาะ ๆ หนึ่ง มีเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้น ซึ่งทำให้พลเมืองในเกาะนี้ทุกคนจำจะต้องทิ้งเกาะนั้นไป ปัญหาว่า

---

[27] เอกสารการสัมมนา **เรื่อง โทษทางอาญาที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540** สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติร่วมกับสภาทนายความ : 24 กันยายน 2547 ณ โรงแรมสยามซิตี้ กรุงเทพฯ

[28] หยุด แสงอุทัย. (2523). **กฎหมายอาญา ภาค 1** (พิมพ์ครั้งที่ 14).

มีนักโทษซึ่งจะต้องถูกประหารชีวิตอยู่ในเกาะนั้นคนหนึ่ง จะต้องประหารชีวิตนักโทษนั้นก่อนที่ชาวเกาะจะละทิ้งเกาะนั้นไปหรือไม่ ความจริงถ้าชาวเกาะจะปล่อยให้นักโทษประหารอยู่ในเกานั้นต่อไป นักโทษนั้นก็จะไม่เป็นอันตรายต่อชาวเกาะต่อไปแล้ว แต่กระนั้นก็ยังเห็นว่าชาวเกาะต้องดำเนินการประหารชีวิตนักโทษนั้น เพราะมิฉะนั้นจะเท่ากับยังไม่ได้ตอบแทนความยุติธรรมที่ถูกประทุษร้ายไป

เฮเกล (Hegel) เห็นว่า ผลของการลงโทษให้สาสมกับความผิดก็เพื่อนำเอาความถูกต้องกลับคืนมา เพราะเขาเห็นว่าการกระทำความผิดเป็นการปฏิเสธสิ่งที่ถูกต้อง ดังนั้นการลงโทษจึงเป็นสิ่งที่ผู้กระทำผิดจะได้รับเนื่องจากการกระทำผิดของเขา[29]

สตาล (Stahl) สตาลเป็นผู้ที่นับถือคริสต์ศาสนาโดยเคร่งครัด และเห็นว่าจุดประสงค์ของการลงโทษก็เพื่อ ปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อบังคับของพระเจ้า[30]

โดยสรุปแล้วตามทฤษฎีเด็ดขาด

นี้ มองว่าการลงโทษมีจุดประสงค์ที่จะตอบแทนแก้แค้นผู้กระทำความผิด ในทางปฏิบัติถ้าจะนำทฤษฎีเด็ดขาดมาใช้ก็จะต้องลงโทษให้เป็นการตอบแทนแก้แค้นการกระทำผิด ซึ่งหมายความว่าจะต้องลงโทษให้ได้สัดส่วนต่อผลร้ายที่เกิดจากการกระทำผิด กล่าวคือ การกระทำความผิดก่อให้เกิดผลร้ายแรงมากก็ต้องลงโทษหนักมากตามไปด้วย แนวความคิดที่ว่าการลงโทษต้องได้สัดส่วนหรือต้องยุติธรรมกับความผิดนี้ มีมาตั้งแต่สมัยกรีกโบราณแล้ว คือความคิดของ อริสโตเติ้ล (Aristotle) ที่ว่าการลงโทษต้องยุติธรรมได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด ในสมัยโรมันตามหลักฐานที่ปรากในกฎหมาย 12 โต๊ะ เรื่อง Lex Talionis ก็จำกัดการลงโทษไม่ให้มากเกินไปกว่าความเสียหายที่ตนได้รับ[31]

ทฤษฎีสัมพัทธ์ เป็นทฤษฎีที่ขึ้นอยู่กับเหตุผลและเหตุการณ์ ความประสงค์ของการลงโทษตามทฤษฎีนี้ไม่ได้พิจารณาในแง่การกระทำความผิดแบบทฤษฎีเด็ดขาด แต่ได้พิจารณาในที่ว่า ควรจะลงโทษอย่างไรจึงจะเกิดประโยชน์ ด้วยเหตุนี้การลงโทษจึงต้องคำนึงถึงตัวผู้กระทำ

---

[29] DJB Hankin'punisnment and mord responsibiliytjub tgeirues if oybusgnebteduted by Stanley egrupp, Indiana um\niresivy press 1971, p. 16. อ้างใน แสวง บุญเฉลิมวิภาส. **แนวความคิดเกี่ยวกับดุลพินิจในการลงโทษ**. หน้า 136.

[30] เอกสารประกอบการสัมมนา **เรื่อง โทษทางอาญาที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540**. สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกับสภาทนายความ, 24 กันยายน 2547 ณ โรงแรมสยามซิตี้ กรุงเทพฯ : หน้า 111.

[31] วิจิตร ลุลิตานนท์. (2507). **กฎหมายอาญาภาค 1**. หน้า 19.

ความผิดกับเพื่อนมนุษย์อื่น ๆ[32] กล่าวคือ การลงโทษนั้นควรจะเกิดประโยชน์ในแง่ที่จะมีผลทำให้ผู้กระทำผิดนั้นเกิดความหวาดกลัว ไม่กล้ากระทำผิดอีก ในขณะเดียวกันก็ทำให้บุคคลทั่วไปเกิดความกลัว ไม่กล้ากระทำความผิดเช่นกัน การลงโทษตามทฤษฎีสัมพัทธ์นี้จึงเท่ากับว่าเป็นการป้องกันมิให้เกิดการกระทำความผิดอีก กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ จุดประสงค์ของการลงโทษตามแนวความคิดนี้เป็นการป้องกันบุคคลที่ทำผิดนั่นเองไม่ให้กระทำผิดซ้ำอีก เรียกว่าเป็นการป้องกันพิเศษ ในขณะเดียวกันเป็นการป้องกันบุคคลทั่วไปไม่ให้กระทำความผิดด้วยเรียกว่าเป็นการป้องกันทั่วไป เหตุผลของการลงโทษตามแนวความคิดพื้นฐานมาจากแนวความคิดอรรถประโยชน์[33] ซึ่งถือว่าการที่จะตัดสินการกระทำใดเป็นการกระทำที่ถูกต้องชอบธรรมหรือไม่ ต้องพิจารณาดูก่อนว่าการกระทำก่อให้เกิดผลดีต่อสังคมตามหลักอรรถประโยชน์หรือไม่ ดังนั้นการกระทำความผิดที่เกิดขึ้น ผลดีหรือประโยชน์ที่จะได้รับจากการลงโทษก็คือเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดความผิดเช่นนั้นอีก ไม่ว่าจะเป็นการป้องกันบุคคลนั้นไม่ให้กระทำความผิดซ้ำอีกที่เรียกว่า การป้องกันพิเศษ หรือเป็นการป้องกันบุคคลทั่ว ๆ ไปให้เกิดความเกรงกลัวต่อการลงโทษและไม่กล้าที่จะกระทำผิดเช่นนั้นอีก โดยปกติการลงโทษตามความผิดนี้จึงมักจะเป็นไปโดยรุนแรง ทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษหนัก

2.2.2 จุดมุ่งหมายของการลงโทษ

จากทฤษฎีการลงโทษต่าง ๆ มีความประสงค์ในการลงโทษแตกต่างกันออกไป โดยพิจารณาจากความหนักเบาของการกระทำของผู้กระทำความผิด โดยการลงโทษทางอาญานั้นอาจได้แก่ การประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ ริบทรัพย์สิน ซึ่งการลงโทษแต่ละแบบนั้นจะพิจารณาจากการหนักเบาของการกระทำ ซึ่งจะกำหนดไว้ในมาตราต่าง ๆ ของกฎหมายอาญา ดังนั้นวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการลงโทษอาจแบ่งได้ 4 ประการดังนี้[34]

1. การลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทน

---

[32] หยุด แสงอุทัย. (2513). **กฎหมายอาญาภาค 1**. (พิมพ์ครั้งที่ 14) หน้า 349.

[33] **หลักทั่วไปของทฤษฎีอรรถประโยชน์** 1) ลักษณะที่เพ่งอนาคตเป็นใหญ่ หรือเป็นผลอันจะเกิดตามมาโดยสะท้อนจากการประเมินคุณค่าของการกระทำเพียงที่การพิจารณาถึงผลลัพธ์อันน่าจะเกิดขึ้นในอนาคตโดยไม่คำนึงถึงเหตุการณ์ในอดีต เว้นแต่เหตุการณ์นั้นจะมีผลสนับสนุนต่ออนาคต 2) ลักษณะที่มองความสุขหรือสวัสดิสุขในแง่ดีเสมอ ซึ่งสมควรจัดเพิ่มเรื่อย ๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ 3) ลักษณะเอกนิยม คือการยึดมั่นความถูกต้องทางศีลธรรมนั้นวางอยู่บนหลักการสูงสุดอันเดียว (ดู จรัญ โฆษณานันท์. (2541). **นิติปรัชญา**. หน้า 203).

[34] อุทิศ แสนโกศิก. (2513). "วัตถุประสงค์ของการลงโทษ." บทบัณฑิตย์, เล่มที่ 27, ตอนที่ 2. หน้า 271.

2. การลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่หรือยับยั้ง

3. การลงโทษเพื่อเป็นการตัดโอกาสไม่ให้มีการกระทำความผิดอีก

4. การลงโทษเพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไข

1. การลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทน มีความคิดจากหลักที่ว่า สังคมมีสิทธิที่จะแก้แค้นต่อผู้ฝ่าฝืนกฎหมายได้ ความคิดนี้ ค้านท์ ได้ให้เหตุผลว่า การลงโทษเป็นของคู่กับการกระทำความผิด เป็นวัตถุประสงค์ของโทษสมัยโบราณที่เรียกว่า "ตาต่อตา ฟันต่อฟัน" เป็นการลงโทษที่สร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม เพื่อทดแทนความเสียหายที่ผู้กระทำผิดกต่อขึ้น เพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทน เป็นไปตามแนวความคิดที่ว่า ผู้ใดกระทำการใดย่อมได้รับผลตอบแทนการกระทำนั้นโดยรวดเร็วและรุนแรง ซึ่งจะทำให้ประชาชนมีความมั่นใจในกระบวนการยุติธรรมของประเทศ[35]

2. การลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่หรือยับยั้ง มีวัตถุประสงค์ในการลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อเป็นตัวอย่างให้คนทั่วไปเห็นว่า เมื่อกระทำผิดแล้วจะต้องได้รับโทษเช่นนี้ ทั้งนี้จะได้เกรงกลัวไม่กล้ากระทำผิดบ้าง หรือเพื่อเป็นการข่มขู่ให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเข็ดหลาบไม่กล้ากระทำความผิดนั้นซ้ำอีก และเพื่อเป็นตัวอย่างให้เกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิดในลักษณะเช่นเดียวกันนั้น

3. การลงโทษเพื่อเป็นการตัดโอกาสไม่ให้มีการกระทำความผิดอีก มีวัตถุประสงค์เพื่อไม่ให้ผู้กระทำผิดที่ถูกลงโทษมีโอกาสกระทำซ้ำอีก การประหารชีวิต โทษจำคุก และโทษกักขัง ถือว่าเป็นการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเป็นหลักประกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำขึ้นอีก แต่รัฐจะต้องควบคุมไม่ให้มีโอกาสออกไปกระทำความผิดอีก โดยการปฏิบัติใช้วิธีการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิดด้วย

4. การลงโทษเพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไขตัวผู้กระทำผิด เป็นแนวความคิดที่มีวัตถุประสงค์เปลี่ยนพฤติกรรมจากความชั่วเป็นการประพฤติดีด้วยวิธีการต่าง ๆ หรือมีความประสงค์ให้ผู้กระทำความผิดกลับตัวเป็นพลเมืองดี สามารถนำกลับมาใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีปกติสุขโดยอาจใช้วิธีต่าง ๆ เช่น การให้การศึกษาแก่ผู้ต้องโทษ การฝึกหัดอาชีพ การอบรมทางศาสนาและศีลธรรม การแก้ไขสภาพแวดล้อม เป็นต้น

2.3 กฎหมายเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาถึงกฎหมายที่ว่าด้วยการบริหารราชการแผ่นดินต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลในการที่จะหาข้อสรุปได้ว่า แนวทางในการที่จะให้เอกชนเข้ามาดำเนิน

---

[35] ธานี วรภัทร์. (2546). **การบังคับโทษประหารชีวิตในประเทศไทย** (รายงานวิจัย). หน้า 9.

กิจการเรือนจำแทนรัฐนั้น จะมีความขัดหรือแย้งต่อกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการแผ่นดินฉบับใดบ้าง และหากว่าการเกิดมีความขัดหรือแย้งต่อกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการแผ่นดินจะมีวิธีการดำเนินการอย่างไรเพื่อให้การกระทำดังกล่าวเป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานเรือนจำ โดยศึกษาตัวบทกฎหมายหรือระเบียบดังต่อไปนี้

2.3.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

2.3.2 พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479

2.3.3 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2535

2.3.4 พระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2535

2.3.5 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546

การอำนวยความยุติธรรมในสังคม เป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องจัดหาและบริการ เพื่อให้ประชาชนในสังคมมีความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน ตลอดจนเกิดความสงบสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม กระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยที่ผ่านมาดำเนินการผ่านระบบราชการ โดยมีหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐทำหน้าที่บังคับให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายเพื่อรักษาไว้ซึ่ง ความยุติธรรมและความสงบสุขในสังคม อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการอำนวยความยุติธรรมของรัฐนั้นมีข้อจำกัดหลายประการ ทั้งในด้านทรัพยากร ความสามารถและอัตรากำลังของบุคลากร รวมไปถึงความใกล้ชิดกับปัญหาที่เกิดขึ้น ส่งผลให้การอำนวยความยุติธรรมไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่ว รัฐจึงได้มีแนวนโยบายในการเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในภารกิจของรัฐ และสนับสนุนให้เอกชนที่มีความเชี่ยวชาญมาเป็นผู้ดำเนินการแทน ไม่เว้นแม้แต่ภารกิจด้านกระบวนการยุติธรรม ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่างก็ได้พยายามศึกษาวิจัยถึงแนวทางในการให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมภารกิจภายหลังศาลมีคำพิพากษา เช่น การให้มีเรือนจำเอกชน

ดังนั้นในการให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมภารกิจเรือนจำเอกชนดังกล่าว จะต้องวางแนวทางการปฏิบัติ ระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการแผ่นดินที่ได้วางหลักการปฏิบัติเอาไว้

2.3.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา 26 การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่อง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรมหรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

มาตรา 32 บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้ แต่การลงโทษประหารชีวิตตามที่กฎหมายบัญญัติไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้

การจับ คุมขัง ตรวจค้นตัวบุคคล หรือการกระทำใดอันกระทบต่อสิทธิ และเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา 37 บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา นิกายของศาสนา หรือลัทธินิยมในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนา บัญญัติหรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ในการใช้เสรีภาพดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองมิให้รัฐกระทำการใด ๆ อันเป็นการรอนสิทธิหรือเสียประโยชน์อันควรมีควรได้เพราะเหตุที่ถือศาสนานิกายของศาสนา ลัทธินิยมในทางศาสนา หรือปฏิบัติตามศาสนาบัญญัติหรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือ แตกต่างจากบุคคลอื่น

มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกัน ในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น

การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ

จากบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญมาตรานี้ กล่าวคือในการที่จะปฏิบัติหรือกระทำการอื่น ๆ ใดอันจะเป็นการกระทบถึงสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องขัง รัฐหรือองค์กรของรัฐจะต้องปฏิบัติให้เป็นไป

ตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติเอาไว้ ในการจัดตั้งเรือนจำเอกชนก็ต้องให้คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องขังเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิเสรีภาพของด้านชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน หรืออื่น ๆ

2.3.2 พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479

มาตรา 11 รัฐมนตรีมีอำนาจแยกประเภทหรือชั้นของผู้ต้องขัง และวางเงื่อนไขในการย้ายจากประเภท หรือขั้นหนึ่ง ไปยังอีกประเภทหรือขั้นหนึ่ง โดยวิธีเลื่อนขึ้น หรือลดลง ตลอดจนการปฏิบัติต่าง ๆ สำหรับผู้ต้องขัง คนต้องขังและคนฝาก ให้แยกขังไว้ต่างหากจากนักโทษเด็ดขาดเท่าที่จะกระทำได้

มาตรา 12 การย้ายผู้ต้องขังจากเรือนจำหนึ่งไปยังอีกเรือนจำหนึ่งนั้น ให้เป็นไปตามคำสั่งของอธิบดีนั้น ๆ

มาตรา 16 เจ้าพนักงานเรือนจำอาจใช้อาวุธนอกจากอาวุธปืนแก่ผู้ต้องขังได้ ในกรณีต่อไปนี้

(1) เมื่อปรากฏว่าผู้ต้องขังกำลังหลบหนีและไม่มีทางที่จะป้องกันอย่างอื่นนอกจากใช้อาวุธ

(2) เมื่อผู้ต้องขังหลายคนก่อความวุ่นวาย หรือพยายามใช้กำลังเปิดหรือทำลายประตูรั้ว หรือกำแพงเรือนจำ

(3) เมื่อปรากฏว่า ผู้ต้องขังจะใช้กำลังกายทำร้ายเจ้าพนักงานหรือผู้อื่น

มาตรา 17 เจ้าพนักงานเรือนจำอาจใช้อาวุธแก่ผู้ต้องขังได้ในกรณีต่อไปนี้

(1) ผู้ต้องขังไม่ยอมวางอาวุธ เมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้วาง

(2) ผู้ต้องขังกำลังหลบหนี ไม่ยอมหยุดเมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้หยุด และไม่มีทางอื่นที่จะจับกุมได้

(3) ผู้ต้องขังตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ก่อการวุ่นวาย หรือพยายามใช้กำลังเปิดประตูหรือทำลายประตูรั้ว หรือกำแพงเรือนจำ หรือใช้กำลังกายทำร้ายเจ้าพนักงานหรือผู้อื่น และไม่ยอมหยุดในเมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้หยุด

ถ้ามีเจ้าพนักงานเรือนจำผู้มีอำนาจเหนือตนอยู่ในขณะนั้นด้วย จะใช้อาวุธปืนได้ก็ต่อเมื่อได้รับคำสั่งจากเจ้าพนักงานผู้นั้นแล้วเท่านั้น

มาตรา 35 เมื่อผู้ต้องขังคนใดกระทำผิดวินัย ให้เจ้าพนักงานเรือนจำผู้มีหน้าที่พิจารณาโดยถ่องแท้ แล้วลงโทษสถานหนึ่งสถานใดหรือหลายสถาน ดังต่อไปนี้

1. ภาคทัณฑ์
2. งดการเลื่อนชั้นโดยมีกำหนด
3. ลดชั้น

4. ตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียน หรือติดต่อไม่เกิน 3 เดือน เว้นไว้แต่กรณีที่ระบุไว้ในมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

5. ลดหรืองดประโยชน์และรางวัลทั้งหมด หรือแต่บางส่วนบางอย่าง

6. ขังเดี่ยวไม่เกิน 3 เดือน

7. ขังห้องมืดไม่มีเครื่องหลับนอน ไม่เกิน 2 วัน ในสัปดาห์หนึ่ง โดยความเห็นชอบของแพทย์

8. เฆี่ยนคราวหนึ่งไม่เกิน 20 ที ในความควบคุมของแพทย์ แต่ห้ามเฆี่ยนคราวต่อไปเว้นแต่ละล่วงพ้นเวลา 30 วัน จากวันที่เฆี่ยนคราวที่แล้ว ถ้าผู้ต้องขังเป็นหญิงห้ามเฆี่ยน

9. ตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกตามมาตรา 32 (6)

ในกรณีและเงื่อนไขอย่างใดจะลงโทษดังระบุไว้ข้างต้นให้กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

มาตรา 41 ในกรณีที่ผู้ต้องขังถึงกำหนดปล่อย ป่วยหนักไม่สามารถไปจากเรือนจำได้ และขออนุญาตอยู่รักษาตัวในเรือนจำต่อไป ให้ผู้บังคับบัญชาการเรือนจำใช้ดุลยพินิจอนุญาตตามคำขอนั้นได้ แต่ทั้งนี้ต้องรายงานให้อธิบดีทราบ

มาตรา 45 ผู้ใดเข้าไปในเรือนจำโดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ดี หรือบังอาจรับจากหรือส่งมอบแก่ผู้ต้องขัง นำเข้ามา หรือเอาออกไปจากเรือนจำซึ่งเงินหรือสิ่งของต้องห้ามโดยทางใด ๆ อันฝ่าฝืนระเบียบหรือข้อบังคับของเรือนจำก็ดี ผู้นั้นมีความผิด ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 500 บาท หรือจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำผิดเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับเรือนจำ หรือกรมราชทัณฑ์ให้เพิ่มโทษเป็นทวีคูณ

เงินหรือสิ่งของต้องห้ามที่นำเข้ามาในเรือนจำโดยฝ่าฝืนบทมาตรานี้ ให้ริบเป็นของแผ่นดิน

ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 นั้นไม่ได้มีการบัญญัติไว้ให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกิจการเรือนจำแต่อย่างไร การที่จะให้เอกชนเข้ามาดำเนินกิจการได้นั้น จะต้องตราพระราชบัญญัติราชทัณฑ์เพื่อกิจการสำหรับให้เอกชนโดยเฉพาะ เช่น การตราพระราชบัญญัติเรือนจำเอกชนขึ้นใหม่ โดยที่จะต้องถ่ายโอนอำนาจหน้าที่บางอย่างไปให้เอกชนบริหารจัดการและบังคับบัญชาได้

2.3.3 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2535

มาตรา 3/1 *การบริหารราชการตามพระราชบัญญัตินี้ต้องเป็นไปเพื่อ ประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและการยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจาย

ภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจตัดสินใจ การอำนวยความสะดวก และการตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งนี้โดยมีผู้รับผิดชอบต่อผลของงาน

การจัดสรรงบประมาณ และการบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่ง หรือปฏิบัติหน้าที่ต้องคำนึงถึงหลักการตามวรรคหนึ่ง

ในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ ต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้คำนึงถึงความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดเผยข้อมูล การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ตามความเหมาะสมของแต่ละภารกิจ

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรานี้ จะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติราชการและการสั่งการ ให้ส่วนราชการและข้าราชการปฏิบัติก็ได้

*[มาตรา 3/1 เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545]

2.3.4 พระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2535

มาตรา 5 ในพระราชบัญญัตินี้

“หน่วยงานเจ้าของโครงการ” หมายความว่า ส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมหรือเทียบเท่า รัฐวิสาหกิจหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือราชการส่วนท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของโครงการ

“กิจการของรัฐ” หมายความว่า กิจการที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือราชการส่วนท้องถิ่นหน่วยใดหน่วยหนึ่งหรือหลายหน่วยรวมกัน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ต้องทำตามกฎหมายหรือกิจการที่จะต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติ หรือทรัพย์สินของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือราชการส่วนท้องถิ่นหน่วยใดหน่วยหนึ่งหรือหลายหน่วยรวมกัน

“โครงการ” หมายความว่า การลงทุนในกิจการของรัฐและการลงทุนนั้นมีวงเงินหรือทรัพย์สินตั้งแต่หนึ่งพันล้านบาทขึ้นไป หรือตามวงเงินหรือทรัพย์สินที่กำหนดเพิ่มขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกา

“ร่วมงานหรือดำเนินการ” หมายความว่า ร่วมลงทุนกับเอกชนไม่ว่าโดยวิธีใด หรือมอบให้เอกชนลงทุนแต่ฝ่ายเดียว โดยวิธีการอนุญาตหรือให้สัมปทาน หรือให้สิทธิไม่ว่าในลักษณะใด

มาตรา 6 ให้หน่วยงานเจ้าของโครงการที่ประสงค์จะให้เอกชนเข้าร่วมงาน หรือดำเนินการในโครงการใด เสนอผลการศึกษาและวิเคราะห์โครงการโดยละเอียดตามประเด็นหัวข้อที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกำหนดต่อกระทรวงเจ้าสังกัด

มาตรา 10 ในกรณีที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐหรือราชการส่วนท้องถิ่นใด จะกระทำกิจการของรัฐและคณะรัฐมนตรีมีมติให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการให้หน่วยงานดังกล่าวดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีและปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 11 โครงการใดมีวงเงินไม่ถึงหนึ่งพันล้านบาท หรือน้อยกว่าวงเงินที่กำหนดเพิ่มขึ้นตามพระราชกฤษฎีกา คณะรัฐมนตรีอาจกำหนดให้ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้

2.3.5 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546

มาตรา 6 การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมายดังต่อไปนี้

(1) เกิดประโยชน์สุขของประชาชน

(2) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ

(3) มีประสิทธิภาพและเกิดความ

(4) ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น

(5) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์

(6) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ

(7) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

มาตรา 7 การบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน หมายถึง การปฏิบัติราชการที่มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ความสงบและปลอดภัยของสังคมส่วนรวม ตลอดจนประโยชน์สูงสุดของประเทศ

มาตรา 33 ให้ส่วนราชการจัดให้มีการทบทวนภารกิจของตนว่าภารกิจใดมีความจำเป็นหรือสมควรที่จะได้ดำเนินการต่อไปหรือไม่ โดยคำนึงถึงแผนการบริหารราชแผ่นดิน นโยบายของคณะรัฐมนตรี กำลังเงินงบปริมาณของประเทศ ความคุ้มค่าของภารกิจและสถานการณ์อื่นประกอบกัน

2.4 ภารกิจของเรือนจำ

เรือนจำเป็นสถานที่ที่ใช้ในการควบคุมดูแลผู้ที่กระทำความผิดตามกฎหมายอาญา ซึ่งเป็นการควบคุม กักขัง เพื่อต้องการให้ผู้กระทำความผิดเข็ดหลาบ มิกล้ากระทำความผิดอีก หรือ

ป้องกันมิให้บุคคลอื่นเข้ามากระทำความผิดซ้ำอีกด้วย และเพื่อให้คนในสังคมเกิดความมั่นใจในความปลอดภัย เกิดความสงบเรียบร้อย ยังต่อความมั่นคงแก่สังคมและประเทศชาติสืบไป งานราชทัณฑ์หรือเรือนจำเป็นในเรื่องของการควบคุมผู้ต้องขังให้อยู่กันอย่างสงบ แก้ไขและพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง จึงมิใช่จำกัดแต่การควบคุมและลงโทษผู้ต้องขังให้สาสมกับความผิดเท่านั้น

เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไป การลงโทษที่รุนแรงโหดร้าย ทำให้ผู้กระทำความผิดที่รอดพ้นจากการลงโทษกลับมาเป็นอันตรายต่อสังคมมากขึ้น มีการกระทำความผิดด้วยวิธีการที่แยบยลมากยิ่งขึ้น วิธีดังกล่าวจึงไม่เป็นผลดีต่อสังคม และยังไม่อาจนำมาใช้ได้กับผู้กระทำความผิดที่ไม่มีสันดานเป็นอาชญากร หรือผู้ที่มีความบกพร่องทางจิตได้ แนวคิดจึงเปลี่ยนเป็นมุ่งแก้ไขความบกพร่องหรือความผิดปกติดังกล่าว เพื่อป้องกันสังคมจากการกระทำความผิดซ้ำ โดยการอบรมแก้ไขคนที่กระทำความผิดมุ่งเน้นพัฒนาผู้ต้องขังเพื่อฟื้นฟูสภาวะทางร่างกาย จิตใจ เสริมพัฒนาอาชีพให้พร้อม และสามารถปรับตัวให้เข้ากับกฎเกณฑ์และเงื่อนไขของสังคมได้อีกครั้งเมื่อพ้นโทษออกมา

บทบาทและอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปของเรือนจำ

เมื่อศาลมีคำพิพากษาแล้ว ราชทัณฑ์หรือเรือนจำจะต้องรับผู้ต้องโทษนั้นเข้ามาอยู่ในเรือนจำตามคำพิพากษาของศาล และต้องปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ตลอดจนกฎกระทรวงมหาดไทยที่ออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ซึ่งอาจแยกเป็น 3 ช่วงขั้นตอนดังนี้

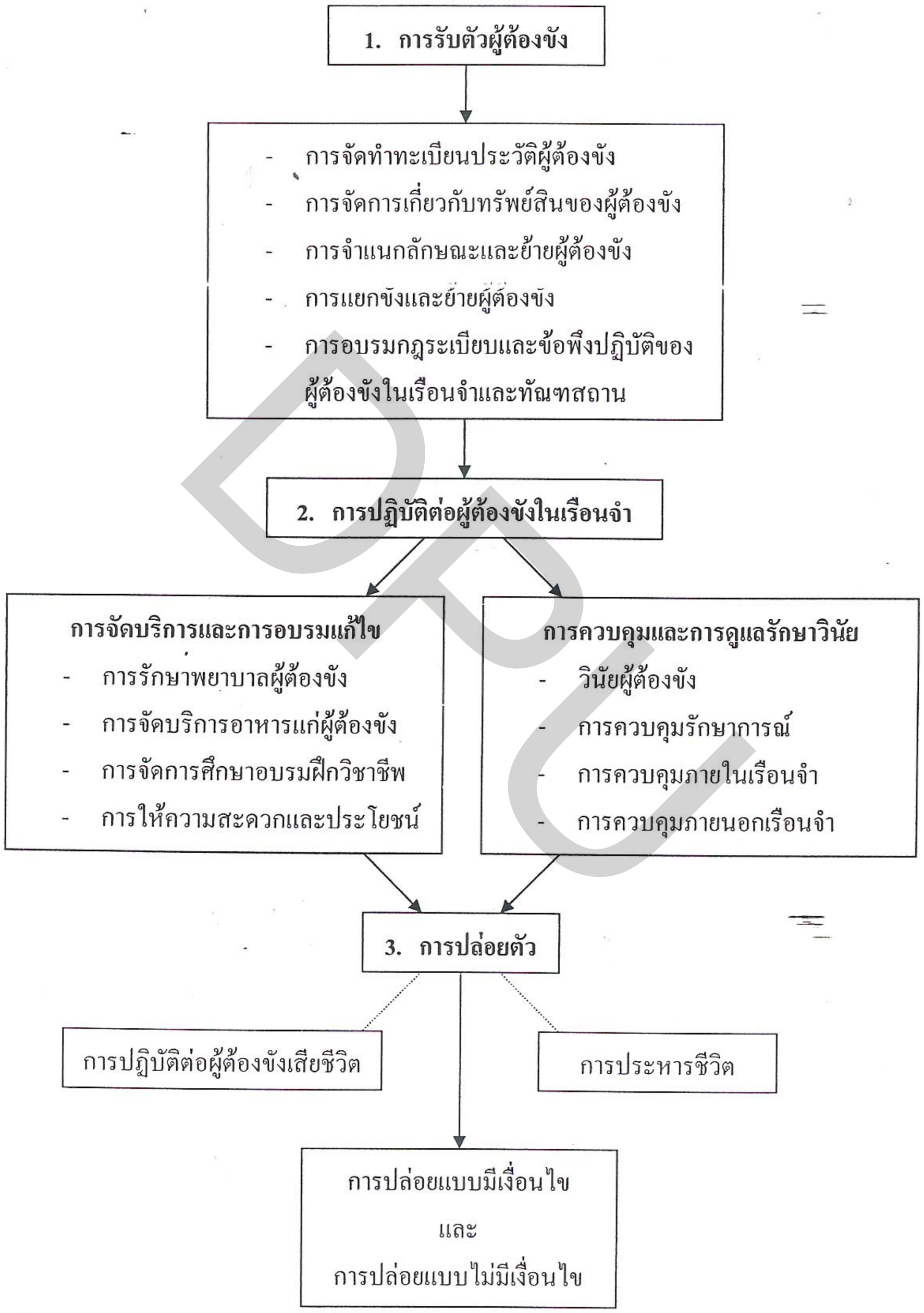
ขั้นตอนแรก การรับตัวผู้ต้องขังเข้าไว้ในเรือนจำ

ขั้นตอนที่สอง การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในขณะที่อยู่ในเรือนจำ

ขั้นตอนที่สาม การปล่อยตัวผู้ต้องขัง หมายรวมถึงกรณีผู้ต้องขังเสียชีวิตด้วย

0199254

กระบวนการในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง[36]

[36] คู่มือเจ้าพนักงานเรือนจำในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง : กองทุนสวัสดิการข้าราชการ กรมราชทัณฑ์

ศูนย์สนเทศและหอสมุด
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

- การรับตัวผู้ต้องขัง

การรับตัวผู้ต้องขังเป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง โดยเริ่มตั้งแต่การรับผู้ต้องขังไว้ในเรือนจำตามหมายศาล คำสั่งของผู้มีอำนาจ และรวมไปถึงการจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ต้องขังที่นำติดตัวเข้ามา การจำแนกลักษณะ การแยกขัง และการย้ายผู้ต้องขัง และการอบรมกฎระเบียบ และข้อพึงปฏิบัติของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน โดยภารกิจดังกล่าวนี้มุ่งในการที่จะทำให้ผู้ต้องขังที่เข้าใหม่ได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม ตลอดจนรับทราบกฎระเบียบและสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพภายในเรือนจำได้ การรับตัวผู้ต้องขังกฎหมายกำหนดให้เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ต้องปฏิบัติตาม อาทิ รับผู้ต้องขัง ตรวจค้นสิ่งของที่ตัวผู้ต้องขัง การตรวจอนามัยผู้ต้องขังเข้าใหม่ การจัดทำทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง ชี้แจงระเบียบและข้อพึงปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง บันทึกแจ้งพฤติการณ์ผู้ต้องขังที่มีลักษณะร้ายหรือเป็นผู้ต้องหาคนสำคัญ เป็นต้น

- การปฏิบัติในระยะที่ผู้ต้องขังอยู่ในระหว่างการจองจำ

ในขั้นตอนนี้รวมถึงการดำเนินการในการอบรมแก้ไขและจัดบริการต่าง ๆ ให้ผู้ต้องขัง เช่น การจัดบริการด้านอาหาร การรักษาพยาบาล การจัดการศึกษาอบรมและการฝึกวิชาชีพ และการให้ความสะดวกและประโยชน์บางประการสำหรับผู้ต้องขัง บริการเหล่านี้แม้จะไม่ใช่เป็นภารกิจด้านการควบคุมผู้ต้องขังโดยตรง แต่ก็เป็นภารกิจที่ช่วยเสริมการควบคุมให้มีประสิทธิภาพ เป็นการทำให้ผู้ต้องขังได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ซึ่งจะส่งผลต่อการควบคุม

สำหรับภารกิจในส่วนของการควบคุมโดยตรงนั้น จะเกี่ยวข้องกับการรักษาวินัยของผู้ต้องขัง การควบคุมรักษาการณ์ มาตรการควบคุมผู้ต้องขังภายในเรือนจำและมาตรการควบคุมผู้ต้องขังภายนอกเรือนจำ

-การให้การฝึกวิชาชีพ

การให้การฝึกวิชาชีพแก่ผู้ต้องขัง มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้ผู้ต้องขังประพฤติตนเป็นพลเมืองดี เนื่องจากผู้ต้องขังส่วนมากจะยากจน ไม่ได้ประกอบอาชีพเป็นหลักแหล่ง และขาดฝีมือในการทำงาน จึงเป็นเหตุผลักดันให้กระทำความผิดด้วยความจำเป็นทางเศรษฐกิจ ดังนั้นการกำหนดระเบียบให้ผู้ต้องขังทำงานหรือฝึกอบรมวิชาชีพในระหว่างการคุมขัง จึงเป็นไปเพื่อการสร้างสมประสบการณ์ทักษะฝีมือ แรงงาน ตลอดจนเป็นการเพาะนิสัยการทำงานให้แก่ผู้ต้องขังด้วย

-การสวัสดิการผู้ต้องขัง

มีการจัดสวัสดิการและการสงเคราะห์ผู้ต้องขังในหลากหลายรูปแบบ เริ่มตั้งแต่การจัดบริการสงเคราะห์และสวัสดิการเกี่ยวกับความเป็นอยู่และสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวัน นับตั้งแต่การจัดเรือนนอน ห้องขัง การอนามัย การสุขาภิบาล การเลี้ยงดู การบันเทิง เป็นต้น

-การอบรมด้านศีลธรรม จริยธรรม และพัฒนาผู้ต้องขัง

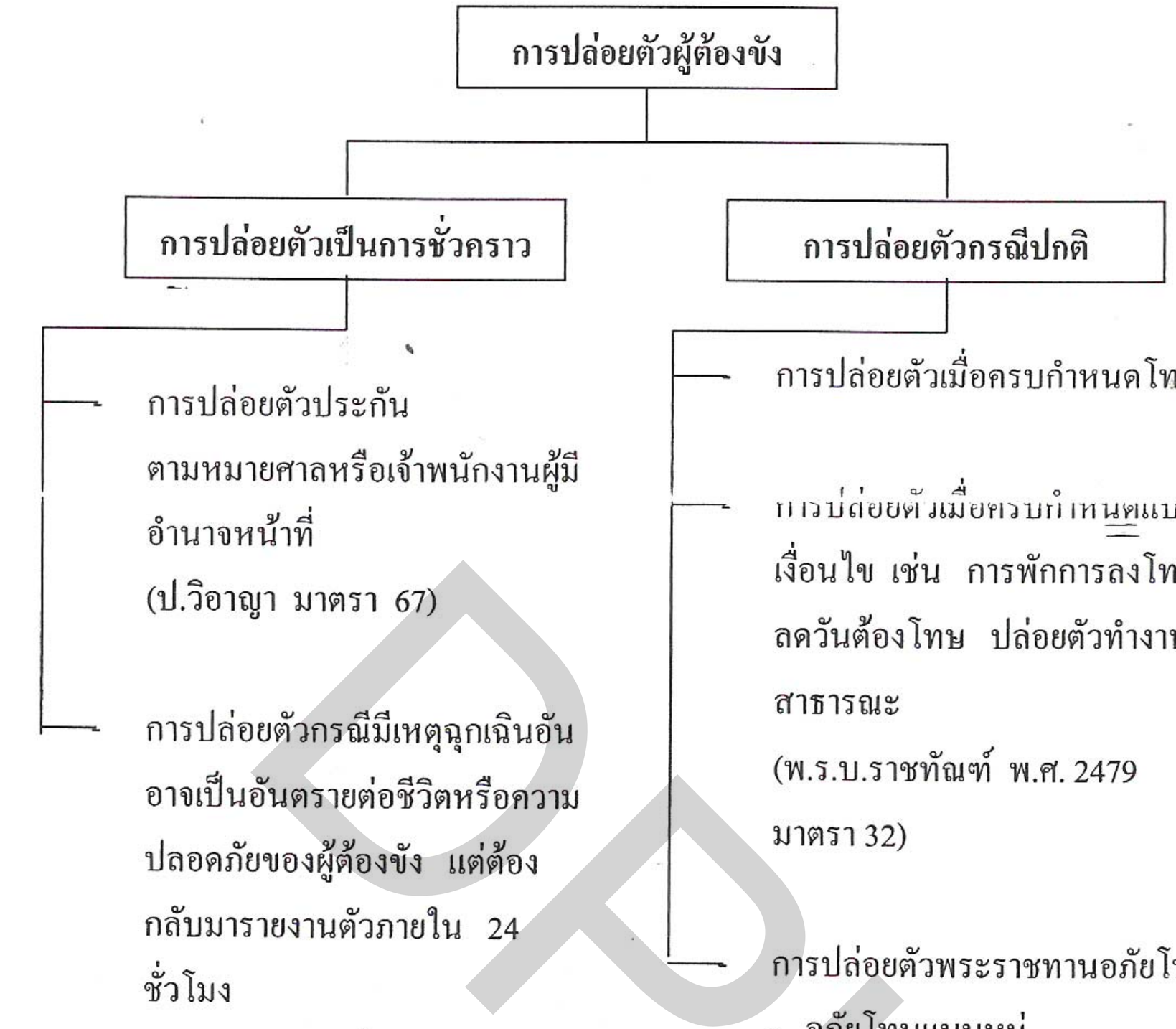
เนื่องจากผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำและทัณฑสถาน ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในลักษณะว่างเว้นต่อศีลธรรม และมีทัศนคติความรู้สึกนึกคิดเป็นปฏิปักษ์ต่อสังคม ฉะนั้น จึงเป็นภารกิจสำคัญต่อเรือนจำและทัณฑสถาน ที่จะต้องให้การอบรมฟื้นฟูศีลธรรม จรรยา วัฒนธรรม และหน้าที่พลเมืองดีแก่ผู้ต้องขัง เพื่อช่วยขัดเกลาจิตใจให้รู้สึกสำนึกผิด มิใช่เป็นการควบคุมตัวไว้ให้เวลาล่วงเลยไปโดยเปล่าประโยชน์

-การจัดการศึกษาวิชาสามัญ

เป็นการจัดการศึกษาให้ผู้ต้องขังในเรือนจำ ในลักษณะเดียวกันกับการศึกษาของชาติ โดยทั่วไปมีผู้ต้องขังส่วนใหญ่เป็นผู้ต้องขังที่ด้อยการศึกษา กรมราชทัณฑ์จึงได้กำหนดนโยบายหลักที่จะให้บริการทางการศึกษาแก่ผู้ต้องขัง 2 ระดับ คือ การให้การศึกษาแก่ผู้ไม่รู้หนังสืออ่านออกเขียนได้ กับการให้การศึกษาแก่ผู้ต้องขังที่ตั้งใจศึกษาในขั้นสูงขึ้นไปอีก ตามภาวะเงื่อนไขแห่งทรัพยากรและระยะเวลาต้องโทษเป็นสำคัญ ปัจจุบันมีการศึกษาต่อถึงระดับมหาวิทยาลัย

- การปล่อยตัวผู้ต้องขัง

การควบคุมผู้ต้องขังจะสิ้นสุดลงเมื่อมีการปล่อยตัวผู้ต้องขัง ภารกิจนี้จึงเป็นภารกิจสุดท้ายในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

2.5 การบริหารจัดการเรือนจำ

ประวัติและวิวัฒนาการของงานราชทัณฑ์ไทย อาจสรุปแบ่งได้เป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การราชทัณฑ์ก่อนสมัยรัชกาลที่ 5 แบ่งเรือนจำออกเป็น 2 ประเภท คือ เรือนจำในกรุงเทพ กับเรือนจำหัวเมืองชั้นนอก

เรือนจำในกรุงเทพ ยังแยกออกเป็น 2 อย่าง คือ คุกกับตะราง

คุก เป็นที่คุมขังนักโทษที่มีกำหนดโทษเกินกว่า 6 เดือนขึ้นไป สังกัดกระทรวงนครบาล คุกที่ขึ้นชื่อในสมัยนั้นก็คือ “คุกหน้าวัดโพธิ์”

ตะราง เป็นที่คุมขังนักโทษที่กำหนดโทษต่ำกว่า 6 เดือน และสังกัดอยู่กระทรวงทบวง กรม ทั้งหลายตามความเหมาะสมแก่การปฏิบัติ เช่น กลาโหม มหาดไทย เป็นต้น

ส่วนเรือนจำในหัวเมืองชั้นนอก เรียกว่า “ตะรางประจำเมือง” ให้อยู่ในความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการเมือง (เจ้าเมือง)

ระยะที่สอง การราชทัณฑ์ในสมัยรัชกาลที่ 5

ในยุคนี้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงด้านเรือนจำหลายอย่าง เช่น ตั้งกรมนักโทษสังกัดกระทรวงนครบาล ตราพระราชบัญญัติประกาศจัดตั้งกรมราชทัณฑ์ และสร้างเรือนจำกลางบางขวาง ที่จังหวัดนนทบุรี

ระยะที่สาม กรมราชทัณฑ์สมัยเปลี่ยนแปลงการปกครองจนถึงปัจจุบัน มีการจัดตั้งกรมราชทัณฑ์ ประกาศใช้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์โดยให้กรมราชทัณฑ์สังกัดกระทรวงมหาดไทย ต่อมาในปี พ.ศ. 2545 มีการแบ่งส่วนราชการใหม่ให้กรมราชทัณฑ์ สังกัดกระทรวงยุติธรรม

กรมราชทัณฑ์เป็นหน่วยงานที่สำคัญหน่วยงานหนึ่งในกระบวนการยุติธรรม มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน อำนาจหน้าที่สำคัญของกรมราชทัณฑ์ คือ การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาลและคำสั่งลงโทษของผู้มีอำนาจตามกฎหมาย โดยความมุ่งหมายในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของกรมราชทัณฑ์ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย จากการแก้แค้นทดแทน (Retribution) ที่มุ่งเน้นการควบคุมและการลงโทษที่โหดร้ายทารุณได้เปลี่ยนไป เนื่องจากไม่ได้ทำให้ผู้กระทำผิดสำนึกในการกระทำของตน และไม่สามารถกลับตนเป็นพลเมืองดีได้ เมื่อบุคคลเหล่านี้ต้องกลับออกมาสู่สังคม ดังนั้นการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัย (Rehabilitation) ให้บุคคลเหล่านี้สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและแก้ไขตนเองได้ จึงสำคัญกว่าการที่จะมุ่งเน้นเพียงการลงโทษแต่เพียงอย่างเดียว เนื่องจากความมุ่งหมายอันสูงสุดของการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดก็คือการคุ้มครองป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมด้วยการลดอาชญากรรม ตลอดจนการให้ความเป็นธรรมทั้งแก่ผู้เสียหายและผู้กระทำผิด

การดำเนินงานของกรมราชทัณฑ์มีตั้งแต่การกักขัง จำคุก และประการชีวิต ตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา พุทธศักราช 2499 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พุทธศักราช 2478 พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักขังตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2506 และพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักกันตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2510 ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ผู้ต้องกักขัง และผู้ถูกกักกันนั้น กรมราชทัณฑ์ได้พยายามปฏิบัติตามข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำ สำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่องค์กรสหประชาชาติได้มีมติให้ประเทศสมาชิกนำไปใช้ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในประเทศของตน เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2498 เท่าที่กำลังเงินงบประมาณ ประเพณี วัฒนธรรมและสถานการณ์ของแต่ละประเทศจะอำนวย[37]

---

[37] นัทธี จิตสว่าง. "กระบวนทัศน์ใหม่ของกระบวนการยุติธรรมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด." การประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรมครั้งที่ 1.

โครงสร้างและบทบาทกรมราชทัณฑ์

จากแผนภูมิโครงสร้างกรมราชทัณฑ์พบว่า มีการแบ่งส่วนราชการกรมราชทัณฑ์ออกเป็น 2 ส่วนสำคัญคือ ราชการบริหารส่วนกลางและราชการบริหารส่วนจังหวัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

ราชการบริหารส่วนกลาง ประกอบไปด้วย[38]

1. สำนัก 3 สำนัก ได้แก่ สำนักทัณฑวิทยา (Bureau of Penology) สำนักทัณฑปฏิบัติ (Bureau of Penological Operation) สำนักพัฒนาพฤตินิสัย (Bureau of Rehabilitation)
2. กอง 13 กอง ได้แก่ สำนักผู้ตรวจราชการกรม หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานเลขานุการกรม กองการเจ้าหน้าที่ กองคลัง กองนิติการ กองบริการทางการแพทย์ กองแผนงานสถาบันพัฒนาข้าราชการราชทัณฑ์ ศูนย์ประสานงานด้านยาเสพติด ศูนย์ประสานราชการใสสะอาด สำนักงานราชทัณฑ์พิเศษ กลุ่มงานพัฒนาระบบบริหาร
3. เรือนจำกลาง 26 แห่ง
4. เรือนจำพิเศษ 4 แห่ง
5. ทัณฑสถาน 25 แห่ง
6. สถานกักขัง 2 แห่ง
7. สถานกักกัน 1 แห่ง

ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ประกอบไปด้วย

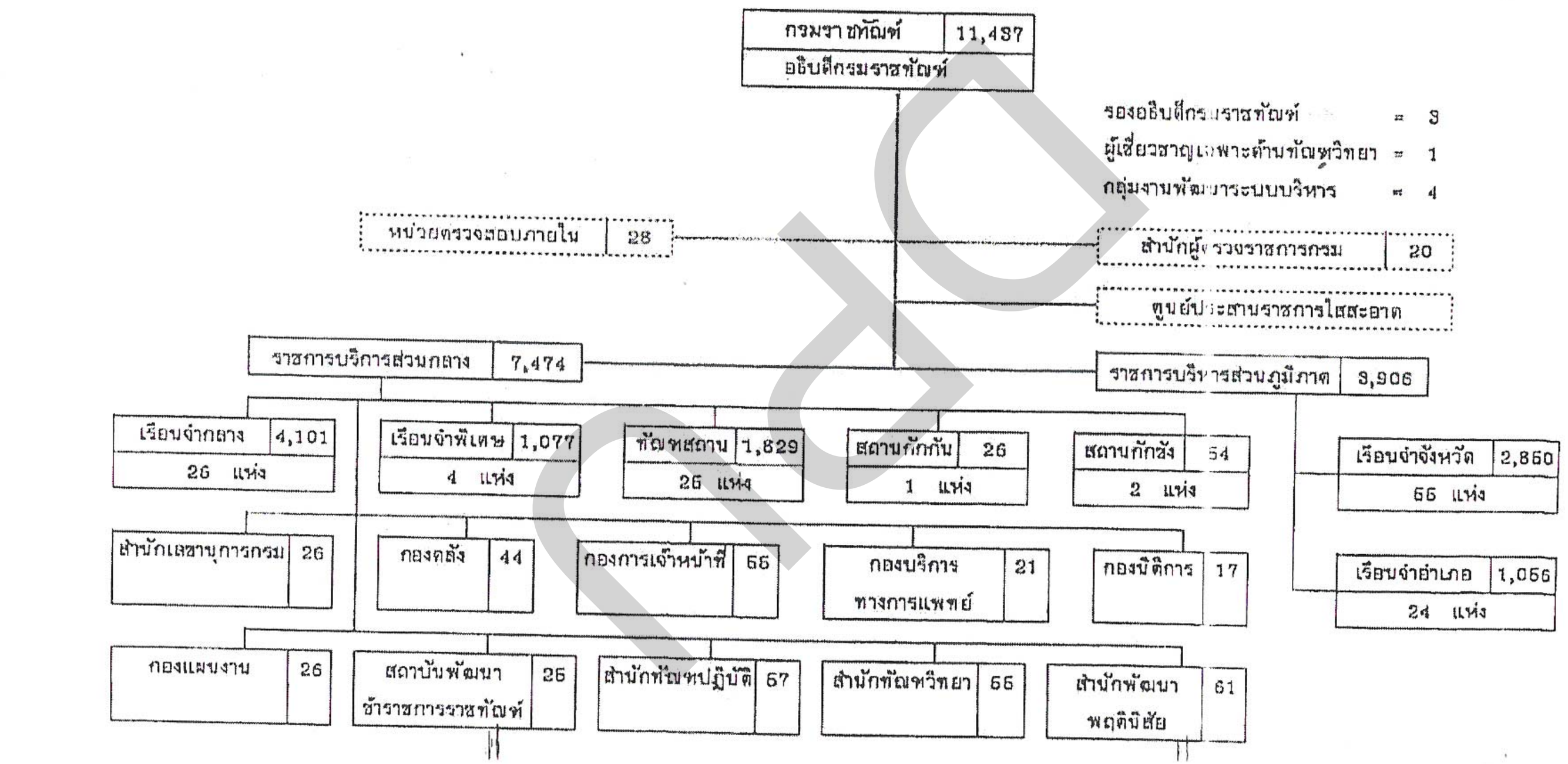
1. เรือนจำจังหวัด 55 แห่ง
2. เรือนจำอำเภอ 24 แห่ง

รวมมีเรือนจำและทัณฑสถานทั้งหมด 137 แห่ง

---

[38] กรมราชทัณฑ์. (2547). รายงานประจำปี 2546. กรุงเทพฯ. วัฒนพงศ์การพิมพ์.

โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการกรมราชทัณฑ์

ที่มา : กรมราชทัณฑ์, 2546.

วิสัยทัศน์[39]

ภายในปี 2550 กรมราชทัณฑ์จะเป็นองค์กรชั้นนำของอาเซียนในการควบคุมแก้ไขและพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง

พันธกิจ

พันธกิจที่ 1 ควบคุมผู้ต้องขังด้วยความเป็นมืออาชีพ

พันธกิจที่ 2 แก้ไข และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้เป็นพลเมืองที่มีคุณประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ

อำนาจหน้าที่

1. ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งตามกฎหมาย โดยดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการราชทัณฑ์ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

2. กำหนดแนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ นโยบายของกระทรวง หลักอาชญาวิทยาและหลักทัณฑวิทยา ตลอดจนข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังและข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้องขององค์การสหประชาชาติ

3. ดำเนินการเกี่ยวกับสวัสดิการและการสงเคราะห์ผู้ต้องขัง

4. จัดทำและประสานแผนงานของกรมฯ ให้เป็นไปตามนโยบาย และแผนแม่บทของกระทรวง รวมทั้งกำกับ เร่งรัด ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงานของหน่วยงานในสังกัดฯ

5. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมฯ หรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

เป้าหมายหลัก

1. ผู้ต้องขังได้รับการปฏิบัติในระหว่างถูกควบคุมอย่างถูกต้อง ตามหลักอาชญาวิทยา หลักทัณฑวิทยา และมีสภาพความเป็นอยู่ตามข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้องขององค์การสหประชาชาติ

2. ผู้ต้องขังได้รับการแก้ไข ปรับเปลี่ยนทัศนคติ และพฤตินิสัยให้เป็นบุคคลที่สังคมพึงปรารถนาและสามารถเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาประเทศ

ยุทธศาสตร์ของกรมราชทัณฑ์

จากวิสัยทัศน์และพันธกิจ กรมราชทัณฑ์ได้นำมากำหนดเป็นเป้าประสงค์ได้ 3 ข้อดังนี้

---

[39] เอกสารประกอบการสัมมนาโครงการพัฒนาโครงสร้างของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เรื่อง "การให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกระบวนยุติธรรม" สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม พฤษภาคม 2548. หน้า 48.

1. คืนคนดีสู่สังคม ลดภาระภาครัฐและเสริมเศรษฐกิจภาครัฐ โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์คือ เปลี่ยนภาระให้เป็นพลัง จึงได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์ 2 ข้อ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาการมีส่วนร่วมในทุกภาคในสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 รวมพลังแก้ไขปัญหายาเสพติดให้ได้ผลอย่างยั่งยืน

2. เอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์คือ รวมพลังแก้ไขปัญหายาเสพติดให้ได้ผลอย่างยั่งยืน ได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ราชทัณฑ์ร่วมใจพิฆาตภัยยาเสพติด

3. สร้างแบบอย่างที่ดีในการบริหารระบบราชการไทย โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ คือ เสริมสร้างสมรรถภาพในการบริหารทุกองค์กร จึงเป็นกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาโครงสร้างและการบริหารจัดการ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การวิจัยและพัฒนาระบบกฎหมายและระบบงานราชทัณฑ์

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสาระสนเทศและการสื่อสารในงานราชทัณฑ์

ประเภทของหน่วยงานระดับปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์[40]

เรือนจำกลาง มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการควบคุมนักโทษเด็ดขาดที่มีกำหนดโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป จนถึงโทษประหารชีวิต

เรือนจำกลาง สังกัดการบริหารราชการส่วนกลางของกรมราชทัณฑ์ มีความจุผู้ต้องขังตั้งแต่ 1,000 – 5,000 คนขึ้นไป ถือว่าเป็นสถานที่ควบคุมผู้ต้องขังที่มีความมั่นคงสูง มีระบบการควบคุมที่เคร่งครัดตลอดเวลา มีกำแพงสูง 2 ชั้น ความสูงไม่ต่ำกว่า 18 ฟุต มีป้อมยามพร้อมอาวุธครบมือ มียืนยามตลอด 24 ชั่วโมง มีการใช้เครื่องมือป้องกันการหลบหนีด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (มีการลงโทษอย่างเฉียบขาด เมื่อฝ่าฝืนระเบียบวินัยของสถานที่)

เรือนจำพิเศษ มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการควบคุมกักขังผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดีภายในเขตอำนาจศาลที่ตั้งอยู่

ทัณฑสถาน มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการควบคุมกักขังนักโทษเด็ดขาดที่แยกประเภทแล้ว เพื่อประโยชน์ในการควบคุม อบรมและฝึกวิชาชีพ ตามประเภทของนักโทษ เช่น ทัณฑสถานหญิงสำหรับผู้ต้องขังหญิง ทัณฑสถานวัยหนุ่มสำหรับผู้ต้องขังวัยหนุ่ม อายุระหว่าง 18 – 25 ปี ทัณฑสถานบำบัดพิเศษสำหรับผู้ต้องขังที่ติดยาเสพย์ติดให้โทษ และป่วยด้วยโรคเรื้อรัง และทัณฑสถานเปิดสำหรับผู้ต้องขังที่มีโทษเหลือจำต่ำ และมีความประพฤติดี

---

[40] รายงานประเมินผลการดำเนินงานราชทัณฑ์ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กันยายน 2542.

ทัณฑสถานเปิดสังกัดการบริหารราชการส่วนกลางของกรมราชทัณฑ์ ทัณฑสถานเปิดถือว่าเป็นสถานที่ควบคุมผู้ต้องขังที่มีความมั่นคงต่ำ (มีกำแพงรั้วโปร่ง ๆ พอกำหนดว่าเป็นอาณาเขตของเรือนจำ ซึ่งส่วนใหญ่จะไม่เรียกว่าเรือนจำ แต่จะเรียกเป็นทัณฑสถาน หรือบ้านกึ่งวิถี หรือ Half – way house ปราศจากการควบคุมด้วยอาวุธ ผู้คุมจะคอยดูแลให้คำแนะนำปรึกษาวิถีทางในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม เพื่อเตรียมตัวสำหรับออกไปสู่โลกภายนอก ให้ทำงานด้านเกษตรกรรม หัตถกรรม ตลอดจนงานอื่นที่จะเพิ่มรายได้) สำหรับทัณฑสถานประเภทอื่น ๆ จัดว่าเป็นสถานที่ควบคุมที่มีระดับความมั่นคงสูง

เรือนจำจังหวัดและเรือนจำอำเภอ สังกัดการบริหารราชการส่วนภูมิภาค มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการควบคุมกักขังผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดีในเขตอำนาจศาลที่ตั้งอยู่และที่มีกำหนดโทษจำคุกระยะสั้น ไม่เกิน 15 ปี จุผู้ต้องขัง 300 – 800 คน

เรือนจำจังหวัดและเรือนจำอำเภอ ต่างเป็นสถานที่ควบคุมที่มีความมั่นคงปานกลาง (ใช้ระบบรั้วกำแพง 2 ชั้น ความสูงประมาณ 10 – 12 ฟุต รั้วภายนอกอาจเป็นเพียงรั้วลวดหนาม มีหอยามสอดส่องดูแลในระยะที่ห่างกันพอสมควร ระบบการรักษาความปลอดภัย และการลงโทษทางวินัยผ่อนปรนมากกว่าเรือนจำที่มีความมั่นคงสูง ลักษณะของเรือนจำประเภทนี้เป็นที่นิยมสร้างกันทั่วโลก มีการประเมินผลว่าเรือนจำประเภทนี้เหมาะสมต่อการแก้ไขปรับปรุงจิตใจที่เป็นรายบุคคล ด้วยวิธีให้การศึกษาฝึกอบรมอาชีพแก่ผู้ต้องขัง)

เรือนจำชั่วคราว เป็นการสร้างเรือนจำชั่วคราว บนพื้นที่ดินว่างเปล่าภายในเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ โดยก่อสร้างอาคารเรือนขัง และรั้วแสดงอาณาเขตของเรือนจำชั่วคราว เพื่อควบคุมอบรมฝึกอาชีพแก่ผู้ต้องขังเท่าที่จำเป็น (ส่วนใหญ่ฝึกวิชาชีพทางเกษตรกรรม เลี้ยงสัตว์ และปลูกป่า) การสร้างเรือนจำชั่วคราวมีประโยชน์ต่อการฟื้นฟูแก้ไขจิตใจผู้ต้องขัง และมีส่วนช่วยลดภาวะความแออัดของผู้ต้องขังได้เป็นอย่างดี ผู้ต้องขังที่จะมาอยู่เรือนจำชั่วคราวจะเป็นนักโทษเด็ดขาดที่มีชื่อจ่ายออกทำงานภายนอกเรือนจำและทัณฑสถาน มีประวัติและพื้นฐานความมั่นคงทางจิตใจดี มีความขยันหมั่นเพียร และเหลือโทษจำต่อไปไม่เกิน 2 – 3 ปี

สถานกักขัง เป็นสถานที่ควบคุมกักขังผู้ต้องคำพิพากษาให้รับโทษกักขังหรือผู้ต้องขังแทนค่าปรับตามพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการกักขังตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2506 ทั้งนี้ให้กักขังในสถานกักขังซึ่งมิใช่เรือนจำ เพื่อแยกผู้ต้องขังออกจากผู้ต้องประเภทอื่น ผู้ต้องกักขังจะถูกกักขังมีระยะเวลาไม่เกิน 3 เดือน ระยะเวลาสูงสุดในการกักขังไม่เกิน 2 ปี

สถานกักกัน เป็นสถานที่ใช้สำหรับควบคุม อบรม และฝึกอาชีพให้แก่ผู้ต้องกักกันตามคำพิพากษาของศาล การกักกันนี้เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย โดยควบคุมผู้กระทำผิดติดนิสัยทำ

บทที่ 2

รายละเอียดและสาระสำคัญของการแปรรูปเรือนจำ

2.1 รัฐธรรมนูญกับการลงโทษจำคุก

นับแต่ปีพุทธศักราช 2475 ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย มีการประกาศและบังคับใช้รัฐธรรมนูญเพื่อการปกครองประเทศหลายครั้ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่มีความแปรผันจากรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ 2540 ที่ผ่านมา จุดสำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดรับรองสิทธิและเสรีภาพมากกว่าฉบับอื่น คือการกำหนดรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ ด้วยเหตุที่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นสิทธิที่มาจากธรรมชาติและมีอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน ถือได้ว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิ์ในชีวิต หมายถึง สิทธิในการดำรงชีวิตโดยไม่มีอำนาจใดมาพรากไปได้ แม้อำนาจรัฐก็ตาม รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวบัญญัติหลักการที่ว่าด้วยศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ในมาตรา 4 , มาตรา 26 และมาตรา 28 ทำให้กฎหมายและการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ต้องยอมรับผลผูกพันของหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ด้วย ดังนี้การยอมรับและรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ในรัฐธรรมนูญที่ถือเป็นกฎหมายสูงสุด ฉะนั้นการบังคับโทษ ที่ถือเป็นการละเมิดต่อสิทธิในชีวิตและร่างกายของผู้ต้องขัง จะต้องมิได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวความคิดตาต่อตา ฟันต่อฟัน หรือการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนความผิดแต่อย่างเดียว ด้วยเหตุว่าทั้งสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมถึงปัจจัยภายนอกประเทศ ความสำคัญด้านสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ ขององค์การสหประชาชาติ ปฏิญญาสากลฯ กติกา หรือตราสารระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง อาทิ ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (Standard Minimum Rules for Treatment of Prisoners – SMR)

โทษ ตามกฎหมายเดิมคือ จารีตนครบาลที่ใช้สำหรับลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นการลงโทษที่โหดร้าย ทารุณ ต่อมามีการตรากฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ซึ่งมีการบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 21 เมษายน 2451 ถึง 31 ธันวาคม 2499[6] ต่อมาได้ยกเลิกและประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน โทษถือว่าเป็นมาตรการบังคับในทางอาญาอย่างหนึ่ง เป็นมาตรการบังคับทางอาญาที่ดั้งเดิมที่สุด และจนบัดนี้ยังไม่มีสิ่งอื่นมาทดแทน[7]

---

[6] ณรงค์ ใจหาญ. (2543). **กฎหมายอาญาว่าด้วยโทษและวิธีเพื่อความปลอดภัย.** หน้า 1.

[7] คณิต ณ นคร. (2543). **กฎหมายอาญาภาคทั่วไป.** หน้า 327.

ผิดซ้ำ ๆ ไว้ภายในเขตกำหนด เพื่อป้องกันการกระทำผิด เพื่อดัดนิสัย และเพื่อฝึกหัดอาชีพ ระยะเวลาของการกักกันไม่ต่ำกว่า 3 ปี และไม่เกิน 10 ปี

สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ[41]

สำรวจ ณ วันที่ 13 เมษายน 2550

ประเภท	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ (%)
1. นักโทษเด็ดขาด	95,182	17,449	112,631	71.775
2. ผู้ต้องขังระหว่าง	36,450	6,430	42,880	27.32
2.1 อุทธรณ์ - ฎีกา	18,867	3,440	22,307	14.21
2.2 ไต่สวน - พิจารณา	7,933	1,340	9,273	5.91
2.3 สอบสวน	9,650	1,650	11,300	7.20
3. เยาวชนที่ฝากขัง	259	0	259	0.17
4. ผู้ถูกกักกัน	9	1	10	0.01
5. ผู้ต้องกักขัง	966	192	1,158	0.74
รวมผู้ต้องราชทัณฑ์ทั้งสิ้น	**132,866**	**24,072**	**156,938**	**100**

การบริหารระบบงานเรือนจำ ซึ่งโดยทั่วไปเป็นการปฏิบัติภารกิจในการควบคุม และการอบรมแก้ไขผู้ต้องขัง ประกอบด้วยงานหลัก ๆ 6 ด้าน คือ งานด้านบริหารทั่วไป งานด้านทัณฑปฏิบัติ ด้านควบคุมและรักษาการณ์ ด้านฝึกวิชาชีพ ด้านอบรมการศึกษา และด้านสวัสดิการ[42]

1. งานด้านบริหารทั่วไปของเรือนจำโดยมีภาระงานที่อยู่ในความรับผิดชอบ ประกอบด้วยหน่วยงานระดับต่าง ๆ ดังนี้

- งานด้านธุรการ
- งานด้านการเงินและการบัญชี
- งานด้านการเจ้าหน้าที่และสวัสดิการข้าราชการ

---

[41] http://www.correct.go.th

[42] กิตติพร วานิชขจร. (2544). แนวคิดในการให้เอกชนเข้ามาดำเนินการเรือนจำ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- งานรับเรื่องราวร้องทุกข์
- งานประชาสัมพันธ์
- งานพัสดุและอาคารสถานที่

2. งานด้านทัณฑปฏิบัติ ประกอบด้วยหน่วยงานระดับต่าง ๆ ดังนี้

- งานทะเบียนและประวัติผู้ต้องขัง
- งานทัณฑปฏิบัติ
- งานจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง
- งานกลุ่มประพฤติ

3. การบริหารงานด้านการฝึกอาชีพ เป็นภาระงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายฝึกวิชาชีพ ประกอบด้วยหน่วยงานดังนี้

- งานฝึกวิชาชีพ
- งานเงินทุนผลประโยชน์
- งานพาณิชย์หาตลาดและการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของเรือนจำ
- งานพัสดุฝึกวิชาชีพ
- งานยานพาหนะ
- งานสาธารณะนอกเรือนจำ

4. การบริหารงานควบคุมและรักษาการณ์ ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานระดับต่าง ๆ ดังนี้

- งานควบคุมดูแล และควบคุมผู้ต้องขังมิให้ก่อการร้าย หรือแหกหักเรือนจำหลบหนี รวมทั้งควบคุมให้ผู้ต้องขังปฏิบัติกฎและข้อบังคับของเรือนจำ
- งานรักษาการณ์ ดูแลรักษาความมั่นคงปลอดภัยของเรือนจำ

5. การบริหารงานสวัสดิการ ประกอบด้วยหน่วยงานระดับ “งาน” ต่าง ๆ ดังนี้

- งานสูทกรรม
- งานเยี่ยมญาติ
- งานเงินฝากผู้ต้องขัง
- งานสังคมสงเคราะห์
- งานสันทนาการ
- งานสุขาภิบาล

6. การบริหารเกี่ยวกับทรัพย์สินของเรือนจำ มีภาระงานดังนี้

- ที่ดิน
- ทรัพย์สิน

- อาคารสถานที่

7. การบริหารงานการศึกษา และงานอบรมผู้ต้องขัง เป็นการดำเนินงานการศึกษาในวิชาชีพศาสตร์หรือแขนงต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับพื้นความรู้ความชำนาญเดิมของผู้ต้องขัง รวมทั้งรับผิดชอบเกี่ยวกับการอบรมและพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขัง ปลูกฝังทัศนะคติ จิตสำนึกพฤติกรรมของผู้ต้องขังให้เป็นไปในทางที่ดี

ตารางแผนทิศทางของกรมราชทัณฑ์ พ.ศ. 2546 - 2555[43]

ภารกิจ	วัตถุประสงค์	กลยุทธ์
1. การแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมืองดีภายหลังพ้นโทษ	1. ขยายการสร้างทัณฑสถานเปิด	1. เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนสร้างทัณฑสถานเปิด
	2. สนับสนุนให้ผู้ต้องขังมีโอกาสรับราชการ	1. ออกใบรับรองความประพฤติ 2. ประสานงานเพื่อแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	3. จัดหางานให้ผู้ต้องขังทำเมื่อพ้นโทษแล้ว	1. ประสานงานกับภาคเอกชนเพื่อหางานให้ทำ 2. ประสานงานกับกรมการจัดหางาน
	4. พัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง	1. พัฒนาจิตใจผู้ต้องขังให้แก่ผู้ต้องทุกประเภทอย่างต่อเนื่อง 2. ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ 3. ให้ภาคเอกชนดำเนินการพัฒนาจิตใจ
	5. ให้การศึกษาวิชาสามัญและวิชาชีพ	1. ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ 2. ให้ภาคเอกชนดำเนินการในเรื่องการสอนวิชาสามัญและวิชาชีพ

[43] รายงานประเมินผลการดำเนินงานราชทัณฑ์ ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กันยายน 2542. หน้า 17 – 20.

ตารางแผนทิศทางของกรมราชทัณฑ์ พ.ศ. 2546 – 2555 (ต่อ)

ภารกิจ	วัตถุประสงค์	กลยุทธ์
	6. เตรียมการก่อนปลดปล่อย	1. ให้คำปรึกษาแนะนำเป็นรายบุคคล 2. ให้ผู้ต้องขังออกทำงานสาธารณะ 3. แนะนำในเรื่องการประกอบอาชีพ
	7. ส่งเสริมงานคุมประพฤติและปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในชุมชนให้มากขึ้น	1. พัฒนาวิธีลงโทษเพื่อคุมประพฤติ 2. ลดวันต้องโทษเพื่อคุมประพฤติ 3. พัฒนาอาสาสมัครคุมประพฤติให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 4. ขยายบ้านกึ่งวิถีให้มากขึ้น 5. ศึกษาวิจัย
2. การเสริมสร้างสมรรถนะในการบริหารงานราชทัณฑ์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	1. พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพแห่งการเรียนรู้และจิตสำนึก	1. ฝึกอบรมและพัฒนาผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ทุกระดับ 2. สร้างทัศนคติความรับผิดชอบในงาน 3. สร้างจิตสำนึกของการทำงานเป็นทีม 4. สร้างบรรยากาศของความเป็นประชาธิปไตยในองค์การ 5. ศึกษาวิจัย
	2. ปรับขนาดองค์การให้เล็กลง	1. ศึกษาวิจัย 2. ทำสัญญาจ้างเอกชนหรือหน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินกิจกรรม 3. ติดตั้งระบบคอมพิวเตอร์เครือข่าย
	3. ปรับบทบาทภารกิจใหม่ของกรมราชทัณฑ์	1. ให้ภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วม

ตารางแผนทิศทางของกรมราชทัณฑ์ พ.ศ. 2546 – 2555 (ต่อ)

ภารกิจ	วัตถุประสงค์	กลยุทธ์
	4. ปรับโครงสร้างองค์การ	1. ศึกษาวิจัย 2. ปรับโครงสร้างองค์การ
	5. ปรับปรุงแผนต่าง ๆ ให้เหมาะสม (แผนกำลังคน และแผนงบประมาณ)	1. ศึกษาวิจัย
	6. ปรับปรุงระบบบริหารงานบุคคล	1. ศึกษาวิจัย 2. สรรหาโดยระบบคุณธรรม 3. เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งโดยระบบคุณธรรม 4. พิจารณาความดีความชอบตามผลการปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม 5. ฝึกอบรมพัฒนา 6. จูงใจ 7. สร้างขวัญในการทำงาน 8. ศึกษาชั่วโมงการทำงาน 9. จัดสวัสดิการและนันทนาการ 10. ส่งเสริมการลาศึกษาต่อ 11. ประสานงานกับสถาบันการศึกษา 12. ผลิตบุคลากรสายราชทัณฑ์
	7. ปรับปรุงระบบงบประมาณ	1. ศึกษาวิจัย 2. นำระบบงบประมาณ PPBS มาใช้
	8. ปรับปรุงกฎหมายต่างๆ	1. ศึกษาวิจัย 2. ดำเนินการแก้ไขกฎหมาย

ตารางแผนทิศทางของกรมราชทัณฑ์ พ.ศ. 2546 – 2555 (ต่อ)

ภารกิจ	วัตถุประสงค์	กลยุทธ์
	9. ปรับปรุงกระบวนการในการทำงาน	1. reengineering โดยว่าจ้างที่ปรึกษาเข้ามาดำเนินการ
	10. ติดตั้งระบบสารสนเทศ	1. ศึกษาวิจัยความต้องการในเรื่องสารสนเทศ 2. ติดตั้งระบบคอมพิวเตอร์เครือข่าย 3. ฝึกอบรมผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ในเรื่องระบบคอมพิวเตอร์ 4. สร้างระบบ MIS
	11. โอนย้ายสังกัดไปอยู่กระทรวงยุติธรรม	1. ศึกษาวิจัยความเป็นไปได้
3. การควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของหลักสิทธิมนุษยชน	1. ลดจำนวนผู้ต้องขัง	1. คุมประพฤติ 2. ประสานงานกับคณะกรรมการบริหารงานยุติธรรม 3. เสนอมาตรการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพย์ติด 4. ลดวันต้องโทษ
	2. พัฒนารูปแบบเรือนจำและทัณฑสถานให้สอดคล้องกับหลักทัณฑวิทยา	1. สร้างเรือนจำใหม่ 2. ปรับปรุงเรือนจำเก่า
	3. ขยายการสร้างสถานกักกันและสถานกักขัง	1. ศึกษาความเป็นไปได้ในด้านสถานที่ของการจัดตั้ง

DRAFT

ตารางแผนทิศทางของกรมราชทัณฑ์ พ.ศ. 2546 – 2555 (ต่อ)

ภารกิจ	วัตถุประสงค์	กลยุทธ์
	4. มุ่งเน้นให้มีการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังและแยกขังอย่างจริงจัง	1. จัดทำคู่มือ 2. ฝึกอบรมให้มีความรู้ 3. สร้างทัศนคติให้เห็นคุณค่า 4. สร้างทัศนคติให้เห็นคุณค่าของการประสานงานในเรื่องการย้ายผู้ต้องขัง 5. ติดตามและประเมินผล 6. ผลักดันจัดตั้งศูนย์ข้อมูลกลางของกรมราชทัณฑ์ให้เกิดผลสำเร็จ
	5. นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้	1. ติดตั้งระบบคอมพิวเตอร์เครือข่าย 2. ใช้เครื่องพันธนาการที่ทันสมัยสอดคล้องกับหลักทัณฑวิทยา
	6. เพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ (ผู้คุม) ให้สอดคล้องกับจำนวนผู้ต้องขัง	1. วางแผนอัตรากำลัง 2. สรรหาโดยมีการทดสอบทางจิตวิทยา
	7. พัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขัง	1. จัดสวัสดิการให้เพียงพอตามหลักสิทธิมนุษยชน 2. จัดนันทนาการ 3. ให้ภาคเอกชนหรือโรงพยาบาลของรัฐเข้ามารับผิดชอบในเรื่องการรักษาพยาบาล 4. ปราบปรามยาเสพย์ติดในเรือนจำ

DRAFT

2.6 เหตุผลในการแปรรูปเรือนจำ

ในปัจจุบันกระบวนการยุติธรรมของไทย ประสบกับปัญหามากมาย เช่น การขาดประสิทธิภาพ ความผิดพลาดบกพร่อง ความล่าช้า และรวมถึงการละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน แม้ปัญหาดังกล่าวจะถูกหยิบยกขึ้นมาพิจารณากันในหลายครั้ง และตระหนักดีในการพยายามหาทางแก้ไขเรื่อยมา แต่ก็ยังมิได้ประสบผลสำเร็จหรือเหตุผลเท่าที่ควร การจัดตั้งองค์กรหน่วยงานขึ้นใหม่ ในภารกิจของงานราชทัณฑ์ ซึ่งถือว่าเป็นองค์กรสุดท้ายของกระบวนการยุติธรรมที่ประสบปัญหาหลายประการ โดยเฉพาะปัญหานักโทษล้นเรือนจำ และการละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขังในเรือนจำ เป็นต้น การจัดสร้างองค์กรขึ้นใหม่ หรือการจัดให้มีเรือนจำเอกชนขึ้นมา อาจเป็นวิธีทางแก้ไขปัญหาเรือนจำที่มีอยู่อย่างจำกัด ไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับจำนวนนักโทษที่เพิ่มขึ้น ปัญหาพื้นที่เรือนจำ ปัญหาการปฏิบัติด้านกระบวนการฟื้นฟู ปัญหาการละเมิดสิทธิผู้ต้องขัง ปัญหาด้านการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษด้านสุขอนามัย

ฉะนั้นพอที่จะแยกปัญหาต่าง ๆ เพื่อเป็นเหตุผลในการแปรรูปเรือนจำดังนี้

1. ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำหรือความแออัดในเรือนจำ

ปัจจุบันกรมราชทัณฑ์มีเรือนจำและทัณฑสถานต่าง ๆ ในความดูแลทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค ซึ่งไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้ต้องขังที่มีอยู่ และมีอัตราการเพิ่มของผู้ต้องขังจำนวนมาก หากคิดตามความจุมาตรฐาน 2.25 ตารางกิโลเมตรต่อคน กรมราชทัณฑ์จะรองรับได้เพียง 105,748 คน แต่จากสถิติเมื่อปี 2546 กรมราชทัณฑ์มีผู้ต้องขังอยู่ในความดูแลทั้งสิ้น 235,443 คน ซึ่งเกินความจุมาตรฐานถึง 130,245 คน[44]

สภาพแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานขั้นต่ำในการดำรงชีวิตของสหประชาชาติ ในประเทศไทยสภาพภาวะผู้ต้องขังเกินความจุของเรือนจำ ส่งผลต่อสภาพความเป็นอยู่ ยังเกิดปัญหาการหลบหนีของผู้ต้องขังที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในเรือนจำต่างๆ อีกด้วย สภาพความตึงเครียด แออัด กันตลอดเวลาภายในห้องขัง ทำให้ผู้ต้องขังคิดมากฟุ้งซ่าน เครียด เนื่องจากผู้ต้องขังว่างงาน ไม่มีสถานที่ทำงานเพียงพอ ส่งผลให้มีพฤติกรรมก้าวร้าว ทะเลาะวิวาท ทำร้ายร่างกายระหว่างผู้ต้องขังด้วยกันเองและเจ้าหน้าที่ด้วย รวมทั้งการก่อความวุ่นวายหรือเหตุร้ายในเรือนจำ

2. ปัญหาสภาพของเรือนจำ

เรือนจำ หรือทัณฑสถานที่มีอยู่ในปัจจุบันมีสภาพเก่ามาก ทรุดโทรม ขาดการแก้ไขปรับปรุง เรือนจำบางแห่งมีอายุการใช้งานมามากกว่า 50 ปี ขาดการดูแลและขาดการสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอที่จะให้เป็นหน่วยงานที่มีมาตรฐาน และสามารถรองรับจำนวนนักโทษที่

---

[44] กระบวนทัศน์ใหม่ของกระบวนการยุติธรรมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด. หน้า 290.

มีจำนวนมากขึ้นทุกปี รวมทั้งสภาพปัญหาทางกายภาพของเรือนจำ ได้แก่ กำแพง และประตูเรือนจำ ตลอดจนเรือนนอนของผู้ต้องขังมีสภาพไม่มั่นคงแข็งแรงพอ เนื่องจากมีสภาพเก่าและก่อสร้างมานาน เรือนจำบางแห่งยังมีอาคารสถานที่สำหรับการใช้สอยไม่ครบถ้วน โดยเฉพาะโรงฝึกวิชาชีพที่ไม่ถูกสุขลักษณะ

3. ปัญหาอัตราส่วนและเจ้าหน้าที่กับผู้ต้องขัง

ปัจจุบันนักโทษเพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ตามการขยายตัวของสังคมและระบบเศรษฐกิจ ผู้ต้องหาตามคำพิพากษาต่าง ๆ อาจถูกขังไว้ในเรือนจำก่อนมีคำพิพากษา หรือหลังจากศาลมีคำพิพากษาแล้วก็ตาม จนจำนวนผู้ต้องขังที่เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่เจ้าหน้าที่ตามอัตราส่วนในระบบราชการของกรมราชทัณฑ์ มิได้มีอัตราเพิ่มเพื่อให้สอดคล้องกับจำนวนผู้ต้องขังในขณะนี้ โดยถ้าเทียบจะเท่ากับเจ้าหน้าที่ 1 คน ต่อผู้ต้องขัง 16 คน แต่ข้อกำหนดมาตรฐานอยู่ที่ เจ้าหน้าที่ 1 คน ต่อผู้ต้องขัง 5 คน ซึ่งอัตรากำลังพลในการปฏิบัติก็ยังเป็นปัญหาอยู่ ส่งผลต่อการบริหารจัดการเรือนจำในด้านอื่นอีกด้วย

4. ปัญหาเรื่องอาหารและการรักษาพยาบาล

ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ ข้อ 20 กำหนดให้ผู้ต้องขังทุกคนจะต้องได้รับอาหารอันมีประโยชน์อย่างเพียงพอ ที่จะเสริมสร้างสุขภาพและความแข็งแรงแห่งร่างกาย จักปรุงอย่างสะอาด และจัดเลี้ยงอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เรือนจำมีปัญหาเรื่อง งบประมาณค่าอาหารไม่เพียงพอ และปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎกระทรวงมหาดไทย ข้อ 77 ซึ่งกำหนดให้จัดอาหารให้ผู้ต้องขังรับประทานอย่างน้อย 2 มื้อ คือ มื้อเช้าและมื้อเย็น อีกทั้งปัญหานักโทษล้นเรือนจำ อยู่กันอย่างแออัด ก่อให้เกิดปัญหาการเจ็บป่วยสุขภาพอนามัยและโรคระบาด การดูแลรักษาจากแพทย์เป็นไปอย่างล่าช้าและไม่ทั่วถึง เนื่องจากนักโทษมีจำนวนมากและสถานที่จำกัด นักโทษต้องอยู่ในสภาวะมีการรักษาพยาบาล จำนวนบุคลากรทางการแพทย์และเครื่องมือเวชภัณฑ์ที่ไม่เพียงพอ ถึงแม้ว่าจะถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพ แต่ยังคงมีสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่เป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตเช่นกัน

5. ปัญหาด้านการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง

มีปัญหาการฝึกวิชาชีพ ผู้ฝึกสอน สถานที่ฝึก และวัตถุดิบไม่เพียงพอต่อผู้ต้องขัง ปัญหาการขาดแคลนเงินหมุนเวียน หรือผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการฝึกวิชาชีพ ผู้ต้องขังไม่สามารถนำออกจำหน่ายได้ เท่ากับว่าการฝึกวิชาชีพต่าง ๆ ให้กับผู้ต้องขังได้ไม่ครบถ้วนทุกคน หรือไม่ตรงกับความถนัดของผู้ต้องขัง รวมทั้งเกี่ยวกับผู้ต้องโทษมิได้นำความรู้ความชำนาญที่ได้จากการฝึกวิชาชีพขณะต้องโทษไปใช้ประกอบอาชีพสุจริตภายหลังพ้นโทษ

6. ปัญหาภาพลักษณะและการยอมรับของสังคม

กรมราชทัณฑ์ถูกสังคมภายนอก มองว่า มีบทบาทภารกิจเพียงแค่การควบคุม กักขัง ผู้กระทำผิด ภาพลักษณ์ขององค์กร และข้าราชการกรมราชทัณฑ์จึงถูกมองว่าล้าหลัง เรือนจำเป็นที่รวมของความโหดร้ายป่าเถื่อน เป็นแหล่งของการฝึกวิชาชีพในสาขาที่สังคมไม่ต้องการ รวมถึงเป็นแหล่งค้ายาเสพติด แต่สังคมภายนอกไม่ได้มองเรือนจำหรือทัณฑสถานในเบื้องลึกถึง บทบาทในการฟื้นฟูจิตใจ ให้การศึกษา และฝึกวิชาชีพแก่ผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นคนดี เพื่อคืนกลับสู่สังคม ภาพลักษณ์เหล่านี้ทำให้สังคมขาดความเชื่อมั่น เชื่อถือ ในแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของกรมราชทัณฑ์

7. ปัญหาข้อจำกัดทางด้านทรัพยากร[45]

ภารกิจของกรมราชทัณฑ์อย่างหนึ่ง คือ แก้ไข บำบัดฟื้นฟู ผู้ต้องขังให้กลับตัวเป็นคนดี อีกทั้งต้องควบคุมผู้ต้องขังไม่ให้หลบหนี ถึงแม้ว่าในปัจจุบันกรมฯ มีภาระหนักประการหนึ่ง คือ จำนวนผู้ต้องขังมีมากมายถึง 230,000 คน แต่จำนวนเจ้าหน้าที่มีเพียงประมาณ 10,000 คน ประกอบกับความจุของเรือนจำตามมาตรฐานรวมกันทุกแห่ง สามารถรองรับผู้ต้องขังได้ประมาณ 150,000 ค่น ในสถานการณ์ปัจจุบันที่งบประมาณไม่สามารถได้รับเพิ่มจากรัฐบาลได้ เพราะเกิดจากสภาพเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้นการรับเจ้าหน้าที่เข้าใหม่และการสร้างเรือนจำเพิ่มก็กระทำมิได้

ภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าว ทำให้กรมราชทัณฑ์ต้องคิดหานวัตกรรมเข้ามาช่วยในการดำเนินการ

8. ปัญหาการเรียกร้องสิทธิมนุษยชนในเรือนจำ

โดยเป็นการเรียกร้องในส่วนของสวัสดิการ และการได้รับการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ทั้งนี้ กรมราชทัณฑ์มีความพยายามเป็นอย่างยิ่งที่จะให้มีการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ให้ได้รับความเสมอภาคเท่าเทียมกัน โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และปฏิบัติตามมาตรฐานของสหประชาชาติ ว่าด้วยเรื่องการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน แต่ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณ และอัตรากำลัง จึงทำให้ไม่สามารถสนองตอบต่อข้อเรียกร้องของผู้ต้องขังได้ดีเท่าที่ควร

---

[45] การประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 1 เรื่อง "กระบวนทัศน์ใหม่ของกระบวนการยุติธรรม ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด" 17 – 18 กรกฎาคม 2546. หน้า 291.

2.7 ทฤษฎีว่าด้วยการแปรรูปเรือนจำ

การให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการบริหารงานภาครัฐ ในการจัดสร้างเรือนจำเอกชน ทำให้การบริหารจัดการเรือนจำสามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพสังคม รวมทั้งการจัดการเรือนจำของประเทศดียิ่งขึ้น การดำเนินการของเรือนจำเอกชนจะช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารจัดการเรือนจำในปัจจุบัน จึงมีแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการแปรรูปหน่วยงานราชการเข้าสู่ระบบเอกชนดังต่อไปนี้

2.7.1. แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิรูประบบราชการ

การปฏิรูประบบการบริหารงานภาครัฐ นับตั้งแต่เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจเมื่อปี พ.ศ. 2540 เป็นจุดหักเหที่สำคัญ เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นสำคัญประการหนึ่ง ได้แก่ การที่ภาครัฐขาดความสามารถในการบริหารจัดการและปรับตัวเองให้ทันการณ์กับการเปลี่ยนไปของสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกประเทศ ดังนั้นภาครัฐจึงได้ตระหนักถึงผลกระทบทางสังคมต่อการบริหารภาครัฐหากไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือปรับสภาพให้สอดคล้องกับสภาวการณ์ของประเทศ การปฏิรูประบบการบริหารงานภาครัฐทั้งระบบ เพื่อจะพลิกฟื้นให้ภาครัฐเป็นพลังและอาวุธที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ จึงเป็นทางเลือกที่ภาครัฐจะต้องนำมาปฏิบัติ โดยกำหนดให้เป็นแผนปฏิรูประบบการบริหารงานภาครัฐ โดยมีกรอบของแผนแม่บทในการปฏิรูประบบราชการด้วยมาตรฐานหลัก 6 ประการ คือ

1. มาตรฐานการปรับระบบงานภาครัฐ
2. มาตรฐานการปรับปรุงคุณภาพของข้าราชการ
3. มาตรฐานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ
4. มาตรฐานการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น
5. มาตรฐานการลดบทบาทการดำเนินกิจกรรมภาครัฐ
6. มาตรฐานอื่น ๆ ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ

การดำเนินการเพื่อลดบทบาทภาครัฐในประเทศไทย สมัยปัจจุบัน จากภาวะวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ รัฐบาลได้พยายามดำเนินการมาตรการปรับขนาดกำลังคนภาครัฐ : ข้าราชการและลูกจ้างประจำ ที่กำหนดไม่ให้เพิ่มอัตราข้าราชการใหม่ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2541 โดยให้ส่วนราชการยุบหรือยกเลิกตำแหน่งไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของตำแหน่งที่ว่างลงจากการเกษียณอายุราชการ สำหรับที่เหลืออีกร้อยละ 20 นั้นให้นำมารวมกันแล้วมอบให้คณะกรรมการกำหนดเป้าหมายและนโยบายกำลังคนภาครัฐ (คปร.) พิจารณาจัดสรรให้ส่วนราชการที่มีความจำเป็นหากจัดสรรไม่หมดให้ยุบเลิก ตลอดจนการยุบเลิกตำแหน่งลูกจ้างประจำในหมวดแรงงานและการ

พยายามให้ส่วนราชการจ้างเหมาบริการแทนการจ้างลูกจ้าง การดำเนินการที่สำคัญยิ่งอีกเรื่องหนึ่ง คือ การจัดบทบาทภารกิจของรัฐ โดยคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ ได้จัดทำข้อเสนอที่เป็นรูปธรรมเกี่ยวกับการจัดกลุ่มภารกิจในสังคมเสนอคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความชัดเจนในประเด็นที่ว่า ภารกิจใดที่รัฐควรดำเนินการ ภารกิจใดที่ควรให้เอกชนดำเนินการ หรือภารกิจใดที่ควรจัดตั้งองค์การมหาชน โดยคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการได้พิจารณาเห็นว่า ควรมีการกำหนดภารกิจของรัฐเป็น 7 กลุ่ม ดังนี้

ภารกิจที่เป็นหน้าที่ของส่วนราชการ คือ ภารกิจที่ต้องใช้อำนาจของรัฐ ภารกิจที่รัฐจะต้องเป็นผู้ดำเนินการเพื่อประกันคุณภาพและความเป็นธรรม และภารกิจที่ผู้ปฏิบัติงานต้องได้รับความคุ้มครอง

ภารกิจที่จัดตั้งเป็นองค์การมหาชน คือ ภารกิจที่เป็นเชิงบริการของรัฐ ภารกิจที่ต้องการความคล่องตัวสูงในการดำเนินงาน ภารกิจซึ่งไม่สามารถดำเนินการได้ในเชิงพาณิชย์ แต่รัฐจำเป็นต้องดำเนินการและภารกิจจำเป็นของรัฐที่ภาคธุรกิจเอกชนยังไม่พร้อมดำเนินการ

ภารกิจที่ให้องค์กรท้องถิ่นดำเนินการ คือ ภารกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพชีวิตของประชาชน ภารกิจที่ต้องใช้ความรู้และประสบการณ์ ภูมิปัญญาและทรัพยากรท้องถิ่น ภารกิจที่จำกัดเฉพาะพื้นที่

ภารกิจที่เป็นหน้าที่ของรัฐวิสาหกิจ คือ ภารกิจเชิงอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม ภารกิจที่ได้ผลตอบแทนการดำเนินการเพื่อพึ่งตนเองได้ และภารกิจที่ต้องการความคล่องตัวสูงในการดำเนินงาน

ภารกิจที่ให้ธุรกิจเอกชนดำเนินการ คือ ภารกิจเพื่อการค้าและแสวงหากำไรจากการประกอบการ ภารกิจเชิงบริการที่ภาคธุรกิจเอกชนพร้อมดำเนินการได้แทนรัฐและภารกิจที่เป็นสาธารณะที่รัฐมอบให้ดำเนินการแทน

ภารกิจที่ให้องค์กรประชาชนดำเนินการ คือ ภารกิจที่ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลในชุมชนดำเนินการเพื่อรักษาผลประโยชน์ และคุ้มครองสิทธิของตน ภารกิจที่ต้องอาศัยภูมิปัญญาและทรัพยากรของประชาชนหรือกลุ่มบุคคลในชุมชน

ภารกิจที่ให้องค์กรเอกชนดำเนินการ คือ ภารกิจที่มิได้มุ่งหวังเพื่อการค้าหรือหากำไรจากการดำเนินการ ภารกิจเชิงสวัสดิการและการสังเคราะห์แก่ประชาชน และภารกิจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของประชาชน

2.7.2. แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับองค์การมหาชน[46]

องค์การมหาชนเป็นหน่วยงานของรัฐในรูปแบบใหม่ ที่เกิดขึ้นท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงในทางการเมืองและการบริหารงานราชการ ที่เกิดจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 แม้ว่าการกำเนิดขึ้นขององค์การมหาชนจะมิได้เป็นผลโดยตรงจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว แต่รากฐานและวิธีคิดที่อยู่เบื้องหลังของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ที่มุ่งไปที่การพยายามศึกษาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาของสังคมไทย โดยการศึกษาและปรับปรุงจากประสบการณ์ของต่างประเทศ และการพยายามสร้างหลักเกณฑ์และสถาบันทางกฎหมายใหม่ขึ้นเพื่อจัดการกับปัญหาเฉพาะของสังคมไทย ก็เป็นรากฐานมาจากแนวความคิดทางกฎหมายมหาชน เช่นเดียวกันกับแนวคิดที่อยู่เบื้องหลังการเกิดขึ้นขององค์การมหาชน

ระบบองค์การมหาชน เป็นการจัดระบบองค์กรภาครัฐในรูปแบบใหม่ ที่มุ่งสร้างหน่วยงานบริการสาธารณะรูปแบบอื่น ๆ นอกเหนือไปจากส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจขึ้น โดยยอมรับความเป็นจริงว่า การจำแนกองค์การจัดทำบริการสาธารณะไว้เพียง 2 ประเภท มีข้อจำกัดและเป็นอุปสรรคอย่างมาก สำหรับงานบริการสาธารณะบางประเภทที่ต้องการความคล่องตัวในการดำเนินงานสูง และไม่พยายามที่จะแก้ปัญหาความไม่คล่องตัวนี้ในระบบเดิม ซึ่งเคยดำเนินการแก้ปัญหาต่อเนื่องกันมายาวนานโดยปราศจากความสำเร็จ ในแง่นี้การสถาปนาระบบองค์การมหาชนขึ้น จึงเป็นนวัตกรรม (Innovation) สำหรับการแก้ไขปัญหาระบบบริหารราชการของไทยด้วย

นอกจากวิธีการแก้ปัญหาโดยการสร้างระบบองค์กรใหม่นอกกรอบข้อกำหนดเดิม ซึ่งเป็นวิธีคิดและการตัดสินใจที่ทรงคุณค่าในตัวเองแล้ว ระบบองค์การมหาชนและองค์การมหาชนแต่ละแห่งที่จะได้มีการจัดตั้งขึ้นภายใต้ระบบนี้ ยังจะมีผลอย่างสำคัญในการเปลี่ยนโฉมหน้าของกระบวนการบริหารราชการไทยเสียใหม่ ทั้งในแง่ประสิทธิภาพของการดำเนินงานที่จะสามารถกับองค์กรในระบบเดิมได้ และทั้งในด้านที่มีส่วนอย่างสำคัญที่จะทำให้ “ขนาดของราชการ” ลดลงอย่างมีนัยสำคัญในอนาคต และอีกทั้งจะเป็นตัวกระตุ้นให้มีการปรับปรุงประสิทธิภาพและเปลี่ยนวิธีการทำงานของระบบบริหารงานราชการที่ดำเนินอยู่ในรูปแบบของกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ที่มีอยู่เดิมอีกด้วย

สถานะขององค์การมหาชนในระบบองค์กรภาครัฐ องค์การมหาชนซึ่งมีรูปแบบดั้งเดิมจากองค์กรที่มีชื่อเรียกว่า Etablissiment public ในระบบกฎหมายมหาชนของฝรั่งเศส มีลักษณะและองค์ประกอบที่สำคัญที่จะสามารถเอื้ออำนวยให้สามารถรับผิดชอบภารกิจสมัยใหม่ของรัฐที่

---

[46] สุรพล นิติไกรพจน์. (2542). **องค์การมหาชน : แนวคิด รูปแบบและวิธีการ.** หน้า 1 – 2.

กล่าวมาได้โดยมีประสิทธิภาพ ลักษณะและองค์ประกอบที่สำคัญขององค์การมหาชนดังกล่าวสามารถแยกอธิบายได้เป็น 5 ประการ คือ

1 เป็นหน่วยงานของรัฐที่เป็นนิติบุคคล ไม่มีสถานะเป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจแต่เป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐที่อยู่ในภาคมหาชน (Public sector) และสามารถที่จะมีและใช้สิทธิตลอดทั้งได้รับการคุ้มครองในเรื่องทรัพย์สินและสิทธิต่าง ๆ ในทำนองเดียวกันกับหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ

2 การได้รับงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนจากรัฐ เพื่อบริการสาธารณะอันเป็นหน้าที่โดยตรงของเรื่องนั้น ๆ บรรลุจุดมุ่งหมาย รัฐจึงเป็นผู้จัดสรรงบประมาณและค่าใช้จ่ายมาเพื่อการดำเนินการภารกิจดังกล่าว

3 การมีหน้าที่และภารกิจเฉพาะด้าน องค์การมหาชนเป็นหน่วยงานรูปแบบพิเศษที่รัฐจัดตั้งขึ้นภายหลังเพื่อดำเนินภารกิจเฉพาะ เพื่อมิให้เกิดความซ้ำซ้อนในเรื่องภารกิจ องค์การมหาชนจึงจำเป็นต้องมีขอบเขตภารกิจและอำนาจหน้าที่ที่จำกัดชัดแจ้ง มีลักษณะเป็น “อำนาจหน้าที่เฉพาะ” ในขณะที่ส่วนราชการทั้งหลายนั้นกลับจะมีอำนาจในลักษณะ “อำนาจหน้าที่ทั่วไป”

4 ความเป็นอิสระในการบริหาร องค์การมหาชนต้องการความเป็นอิสระอย่างสูงในการบริหารงานให้ลุล่วงไปตามภารกิจที่รัฐกำหนดไว้ และมีอำนาจการตัดสินใจเป็นเบ็ดเสร็จเด็ดขาดภายในองค์กรนั้น

5 การอยู่ภายใต้ระบบการควบคุมตรวจสอบของรัฐ การเป็นหน่วยงานของรัฐที่ใช้เงินงบประมาณจากภาษีอากรของประชาชน ทำให้องค์การมหาชนมิได้มีความเป็นอิสระ จนไม่มีการตรวจสอบควบคุมใด ๆ จากรัฐ องค์การมหาชนจึงต้องรับผิดชอบและจะต้องถูกควบคุมการตรวจสอบในผลสำเร็จของภารกิจที่รัฐมอบไว้ให้ปฏิบัติเสมอ ภายใต้แนวทางที่ว่าการควบคุมการตรวจสอบนั้นจะต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอิสระขององค์การมหาชน กล่าวคือจะต้องเป็นการควบคุมตรวจสอบภายหลัง

2.7.3. แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด[47]

การที่สังคมจะจัดการกับคนที่กระทำความผิดนั้น มันขึ้นอยู่กับความเชื่อของสังคมในแต่ละยุคแต่ละสมัย เกี่ยวกับสาเหตุของการกระทำความผิดและเหตุผลที่ต้องการจะจัดการหรือปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ซึ่งจะเปลี่ยนไปตามยุคตามสมัย ตามสถานการณ์ของแต่ละยุค โดยสังคมของแต่ละยุคแต่ละสมัยจะมีจุดเน้นในวัตถุประสงค์และวิธีการที่จะปฏิบัติต่อคนที่ทำผิด หรือการลงโทษผู้กระทำผิดที่แตกต่างกันไป

---

[47] นัทธี จิตสว่าง. (2539). **หลักทัณฑวิทยา**. หน้า 23.

1 วัตถุประสงค์ของการลงโทษ

วัตถุประสงค์ของการลงโทษ นักอาชญวิทยาสำนักต่าง ๆ ได้ให้วัตถุประสงค์แตกต่างกัน ซึ่งจะเปลี่ยนไปตามยุคต่าง ๆ ซึ่งโดยสรุปวัตถุประสงค์ของการลงโทษผู้กระทำผิดในยุคต่าง ๆ ที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน อาจแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

- การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retribution)
- การลงโทษเพื่อข่มขวัญยับยั้ง (Deterrence)
- การลงโทษเพื่อตัดโอกาสกระทำความผิด (Incapacitation)
- การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation)

2 รูปแบบการลงโทษ

วิธีการลงโทษ หรือรูปแบบในการที่สังคมจะนำมาใช้ในการลงโทษ และการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดนั้นมีหลายรูปแบบ ซึ่งจะแปรเปลี่ยนไปตามความเชื่อของสังคมในแต่ละยุคแต่ละสมัย ว่าวิธีการลงโทษหรือรูปแบบดังกล่าวจะเป็นการลงโทษหรือการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่เหมาะสมที่สุด และทำให้สมประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ในการลงโทษได้

วิธีการลงโทษหรือรูปแบบในการลงโทษแบบต่าง ๆ ที่ได้มีการนำมาใช้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อาจจำแนกประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้ คือ

- การลงโทษต่อเนื้อตัวและการทรมาน
- โทษประหารชีวิต (Capital Punishment)
- โทษจำคุก (Imprisonment)
- การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชน (Community Bast Corrections)

สรุป รูปแบบการลงโทษที่นิยมใช้อย่างแพร่หลายและมากที่สุดของประเทศไทย ก็คือ วิธีการลงโทษจำคุก ในประเทศไทย ศาลจะใช้ดุลพินิจในการพิจารณาลงโทษผู้กระทำความผิดด้วยการจำคุกมากที่สุด ไม่ว่าการกระทำความผิดนั้นจะเกิดจากการกระทำที่พลั้งพลาด ความประมาท เป็นผู้ติดยาเสพติดหรือเป็นผู้ที่ด้อยโอกาสทางสังคม ทำให้ปัจจุบันมีผู้ต้องขังมียอดทวีจำนวนสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ขณะเดียวกันกรมราชทัณฑ์ยังคงต้องการให้การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นประการสำคัญ ดังนั้นจึงเป็นปัญหาว่าจะปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างไร เพื่อสนองต่อวัตถุประสงค์การลงโทษ

3 การปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง[48]

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง หมายถึง กระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่ต่อเนื่องกันจากที่ได้รับตัวผู้ต้องขัง จึงครอบคลุมถึงภารกิจในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังทั้งในด้านการจัดการบริการ การ

---

[48] ประเสริฐ เมฆมณี. (2522). **หลักทัณฑวิทยา**. หน้า 216 – 218.

อบรมแก้ไข และการควบคุมดูแลผู้ต้องขังให้อยู่ในระเบียบวินัย และไม่หลบหนี ภายใต้หลักการที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และกฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ซึ่งสามารถแยกพิจารณาขั้นตอนและมาตรการในการควบคุมและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็น 3 ช่วง คือ

- การรับตัวผู้ต้องขัง
- การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในขณะที่อยู่ในเรือนจำ
- การปล่อยตัวผู้ต้องขังซึ่งให้หมายรวมถึงในกรณีที่ผู้ต้องขังเสียชีวิต

2.7.4. แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการแปรรูปองค์การ (Privatization)[49]

ข้อเสนอคำนิยม Privatization ที่ Mr. D.R. Pendse ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึงกระบวนการใด ๆ ที่จะลดบทบาทของรัฐหรือกิจการภาครัฐที่มีต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจและในบางครั้ง คำว่า Privatization นี้ อาจมีขอบเขตกว้างขวางถึงคำว่า Divestiture ซึ่งหมายถึงการปลดเปลื้องภาระโดยการขายทรัพย์สิน หรือหุ้นส่วนของกิจกรรมที่รัฐบาลเป็นเจ้าของหรือดำเนินการอยู่

ศาสตราจารย์ Seizaeuro Sato เสนอกรอบความคิดเรื่อง Privatization ไว้ว่า Privatization คือ การกำหนดเงื่อนไขในการแปรเปลี่ยนองค์การของภาครัฐบาล หรือกิจการรัฐวิสาหกิจ ด้วยวิธีการแปรสภาพความเป็นเจ้าของ ทั้งนี้โดยการคำนึงถึงแหล่งที่มาของเงินทุนในการดำเนินการเกณฑ์ประกอบกับการควบคุมจากรัฐบาล

David Heald แสดงความคิดเห็นว่า Privatization นั้น เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงด้านความคิดและสภาวะทางการเมืองที่มีต่อบทบาทของการตลาด และบทบาทของรัฐบาลต่อสภาวะเศรษฐกิจ สังคม David Heald มีความเห็นว่า ความคิดเกี่ยวกับบทบาทของรัฐในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากสมัย ค.ศ. 1945 ขณะเดียวกันประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายต่างก็มีความไม่มั่นใจในประสิทธิภาพในการวางแผนและการควบคุมของรัฐบาล ดังนั้น Privatization จึงเป็นเรื่องที่มีขอบเขตครอบคลุมถึงนโยบายต่าง ๆ ที่มีอยู่มากมาย ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องประเมินให้ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้นำหลักเกณฑ์เหล่านี้มาใช้ประโยชน์เพื่อลดบทบาทของรัฐ ด้วยการกล่าวอ้างประเด็นเสรีภาพ และประสิทธิภาพ

1. คุณลักษณะในการดำเนินการ Privatization

ในด้านการดำเนินการทางปฏิบัติ David Heald มีความเห็นว่า Privatization ควรมีการแบ่งคุณลักษณะออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

---

[49] พิพัฒน์ ไทยอารี. (2529). **การแปรรูปรัฐวิสาหกิจสู่ภาคเอกชน**. หน้า 11 – 14.

1.1 การแปรสภาพกิจการของรัฐหรือการผลักภาระ (load shedding) ซึ่งมาตรการนี้มุ่งหมายถึงการขายกิจการรัฐวิสาหกิจ และการลดหรือเลิกบทบาทของรัฐบาลที่มิได้คำนึงถึงการตลาด แนวความคิดนี้ อาจมีความหมายถึงการปลดเปลื้องภาระโดยการขายทรัพย์สิน หรือหุ้นส่วนของกิจกรรม (Divestiture) หรือการโอนสภาพการเป็นเจ้าของ (Ownership transfer) อย่างไรก็ตาม David Heald มีความเห็นว่า คำต่าง ๆ เหล่านี้ควรจะได้พิจารณาโดยละเอียดแต่ละคำ เพื่อจะได้ความหมายที่ชัดเจนขึ้น

1.2 การนำระบบการตลาดมาใช้ในกิจการที่มิได้คำนึงถึงระบบตลาดมาก่อน เช่น การเปลี่ยนแปลงจากแหล่งเงินที่มาจากภาษีอากร เป็นการคิดค่าธรรมเนียมจากผู้ใช้บริการ ประเด็นสำคัญของคุณลักษณะประเภทนี้ คือ การนำระบบราคาหรือค่าธรรมเนียมมาใช้ประโยชน์

1.3 การแปรรูปกิจการของรัฐสู่ภาคเอกชนนั้น อาจกระทำโดยการเปลี่ยนแปลงการดำเนินการ หรือการผลิตโดยไม่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงด้านการเงิน คุณลักษณะของ Privatization ประเภทนี้ อาจพิจารณาได้จากลักษณะการจ้างดำเนินการ การจ้างทำของ หรือการให้สัมปทาน ดังนั้น การที่รัฐบาลจะเลือกดำเนินการตามแนวทางเช่นนี้ขึ้นอยู่กับแนวนโยบายและการวิเคราะห์ปัญหา

1.4 การเปิดโอกาสหรือเปิดการค้าโดยเสรี (Liberalization) มาตรการเช่นว่านี้ อาจพิจารณาได้ 2 แง่ คือ ในลักษณะอย่างกว้าง เป็นการมุ่งเน้นการตลาดที่สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจของโลก ดังเช่นการพิจารณากำหนดอัตราแลกเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสภาวะของตลาด และการกำหนดราคาที่สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจทั่วโลก เป็นต้น

ส่วนในด้านแนวความคิดเฉพาะเรื่องหรืออย่างแคบนั้น มีลักษณะมุ่งเน้นในการลดหย่อนยกเลิกข้อกำหนดทั้งทางกฎหมายหรือระเบียบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการแข่งขันในกิจการรัฐ

2. การเปลี่ยนแปลง หรือปลดเปลื้องภาระของรัฐบาลต่อกิจการภาครัฐนั้น อาจทำได้ 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

2.1 การเปลี่ยนแปลง หรือปลดเปลื้องภาระ โดยไม่กระทบกระเทือนถึงฐานะการเป็นเจ้าของกิจการ หมายความว่า รัฐบาลยังเป็นเจ้าของกิจการตามเดิม แต่ภารกิจในการดำเนินงานนั้นรัฐบาลมิได้จัดทำเอง

2.2 การเปลี่ยนแปลง หรือปลดเปลื้องภาระ โดยการเปลี่ยนสภาพการเป็นเจ้าของกิจการด้วยวิธีการขาย หรือจำหน่ายหุ้นของกิจการที่รัฐบาลมีอยู่ในกิจการต่าง ๆ ให้เอกชนไปเลย โดยรัฐบาลอาจถือหุ้นอยู่เพียงเล็กน้อย

กล่าวโดยสรุป กรอบความคิดเรื่อง Privatization นี้เป็นเรื่องที่มีความซับซ้อน และเกี่ยวเนื่องกับในหลาย ๆ เรื่อง เช่น แนวความคิดทางการเมือง ระบบกฎหมาย รูปแบบ

กระบวนการทางเศรษฐกิจสังคม ตลอดจนทัศนะคติทางสังคมของประชาชน ทั้งนี้โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะแปรเปลี่ยนสภาวะหรือภาระที่รัฐบาลมีต่อกิจการหลายประเภท ให้มีคุณลักษณะดำเนินงานในเชิงธุรกิจแบบเอกชน อันจะเป็นการลดภาระค่าใช้จ่าย ภาระทางการคลัง และสนับสนุนการมีส่วนร่วมจากประชาชนโดยตรง

การให้เอกชนเข้าดำเนินการแทนรัฐ นอกจากจะเป็นแนวความคิด (Concept) ในเชิง "อุดมการณ์" แล้ว ก็ยังเป็นแนวความคิดที่มีความหมายในเชิง "วิธีการ" อีกด้วย ในเชิงวิธีการการแปรรูปกิจการของรัฐ หมายถึง มาตรการ หรือรูปแบบต่าง ๆ ที่เพิ่มบทบาทของเอกชน ในระบบเศรษฐกิจโดยทั่วไปและในภาครัฐซึ่งให้เรียบเรียงรูปแบบของการแปรรูปกิจการของรัฐไว้ดังนี้ คือ[50]

- การถอนตัวจากการจัดผลิตโดยรัฐ (Withdrawal form service provision)
- การขายกิจการ (Divestiture)
- การร่วมลงทุนระหว่างรัฐกับเอกชน (Joint public – private venture)
- การจ้างเหมา (Contracting out)
- การให้สัมปทาน (Franchising)
- การให้เช่า (Leasing)
- การให้ตั๋วรับบริการและเงินอุดหนุน (Voucher and grant)
- การให้เก็บค่าบริการ (User charge)

3. การกำหนดรูปแบบ มีระดับของการเข้าไปดำเนินการแทนรัฐที่แตกต่าง ซึ่งอาจพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

3.1 การร่วมลงทุนระหว่างรัฐกับเอกชน (Joint public – private venture)

การร่วมลงทุนระหว่างรัฐกับเอกชนนั้น แทนที่รัฐจะเข้าดำเนินกิจการโดยลำพังเฉกเช่นการเข้าไปแทรกแซงในระบบตลาดในรูปของกระทรวง ทบวง กรม และในรูปของรัฐวิสาหกิจ รัฐก็เข้าดำเนินการโดยร่วมลงทุนกับเอกชนในสัดส่วนต่าง ๆ เพื่อประสานความเชี่ยวชาญและทุนสำรองของรัฐและเอกชน ในกิจการที่รัฐได้สรุปแล้วว่า เป็นกิจการที่รัฐควรผลักดันให้เกิดขึ้นจัดเป็นการร่วมเสี่ยงระหว่างรัฐกับเอกชนในกิจการ เฉกเช่นกรณีที่รัฐขายกิจการของรัฐที่มีอยู่แล้วเป็นบางส่วน การร่วมลงทุนในลักษณะนี้ อาจจะเป็นการจัดตั้งกิจการใหม่โดยตรงระหว่างรัฐกับเอกชนก็ได้ หรือการที่รัฐวิสาหกิจจัดตั้งกิจการใหม่ในเครือ โดยมีเอกชนเข้าร่วมลงทุนในสัดส่วนอีกด้วยก็ได้ สัดส่วนของการร่วมลงทุนแปรไปได้หลายลักษณะ ซึ่งเป็นประเด็นรายละเอียดที่จะต้องวินิจฉัยเป็นกรณี ๆ ไป

---

[50] ทรงวุฒิ พัฒนกุล. (2540). **การให้เอกชนเข้ามาดำเนินการเรือนจำแทนรัฐ**. หน้า 4 – 11.

3.2 การถอนตัวจากการจัดผลิตโดยรัฐ (Withdrawal form service provision)

รูปแบบหนึ่งของการให้เอกชนดำเนินกิจการแทนรัฐ คือ การที่รัฐไม่สนใจจัดผลิต (Public provision) สินค้าหรือบริการชนิดหนึ่ง ๆ อีกต่อไป ทั้งนี้อาจจะด้วยเหตุผลเพราะสินค้าหรือบริการที่ว่าไม่ความจำเป็นอีกต่อไป หรือได้มีการเรียกร้องผ่านกลไกทางการเมืองไม่ให้จัดผลิตอีกต่อไป หรือรัฐไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะจัดผลิตอีกต่อไป หรือไม่มีอุปสงค์สำหรับสินค้าหรือบริการนั้น ๆ หรือเอกชนเองก็ได้มีการจัดผลิตสินค้าหรือบริการนั้นสนองต่อผู้บริโภคอยู่แล้ว ถ้าสินค้าหรือบริการที่รัฐเลิกจัดผลิตนี้ยังคงเป็นสินค้าหรือบริการที่มีคุณค่าและผู้บริโภคยังมีความต้องการอยู่ จะมีกลไกบางอย่างเกิดขึ้นตามครรลองของระบบตลาดที่ทำให้เอกชนร่วมมือกันเพื่อจัดผลิตสินค้าหรือบริการนั้น ๆ ซึ่งในกรณีนี้ผู้บริโภคก็ต้องเสียค่าบริการแก่ผู้ผลิตเอกชนเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการนั้น ๆ

3.3 การให้สัมปทาน (Franchising)

การให้สัมปทานแก่เอกชนเพื่อมีสิทธิในการดำเนินกิจการที่เป็นเอกสิทธิ์ของรัฐ ก็เป็นรูปแบบหนึ่งของการแปรรูปกิจการของรัฐ กล่าวคือ แทนที่รัฐจะให้เอกสิทธิ์ดังกล่าวด้วยการดำเนินการเองผ่านส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ รัฐก็จะให้สัมปทานแก่ผู้ประกอบการเอกชนดำเนินการแทน โดยผู้ประกอบการเป็นผู้รับผิดชอบทุกอย่าง พร้อม ๆ กับการตอบแทนผลประโยชน์แก่รัฐตามเงื่อนไขสัญญา เอกสิทธิ์ที่ผู้ประกอบการเอกชนได้รับนี้ อาจจะเป็นสิทธิ์ที่สมบูรณ์ที่ครอบครองแต่ผู้เดียว (กลายเป็นผู้ผูกขาด) หรือสิทธิ์ที่ต้องร่วมใช้กับผู้ประกอบการรายอื่น ๆ ก็ได้

เช่นเดียวกับกรณีของการจ้างเหมา ประโยชน์ที่รัฐจะได้รับนั้นจะสูงสุดก็ต่อเมื่อมีการแข่งขันในหมู่ผู้ประกอบการเอกชนเพื่อแย่งชิงเอกสิทธิ์ที่รัฐจะมอบให้ โดยรัฐจะมอบเอกสิทธิ์แก่ผู้ประกอบการที่เสนอให้ประโยชน์แก่รัฐสูงสุด และสามารถดำเนินการได้ตามเงื่อนไขที่รัฐกำหนดไว้

การให้สัมปทานแก่เอกชนเพื่อดำเนินการแทนรัฐนี้ ไม่จำเป็นต้องพัวพันกับการผลิตสินค้าหรือบริการให้แก่ผู้บริโภคแต่อย่างใด อาจเป็นการให้สัมปทานแก่เอกชนเพื่อผลิตสินค้าหรือบริการให้แก่รัฐโดยตรงก็ได้ นั่นคือ เอกชนประมูลเอกสิทธิ์ที่จะให้บริการแก่รัฐ (เช่น การเก็บค่าปรับการจราจร การเก็บค่าจอดรถริมถนน เป็นต้น) โดยสัญญาว่าจะให้บริการดังกล่าวเป็นมูลค่าระดับหนึ่ง วิธีการให้บริการดังกล่าวและค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียเป็นภาระของผู้ประกอบการเอกชนเอง ถ้าผู้ประกอบการเอกชนมีประสิทธิภาพและมีค่าใช้จ่ายที่ต่ำกว่ามูลค่าประโยชน์ที่จะต้องจ่ายให้แก่รัฐผู้ประกอบการมีกำไร อันเป็นผลตอบแทนที่ผู้ประกอบการจะพึงได้รับ แต่ถ้าค่าใช้จ่ายสูงกว่าประโยชน์ที่ต้องให้แก่รัฐ ผู้ประกอบการก็ขาดทุนและต้องแบกภาระที่ต้องขาดทุนเอง

เมื่อเป็นเช่นนี้ ผู้ประกอบการเอกชนก็ต้องพยายามดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อประโยชน์ของตนเอง

3.4 การขายกิจการ (Divestiture)

การขายกิจการ คือ รูปแบบหนึ่งในการแปรรูปกิจการของรัฐในรูปแบบของการขายทรัพย์สินของรัฐให้เอกชน จัดเป็นการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้กับเอกชน โดยปกติแล้วทรัพย์สินของรัฐนี้จะหมายถึง รัฐวิสาหกิจ การขายกิจการจึงเป็นการขายรัฐวิสาหกิจเป็นส่วนใหญ่ โดยรัฐวิสาหกิจที่ว่านี้อาจจะเป็นรัฐวิสาหกิจที่ยึดมาจากเอกชน (ทำให้การขายคืนเป็นกระบวนการแบบ Denationalization) หรือเป็นรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นมาโดยการริเริ่มของรัฐ การขายกิจการนี้อาจจะครอบคลุมบางส่วนของรัฐวิสาหกิจ หรือเป็นการขายกิจการทั้งหมดก็ได้สุดแล้วแต่กรณี ในกรณีที่มีการขายกิจการทั้งหมด รัฐจะปลดเปลื้องภาระโดยสมบูรณ์ รัฐมีรายได้จำนวนหนึ่งจากการขายกิจการ ถ้าหากเป็นกิจการที่มีกำไรและบริหารงานกันอย่างมีประสิทธิภาพ แม้ในกรณีที่มีการขายกิจการที่ขาดทุน รัฐก็ได้ประโยชน์ในรูปของการออมเงินที่จะต้องจ่ายเป็นเงินอุดหนุนให้แก่กิจการที่ขาดทุนดังกล่าว

การขายกิจการของรัฐนั้น มีหลายลักษณะด้วยกัน ในกรณีที่ขายกิจการทั้งกิจการ การขายก็อาจมาในรูปของการแตกกิจการนั้นเป็นกิจการย่อย ๆ หลาย ๆ กิจการ แล้วก็ขายออกเป็นกิจการ ๆ ไป ในกรณีที่ขายกิจการเป็นเพียงบางส่วน รัฐอาจจะแยกกิจการที่ต้องการขายออกเป็นหลาย ๆ กิจการแล้วขายเฉพาะกิจการที่เห็นว่าสมควรที่จะขายและหรือมีโอกาสที่จะสามารถขายได้โดยง่าย ๆ ในกรณีที่ต้องการให้เอกชนเข้ามาถือหุ้นในกิจการของรัฐโดยไม่ต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงกิจการในแง่ใดแง่หนึ่งเลย รัฐก็อาจจะขายหุ้นสามัญ (ประเภทออกเสียงบริหารได้และออกเสียงไม่ได้) ในตลาดหลักทรัพย์ในสัดส่วนของหุ้นที่ขาย รูปแบบของหุ้นที่ขายสามารถผสมผสานกันในลักษณะต่าง ๆ ลักษณะที่เลือกใช้จะถูกกำหนดโดยวัตถุประสงค์ของการขายกิจการนั้น ๆ

3.5 การให้เช่า (Leasing)

การให้เอกชนเช่าทรัพย์สินบางอย่างของรัฐ (เช่น ที่ดิน โรงงาน สำนักงาน กิจการ) ก็เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการแปรรูปกิจการของรัฐ ทรัพย์ที่จะต้องใช้เช่านั้นเป็นทรัพย์สินที่รัฐไม่สามารถนำใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ โดยการดำเนินการของรัฐหรือถูกปล่อยให้อยู่ว่างเปล่าเพราะไม่มีแนวคิดหรือไม่พร้อมที่จะเสี่ยงในการพัฒนาทรัพย์สินดังกล่าว การให้เอกชนเช่าจึงเป็นทางเลือกหนึ่ง การให้เช่าเน้นความชั่วคราวของการเอนภาระการจัดการทรัพย์สินขององค์กรในภาครัฐไปอยู่ในมือขององค์กรภาคเอกชน ทำให้รัฐสามารถลดระดับทรัพยากรที่จะต้องทุ่มเทกับการจัดการทรัพย์สินชิ้นนั้น และสามารถเรียกคืนมาจัดการเอง หรือเพื่อนำประโยชน์อื่นใดก็ได้

เมื่อสถานการณ์เหมาะสม เงื่อนไขการให้เช่าและค่าเช่าทรัพย์สินก็เป็นสิ่งที่รัฐสามารถกำหนดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่มีต่อการให้เช่าทรัพย์สินชิ้นนั้น ๆ

วิธีการแบบเทอร์นคีย์ (Turn – key) จัดได้ว่าเป็นการให้เช่ารูปแบบหนึ่ง วิธีการให้เช่าแบบเทอร์นคีย์ (Turn – key) หรือการเช่าสมบูรณ์แบบนี้ เป็นวิธีที่รัฐให้เอกชนจัดการดำเนินการทรัพย์สินชิ้นหนึ่ง (เช่น ที่ดินแปลงหนึ่ง) นับตั้งแต่ขั้นพัฒนาจวบจนให้อยู่ในสภาพที่สามารถดำเนินการได้อย่างสมบูรณ์ และได้ดำเนินการไปแล้วอย่างเป็นปกติ โดยผู้ประกอบการเอกชนจะต้องแบกภาระค่าใช้จ่ายพัฒนาและก่อสร้าง (เมื่อจำเป็น) จนทรัพย์สินนั้นออกมาในรูปที่ตกลงกัน (เช่นพัฒนาที่ดินเป็นศูนย์การค้า เป็นศูนย์บริการอาคารสำนักงาน เป็นโรงงานผลิตกระแสไฟฟ้า เป็นต้น) และดำเนินกิจกรรมที่ทำให้เกิดรายได้เป็นระยะเวลาหนึ่ง โดยรัฐในฐานะเป็นเจ้าของทรัพย์สินพื้นฐาน จะได้ค่าตอบแทนจำนวนหนึ่งเป็นเงินก้อน และหรือเป็นเงินรายปีเป็นระยะเวลาหนึ่ง และเมื่อสิ้นสุดเวลาดังกล่าวก็ได้คืนทรัพย์สินชิ้นนั้นให้แก่รัฐ โดยนัยแล้ว ค่าเช่าส่วนหนึ่งที่รัฐพึงจะได้รับ รวมทั้งรายได้ในการดำเนินการนั้นเป็นระยะเวลาหนึ่ง ก็จะตกเป็นของผู้ประกอบการเอกชนเพื่อชดเชยค่าใช้จ่ายในการพัฒนาและก่อสร้างรวมทั้งการจัดการ วิธีเช่าสมบูรณ์แบบหรือวิธีแบบเทอร์นคีย์นี้ ก็เป็นรูปแบบหนึ่งของการให้เอกชนดำเนินกิจการแทนรัฐในการพัฒนาและบริหารกิจการที่เกี่ยวข้อง

3.6 การจ้างเหมา (Contracting out)

การให้บริการโดยรัฐนั้น โดยปกติแล้วจะให้ผ่านส่วนราชการโดยตรง หรือผ่านรัฐวิสาหกิจ แต่ในหลักการและแนวปฏิบัติที่เพิ่มความนิยมมากขึ้นในทุกวันนี้ การให้บริการโดยรัฐนั้นอาจจะมาในรูปที่รัฐให้เอกชนเป็นผู้ผลิตและบริการ แจกจ่ายให้กับประชาชน โดยส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ผลิตเอกชนแทน นั้นคือ รัฐจ้างเหมาให้เอกชนให้เป็นผู้ผลิต (Contracting out)

นอกจากจะเป็นการจ้างเหมาให้เป็นผู้ผลิตสินค้าหรือบริการแล้ว ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจอาจจะจ้างเอกชนเป็นคณะผู้จัดการดำเนินกิจการแทนได้ อนึ่งการจ้างเหมาในบริบทของการแปรรูปกิจการของรัฐนี้ ผู้รับจ้างไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ประกอบการเอกชนอย่างเดียวกันอาจจะเป็นหน่วยงานอื่นที่ไม่แสวงหากำไร (เช่น สมาคม มูลนิธิ) หรือหน่วยงานของรัฐบาลต่างระดับ (รัฐบาลท้องถิ่น) ก็ได้ การให้เอกชนรับจ้างเหมาไปดำเนินกิจการนั้น จะบังเกิดผลดีก็ต่อเมื่อ กระบวนการคัดเลือกผู้ประกอบการเพื่อการนี้เปิดโอกาสให้แข่งขันกันประมูลงานไปทำ ผู้ใดเสนอราคารับจ้างต่ำที่สุด (ที่สามารถทำงานตามเงื่อนไขที่กำหนด) ก็จะเป็นผู้ที่ได้รับการคัดเลือกให้ดำเนินการ การประหยัดจากการจ้างเหมาจึงจะบังเกิดขึ้นแก่รัฐ

3.7 การให้ตั๋วรับบริการและเงินอุดหนุน (Voucher and grant)

การให้ตั๋วรับบริการแก่ผู้บริโภค (Voucher) เพื่อให้ซื้อสินค้าหรือบริการที่กำหนดไว้ในตั๋วรับบริการ ก็เป็นรูปแบบหนึ่งของการให้เอกชนดำเนินกิจการแทนรัฐ ตั๋วรับบริการเป็นคูปองที่มีมูลค่าเจาะจงที่รัฐแจกจ่ายให้แก่ผู้บริโภคที่มีสิทธิ์ได้รับสินค้าหรือบริการชนิดที่กำหนดไว้ในตั๋วรับบริการ ผู้บริโภคสามารถใช้ตั๋วรับบริการดังกล่าวไปซื้อสินค้าหรือบริการกับผู้ผลิตเอกชนในตลาดเฉพาะที่ยินยอมรับตั๋วรับบริการดังกล่าว ในกรณีเช่นนี้ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อจากผู้ประกอบการเอกชนที่ให้บริการที่ดีที่สุด ผู้ผลิตเอกชนก็ต้องแข่งขันกัน เช่นกรณีอื่น ๆ เพื่อให้ได้ลูกค้ามากที่สุด รับตั๋วรับบริการที่ได้มาจากการขายสินค้าหรือบริการนั้น เพียงแต่ไม่ยอมเป็นผู้ผลิตเองโดยตรง ผู้บริโภคก็ยังมีเสรีภาพในการเลือกใช้บริการจากระบบตลาด อันเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถสนับสนุนการขยายตัวของบทบาทผู้ผลิตเอกชน ในการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค โดยรัฐยังเป็นผู้จุนเจือทางการเงินแต่ไม่ต้องมีภาระในการผลิตเอง รับตั๋วรับบริการ

การให้เงินอุดหนุน (Grant) ก็เป็นรูปแบบหนึ่งของการให้เอกชนดำเนินกิจการแทนรัฐในทำนองเดียว การให้ตั๋วรับบริการแก่ผู้บริโภค (Voucher) แต่การให้เงินอุดหนุนนั้นเป็นการให้แก่ผู้ผลิตสินค้าหรือบริการที่เกี่ยวข้องโดยตรง ในขณะที่ผู้บริโภคก็ต้องซื้อสินค้าหรือบริการจากผู้ผลิตเหล่านี้ โดยจ่ายราคาตามที่ตลาดกำหนด อย่างไรก็ตาม ราคาดังกล่าวจะเป็นราคาที่ต่ำกว่าที่ควรจะเป็นจริง เนื่องจากผู้ผลิตได้เงินอุดหนุนจากรัฐบาลแล้วเพื่อชดเชยส่วนที่ขาดไป

3.8 การให้เก็บค่าบริการ (User charge)

การให้เก็บค่าบริการ เป็นวิธีการที่ใช้ในภาคเอกชนในการจัดผลิตเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค ค่าบริการที่เก็บได้ก็จะเป็นเงินที่นำไปจุนเจือค่าใช้จ่ายในการผลิตและการดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการดังกล่าวของผู้บริโภคในภาครัฐ การให้บริการของภาครัฐเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค โดยปกติจะมาในรูปของการจัดผลิตและแจกจ่ายให้กับประชาชนโดยไม่เรียกเก็บค่าบริการแต่อย่างใด เงินที่ใช้จุนเจือค่าใช้จ่ายในการผลิตและการดำเนินงานก็มาจากการเก็บภาษีของประชาชนจำนวนหนึ่งที่รับบริการที่รัฐจัดผลิต อาจเสียเงินเพียงเล็กน้อยหรือไม่เสียเลยก็ได้

เมื่อรัฐหันมาใช้วิธีการของเอกชนโดยเรียกเก็บค่าบริการจากประชาชนที่ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการบริโภคบริการนั้น ๆ ก็เท่ากับเป็นการให้ผู้บริโภคกลุ่มนี้ เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการผลิตบริการดังกล่าว ซึ่งอาจจะเป็นทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ สุดแล้วแต่นโยบายที่เลือกใช้ โครงสร้างของราคาค่าบริการที่รัฐเรียกเก็บก็อาจมาในลักษณะง่าย ๆ ราคาเดียว หรือในลักษณะที่ซับซ้อน โดยมีหลายราคาตามประเภทของผู้บริโภคและตามปริมาณของการใช้ประโยชน์

2.7.5. แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับองค์การแบบราชการ (Bureaucracy)[51]

ระบบราชการ (Bureaucracy) หมายถึง องค์การขนาดใหญ่ซึ่งประกอบด้วย โครงสร้างของการบริหารภายในที่ซับซ้อน มีสายการบังคับบัญชา มีการแบ่งแยกหน้าที่กันทำงาน มีการระบุถึงอำนาจหน้าที่ของตำแหน่งต่าง ๆ มีระบบการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง และมีความสัมพันธ์ที่เป็นทางการ ระบบราชการจึงเป็นองค์การขนาดใหญ่ที่ประกอบด้วยบุคคลเป็นจำนวนมากที่เข้ามาทำงานร่วมกันโดยอาศัยระเบียบวินัย และกฎเกณฑ์ขององค์การเป็นเครื่องมือในการทำงานร่วมกัน ระบบราชการจึงมักมีการทำงานที่ล่าช้า มีการหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ มีอิทธิพลเกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของการทำงาน

ระบบราชการหมายถึง "เป็นระเบียบการปกครองโดยเจ้าหน้าที่หรืออำมาตยธิปไตย มีลักษณะยึดมั่นในหน้าที่ประจำ มีกฎตายตัวซึ่งเปลี่ยนแปลงได้ยาก มีระเบียบที่ทำให้ล่าช้า มีการผลัดวันประกันพรุ่ง มีการหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ และไม่ยอมทดลอง"

ลักษณะขององค์การในอุดมคติหรือรูปแบบของระบบราชการตามแนวของ Max Weber[52] เสนอว่า ระบบราชการที่ดีจะต้องประกอบด้วยปัจจัยสำคัญดังต่อไปนี้

- มีการแบ่งหน้าที่กันทำงาน
- มีการกำหนดสายการบังคับบัญชา
- มีการกำหนดสิทธิหน้าที่ของตำแหน่งต่าง ๆ ในแต่ละสายการบังคับ
- มีกระบวนการในการแก้ไขปัญหาการทำงาน
- มีระบบของความสัมพันธ์ภายในที่เป็นทางการ
- มีระบบการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง

Max Weber เชื่อว่า ปัจจัยทั้ง 6 ประการดังกล่าวเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับองค์การขนาดใหญ่และการศึกษาเพื่อจัดระบบของปัจจัยทั้ง 6 ประการนี้ จะทำให้องค์การเกิดประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น แนวความคิดของ Max Weber ทำให้สามารถพิจารณาโครงสร้างขององค์การได้ว่าเป็นรูปสามเหลี่ยมพีรามิด (Pyramid) มียอดแหลมเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด และมีฐานกว้างประกอบด้วยผู้ใต้บังคับบัญชาที่ทำหน้าที่ลดหลั่นกันลงตามสายการบังคับบัญชา

2.8 รูปแบบของการแปรรูปเรือนจำ

การให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการของรัฐนั้น วัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้เอกชนเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ในส่วนงานราชทัณฑ์ ภารกิจในการแก้ไขพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง ได้กำหนดให้สนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมใน

---

[51] สมพงษ์ เกษมสิน. (2517). **สารานุกรมการบริหาร**. หน้า 17 – 19.

[52] พงศ์สัณห์ ศรีสมทรัพย์ และชลิดา ศรมณี. (2528). **หลักองค์การและการจัดการ**. หน้า 56.

การศึกษาทั้งสายสามัญและสายอาชีพ โดยปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เช่น ในเรื่องของการจัดตั้งโรงฝึกอาชีพในเรือนจำ รวมทั้งกำหนดให้มีการประชาสัมพันธ์โครงการและงานต่าง ๆ ต่อภาคเอกชน เพื่อให้สังคมสามารถรับรู้และเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกว้างขวางยิ่งขึ้น[53] การให้ความสำคัญในบทบาทของภาคเอกชนเสริมสร้างสมรรถนะในการบริหาร เป็นการส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจทำได้หลายทาง เช่น การให้เอกชนเข้ามาให้บริการทางการแพทย์แก่ผู้ต้องขัง การให้บริการการศึกษา การให้ปลดปล่อยและการสงเคราะห์หลังปล่อย หรือแม้แต่ให้เอกชนเข้ามาบริหารงานเรือนจำทั้งระบบ โดยการทำสัญญาว่าจ้างเอกชนให้เข้ามาบริหารงานเรือนจำ ซึ่งมีแนวโน้มในอนาคตจะมีการขยายบทบาทบริษัทเอกชนเข้ามามีส่วนในการบริหารงานเรือนจำ[54]

การบริหารงานเรือนจำโดยบริษัทเอกชน รัฐจะต้องเป็นผู้กำหนดรูปแบบและมาตรฐานในการกำหนดการทำงานด้านภารกิจต่าง ๆ ให้เอกชนดำเนินการ กำหนดการทำสัญญาให้เป็นไปตามที่ได้กำหนดกันไว้ เช่น การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง การจัดการศึกษาผู้ต้องขัง การควบคุมผู้ต้องขัง เป็นต้น หากเอกชนไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานอาจจะกำหนดเป็นบทลงโทษ เป็นกำหนดค่าปรับหรือหากร้ายแรงก็เป็นเหตุให้ยกเลิกสัญญาได้ รวมทั้งรัฐจะต้องแก้กฎหมายให้พนักงานเรือนจำเอกชนมีอำนาจในการควบคุมผู้ต้องขังและสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

การให้เอกชนเข้ามาบริหารเรือนจำ มีประเด็นสำคัญ คือ ในเรื่องของประสิทธิภาพที่เชื่อถือกันว่า เอกชนจะบริหารงานได้คล่องตัวมากกว่า เพราะมีขนาดพอเหมาะ กะทัดรัด ไม่ติดขัดที่กฎหรือระเบียบของทางราชการ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะได้ทำให้ผลงานที่มีศักยภาพและมีคุณภาพที่ดีขึ้น โดยอาจเสียค่าใช้จ่ายต่ำกว่าการบริหารโดยภาครัฐ เป็นต้น

เรือนจำที่ให้ภาคเอกชนเข้ามาดำเนินการนั้น อาจจะเข้ามาบริหารงานเรือนจำทั้งระบบหรือบริหารจัดการเต็มรูปแบบ หรือให้เข้ามาดำเนินงานเฉพาะบางภารกิจเท่านั้น เช่น ด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการจัดการศึกษา ด้านการแพทย์และอนามัยผู้ต้องขัง การจัดกิจกรรมบำบัด งานสูทกรรม เป็นต้น

ลักษณะทั่วไปของเรือนจำเอกชน

เรือนจำเอกชนที่เหมาะสมในประเทศไทยที่จะจัดตั้งขึ้นในฐานะ "เรือนจำเอกชนนำร่อง" มีสถานภาพเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย เป็นเรือนจำมีขนาดความจุนักโทษตั้งแต่ 1,000 คนขึ้นไป

---

[53] นัทธี จิตสว่าง. (2544). **หลักทัณฑวิทยา**. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์ราชทัณฑ์.

[54] กิติพร วานิชขจร. (2544). **การให้เอกชนเข้ามาดำเนินกิจการเรือนจำ**. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

โดยเรือนจำเอกชนนำร่องแห่งแรกนี้ควรรับเฉพาะนักโทษเด็ดขาดที่เป็นผู้ต้องขังชายวัยหนุ่ม ที่มีอัตราโทษจำคุกคงเหลือไม่เกิน 15 ปี ในคดีความผิดทุกประเภท ยกเว้นคดีความมั่นคงต่อราชอาณาจักร คดีที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมองค์การ คดีผลิตหรือจำหน่ายยาเสพติด และคดีอื่นๆ ที่เป็นคดีความตามนโยบายที่รัฐและกรมราชทัณฑ์กำหนด โดยนักโทษที่ส่งเข้าไปอยู่ในเรือนจำเอกชนจะต้องไม่ปรากฏว่าเป็นโรคติดต่อร้ายแรงหรือต้องห้ามแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามเมื่อกรมราชทัณฑ์มีประสบการณ์ในการกำกับดูแลเรือนจำเอกชนมากขึ้น ในระยะต่อมาก็อาจรับนักโทษระหว่างพิจารณาคดี รวมทั้งนักโทษประเภทอื่น ๆ เพิ่มขึ้นสำหรับเรือนจำเอกชนแห่งอื่นๆ ได้ในลำดับต่อ ๆ ไป

ระบบและกฎเกณฑ์การส่งนักโทษเข้าควบคุมในเรือนจำเอกชน จะต้องดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ โดยต้องดำเนินการด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และไม่เป็นการเลือกปฏิบัติ

ที่ตั้ง

เรือนจำเอกชนที่ตั้งควรอยู่ในอาณาบริเวณที่เป็นปริมณฑลของกลุ่มเรือนจำอย่างน้อย 3 – 4 แห่ง และควรเป็นเรือนจำระดับความมั่นคงปานกลางโดยมีเหตุผลดังนี้

1. เพื่อให้สะดวกต่อการรักษาความปลอดภัย และมีเรือนจำของรัฐที่เหลือในกลุ่มเป็นพี่เลี้ยงให้ความช่วยเหลือได้ทันทีในกรณีฉุกเฉิน

2. การเลือกเรือนจำที่อยู่ในกลุ่มเรือนจำจะช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายของรัฐ ในการสร้างเรือนจำแห่งใหม่เพื่อทดแทนและรองรับนักโทษที่มีอยู่เดิมในภูมิภาคนั้น เมื่อมีการนำเรือนจำที่มีอยู่แห่งหนึ่งมาบริหารจัดการให้เป็นเรือนจำเอกชน เพราะสามารถผ่อนถ่ายนักโทษบางส่วนให้เรือนจำในกลุ่มได้

3. การเลือกเรือนจำเอกชนที่ตั้งอยู่ในกลุ่มเรือนจำ จะสามารถใช้ทรัพยากรบุคคลด้านการแก้ไขฟื้นฟู และด้านอื่น ๆ ร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ตามข้อตกลงและการจ้างเหมาที่จัดทำขึ้น เพื่อลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มประสิทธิภาพด้านการพัฒนาพฤตินิสัยให้แก่เรือนจำรัฐ เพื่อการติดต่อประสานงานและการกำกับดูแลของคณะกรรมการมีความสะดวกรวดเร็ว และทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

สภาพเรือนจำและสภาพแวดล้อม

สภาพอาคารสถานที่ควรมีอายุการใช้งานไม่เกิน 15 ปี ห่างจากศาลไม่เกิน 15 กิโลเมตร และห่างจากสถานีตำรวจไม่เกิน 10 กิโลเมตร โดยที่สามารถเรียกกำลังเสริมไม่เกิน 20 นาที

เรือนจำเอกชน ควรตั้งอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครในระยะเดินทางไปกลับไม่เกินครึ่งวัน เพื่อสะดวกในการกำกับดูแลจากกรมราชทัณฑ์ในระยะเริ่มแรก และเรือนจำที่จะใช้เป็นเรือนจำ

เอกชนจะต้องมีสภาพทางกายภาพที่เหมาะสมจะปรับแต่งให้เน้นหนักไปสู่การแก้ไขฟื้นฟูพฤตินิสัยตามภารกิจหลักที่กำหนดได้

เรือนจำเอกชนต้องมีที่ว่างโล่งต่อเนื่อง ที่นอนของผู้ต้องขังต่อคนจะต้องมีเนื้อที่ 2.6 ตารางเมตร โดยมีฟูกขนาด 80 × 200 ซม. เว้นที่ว่างระหว่างฟูกด้านข้าง 30 ซม. และมีการเว้นทางเดินไม่ต่ำกว่า 70 ซม. และในห้องนอนแต่ละห้องต้องมีที่ว่างอีกอย่างน้อยร้อยละ 25 ทั้งนี้ไม่รวมเนื้อที่ว่างข้างฟูกและทางเดิน แต่ละห้องนอนจะต้องมีโถอุจจาระ 1 โถต่อผู้ต้องขัง 20 คน

โรงอาหาร ต้องมีหลังคาคลุมสามารถจุผู้ต้องขังได้ไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของขนาดความจุของเรือนจำ โดยผู้ต้องขังนั่งรับประทานอาหารบนเก้าอี้และมีโต๊ะอาหาร ส่วนโรงงานเพื่อการผลิตต้องมีขนาดสามารถรองรับผู้ต้องขังไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ของความจุเรือนจำ ผู้ต้องขังอีกร้อยละ 35 ให้ทำงานอื่น ๆ ตามที่เรือนจำกำหนด

งานด้านการศึกษา การฝึกอบรม การฝึกวิชาชีพ การนันทนาการและการกีฬา ต้องมีขนาดรองรับผู้ต้องขังไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของความจุเรือนจำ ทั้งนี้แต่ละกิจกรรม / โปรแกรมสามารถจัดให้มีตารางสับเปลี่ยนเพื่อใช้สถานที่และอุปกรณ์ได้ตามความเหมาะสม การฝึกวิชาชีพให้มีขนาดผู้สอนต่อผู้ฝึก 1 ต่อ 20

แนวทางการปรับปรุงเรือนจำเก่าเพื่อปรับเป็นเรือนจำเอกชน มีดังนี้

- กลุ่มอาคารด้านการผลิต การปรับปรุงพฤตินิสัย การศึกษา การฝึกอบรม การศึกษาพยาบาลและงานด้านสวัสดิการอื่น ๆ ควรตั้งเป็นศูนย์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน
- กลุ่มอาคารต่าง ๆ ควรมีการจัดผังใหม่ และจัดระบบให้มีประสิทธิภาพสูงสุด และเหมาะกับจำนวนและประเภทนักโทษ
- ประตูเข้าออกของวัตถุดิบ และผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป รวมทั้งโกดังเก็บของสินค้าควรออกแบบให้มีประสิทธิภาพและความมั่นคงปลอดภัย
- เพิ่มปริมาณสำรองการใช้สาธารณูปโภคและพลังงาน
- เพิ่มอาคารบำบัดของเสียและการรักษาสิ่งแวดล้อม
- พัฒนาระบบรักษาความปลอดภัยโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ทันสมัย
- พัฒนาระบบประหยัดพลังงานของอาคาร

โครงสร้างและการกำกับดูแลการบริหารเรือนจำเอกชน

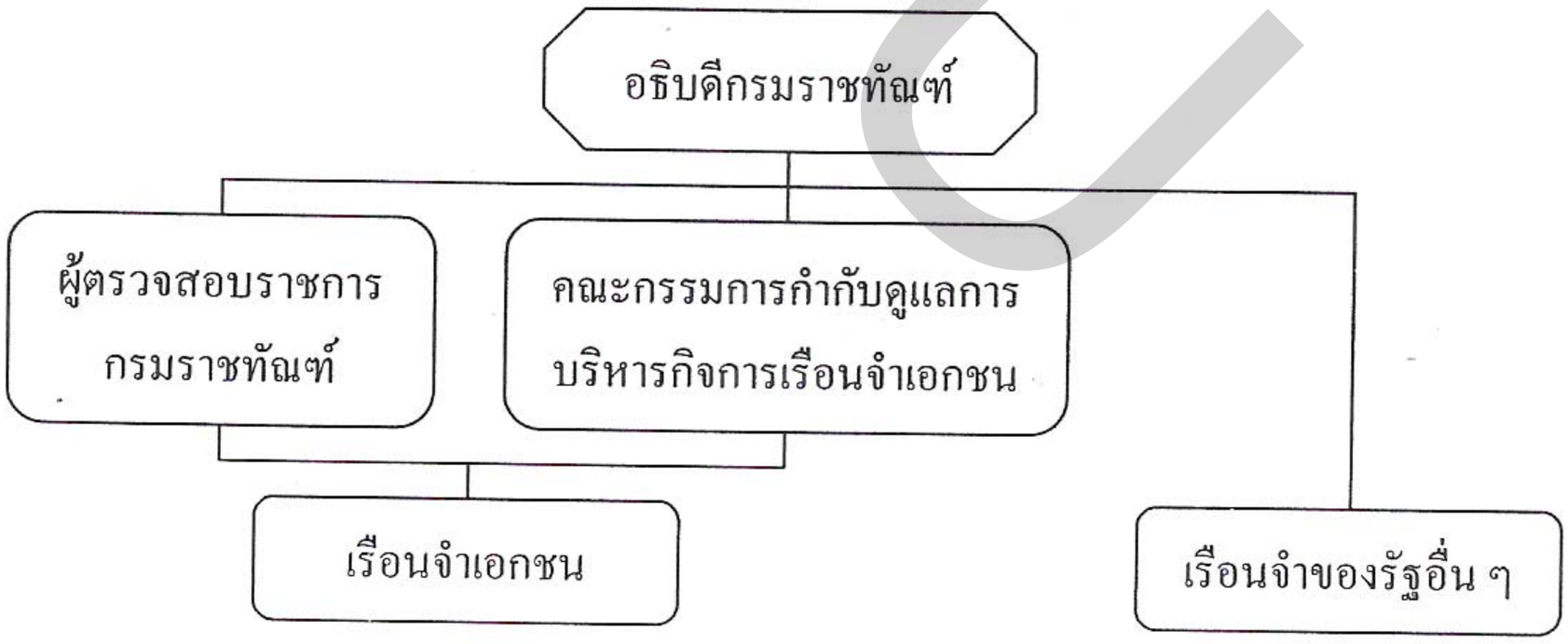
การบริหารและจัดการเรือนจำเอกชน จะต้องมีการทำงานร่วมกันระหว่างกรมราชทัณฑ์และเอกชนที่เข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารเรือนจำ จึงมีความจำเป็นจะต้องจัดให้มีระบบการ

ติดตามตรวจสอบและการกำกับดูแลการดำเนินงานของเรือนจำเอกชน เพื่อให้การดำเนินงานของเรือนจำเอกชนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งการติดตามและกำกับดูแลการดำเนินการของเรือนจำเอกชน น่าจะจัดตั้งในรูปของคณะกรรมการที่จะเข้ามาทำหน้าที่ในการกำกับดูแลการดำเนินงานของเรือนจำเอกชน ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าว ได้แก่ คณะกรรมการกำกับดูแลการบริหารกิจการเรือนจำเอกชน ทำหน้าที่กำกับดูแลกิจการเรือนจำเอกชนให้เป็นไปตามเงื่อนไขและสัญญาและนโยบายที่กำหนด

สำหรับหน้าที่ของคณะกรรมการ ได้แก่ การกำกับดูแลการบริหารงานเรือนจำเอกชนให้เป็นไปตามสัญญาและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ คณะกรรมการฯ สามารถตั้งอนุกรรมการชุดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการกำกับดูแลการดำเนินการของเรือนจำเอกชนในด้านต่าง ๆ ตามที่เห็นสมควรได้

นอกจากคณะกรรมการกำกับดูแลการบริหารกิจการเรือนจำเอกชนแล้ว การกำกับดูแลการดำเนินการของเรือนจำเอกชนแล้ว ยังควรจัดให้มีผู้ที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบเรือนจำเอกชนเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ด้วย ดังนั้นกรมราชทัณฑ์จึงควรกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบเรือนจำเอกชนเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินการต่าง ๆ ของเรือนจำ โดยอธิบดีกรมราชทัณฑ์แต่งตั้งให้ทำหน้าที่ มีการกำหนดระยะเวลาในการตรวจสอบเรือนจำเอกชนไว้เป็นช่วง ๆ

โครงสร้างและการกำกับดูแล

ประเภทผู้ต้องขังที่เหมาะสมที่จะอยู่ในเรือนจำเอกชน

ประเภทและการกำหนดโทษผู้ต้องขังที่เหมาะสมกับเรือนจำเอกชน ในประเทศไทยนั้นขึ้นอยู่กับรูปแบบและวัตถุประสงค์ของเรือนจำเอกชนที่จะเกิดขึ้น ซึ่งจะเป็นเรือนจำ / ทัณฑสถานที่มีแนวทางเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง เงื่อนไขสำคัญอีกประการหนึ่งในการพิจารณาประเภทผู้ต้องขังคือ ครั้งนี้เป็นครั้งแรกของประเทศไทยที่พิจารณาให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมใน

การดำเนินงานเรือนจำ / ทัณฑสถาน จึงต้องพิจารณาถึงความยากง่ายในการบริหารจัดการผู้ต้องขังแต่ละประเภท และความพร้อมในด้านบุคลากรและความเชี่ยวชาญของภาคเอกชน เพื่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในทางปฏิบัติน้อยที่สุด

ลักษณะผู้ต้องขังที่เหมาะสมกับเรือนจำเอกชน

1. ผู้ต้องขังที่ต้องโทษเป็นครั้งแรก หรือกระทำผิดโดยความประมาท พลาดพลั้ง รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ไม่มีพฤติการณ์เป็นผู้ร้ายอาชีพ โดยพิจารณาจากลักษณะการกระทำความผิด หรือ

2. ผู้ต้องหาที่ใกล้พ้นโทษ เหลือกำหนดโทษ 3 ปีและต่ำกว่า และ

3. ผู้ต้องขังที่ได้รับการจำแนกลักษณะอย่างถี่ถ้วนแล้วว่าอยู่ในข่ายที่แก้ไขได้

คดีและลักษณะการกระทำผิดที่ "ไม่สมควร" ให้อยู่ในเรือนจำเอกชน มีดังนี้

1. คดีผลิต นำเข้า ส่งออกยาเสพติด

2. คดีครองครองเพื่อจำหน่าย และคดีจำหน่ายยาเสพติดที่มีพฤติการณ์เป็นผู้ผลิตหรือผู้ค้ารายสำคัญ หรือมีเครือข่ายกว้างขวาง หรือมีอิทธิพลที่จะทำให้การดำเนินงานของเรือนจำไม่โปร่งใส และไม่ยุติธรรมกับผู้เสียหายและสังคม

3. มือปืนรับจ้าง หรืออาชญากรอาชีพ

4. คดีเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งรัฐ การก่อการร้าย

5. คดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายที่มีลักษณะความผิดปกติทางจิต หรือความรุนแรง ความทารุณผิดปกติ

6. คดีการค้ามนุษย์ / การค้ามนุษย์ข้ามชาติ

7. ลักษณะคดีที่มีการกระทำผิดเป็นเครือข่ายและใช้อิทธิพล เป็นผู้ร้ายรายสำคัญ หรือมีอิทธิพลที่จะทำให้การดำเนินงานของเรือนจำไม่โปร่งใส และไม่ยุติธรรมกับผู้เสียหายและสังคม

8. ผู้กระทำผิดซ้ำ 3 ครั้งขึ้นไป

2.9 มาตรฐานสากลเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขัง[55]

โดยที่การละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสังคม และประชาคมระหว่างประเทศมาโดยตลอด ในปี ค.ศ. 1948 องค์การสหประชาชาติได้มีมติรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights, 1948) เพื่อเป็นหลักประกันศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน เช่น สิทธิในชีวิต เสรีภาพจากการไม่

---

[55] เอกสารประกอบการสัมมนาโครงการพัฒนาโครงสร้างของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เรื่อง "การใช้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรม : ศึกษากรณีภารกิจด้านการพัฒนาพฤตินิสัย." สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม. พฤษภาคม 2548. หน้า 336 – 343.

ถูกทรมาน หลักการไม่เลือกปฏิบัติ เป็นต้น ซึ่งได้กลายเป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่ยอมรับและยึดถือปฏิบัติของประเทศต่าง ๆ มานานกว่า 50 ปี ถึงแม้ว่าปฏิญญาจะไม่มีผลผูกพันทางกฎหมายต่อประเทศต่าง ๆ แต่หลักการเรื่องสิทธิมนุษยชนและสนธิสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ ที่องค์การสหประชาชาติกำหนดไว้ในภายหลัง เช่น กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ค.ศ. 1966 อนุสัญญาว่าด้วยการปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก ค.ศ. 1921 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 เป็นต้น ซึ่งนานาอารยประเทศต่างยึดถือเป็นแนวปฏิบัติอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำร่วมกัน

2.9.1 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights)

สมัชชาแห่งสหประชาชาติได้มีมติรับรองและประกาศใช้เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2491 ซึ่งประเทศไทยได้ให้การรับรองในครั้งนั้นด้วย สาระสำคัญของปฏิญญาสากลฉบับนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ หลายมาตราเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบังคับใช้กฎหมาย โดยแบ่งหมวดหมู่ คือ

สิทธิในชีวิต เสรีภาพและความปลอดภัย

- มาตรา 2 สิทธิในชีวิต เสรีภาพและความมั่นคงปลอดภัย
- มาตรา 5 สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากการถูกทรมาน หรือการกระทำที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรี
- มาตรา 6 สิทธิที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลตามกฎหมายในทุกสถานที่
- มาตรา 9 การห้ามเนรเทศ หรือการจับกุม คุมขังโดยพลการ

สิทธิแห่งความเสมอภาค

- มาตรา 7 บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน
- มาตรา 8 บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพจากคณะตุลาการของประเทศ หากถูกละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานตามที่ระบุอยู่ในกฎหมายหรือรัฐธรรมนูญ
- มาตรา 10 ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรมและเปิดเผยจากคณะตุลาการที่เป็นอิสระและครบองค์คณะเมื่อถูกดำเนินคดีอาญา
- มาตรา 11 สิทธิของผู้ต้องหาคดีแพ่งที่จะได้รับการปฏิบัติในฐานะผู้บริสุทธิ์ตราบใดที่ศาลยังไม่ตัดสินว่าเป็นผู้กระทำผิด

2.9.2 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR)

กติกาฯ เป็นกฎหมายหลักฉบับหนึ่งของนักกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ มีผลบังคับใช้เมื่อ ปี 2519 ประเทศไทยได้เข้าเป็นประเทศภาคีโดยการภาคยานุวัติเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2539 มีองค์กร กฎหมายระหว่างประเทศในรูปของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนทำหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติตามกติกานี้ของแต่ละประเทศ

สิทธิแห่งความเสมอภาค

- มาตรา 2

รัฐภาคีมีพันธกรณีที่จะดำเนินการให้มีการเคารพและประกันสิทธิของปัจเจกบุคคลโดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ สัญชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความเห็นทางการเมือง หรือความเห็นอื่นๆ สังกัดทางสังคมหรือประเทศ ทรัพย์สิน สถานะแต่กำเนิดหรือสถานะอื่น ๆ

สิทธิในชีวิต เสรีภาพและความมั่นคงปลอดภัย

- มาตรา 6

สิทธิในชีวิตที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ไม่ให้มีการพรากชีวิตโดยพลการ ประเทศยังมีโทษประหารชีวิตให้ใช้ได้กับเฉพาะอาชญากรรมร้ายแรงที่สุดเท่านั้น

ผู้ต้องโทษประหารชีวิต (Sentenced to death) ทุกรายมีสิทธิที่จะร้องขอและได้รับการนิรโทษ อภัยโทษหรือลดหย่อนโทษ

ห้ามการพิพากษาประหารชีวิตเด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปี หรือสตรีมีครรภ์

- มาตรา 7

ห้ามการทรมาน การกระทำทารุณโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือการกระทำและการลงโทษที่ย่ียีศักดิ์ศรี

- มาตรา 9

สิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัย การห้ามจับกุมหรือกักขังโดยพลการ ต้องแจ้งข้อหาเหตุผลในการจับกุมขณะถูกจับกุม ผู้ต้องหาคดีอาญาต้องได้พบผู้พิพากษาหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายทันที และมีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีหรือปล่อยตัวได้ และบุคคลผู้ตกเป็นเหยื่อหรือผู้เสียหายของการกักขังหรือจับกุมที่มิชอบด้วยกฎหมาย จะต้องได้รับการชดใช้เป็นค่าสินไหมทดแทน

- มาตรา 10

บุคคลที่ถูกริดรอนเสรีภาพทุกคนไม่ว่าโดยการจับกุมหรือถูกกักขัง จะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรมและเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์อันมีมาแต่กำเนิด และผู้ต้องหา

จะต้องได้รับการดูแลในสถานที่แยกต่างหาก และได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างจากผู้ต้องโทษหรือผู้ที่ศาลตัดสินแล้วว่ากระทำความผิดอันเหมาะสมต่อสถานะของผู้ที่ยังไม่ถือว่ากระทำความผิดระบบราชทัณฑ์ (การจำคุก) ต้องประกอบด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาเพื่อวัตถุประสงค์สูงสุดในการปรับตัวและฟื้นฟูทางสังคม (reformation and social rehabilitation) ส่วนผู้กระทำผิดที่เป็นเยาวชน (Juvenile offenders) จะต้องแยกขังจากผู้ใหญ่ และได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมแก่วัยและสถานะทางกฎหมาย

- มาตรา 11

ไม่จำคุกบุคคลใดด้วยฐานความผิดที่ไม่สามารถปฏิบัติได้ (contractual obligation)

- มาตรา 14

สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม บุคคลมีความเสมอภาคภายใต้ศาล และคณะตุลาการ ในการพิจารณาตั้งข้อหา การกระทำความผิดทางอาญา หรือการกระทำความผิดตามสิทธิและพันธกรณีของบุคคลนั้นตามกฎหมาย ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีที่เปิดเผยและเป็นธรรม โดยคณะตุลาการครบองค์คณะที่มีอิสระและมีประสิทธิภาพ สื่อมวลชนและสาธารณชนอาจจะถูกกันออกจากการพิจารณาคดีบางส่วนหรือทั้งหมด กรณีที่จะสร้างความเสียหายต่อศีลธรรม ระเบียบทางสังคม หรือความมั่นคงแห่งชาติในสังคมประชาธิปไตย หรือในกรณีที่จะกระทบต่อชีวิตส่วนตัวของคู่กรณี หรือความจะเป็นตามการวินิจฉัยของศาลในสถานการณ์พิเศษ หรือหากการเปิดเผยจะกระทบต่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม (Prejudice the interest of justice) แต่ผลการตัดสินหรือคำพิพากษา (Judgment) ในคดีอาญาจะต้องประกาศให้ทราบ จะยกเว้นในกรณีเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของเด็กและเยาวชน

ผู้ต้องหาคดีอาญาจะมีสิทธิที่จะได้รับการประกันสิทธิขั้นต่ำอย่างเต็มประสิทธิภาพ คือ ได้รับการแจ้งให้ทราบทันทีถึงเหตุผลที่มา และลักษณะของคดีที่ถูกกล่าวหาด้วยภาษาที่ผู้ต้องหามีความเข้าใจ มีเวลา และเครื่องมือเพียงพอในการเตรียมพิสูจน์ตนเอง และมีเวลาในการติดต่อขอคำปรึกษา โดยการตัดสินใจของตนเอง การพิจารณาคดีต้องดำเนินการโดยไม่ชักช้าต่อหน้าผู้ต้องหาเพื่อให้เขาได้พิสูจน์ตนเอง หรือโดยความช่วยเหลือทางกฎหมายที่เขาเลือกเอง และต้องแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบหากไม่มีการช่วยเหลือทางกฎหมาย

ผู้ที่ถูกตัดสินว่ากระทำความผิดในคดีอาญามีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาทบทวนในความผิดและโทษที่ได้รับโดยคณะตุลาการเป็นศาลอุทธรณ์ (a higher tribunal)

เมื่อบุคคลได้รับการตัดสินเป็นที่ยุติว่ากระทำความผิดอาญา และต่อมาได้มีการกลับคำพิพากษา (His conviction has been reversed) หรือได้รับการอภัยโทษเพราะการค้นพบความ

จริงว่าการถูกพิพากษาลงโทษเกิดจากความไม่ชอบธรรม ในกระบวนการยุติธรรม (miscarriage of justice) ผู้ที่ได้รับความเสียหาย ทุกข์ทรมานจากการลงโทษดังกล่าวจะต้องได้รับค่าทดแทน

- มาตรา 15

การห้ามใช้กฎหมายลงโทษย้อนหลัง บุคคลจะไม่มีความผิดทางอาญาในการกระทำหรือละเว้นการกระทำใด ๆ ที่การกระทำนั้นมิได้บัญญัติอยู่ในกฎหมายของประเทศ หรือกฎหมายระหว่างประเทศว่าเป็นความผิด ณ เวลาที่การกระทำนั้นเกิดขึ้น หรือการลงโทษย้อนหลังที่หนักกว่าเดิมจากที่เคยบัญญัติไว้ในกฎหมายที่มีอยู่ ณ เวลาที่การกระทำผิดได้เกิดขึ้นจะกระทำมิได้

2.9.3 อนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการปฏิบัติหรือการลงโทษอย่างโหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือทำลายความเป็นมนุษย์ประเภทอื่น (Convention against Torture and Other Cruel. Inhuman or Degrading Treatment or Punishment – CAT)

ถึงแม้ว่าประเทศไทยยังมิได้ลงนามเป็นภาคีในอนุสัญญาฉบับนี้ แต่การห้ามการทรมานได้ปรากฏอยู่ในกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (มาตรา 7) และในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (มาตรา 5) มีองค์กรกฎหมายระหว่างประเทศในรูปของคณะกรรมการต่อต้านการทรมานทำหน้าที่ตรวจสอบการบังคับใช้อนุสัญญา

ความหมายของคำจำกัดความของ “การทรมาน” หมายถึง การกระทำที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดอย่างรุนแรงไม่ว่าจะเป็นทางกายหรือจิตใจกับบุคคลหนึ่ง ๆ ด้วยจุดมุ่งหมายที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารหรือคำสารภาพจากบุคคลนั้น ๆ หรือบุคคลที่สาม การลงโทษบุคคลนั้นอันเนื่องมาจากเขาหรือบุคคลที่สามได้กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งหรือการขู่เข็ญ บีบบังคับบุคคลผู้นั้นหรือบุคคลที่สามด้วยเหตุผลของการเลือกปฏิบัติใด ๆ ก็ตาม การกระทำในนามของเจ้าหน้าที่บ้านเมือง การทรมานนี้มิได้รวมเอาความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานที่มีอยู่ก่อน หรือเกิดขึ้นจากเหตุการณ์อื่นหรือมาตรการลงโทษที่ชอบด้วยกฎหมาย

อนุสัญญาฉบับนี้ได้เน้นย้ำถึงการห้ามกระทำการทรมานอย่างเด็ดขาดภายใต้ทุกสภาวการณ์ รวมทั้งภาวะสงครามหรือความคุกคามของสงคราม ความไม่มั่นคงทางการเมืองภายในประเทศ และภาวะฉุกเฉินของสาธารณะใด ๆ เป็นการคุ้มครองสิทธิในชีวิตและทรัพย์สิน เสรีภาพและความปลอดภัยพันธกรณีของภาครัฐ มีดังนี้

- มีมาตรการป้องกันทางทรมานในดินแดนภายใต้อำนาจรัฐ
- ไม่ส่งผู้คนไปสู่การทรมานเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายอาญาและมีบทลงโทษ
- มีการดำเนินคดีบุคคลที่ถูกตั้งข้อกล่าวหาว่าได้กระทำการทรมานกลับไปพิจารณาคดีในประเทศของตน
- การไม่ใช้หลักฐานที่ได้มาจากการทรมาน

- การดำเนินการสอบสวนทันทีเมื่อมีข้อกล่าวหาว่ามีการทรมาน
- การรักษาพยาบาลผู้ซึ่งถูกทรมาน

รัฐภาคีมีพันธกรณีดังกล่าวนี้กับการกระทำทารุณโหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือการกระทำและการลงโทษที่ต่ำช้าด้วย (พันธกรณีนี้ปรากฏอยู่ในมาตรา 7 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองเช่นกัน)

2.9.4 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child – CRC)

ประเทศไทยได้ลงนามเป็นรัฐภาคีแห่งอนุสัญญานี้ และให้ภาคยานุวัติเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2535 มีองค์กรกฎหมายระหว่างประเทศในรูปของคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็กทำหน้าที่ตรวจสอบการอนุวัติตามอนุสัญญาของประเทศภาคี

เด็กในอนุสัญญานี้หมายถึง "มนุษย์ทุกคนที่อายุต่ำกว่าสิบแปดปี เว้นแต่จะบรรลุนิติภาวะก่อนหน้านั้นตามกฎหมายที่ใช้บังคับแก่เด็กนั้น"

สิทธิในความเสมอภาค

- มาตรา 2

รัฐภาคีมีพันธะสัญญาที่จะต้องเคารพและประกันสิทธิเด็กที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญานี้ แก่เด็กทุกคนที่อยู่ในเขตอำนาจของตน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติไม่ว่าชนิดใด ๆ โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือทางอื่น ต้นกำเนิดทางชาติ ชาติพันธุ์ หรือสังคม ทรัพย์สิน ความทุพพลภาพ การเกิดหรือสถานะอื่น ๆ ของเด็กหรือบิดามารดา หรือผู้ปกครองตามกฎหมาย

สิทธิในชีวิต เสรีภาพและความปลอดภัย

- มาตรา 37 และมาตรา 40

อนุสัญญาได้บัญญัติสิทธิพิเศษสำหรับเด็กที่กระทำความผิด (Juvenile offender) เพราะเด็กมีความเสี่ยงมากกว่าผู้ใหญ่ และการฟื้นฟูเด็กที่กระทำความผิดถือเป็นผลประโยชน์ของสังคมที่จะได้รับต่อไป โดยเฉพาะการมีบทบัญญัติที่ห้ามการจำคุกตลอดชีวิต การลงโทษประหารชีวิตและการกระทำการทรมานแก่เด็ก การจำคุกเด็กให้เลือกใช้แนวทางสุดท้ายและให้กำหนดระยะเวลาการจำทุกที่สั้นที่สุด โดยต้องคำนึงถึงหลักมนุษยธรรม ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และคำนึงถึงอายุและการแก้ไขฟื้นฟูที่เหมาะสมเพื่อการกลับสู่สังคม

2.9.5 ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุมตัว (Standard Minimum Rules for Non – custodial Measures)

เดือนธันวาคม 2533 สมัชชาแห่งสหประชาชาติได้มีมติรับรองข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุมตัวหรือ Tokyo Rules เพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้รัฐมีพิสัยกว้างขึ้นในการจัดมาตรการไม่ควบคุมตัว โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและมีส่วนส่งเสริมการสร้างความยุติธรรม และเพื่อให้ลดโทษจำคุกในคดีที่ไม่ร้ายแรงไปพร้อมกัน ภายใต้มาตรฐานนี้ให้คำนึงถึงการฟื้นฟูผู้กระทำผิด การคุ้มครองสังคมและผลประโยชน์ของเหยื่อ และมีข้อแนะนำในการปล่อยตัวชั่วคราวและการปล่อยตัวแบบมีเงื่อนไข เช่น ให้ทำงานเพื่อประโยชน์สาธารณะ การคุมประพฤติ การใช้มาตรการแทรกแซงทางเศรษฐกิจ

2.9.6 ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (Standard Minimum Rules for Treatment of Prisoners – SMR)

สหประชาชาติได้ให้การรับรองและประกาศใช้ในปี 2498 และปี 2520 มีการเพิ่มเติมมาตรา 95 เพื่อประกันสิทธิของผู้ถูกจับกุมหรือผู้ต้องขังที่ไม่ได้รับการแจ้งข้อหาการกระทำผิด (without charge) ให้ได้รับประโยชน์จากข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำ (SMR) ให้มากที่สุด

วัตถุประสงค์ของ SMR

1. เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังระหว่างการลงโทษจำคุก โดยเฉพาะอย่างยิ่งศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ไม่ให้ถูกปฏิบัติโดยใช้ความรุนแรงโหดร้าย

2. เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังบนพื้นฐานที่สร้างความก้าวหน้า และการฟื้นฟูทางสังคม

ขอบเขตของมาตรฐานขั้นต่ำ

1. หลักการไม่เลือกปฏิบัติเพราะความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือความคิดเห็นอื่น ๆ สัญชาติ หรือฐานะทางสังคม ทรัพย์สิน กำเนิดหรือสถานะอื่นใดของผู้ต้องขัง

2. หลักการจัดทำปรับปรุงทะเบียนของผู้ต้องขังประกอบด้วย

- ข้อความบ่งตัวผู้ต้องขัง
- ความผิดและอำนาจที่จับคุมขัง
- วันและเวลาที่รับตัวและปล่อยตัว

3. การจำแนกประเภทผู้ต้องขัง โดยที่ผู้ต้องขังคนละประเภทต้องแยกคุมขังไว้คนละแห่งหรือคนละส่วนของเรือนจำ เช่น แยกผู้ต้องขังหญิงชายไว้คนละเรือนจำ แยกผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาจากนักโทษเด็ดขาด แยกผู้ต้องขังคดีแพ่งจากผู้ต้องขังคดีอาญา และแยกผู้ต้องขังวัยหนุ่มจากผู้ต้องขังผู้ใหญ่

4. ที่อยู่อาศัย

ก. การใช้ระบบขังเดี่ยวให้แยกนอนเดี่ยวเฉพาะเวลากลางคืน ส่วนการใช้ระบบขังรวมให้คัดเลือกผู้ต้องขังที่อยู่รวมกันเพื่อความเหมาะสม เช่น ผู้ต้องขังที่เป็นคู่คดีกันไม่ควรอยู่ในห้องเดียวกัน เป็นต้น

ข. ถูกสุขลักษณะ มีอากาศถ่ายเท แสงสว่างเพียงพอที่ไม่เป็นอันตรายต่อสายตาในการอ่านหนังสือหรือทำงาน

ค. มีห้องส้วมและห้องอาบน้ำที่สะอาดและมีจำนวนเพียงพอ

5. สุขอนามัยส่วนตัว การจัดหาน้ำสะอาดและของใช้ที่จำเป็นในการรักษาความสะอาดร่างกายของผู้ต้องขัง

6. เครื่องนุ่งห่มและเครื่องนอนที่สะอาดและเหมาะสม เครื่องนุ่งห่มไม่มีลักษณะอับอายหรือต่ำต้อย เมื่อได้รับคำสั่งจากทางราชการให้ออกนอกเรือนจำ ควรอนุญาตให้ใช้เครื่องแต่งกายที่ไม่เป็นเป้าสายตาแก่สาธารณะชน

7. อาหาร ที่มีประโยชน์เพียงพอที่จะเสริมสร้างบำรุงสุขภายให้แข็งแรง มีการจัดปรุงและจัดเลี้ยงอย่างเป็นระเบียบ

8. การออกกำลังกายกลางแจ้งอย่างน้อยวันละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งกีฬา และการบันเทิงในเวลาสำหรับการบริหารร่างกาย

9. บริการทางการแพทย์ โดยแพทย์ผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 1 นาย และการให้บริการแพทย์เฉพาะทางอื่น ๆ ในโรงพยาบาลแก่ผู้ต้องขังที่ป่วย และทันตะแพทย์ รวมทั้งบริการสำหรับผู้ต้องขังหญิงก่อนคลอดและหลังคลอด

10. วินัยและการลงโทษ ต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัด แต่ไม่ควรเข้มงวดจนเกินจำเป็น อย่าให้ผู้ต้องขังทำงานแทนเจ้าพนักงาน และงานเกี่ยวกับการรักษาวินัย ยกเว้นการรวมกลุ่มเพื่อการศึกษาการกีฬา หรือกิจกรรมทางสังคมที่มีเจ้าพนักงานคอยดูแล

11. เครื่องพันธนาการต่าง ๆ ไม่ควรใช้ในการลงโทษ เช่น กุญแจมือ โซ่ ตรวน และเครื่องทรมาน ยกเว้นเพื่อป้องกันการหลบหนีระหว่างการย้ายผู้ต้องขัง หรือเหตุผลทางการแพทย์

12. การแจ้งระเบียบและการร้องทุกข์ ผู้ต้องขังต้องได้รับหนังสือคู่มือระเบียบข้อบังคับสำหรับผู้ต้องขังนับแต่แรกที่รับตัวเข้ามา รวมทั้งวิธียื่นคำขอร้องทุกข์ต่าง ๆ หากไม่รู้หนังสือให้แจ้งด้วยวาจา

13. การติดต่อกับภายนอกเรือนจำ เช่น ครอบครัว เพื่อน ทั้งโดยทางจดหมาย และการเยี่ยมเยียนอย่างสม่ำเสมอในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ กรณีผู้ต้องขังต่างชาติให้ติดต่อกับผู้แทนทางการทูตและกงสุลของประเทศตน

14. การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารโดยการควบคุมของเรือนจำ เช่น วิทยุ หนังสือ สิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร การจัดให้มีห้องสมุด

15. ผู้ต้องขังมีสิทธิประกอบพิธีกรรมตามศาสนาที่เรือนจำอย่างเต็มที่เท่าที่สามารถจะทำได้ และให้ครอบครองหนังสือคำสอน การทำพิธีกรรมทางศาสนาได้ และให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนาหรือศาสนาจารย์เยี่ยมเยียนผู้ต้องขังได้ตามลำพัง

16. การรักษาทรัพย์สินของผู้ต้องขัง เช่น เงิน ของมีค่า เสื้อผ้า โดยเรือนจำในวันรับตัวและให้เจ้าของลงชื่อกำกับไว้ และมอบคืนให้ในวันปล่อยตัว การนำยาเข้ามาในเรือนจำของผู้ต้องขังเพื่อรักษาโรคใด ๆ ต้องให้แพทย์วินิจฉัยและสั่งการใช้

17. การแจ้งข่าว การตาย ป่วย การย้ายผู้ต้องขังแก่ญาติหรือผู้ที่ระบุไว้ และการแจ้งข่าวการตายหรือป่วยหรือตายนั้น ผู้ต้องขังบางประเภทอาจลาออกไปได้

18. การย้ายผู้ต้องขัง ให้จัดทำไปโดยอยู่ในสายตาของประชาชนให้น้อยที่สุด และใช้วิธีการไม่ให้ผู้ต้องขังได้รับการดูหมิ่น เหยียดหยาม หรือเห็นเป็นสิ่งประหลาด

19. เจ้าพนักงานเรือนจำทุกระดับความได้รับการคัดเลือกจากบุคคลที่มีความซื่อสัตย์สุจริต เมตตากรุณา และมีความเหมาะสมกับงาน

20. การตรวจเรือนจำอย่างสม่ำเสมอโดยผู้ตรวจราชการที่ทรงคุณวุฒิเพื่อมีการบริหารงานเป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับ

21. การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังประเภทต่าง ๆ เช่น ผู้ต้องคำพิพากษาให้จำคุก ผู้ต้องขังวิกลจริต และจิตไม่ปกติ ผู้ต้องขังระหว่างรอการสอบสวนและรอการพิจารณา ผู้ต้องขังคดีแพ่ง และผู้ถูกจับกุมหรือกุมขังโดยปราศจากข้อหา

บทที่ 3
การแปรรูปเรือนจำในต่างประเทศ

3.1 ประเทศอังกฤษ

3.1.1 ลักษณะของงานราชทัณฑ์โดยทั่วไป

เดิมกิจการราชทัณฑ์ของอังกฤษเป็นกรมราชทัณฑ์แห่งสมเด็จพระราชินี มีอธิบดีเป็นผู้บัญชาการสูงสุด ขึ้นต่อกระทรวงมหาดไทย นับแต่เดือนเมษายน 2536 โดยรัฐบาลได้เปลี่ยนสภาพเป็นองค์กรภายใต้รัฐบาล และมีคณะกรรมการบริหาร จะมีอำนาจบริหารจัดการเรียกว่า "Chief Exective" เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงอิทธิพลทางการเมืองให้มากที่สุด องค์การบริหารราชทัณฑ์ แห่ง สหราชอาณาจักร มีเรือนจำให้ความรับผิดชอบจำนวน 130 แห่ง เป็นเรือนจำท้องถิ่นและเรือนจำสำหรับผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี 40 แห่ง ภายหลังศาลพิพากษาแล้นักโทษจะถูกแยกออกเป็น 4 ระดับ จากระดับ A ถึงระดับ D ซึ่งระดับ A ถือว่าต้องการระดับความมั่นคงสูงสุด[1]

ระบบราชทัณฑ์ของอังกฤษ ประสงค์ที่จะดูแลผู้ต้องขังเด็จขาด ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาโดยใช้หลักมนุษยธรรม โดยมีการจำแนกลักษณะของเรือนจำตามความมั่นคงและความปลอดภัย เพศและอายุ การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิง มีการแยกสถานที่คุมขังโดยเฉพาะ

เรือนจำหญิง ในประเทศอังกฤษ มี 2 ลักษณะ คือ

1. เรือนจำปิดธรรมดา (closed prisons)
2. เรือนจำเปิด (open prisons)

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิง จะเน้นหนักในด้านการบัด และการฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของผู้ต้องขังหญิง เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการที่จะออกไปร่วมกับสังคมภายนอกต่อไป สำหรับผู้ต้องขังวัยสาว นอกจากจะถูกคุมขังร่วมกัน ผู้ต้องขังหญิงที่ทัณฑสถานหญิง Styal แล้ว ยังมีโรงเรียนดัดสันดาน (Borstal Institutions) อีก 2 แห่ง ได้แก่ Bullwood Hall และ East Sutton Park

ในประเทศอังกฤษมีเรือนจำที่ใช้เป็นสถานที่ควบคุมผู้ต้องขังหญิง ได้แก่ H.M. Prison Holloway มีห้องขังทั้งหมด 436 ห้อง เป็นห้องผู้ต้องขังเดี่ยว สำหรับผู้กระทำความผิดเรือนจำ 14

---

[1] น.พ.วิสัย พฤกษะวัน (2536). วารสารราชทัณฑ์ปีที่ 41 ฉ.3-4 หน้า 20.

ห้องมีโรงฝึกวิชาชีพ ห้องที่ทำการสำหรับเจ้าหน้าที่ ห้องผู้บัญชาการ ห้องครัว ผู้ต้องขังที่อยู่ในเรือนจำสามารถโอนตัวไปยังเรือนจำเปิดหรือเรือนจำทั่วไปในภาคต่างๆ ของประเทศได้

การควบคุมดูแลผู้ต้องขังในเรือนจำแห่งนี้ พยายามที่จะให้ผู้ต้องขังรู้จักรับผิดชอบตัวเอง เพื่อที่จะสามารถกระตุ้นและเตรียมพร้อมให้ผู้ต้องขังเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับผู้ต้องขังได้ และหลักเกณฑ์ของเรือนจำ พยายามให้อิสระแก่ผู้ต้องขังภายในความควบคุม ส่วนบทบาทการดูแลที่สำคัญ พยายามให้หลักมนุษยธรรมซึ่งเป็นหลักให้ผู้ต้องขังเป็นผู้เคารพ กฎหมาย หลังจากที่ได้รับการปล่อยตัวให้กับผู้อยู่ในชุมชน[2]

สำหรับผู้ต้องขังชาย ที่ผ่านระบบราชทัณฑ์อังกฤษประสบปัญหาหลายด้าน อาทิ ในแต่ละปีมีผู้กระทำความผิดอายุระหว่าง 16-21 ปี ถูกส่งตัวไปคุมขังเป็นจำนวนมาก และผู้กระทำความผิดดังกล่าว เมื่อได้รับการปล่อยตัวหลังพ้นโทษกลับมีสภาพที่ย่ำแย่กว่าก่อนเข้ามารับโทษเสียอีก จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงผลเสียในการขังผู้กระทำความผิดวัยหนุ่มรวมทั้งผู้ต้องขังผู้ใหญ่ ซึ่งอาชญากรรมส่วนใหญ่ที่วัยรุ่นกระทำ ส่วนมากเนื่องจากความพลั้งพลาดหรืออยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ผู้กระทำความผิดหนุ่มย่อมมีโอกาสกลับความประพฤติเป็นพลเมืองดีได้ ในปี ค.ศ. 1897 เริ่มมีการใช้ระบบเรือนจำหรือการดำเนินงานแบบเดียวกับเรือนจำของสหรัฐอเมริกา โดยมีการควบคุมผู้ต้องขังอายุระหว่าง 16-21 ปี ไว้ได้ไม่เกิน 4 ปี หากประพฤติตัวดีจะได้รับการพิจารณาพักการลงโทษหรือปลดปล่อยก่อนกำหนด มีการฝึกสอนวิชาชีพ วิชาสามัญ วิชาศีลธรรมจรรยาที่เหมาะสมกับสภาพปัญหา ความต้องการและความจำเป็นของผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล ภายใต้ระบบการจำแนกลักษณะและการให้คะแนนตามผลการก้าวหน้าแห่งความประพฤติ

ระบบเรือนจำของอังกฤษได้ให้ความสำคัญ 3 ประการ ในการบริหารจัดการคือ

1. การสรรหาเจ้าหน้าที่ผู้มีความสามารถ และเข้าใจหลักปรัชญาการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด

2. กำหนดมาตรการการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดด้วยวิธีการที่เหมาะสม และความเป็นอิสระในการดำเนินงานอย่างแท้จริง

3. ได้รับการสนับสนุนและมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดจากหน่วยงานราชทัณฑ์ทั่วไปและผู้บริหารระดับสูงของอังกฤษเป็นอย่างดี

---

[2] เอกสารการสอนชุดวิชา การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด หน่วยที่ 8 – 15 พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2540 โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. หน้า 180 - 183

ด้านการให้การศึกษา กรมราชทัณฑ์ถือว่าเป็นเสมือนเครื่องมือในการแสวงหางานทำ การให้การช่วยเหลือเรื่องการดำรงชีวิต การให้การศึกษาอบรมเป็นหน้าที่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดโดยงบประมาณของงานราชทัณฑ์ การเรียนส่วนใหญ่จำดำเนินการนอกเหนือเวลาทำงาน นอกจากนี้ยังจัดให้มีการศึกษาด้านพลศึกษาและการบริหารร่างกาย

ด้านการฝึกวิชาชีพและการทำงานของผู้ต้องขัง จะได้รับการดำเนินการโดยช่างฝีมือที่มีความชำนาญ ซึ่งผู้สมัครเข้ามาหรือ พนักงานเรือนจำที่มีคุณวุฒิในทางการช่าง และผู้ต้องขังในเรือนจำที่มีคุณวุฒิทางด้านการช่าง กรมราชทัณฑ์มีข้อผูกมัดตามกฎหมายที่จะต้องจัดหางานบางอย่างให้ผู้ต้องขังทุกคนทำ 2 ประการ โดยมีวัตถุประสงค์คือ

1. บรรดาผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับการฝึกอบรม ตลอดจนเพิ่มพูนประสบการณ์ ซึ่งจะช่วยให้พวกเขาสามารถหางานไว้ได้ภายหลังการปลดปล่อย

2. จะต้องมีการใช้แรงงานผู้ต้องขังให้เกิดประโยชน์สูงสุดในทางเศรษฐกิจ[3]

3.1.2 การแปรรูปเรือนจำ[4]

การแปรรูปเรือนจำในสหราชอาณาจักรได้เริ่มขึ้นภายหลังจากสหรัฐอเมริกาประมาณสิบปีโดยบริษัทเรือนจำของเอกชน ชื่อ Corrections corporation of America (CCA) ซึ่งเป็นบริษัทที่บุกเบิกเรือนจำในเอกชนในสหรัฐอเมริกาได้ร่วมทุนกับบริษัทอังกฤษ ชื่อ UK Detention Services Ltd. (UKDS)

ในปี 1984 สถาบัน The Adam Smith Institute (ASI) ได้แนะนำว่า สหราชอาณาจักรควรให้เอกชนเป็นผู้สร้างอาคารเรือนจำและบริหารเรือนจำตามความเชื่อที่ว่า “ การให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการจะสามารถเอาชนะต้นทุนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสามารถแก้ปัญหาการขาดแคลนสถานที่ โดยการอาศัยการบริหารจัดการรูปแบบใหม่ๆที่ใช้เทคโนโลยีและปัจจัยทุนมากขึ้นแทนการลงทุนด้วยแรงงาน”

ในระหว่างปี 1986-1987 ได้มีการปรับปรุงระบบเรือนจำในอังกฤษ โดยรัฐสภาของราชอาณาจักร ได้ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการใช้เรือนจำในอังกฤษและเวลส์ ตามโครงการนี้ได้มีการวางแผนไปเยี่ยมชมเรือนจำของต่างประเทศด้วย เช่น ไปเยี่ยมชมเรือนจำ the Correction of

---

[3] เอกสารการสอนชุดวิชา การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด หน่วยที่ 8 -15 พิมพ์ที่ 1 พ.ศ.2540 โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน้า 129-131

[4] เอกสารประกอบการสัมมนา โครงการพัฒนาโครงสร้างของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เรื่อง ”การให้เอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรม” วันที่ 26 พฤษภาคม 2548. ณ โรงแรมรามาการ์เดนท์ กรุงเทพฯ.

America (CCA) และเยี่ยมชมเรือนจำอีกสองแห่งที่บริหารโดย the Radio Correction of America คณะกรรมการได้มีความประทับใจกับหลักการของ CCA และได้รายงานข้อดีของการให้เอกชนดำเนินกิจการของเรือนจำที่สำคัญคือ (1) บรรเทาภาระของผู้เสียภาษี (2) สามารถเร่งการก่อสร้างอาคารเรือนจำ (3) เพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและได้สิ่งก่อสร้างที่แข็งแรงมั่นคง

ในปี 1987 บริษัท Correction Corporation of America (CCA) ได้ร่วมทุนกับบริษัทประเทศอังกฤษ ชื่อ Sir Robert McAlpinem&Sons Ltd.และ Mowlem& Co. ตั้งบริษัทชื่อ UK Detention Services Ltd. (UKDS)โดยบริษัท CCA ในเรื่องความรู้ความชำนาญด้านเทคนิค (the technical expertise) บริษัท CKDS ได้ชนะการประมูลในปี 1992 โดยได้เข้าบริหารงานที่ Blakenhust prison ณ Redditch ใน the West Midlands เป็นเรือนจำที่มีระดับความมั่นคงปานกลาง (medium-security prison)มีเตียงจำนวน 649 เตียง และบริษัท UKDS ได้เปิดดำเนินการในเดือนพฤษภาคม 1993

หลังจากที่ได้มีการเปิดเรือนจำที่บริหารโดยเอกชนแห่งแรกไปแล้ว สหราชอาณาจักรได้พัฒนาแปรรูประบบศาลยุติธรรมอาญาหลายเรื่อง เช่น สหราชอาณาจักรยอมให้เอกชนดำเนินการศูนย์ฝึกอบรมด้านความปลอดภัย (secre training centers) สำหรับผู้กระทำความผิดที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวศูนย์กักขังผู้อพยพ (immigration detentio center) บริการคุ้มกันนักโทษ(prisoner escort service) โครงการตรวจสอบด้านไฟฟ้า (eletronic monitoring program) การให้บริการอย่างกว้างขวางกับผู้ไม่ถูกกักขัง (provision of a wide range of non-custody serices)ในเรือนจำที่บริหารจัดการโดยภาครัฐ และโครงการสำคัญสำหรับศูนย์ของศาล (court complex) ศูนย์ของตำรวจ (police complex) และสถานพินิจ (probation hostels) ซึ่งได้รับเงินอดหนุน ได้รับการออกแบบและถูกบริหารโดยเอกชน

ในปี1992 ได้จัดตั้งกองทุนของเอกชน ชื่อ the Private Finance Initiative (PFI)ขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือทางการเงินที่ได้รับเงินสนับสนุนจากเอกชนเพื่อนำไปลงทุนในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกโดยจะไม่สร้างผลกระทบต่อการกู้ยืมเงินของรัฐบาล เพื่อค้ำประกันสัญญาขนาดใหญ่สำหรับบริษัทก่อสร้างและเพื่อโอกาสการลงทุนใหม่ๆ สำหรับทุนทางการเงิน (finace capital)

เรือนจำ HNP Peterborough เปิดดำเนินการ เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2548 ในเวลาก่อสร้าง 2 ปี เป็นเรือนจำ Category B มีความมั่นคงสูง ใช้ควบคุมผู้ต้องขังทั้งชายและหญิง มีความจุสำหรับผู้ต้องขังชาย 480 คน สำหรับผู้ต้องขังหญิง 360 คน มีห้องสำหรับมารดาและเด็กติด

ผู้ต้องขังจำนวน 12 ห้อง ผู้ต้องขังที่อยู่ในความควบคุมส่วนใหญ่เป็นผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี หรือรอส่งตัวไปเรือนจำอื่น ภายหลังจากการพิจารณาคดี[5]

1. รูปแบบการลงทุน

เรือนจำ HNP Peterborough บริหารกิจการโดยบริษัท UKDS ซึ่งเป็นบริษัทที่มีประสบการณ์และความชำนาญด้านการควบคุมและการกักกันผู้กระทำผิด ในการดำเนินกิจการเรือนเอกชน HNP Peterborough นั้น บริษัท United Kingdom Service : UKDS ได้ดำเนินการทั้งในด้านการออกแบบ การก่อสร้าง การบริหารจัดการและการเงิน โดยรัฐบาลได้ให้การอุดหนุนเงินทุนในระยะแรก จำนวน 64 ล้านปอนด์ แก่บริษัทภายหลังการทำสัญญา เพื่อให้เรือนจำเอกชน HNP Peterborough เป็นสถานที่คุมขังและแก้ไขอาชญากรวัยรุ่นสถานที่กักกัน ผู้อพยพ โดยมีระยะเวลาสัมปทาน 25 ปี และรัฐจะต้องจ่ายเงินเดือน UKDS เป็นงวดตลาดระยะเวลาสัมปทาน 25 ปี เมื่อครบระยะเวลาดังกล่าวเรือนจำจะเป็นของรัฐ

2. การจ่ายค่าตอบแทน

บริษัท UKDS ชนะการประมูลด้วยค่าใช้จ่ายในการบริหารและดูแลผู้ต้องขังต่อหนึ่งคนต่อปี ในวงเงิน 21,000 ปอนด์ จากค่าใช้จ่ายที่รัฐดูแลผู้ต้องขังในปัจจุบัน 28,000 ปอนด์ หนึ่งคนต่อปี ค่าตอบแทนอีกส่วนหนึ่ง UKDS จะได้จากการบริหารที่บรรลุเป้าหมาย และผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่ทำความตกลงกับรัฐ ซึ่งจะได้ในรูปของเงินโบนัส แต่ถ้าหาก/ม่สามารถดำเนินการได้ตามตัวชี้วัดหรือมาตรฐานที่รัฐวางไว้ก็จะถูกปรับจ่ายค่ารายหัวผู้ต้องขังรัฐจะจ่ายให้UKDS ทุกสิ้นเดือน

3. การปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

เรือนจำ HMP Peterborough ๔กออกแบบเป็นลักษณะอาคารควบคุมผู้ต้องขังคล้ายดาว 5 แฉก ทั้งในส่วนของอาคารที่ใช้ควบคุมผู้ต้องขังชายและผู้ต้องขังหญิงมีการแบ่งพื้นที่ใช้สอยตามกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

- การบริหารจัดการ
- การจัดการศึกษา
- การให้การรักษาพยาบาล
- การสันทนาการและการกีฬา
- การรักษาความสะอาดและสุขอนามัย
- การจัดการด้านธุรกิจ

---

[5] วสันต์ สิงคเสลิต. (254. กันยายน). "เรือนจำเอกชนในประเทศอังกฤษ". จุลสารอาชญาวิทย 2,4 หน้า 19 - 23

- การจัดหาบุคลากรเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
- การซ่อมบำรุงอุปกรณ์อาคารสถานที่

บุคคลกรในเรือนจำมีจำนวน 420 คน คิดเป็นสัดส่วนต่อผู้ต้องขังเท่ากับ 1:2 กา ควบคุมจะใช้ระบบทีวีวงจรปิด สัญญาณเตือนภัยลวดหีบเพลง มีการให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ต้องขังที่ประพฤติดี และเรือนจำสามารถขอต่อศาลเพื่อเพิ่มโทษในกรณีที่ผู้ต้องขังมีประพฤติกรรมก้าวร้าวดื้อด้าน มีการดำเดินการศึกษาอบรมวิชาชีพ การเตรียมการก่อนปล่อย การให้การสงเคราะห์และกิจกรรมทางศาสนา

4 ลักษณะพิเศษในการบริหารงานของเรือนจำ HMP Peterborough บริษัท UKDS ถือเป็นบริษัทชั้นนำในการดำเดินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องดูแลสังคมและการควบคุมผู้กระทำผิดทั้งชายและหญิง ตลอดจนให้การอบรมแก้ไขและให้การศึกษาแก่ผู้ต้องขังเพื่อขยายโอกาสทางสังคมให้ผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษ ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของบริษัท UKDS จะมุ่งเน้นการปฏิบัติที่คำนึงถึงศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และการเคารพสิทธิมนุษยชน ผู้ต้องขังที่อยู่ภายใต้การควบคุมจะถูกลงโทษโดยการจำกัดอิสรภาพเท่านั้น แต่บริษัทให้ความสำคัญกับการให้สวัสดิการและการให้โอกาสแก่ผู้ต้องขังทั้งในด้านการให้การสงเคราะห์ผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล การให้การรักษาพยาบาล การให้การศึกษา แนวทางในการปฏิบัติผู้ต้องหาของทางบริษัท UKDS เป็นไปตามความเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีศักยภาพในตัวเอง ทุกคนเป็นผู้ที่สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้กลายเป็นคนดีได้ ในการป้องกันการหวนกลับมากระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังและเป็นการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของทางบริษัท UKDS เป็นไปตามความเชื่อมนุษย์ ทุกคนมีศักยภาพในตนเอง ทุกคนเป็นผู้ที่สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้กลายเป็นคนดีได้ ในด้านการป้องกันการหวนกลับมากระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังบริษัท UKDS ได้ให้ความสำคัญกับมาตรการด้านการรักษาความปลอดภัยและการจัดสภาพแวดล้อมภายในเรือนจำให้เอื้อต่อการแก้ไขปรับปรุงผู้ต้องขังโดยมีโปรแกรมเฉพาะสำหรับการแก้ไขผู้ต้องขังแต่ละประเภท เช่น โปรแกรมบำบัดผู้ติดยาเสพติด โปรแกรมการฝึกวิชาชีพสำหรับผู้ที่ไม่มีงานทำ โปรแกรมบำบัดทางจิตวิทยาสำหรับผู้ต้องขังสำหรับผู้ต้องขังที่มาจากครอบครัวที่แตกแยก โดยมีผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมทั้งหลายดังกล่าวที่จัดให้ผู้ต้องขังเป็นส่วนสำคัญที่จำลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง นอกจากนี้ในเรือจำ HMP Peterborough ยังได้จัดให้โปแกรมศึกษาแบบเข้มงวดให้กับผู้ต้องขังโดยผู้ต้องขังที่ผ่านโปรแกรมการศึกษาดังกล่าวสามารถที่จะได้รับประกาศนียบัตร เพื่อเพิ่มคุณสมบัติสำหรับนำไปสมัครเข้าทำงานภายหลังพ้นโทษ ซึ่งโปรแกรมการศึกษาดังกล่าวจะมีการสอนในวิทยาการต่างๆ ที่หลากหลาย เช่น คณิตศาสตร์ วรรณคดี ภูมิศาสตร์ เทคโนโลยี ยิ่งไปกว่านั้นเรือนจำอกชน HMP Peterborough ยังให้

ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพผู้ต้องขังและ การอบรมให้ผู้ต้องขังมีทักษะในการใช้ชีวิตร่วมกับพลเมืองในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพภายหลังพ้นโทษอีกด้วย

ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่เป็นผู้อพยพ เรือนจำ HMP Peterborough ยึดมั่นในปรัชญาที่ว่าผู้อพยพที่ถูกกักกันเหล่านี้ ใช่อาชญากร เรือนจำจึงได้จัดให้มีการดูแลที่มีมาตรฐานสูง โดยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกลุ่มนี้ เรือนจำจะเคารพในความเชื่อและค่านิยม วัฒนธรรมเดิมของผู้ต้องขัง การจัดสถานที่การให้การฝึกอบรมแก่ผู้ต้องขังกลุ่มนี้จะกระทำการโดยความระมัดระวังที่จำล่วงล้ำหรือละเมิดกรอบวัฒนธรรมเดิมของผู้ต้อขังนั้นอย่างยิ่ง การเสนองานหรือการฝึกอบรมที่จะจัดให้แก่ผู้ต้องขังกลุ่มนี้จะคำนึกถึงความแตกต่างทางชาติพันธุ์และภูมิหลังทางศาสนาเป็นสำคัญ ผู้ต้องขังที่เข้ามาอยู่ในเรือนจำ HMP Peterborough มีทั้งผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างการพิจารณาคดีของศาล ผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างการอุทธรณ์คดี ผู้ต้องขังที่ถูกพิจารณาคดีเด็จขาดแล้วและผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างการรอย้ายไปควบคุมขังเรือนจำอื่นๆเรือนจำ HMP Peterborough สามารถควบคุมทั้งผู้ต้องขังหญิงและผู้ต้องขังชาย โดยแยกการควบคุมผู้ต้องขังทั้ง 2 เพศ อย่างชัดเจเป็นสัดส่วน โดยเรือนจำเอกชน HMP Peterborough มีเจ้าหน้าที่จำนวน 400 คน ซึ่งได้รับการฝึกอบรมในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดูแลและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมาเป็นอย่างดี และเจ้าหน้าที่จะได้รับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

5. ข้อกฎหมายที่ใช้ในเรือนจำ

สหราชอาณาจักรออกกฎหมายสำหรับเรือนจำเอกชนเป็นการเฉพาะเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานบริษัทปฏิบัติหน้าที่โดยมีกฎหมายรองรับ

6. การวัดและการประเมินผลการดำเนินงาน

มีเกณฑ์การประเมินผลการดำเนินงานของเรือนจำเอกชน HMP Peterborough ~~ประ~~ประกอบด้วย

- เป้าหมายหรือตัวชี้วัดในสัญญา
- เกณฑ์มาตรฐานที่ใช้กับเรือนจำเอกชน HMP Peterborough

การประเมินผลจะประเมินทุก 13 สัปดาห์และรัฐจะส่งเจ้าหน้าที่มาคอยสังเกตการณ์ดำเนินงานของเรือนจำ

กรณีที่เรือนจำไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายหรือตัวชี้วัดและเกณฑ์มาตรฐานจะถูกดำเนินการจากรัฐ ดังนี้

- กรณีที่เรือนจำไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายหรือตัวชี้วัดและเกณฑ์มาตรฐานจะถูกปรับเป็นเงิน 1,000 ปอนด์

- กรณีที่ผู้ต้องขังเสียชีวิตออกนอกพื้นที่เขตการควบคุม จะปรับเป็นเงิน 10,000 ปอนด์
- กรณีที่ผู้ต้องขังหลบหนีออกจากเรือนจำ จะถูกปรับเป็นเงิน 75,000 ปอนด์

7. ข้อคิดเห็นของผู้อำนวยการเรือนจำ

Mr. Milk Conway ให้ทักศนะต่อการที่ตนเองจะเข้าไปบริหารงานในเรือนจำเอกชน เอกชนในต่างประเทศจะพิจารณาเหตุผล 4 ประการ คือ

- ต้องเป็นประเทศที่ปกครองแบบประชาธิปไตย
- ต้องมีการความเชื่อในเรื่องของการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยของผู้กระทำผิดมากกว่าการแก้แค้นตอบแทน
- ต้องไม่อนุญาตให้ประชาชนมีอาวุธปืนไว้ในครอบครอง
- ต้องไม่มีโทษประหารชีวิต

8. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจการ เรือนจำเอกชน HMP Peterborough

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจการเรือนจำเอกชน HMP Peterborough สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

8.1 ปัญหาการลาออกและการโยกย้ายของเจ้าหน้าที่ที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และนอกจากนี้ยังพบว่าปริมาณการลาออก และการโยกย้ายของเจ้าหน้าที่ในเรือนจำเอกชนมากกว่าเรือนจำของรัฐ เนื่องจากจำนวนค่าตอบแทนของเจ้าหน้าที่ในเรือนจำเอกชนที่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับผลกำไรจากการประกอบการของบริษัทที่บริหารจัดการเรือนจำของแต่ละปี ในขณะที่เจ้าหน้าที่ของเรือนจำของรัฐจะได้ค่าตอบแทนที่แน่นอนในแต่ละระดับ

8.2 มีข้อร้องเรียนเป็นจำนวนมาก ร้องเรียนไปยังรัฐสภาว่าเรือนจำเอกชนไม่มีความโปร่งใส ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปรับทราบและตรวจสอบเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติและการให้อบรมแก้ไขผู้ต้องขัง

8.3 การดำเนินการเรือนจำเอกชนได้รับการต่อต้านจากประชาชนเพราะประชาชนมักมองว่าเอกชนผู้ดำเนินกิจการเรือนจำเอกชนเป็นผู้มีอิทธิพลในสังคมและใช้อิทธิพลดังกล่าวซึ่งส่งผลต่อการดำเนินงานนโยบายรัฐบาลในการลงโทษผู้กระทำความผิด

8.4 การที่รัฐบาลร่วมลงทุนกับภาคเอกชนในการดำเนินกิจการเรือนจำเอกชนได้รับการต่อต้านจากประชาชน เนื่องจากประชาชนมองว่ารัฐบาลได้รับประโยชน์ตอบแทนบางประการจากเอกชนผู้ประกอบการ

8.5 การที่รัฐบาลให้ภาคเอกชนเป็นผู้ลงทุนในการดำเนินกิจการเรือนจำเอกชนทั้งหมดเพียงฝ่ายเดียวเป็นการผูกขาดเฉพาะภาคเอกชนรายใหญ่เท่านั้นที่สามารถเข้าดำเนินกิจการดังกล่าวได้และเป็นการปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการรายย่อยอื่น ๆ เข้าถึงการดำเนินการทางธุรกิจเกี่ยวกับเรือนจำเอกชนดังกล่าว ซึ่งขัดต่อหลักการเปิดเสรีทางธุรกิจ

9. ข้อสรุปเชิงวิเคราะห์

9.1 การเปรียบเทียบการดำเนินงานระหว่างเรือนจำของรัฐ และเรือนจำเอกชนในสหราชอาณาจักรเรือนจำเอกชน บริษัท UKDS ให้บุคลากรต่อผู้ต้องขังในสัดส่วน 1 ต่อ 2 ในขณะที่เรือนจำของรัฐ ให้บุคลากรต่อผู้ต้องขังในสัดส่วน 1 ต่อ 3 ดังการปฏิบัติงานของเรือนจำเอกชนจึงมีความพร้อมเพียงกว่า และได้เปรียบในเชิงการควบคุมและการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยค่าใช้จ่ายสำหรับผู้ต้องขังต่อ 1 คนต่อปี บริษัท UKDS สามารถบริหารจัดการได้ต่ำกว่าราคากลาง ถึง 7,000 ปอนด์ต่อคนต่อปี แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพและการคุ้มค่า

9.2 ข้อมูลการดำเนินงานกิจการเรือนจำ HMP Peterborough

ตารางสัญญาของเรือนจำเอกชนในสหราชอาณาจักรในเดือนกรกฎาคม 2002[6]

เรือนจำ	ปีที่เปิด	ผู้ทำสัญญา	จำนวนนักโทษ
บริหารตามสัญญา (Contractually managed)			
Wolds	1992	Group 4	390
Doncaster	1994	PPS	1,050
PEI (สัญญาสาที่จะออกแบบ(Design) การก่อสร้าง(Construct) เงินอุดหนุน(Finance) และการบริหาร (Manage))			
Pare	**1997**	**Securicor**	**800**
Altcourse	**1997**	**Group 4**	**800**
Lowdham Grange	**1998**	**PPS**	**500**
Ashfield	**1999**	**PPS**	**340**
Kilmanock	**1999**	**PPS**	**506**
Forest Bank	**2000**	**UKDS**	**1,100**
Rye Hill	**2001**	**Group 4**	**600**

[6] ที่มา Stephen Nathan, Prison Privatization, p.167

เรือนจำ	ปีที่เปิด	ผู้ทำสัญญา	จำนวนนักโทษ
Dovegate	2001	PPS	800
Ashford	2003	UKDS	460
Peterborough	2004	UKDS	846
Secure Training Centers (STCs, DCMF)			
Medway	1998	Group 4	72
Hassockfield	1999	PPS	40
Rainsbrook	1999	Group 4	76

ตารางรายรับและกำไรของ UKSD 1995 - 2000[7]

ปี	รายรับ(£m)	กำไรก่อนหักภาษี(£m)
1995	10.90	0.54
1996	11.25	0.50
1997	10.90	0.48
1998	11.60	.033
1999	11.90	0.75
2000	23.12	1.89
2001	17.96	0.25
หมายเหตุ : ข้อมูลของปี 2001 เป็นข้อมูลเพียงแปดเดือน สิ้นสุดวันที่ 31 เดือนสิงหาคม 2001		

ตารางขยายตัวของเรือนจำเอกชนในสหราชอาณาจักร : 1992-2004

เดือน / ปี	เรือนจำ	ผู้ดำเนินการ	ประเภท	จำแนก	จำนวนนักโทษ
1992	Wolds	Group 4	M	Initially remand only now Cat C Prison for sentenced	354
1993-2001	Blakenhurst	UKDs	M	Currently local Cat C.	868

[7] ที่มา Stephen Nathan, Prison Privatization, p.166

เดือน / ปี	เรือนจำ	ผู้ดำเนินการ	ประเภท	จำแนก	จำนวนนักโทษ
มิถุนายน 1994	Doncaster	Premier	M	Local Cat B. For adult and young offenders	1,090
1994-2000	Buckley Hall	Group 4	M	Cat C.	308
พฤศจิกายน 1997	Parc (Wales)	Securicor	DCFM	Local Cat B for sentenced adult ;and sentenced and remand young offenders	1,007
ธันวาคม 1997	Altcourse	Group 4	DCFM	Core local Cat A foradult and young offenders ; sentenced and remand	985
กุมภาพันธ์ 1998	Lowdhan Grange	Premier	DCFM	Cat B closed training prison for long-term prisoners	516
มีนาคม 1999	Kilmarnock(Scotland)	Premier	DCFN	Mainstream high security for remand and sentenced adults and remand young offenders	592
พฤศจิกายน 1999	Ashfuekd	Premier	DCFM	Sentenced young adult and juveniles (15 – 21 yrs)	304
มกราคม 2000	Forest Bank	UKDS	DCFM	Local Cat B for adults and young offenders	1,018
มกราคม 2001	Rye Hill	Group 4	DCFM	Cat. B training prison for sentenced	658
กรกฎาคม 2001	Dovegate	Premier	DCFM	Cat. B training prison for sentenced	836
มิถุนายน 2004	Bronzefield	UKDS	DCFM	Females	(450)
มีนาคม 2005	Peterborough	UKDS	DCFM	Male & Female	840

3.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา

3.2.1 ลักษณะงานราชทัณฑ์โดยทั่วไป

กรมราชทัณฑ์รัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกา ได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาแห่งชาติ (An Act of Congress) เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2478 เป็นผลให้มีการจัดตั้งสำนักงานราชทัณฑ์แห่งรัฐบาลกลาง เพื่อปฏิบัติหน้าที่คุมขังผู้กระทำผิดกฎหมายพาณิชย์ระหว่างรัฐ ต่อมารัฐบาลกลางได้ขยายขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบของเรือนจำให้กว้างขวางขึ้น โดยจัดระบบโครงสร้างเรือนจำ และทัณฑสถานได้เป็นไปอย่างสอดคล้องกับรูปแบบการบริหารประเทศ โดยจัดรูปแบบการบริหารราชทัณฑ์ออกเป็น 3 ระบบ คือ ระบบรัฐบาลกลาง ระบบเรือนจำระดับมลรัฐ และระบบเรือนจำท้องถิ่น[8]

ในสหรัฐอเมริกา โทษในคดีอาญามี 3 ประเภท ได้แก่

1. ประหารชีวิต
2. จำคุก
3. ปรับ

ในประเทศสหรัฐอมริกามีการใช้โทษประหารชีวิตในแต่ละรัฐที่แตกต่างกัน ในปัจจุบันโดยทั่วไปแล้วโทษประหารชีวิตเสื่อมความนิยมลงเป็นอันมาก เพราะมีผู้เห็นว่าทารุณโหดรายผิดมนุษยธรรม และอาจมีการลงโทษผิดพลาดได้ สำหรบในสหรัฐอเมริกานั้นโทษประหารชีวิตเป็นที่นิยมมาก เมื่อ 200 ปีมาแล้ว ซึ่งโดยมากมักใช้กับความผิดฐานฆ่าคน ขบถ โจรสลดในทะเลหลวง วางเพลิงจนเป็นเหตุให้คนตาย ลักพาคนเพื่อเรียกค่าไถ่ ข่มขื่นกระทำชำเราจนเป็นเหตุให้คนตาย และปล้นรุไฟ เรือ ยานพาหนสาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในความผิดกฐานขบถนั้น บางรัฐถือว่าโทษมีสถานเดี่ยวคือ ประหารชีวิต

ความชอบธรรมของโทษประหารชีวิตมีมาร่วมสองศตวรรษ โดยไม่มีผู้ใดกล้าท้วงหรือคัดค้าน จนกระทั่งเมื่อหลายสิบปีมานี้จึงเริ่มมีผู้สงสัยว่า โทษประหารชีวิตมีความชอบธรรมเพียงใดยิ่งไปกว่านั้นก็คือ เริ่มมีผู้สงสัยว่า โทษประหารชีวิตนั้นชอบด้วยกฎหมายโดยเฉพาะรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศหรือไม่เพียงใด ฉะนั้นรัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับการลงโทษจำคุกและการจัดการของระบบราชทัณฑ์

ภารกิจหลักของกรมราชทัณฑ์ของรัฐบาล มีการบริหารงานอย่างต่อเนื่องอย่างเป็นวิชาชีพและคำนึงถึงภารกิจสำคัญ 5 ประการ

---

[8] สารานุกรมงานราชทัณฑ์นานาชาติ (2541). สำนักงานผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านทัณฑวิทยา,กรมราชทัณฑ์. หน้า 142.

1. ควบคุมผู้ต้องขังไว้มิให้หลบหนี โดยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างมีมนุษยธรรม
2. ให้โอกาสผู้ต้องขังเข้าร่วมการอบรมแก้ไขจิตใจผู้กระทำผิด
3. พัฒนามาตรกากรปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่ผสมผสานระหว่างการลงโทษ การควบคุม และการอบรมแก้ไขฟื้นฟู
4. ให้การช่วยเหลือและแนะนำเกี่ยวกับบริหารงานเรือนจำของมลรัฐและท้องถิ่น
5. พัฒนาสงเคราะห์ผู้ต้องขังและบริการจัดหารงานให้ผู้พ้นโทษ

นอกจากนั้น กรมราชทัณฑ์รัฐบาลยังมุ่งเน้นต่อเป้าหมาย 6 ประการ ซึ่งเป็นปัจจัยสนับสนุนให้ภารกิจประสบความสำเร็จดังนี้[9]

1. การจัดการด้านผู้ต้องขัง

1.1 จัดหางานที่เหมาะสมให้ทำ และเป็นไปตามความต้องการและความถนัดต่อผู้กระทำผิด

1.2 ปรับเปลี่ยนการลงโทษให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ต้องขัง

1.3 มีแผนพัฒนาที่สะดวกและเหมาะสมกับความสามารถของผู้ต้องขัง

2. การจัดการด้านทรัพยากรบุคคล

2.1 สรรหาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ

2.2 หามาตรการที่จะทำให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างตั้งใจ

2.3 เปิดโอกาสให้สมาชิกองค์กรได้แสดงศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่

2.4 ให้โอกาสในการฝึกอบรมและสร้างความสัมพันธ์อันดีในหมู่เจ้าหน้าที่

2.5 เคารพสิทธิและสร้างความสัมพันธ์อันดีในหมู่เจ้าหน้าที่

2.6 คำนึงถึงผลประโยชน์ของเจ้าหน้าที่

3. การจัดการด้านความมั่นคงและสิ่งอำนวยความสะดวก

3.1 ต้องอำนวยความสะดวกในการดำเนินการด้านความปลอดภัย สภาพแวดล้อม

3.2 ปกป้องสาธารณชน

3.3 สร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยในการทำงานของสมาชิก

3.4 สร้างสภาพความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่ผู้ต้อขัง

3.5 บำรุงรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ให้มีอายุการใช้งานที่เหมาะสม

---

[9] อ้างแล้วเล่มเดิม หน้า 143

4. การเป็นผู้นำด้านการราชทัณฑ์และมีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ

4.1 วางกลยุทธ์ในการดำเนินงาน

4.2 นำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้

4.3 สร้างความรู้สึกรับผิดชอบให้เกิดขึ้น

4.4 ขยายโปรแกรมกิจกรรมต่าง ๆ

5. การจัดการโปรแกรมต่าง ๆ และการจัดการต่อผู้ต้องขัง

5.1 จำแนกความต้องการของผู้ต้องขัง

5.2 ให้โอกาสในการศึกษาและฝึกวิชาชีพ

5.3 ให้คำปรึกษาและการให้บริการด้านสุขภาพและจิตใจ

6. สาร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ๆ

6.1 กลุ่มชุมชนสัมพันธ์กับองค์กร

6.2 กลุ่มอาสาสมัครและอาสาสมัครองค์กร

6.3 กลุ่มตัวแทนท้องถิ่น

เรือนจำและทัณฑสถานภายในการบริหารงานของกรมราชทัณฑ์ รัฐบาลกลาง มีทั้งหมด 93 แห่ง ซึ่งกรมราชทัณฑ์ของรัฐบาลกลางสังกัดต่อกระทรวงยุติธรรม มีหน่วยงานทั้งหมด 9 หน่วย คือ 1. ส่วนงานบริหาร 2. ส่วนพัฒนาและควบคุมผู้ต้องขัง 3. สำนักงานส่วนภูมิภาค 4.กองบริการทางการแผน 5. ส่วนบริหารทรัพยากรบุคคล 6. ส่วนพัฒนาวิชาชีพและการศึกษา 7. ส่วนนโยบาย ข้อมูล และแผนงาน 8. ส่วนโครงการ 9. ส่วนงานราชทัณฑ์ โดยแต่ละส่วนงานก็มีหน่วยงานย่อยลงไปในการบริหารจัดการ

ส่วนด้านระบบการรักษาความมั่นคง ความปลอดภัยภายในเรือนจำซึ่งถูกจัดแบ่งออกเป็น 4 ระดับ[10]

1. เรือนจำความมั่นต่ำสุด (Minimum Security) เป็นเรือนจำทีมีลักษณะคล้ายกับทัณฑสถานเปิด มีเรือนนอนแต่ไม่มีรั้วกั้น มีอัตราส่วนระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้ต้องขังสูงสุด เรือนจำประเภทนี้จะต้องอยู่ใกล้กับเรือนจำใหญ่หรือค่ายทหาร

---

[10] สารานุกรมงานราชทัณฑ์นานาชาติ (2541).สำนักงานผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านทัณฑ์วิทยา, กรมราชทัณฑ์ หน้า 149

2. เรือนจำความมั่นคงต่ำ (Low Security) เรือนจำประเภทความมั่นคงต่ำ จะมีรั้วกั้นอาณาเขต 2 ชั้น มีเรือนนอนเป็นห้องขังรวม เน้นกิจกรรมและการทำงาน มีจำนวนเจ้าหน้าที่มากกว่าเรือนจำความมั่นตงต่ำสุด

3. เรือนจำความมั่นคงปานกลาง (Medium Security) เรือนจำประเภทนี้มีการอาณาเขตอย่างแข็งแรง มีการติดตั้งระบบป้องกันแบบอิเล็กทรอนิกส์ ห้องขังมีลักษณะแบบเดี่ยวและแบบคู่ การฝึกวิชาชีพจะมีหลากหลาย และมีโครงการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่ออบรมแก้ไขหลายหลักสูตร มีเจ้าหน้าที่จำนวนมากในการควบคุมดูแล

1. เรือนจำความมั่นคงสูง (High Security) เป็นเรือนจำที่มีความปลอดภัยสูง มีการกั้นกำแพงสองชั้นล้อมรอบ เรือนนอนเป็นห้องขังเดี่ยวหรือคู่ มีเจ้าหน้าที่ควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดซึ่งเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานจะได้รับการฝึกฝนเป็นอย่างดี และมีอัตราส่วนระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้ต้องขังประมาณ 1 ต่อ 2 - 2.5 เท่านั้น

ประเทศสหรัฐอเมริกามีระบบความมั่นคงปลอดภัยในเรือนจำสูงมาก ได้รับการสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอ รวมทั้งการนำเทคโนโลยีระดับสูง ระบบโทรทัศน์วงจรปิด ระบบข้อมูลที่ทันสมัย ระบบการเปิดปิดประตูอัตโนมัติ ระบบรั้วไฟฟ้า ระบบการตรวจสอบการใช้โทรศัพท์ของผู้ต้องขัง ซึ่งทำให้ระบบเรือนจำมีประสิทธิภาพมาก

ด้านการอบรมแก้ไขผู้ต้องขัง มีการฝึกอาชีพแก่ผู้ต้องขังในรูปแบบอุตสาหกรรมเรือนจำโดยผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายให้แก่หน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานที่ไม่หวังผลกำไร และการรับงานจากบริษัทเอกชน เพื่อให้ผู้ต้องขังได้ทำงานระหว่างต้องโทษ โดยจะได้รับค่าจ้างและต้องเสียภาษีเงินได้เช่นเดียวกับการอุตสาหกรรมภายนอก โดยมีองค์การอุตสาหกรรมแรงงานผู้ต้องขังเป็นผู้ว่าจ้างและฝึกวิชาชีพแก่ผู้ต้องขัง และจัดหางานที่แตกต่างจากงานของหน่วยงานเอกชน นอกจากนี้ยังมีโครงการบำบัดรักษาผู้กระทำผิดทางเพศ เพื่ออบรมแก้ไขผู้ต้องขังเนื่องจากการกระทำความผิดทางเพศ

ด้านการจัดสวัสดิการ มีการบริการด้านอาหารที่มีมาตรฐานสูง การให้บริการรักษาพยาบาลพิเศษแก่ผู้ต้องขังที่มีความจำเป็นต้องใช้การรักษาพยาบาลเป็นกรณีพิเศษ ค่าทดแทนกรณีผู้ต้องขังได้รับอุบัติเหตุจากการทำงาน การบริหารแก้ปัญหาเรื่องร้องทุกข์ บริการจัดหาเครื่องใช้ส่วนตัวและการเก็บเครื่องใช้ส่วนตัวของผู้ต้องขัง บริการเยี่ยมญาติแบบตัวต่อตัว การให้บริการโทรศัพท์ติดต่อกับสมาชิกในครอบครัวและญาติมิตรด้วยระบบการติดต่อสื่อสารผ่านทางจอมอนิเตอร์ที่มีเจ้าหน้าที่คอยกำกับอยู่ ซึ่งค่าใช้จ่ายทั้งหมดทางผู้ต้องขังหรือผู้รับสายจะเป็นผู้รับผิดชอบทั้งสิ้นและบริการห้องสมุดกฎหมายแก่ผู้ต้องขังที่ต้องการความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย

ด้านการเตรียมตัวและการปฏิบัติหลังพ้นโทษ การเตรียมการและการปฏิบัติหลังปล่อย ผู้ต้องขัง โดยก่อนที่จะได้รับการปล่อยตัวเข้าสู่สังคม ผู้ต้องขังจะได้รับการช่วยเหลือและคำแนะนำ อบรมในเรื่องการดำเนินชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ โดยให้ภาคชุมชนในสังคมเรามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด[11]

3.2.2 การแปรรูปเรือนจำ

แนวความคิดในการจัดตั้งเรือนจำเอกชนในประเทศสหรัฐอเมริกานั้นเริ่มมีมาตั้งแต่ในช่วงกลางปี ค.ศ. 1800 และมีพัฒนาการที่ต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน สำหรับการจัดตั้งเรือนจำเอกชนในยุคแรก มีความมุ่งหมายเพื่อการแสวงหากำไรให้แก่รัฐหรืออย่างน้อยที่สุดก็ให้เพื่อสามารถเลี้ยงตนเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งพางบประมาณของรัฐแต่อย่างใด

อย่างไรก็ตามการดำเนินการเรือนจำเอกชนในยุคแรกต้องหยุดลง เนื่องจากสาธารณชนได้กดดันให้รัฐบาลออกกฎข้อบังคับห้ามการใช้แรงงานนักโทษอย่างไม่เหมาะสม การดำเนินการจัดตั้งเรือนจำเอกชนในประเทศสหรัฐอเมริกาได้เริ่มต้นอีกครั้งในยุคที่ 2 พ.ศ.1980 ซึ่งปรากฏการณ์ทางสังคมที่สนับสนุนแนวความคิดเสรีทางการค้า ชี้ให้เห็นในข้อดีว่า ภาคเอกชนสามารถที่จะดำเนินกิจการได้ด้วยค่าใช้จ่ายที่ถูกลงและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นการดำเนินนโยบายแข็งกร้าวต่ออาชญากรรมได้ส่งผลให้จำนวนนักโทษเพิ่มขึ้น ทำให้ภาครัฐต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายในการควบคุมดูแลผู้ต้องขัง จึงเป็นเหตุผลที่สนับสนุนการจัดตั้งครัวเรือนจำเอกชนในยุคที่ 2 นี้

จากสถิติข้อมูลปัจจุบันพบว่าในประเทศสหรัฐอเมริกามีจำนวนผู้ต้องขังที่อยู่ในเรือนจำเอกชนจำนวนทั้งสิ้น 52,370 คน หรือคิดเป็นจำนวนร้อยละ 5 ของผู้ต้องขังทั้งประเทศ และเรือนจำเอกชนเหล่านี้ในปัจจุบันได้ก่อให้เกิดรายได้เป็นเงินถึง 1 พันล้านดอลล่าห์สหรัฐ

นอกจากนี้ จากการวิจัยพบได้การดำเนินการของเรือนจำเอกชนในประเทศสหรัฐอเมริกาสามารถประหยัดงบประมาณได้ถึงร้อยละ 20 - 30 ในจำนวนนี้ เรือนจำเอกชนสามารถลดค้าใช้จ่ายและเพิ่มผลประโยชน์ที่อาจจะเกิดแก่พนักงานได้มากขึ้นถึงร้อยละ 70 – 75 คือ

- เรือนจำเอกชนสามารถจ้างและใช้จำนวนบุคลากรได้น้อยกว่าเรือนจำของรัฐบาล
- เรือนจำเอกชนสามารถกำหนดอัตราเงินเดือนที่ต่ำกว่าอัตราเงินเดือนของภาครัฐ
- เรือนจำเอกชนสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายต่อเนื่องด้านบุคลากรได้มากกว่าเรือนจำของรัฐ

---

[11] อ้างแล้ว.หน้า 274 - 275

ในเรื่องของค่ารักษาพยาบาล ค่าตอบแทนสำหรับวันลา และอื่น ๆ[12]

ในขณะที่สถิติการจองจำเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วแต่อัตราการเกิดอาชญากรรมกลับเพิ่มขึ้นอย่างช้า ๆ ในระหว่างปี 1975 ถึงปี 1985 อัตราการเกิดอาชญากรรมรุนแรงลดลง ในขณะที่ผู้กระทำผิดถูกส่งตัวเข้าเรือนจำนั้นมีสาเหตุมาจากนโยบายการเมือง และการหวังผลในทางการเมืองแบบง่าย ๆ มาใช้นั่นเอง นักการเมืองได้ออกมาตรการต่าง ๆ เช่นการกำหนดโทษขั้นต่ำ การกำหนดให้การทำทัณฑ์บนทำได้ยากขึ้น และการออกแบบกฎเกณฑ์ที่ทำให้การได้รับพิจารณาเป็นนักโทษชั้นดีเป็นไปได้ยากขึ้น และจากปัญหาจำนวนประชากรที่แออัดและการบังคับใช้มาตรการต่าง ๆ ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดประเภทไม่รุนแรงถูกจับกุมจำนวนมาก เข้าสู่เรือนจำต่าง ๆ ซึ่งก็ประสบปัญหาความแออัดของโทษในเรือนจำอยู่เต็ม

ในรัฐคาลิฟอร์เนีย ซึ่งมีระบบเรือนจำของรัฐที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ งบประมาณได้เพิ่มสูงขึ้นถึง 7 เท่า ค่าใช้จ่ายจำนวนมหาศาลและวิธีแก้ปัญหาอาชญากรรมในสังคม โดยการใช้การจำคุกเพิ่มมากขึ้น แนวคิดแบบระบบการค้าเสรี จำนวนประชากร รวมถึงจำนวนประชากรในเรือนจำที่เพิ่มมากขั้น กลายมาเป็นส่วนประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดกระแสปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่ผลักดันให้เกิดเรือนจำเอกชน[13]

ความแออัดของนักโทษในเรือนจำได้สร้างปัญหาหลายด้าน เรือนจำไม่มีมาตรฐานในปี 1985 ได้มีการสำรวจเรือนจำซึ่งเรือนจำครั้งหนึ่งมีอายุมากกว่า 35 ปี และเรือนจำจำนวนมากมีอายุมากกว่า 100 ปี ผู้บริหารเรือนจำมีความลำบากใจในการบริหารเพราะไม่สามารถขยายเรือนจำให้พอกับจำนวนนักโทษที่เพิ่มขึ้น ทำให้หลายรัฐได้ถูกบังคับให้ปล่อยนักโทษก่อนเวลา หลายรัฐต้องควบคุมค่าใช้จ่ายประกอบกับมีข้อจำกัดเรื่องรายรับ เงินช่วยเหลือจากรัฐบาลกลางต่อรัฐบาลท้องถิ่นลดลงตั้งแต่ปี 1980 กระทำในปี 1986 โครงการแบ่งปันรายรับทั่วไปได้จบลงทำให้รัฐบาลท้องถิ่นหลายแห่งไม่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลกลาง หลายรัฐเป็นหนี้มากและไม่สามารถผลิตพันธบัตรเพื่อขายที่จะนำเงินมาใช้สร้างเรือนจำ การที่ภาคเอกชนจัดหาที่พักใหม่ให้ภาคเอกชนเป็นสิ่งต้องใจทั้งรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นที่กำลังเผชิญปัญหาการขาดแคลนที่พักของนักโทษและข้อจำกัดเรื่องหนี้ ดังนั้นบริษัทเอกชนจึงได้รับความสนใจให้มาดำเนินกิจการของเรือนจำในนามของรัฐบาล เอกชนสามารถออกพันธบัตรเพื่อหาเงินมาใช้ก่อสร้างเรือนจำใหม่

---

[12] กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร (2548, กันยายน). “การดำเนินกิจการเรือนจำเอกชนในต่างประเทศ” จุลสารอาชญาวิทยา.2, 4 หน้า 7

[13] กิตติพร วานิชขจร (2544). แนวคิดในการให้เอกชนเข้ามาดำเนินการกิจการเรือนจำ สารนิพนธ์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หน้า 36.

ในกลางทศวรรษ 1980 รัฐบาลของประเทศสหรัฐอเมริกาและของประเทศอังกฤษ ได้ให้ความสนใจเรื่องโครงสร้างสถาบันและหลักคิดในเรื่องรัฐสวัสดิการ ความคิดริเริ่มเรื่องการแปรรูปได้รับการสนับสนุนทั้งๆ ที่โอกาสในการแปรรูปมีไม่มากนักเพราะบริการสาธารณูปโภคของรัฐบาลหลายชนิด รัฐได้ทำสัญญาให้เอกชนเข้ามาดำเนินกิจการไปนานแล้ว เป็นความเชื่อที่ว่ากิจกรรมต่างๆ ถ้าให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการ เอกชนจะสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่ารัฐบาล เพราะหน่วยธุรกิจจะไม่ติดขัดเรื่องกฎระเบียบแบบแผน (red tape) ที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานของหน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะในการจัดซื้อจัดจ้างและแรงงานสัมพันธ์ ผู้จัดการของเอกชนสามารถจ้างพนักงานและให้พนักงานออกได้โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องระเบียบของข้าราชการพลเรือน และข้อจำกัดในระบบงบประมาณสำหรับการจ้างพนักงานใหม่ การบริหารสามารถสร้างความเป็นระเบียบวินัยให้กับพนักงานได้ง่ายกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าพนักงานไม่ได้มีการรวมกันตั้งสหภาพกรรมกร

การบริหารจัดการเรือนจำโดยรัฐบาลจะมีลักษณะของการผูกขาด ดังนั้นจึงไม่มีแรงจูงใจให้คิดค้นนำวิธีการที่มีประสิทธิภาพมาใช้ การที่อุปสงค์ต่อการใช้บริการของเรือนจำไม่พยามเพิ่มผลผลิตแต่จะพยายามรักษาสถานภาพของตนไว้ โดยการพยายามหลีกเลี่ยงการกระทำที่มีความเสี่ยงต่อสถานภาพของตน สำหรับงบประมาณเมื่อได้กำหนดไปแล้วจะไม่สามารถทำให้ลดลงอีกมีแต่จะทำให้เพิ่มขึ้นๆ ถ้าเปรียบเทียบกับการให้เอกชนเข้ามาดำเนินกิจการเรือนจำโดยการแข่งขันกันเอกชนกลัวความเสี่ยงของการขาดทุน กลัวการล้มละลาย กลัวการสูญเสียเงิน สิ่งเหล่านี้จะเป็นแรงกระตุ้นให้เอกชนพยายามเพิ่มประสิทธิภาพของตน

ประเทศสหรัฐอเมริกา “การแปรรูปเรือนจำ” หมายถึง การโอนหน้าที่ในเรือนจำจากภาครัฐไปสู่ภาคเอกชน วัตถุประสงค์หลักของการแปรรูปเรือนจำมี 3 ประการ

1. เพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย
2. เพื่อให้นักโทษมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ไม่ต้องอยู่กันอย่างชุมชนแออัด
3. เพื่อให้นักโทษได้รับบริการอย่างรวดเร็วและมีคุณภาพ

ในสหรัฐอเมริกาหลายรัฐได้อนุญาตให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริการจัดการภายในสถานพินิจเด็กและเยาวชน บ้านกึ่งวิถี ในบางรัฐได้ออกกฎหมายให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกสบายในเรือนจำ เช่น บริการทางการแพทย์ บริการรักษาสุขภาพจิต การฝึกอบรมพนักงาน การฝึกอาชีพ บริการด้านอาหาร การสันทนาการ ร้านขายอาหารและเสบียงอาหารภายในเรือนจำ

เมื่อเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสามารถประหยัดเงินให้รัฐบาลได้มากกว่าเมื่อภาครัฐเป็นผู้ดำเนินการเอง กล่าวคือ ในการดำเนินการบริหารจัดการเรือนจำของ

ภาครัฐ ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยประมาณ 40 ดอลลาร์ต่อนักโทษหนึ่งคนต่อวัน ขณะที่การดำเนินการบริหารจัดการของภาคเอกชนค่าใช้จ่ายต่ำกว่านั้น เช่น ในปี 1986 บริษัท The US Correction Corporation ได้ดำเนินการบริหารจัดการที่ศูนย์ The Mario Adjustment Center ซึ่งตั้งอยู่ที่ St.Mary ในรัฐ Kentucky ได้คิดค่าบริการ 25 ดอลลาร์ต่อนักโทษหนึ่งคนต่อวัน การดำเนินการบริหารจัดการโดยภาคเอกชนได้ช่วยประหยัดเงินให้กับภาครัฐประมาณ 400,000 ดอลลาร์ ในปีเดียวกัน บริษัทของเอกชนชื่อ The Correction Corporation of America (CCA) ได้คิดค่าบริการกับ Bay County ในรัฐ Florida ประมาณ 29-31 ดอลลาร์ต่อนักโทษหนึ่งคนต่อวันบริษัทนี้ได้ประหยัดเงินให้กับรัฐประมาณ 700,000 ดอลลาร์ (Joel, 1988) ในปี 1997 คณะผู้บริหารของรัฐบาลแห่งรัฐ (The Council of state government) ได้สำรวจเรื่อง "การประหยัดค่าใช้จ่ายในการให้เอกชนเข้ามาดำเนินการบริหารจัดการเรือนจำ" ผลการสำรวจแสดงในตารางต่อไปนี้[14]

การศึกษาเปรียบเทียบการประหยัดค่าใช้จ่ายของการดำเนินการบริหารจัดการเรือนจำโดยเอกชน

การศึกษา		การประหยัดค่าใช้จ่าย
รัฐ / ประเทศ	ค.ศ.	
Tennessee	1989	5%
Texas	1991	14%
Texas	1995	21%
Florida	1993	8% - 10%
Kentucky	1994	9%
Hennessee	1995	0% - 2%
Kentucky	1996 – 1997	14% - 16%
Arizona	1997	12%
Australia	1993	17%
Australia	1994	11% - 18%
UK	1996	11% - 17%
UK	1996	33% - 22%

[14] เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่องการให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม วันที่ 26 พฤษภาคม 2546. หน้า 277 - 278

บริษัทของเอกชนที่สำคัญที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเรือนจำในสหรัฐอเมริกา[15]

บริษัท Corrections Corporation of America หรือ CCA ตั้งอยู่ที่ Nashville รัฐ Tennessee ได้ตั้งขึ้นในปี 1983 เป็นบริษัทเอกชนที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ ในปี 1985 บริษัท CCA ได้ยื่นข้อเสนอที่จะดำเนินการเกี่ยวกับระบบราชทัณฑ์ทั้งหมดของรัฐ Tennessee เป็นระยะเวลา 99 ปี Lamax Alexander ผู้บริหารรัฐ Tennessee ได้เห็นด้วยกับความคิดนี้แต่ก็ถูกขัดขวางโดยข้าราชการบางคนและบางกลุ่ม เช่น the America Civil Liberties Union อย่างไรก็ตาม บริษัท CCA ยังคงเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงเรื่องเรือนจำเอกชนของประเทศสหรัฐอเมริกา และ บริษัท CCA ได้ขายกิจการไปสู่รัฐ Iowa, New York, North Carolina, South Carolina และ Texas

บริษัทที่เป็นคู่แข่งของ CCA คือ Pricor Corporation ซึ่งตั้งอยู่ที่รัฐ Tennessee ด้วย โดย Pricor ได้ทำงานเกี่ยวกับศูนย์ควบคุมเด็กและเยาวชน (Juvenile detention center) ใน Johnson City บริษัท Pricor ได้บริหารเรือนจำที่มีเตียงสำหรับนักโทษจำนวน 144 เตียง ในรัฐ Alabama และสร้างเรือนจำในรัฐ Maine

สำหรับในรัฐ Florida มูลนิธิแจ็คและรูธเอคเคอร์ด (The Jack and Ruth Eckerd Foundation) ได้บริหารและดำเนินการ The Secure Okeechobee school for Boys ตั้งแต่ 1982

บริษัท PRIDE ได้บริหารจัดการอุตสาหกรรมเรือนจำของรัฐโครงการการทำงาน (work Program)และ CCA บริหารจัดการเรือนจำเพื่อแสวงหากำไรที่ The Bay Country ค่ายทำงนของนักโทษ (work camp) ของ CCA มีจำนวนตียง 175 เตียง บริษัทอื่น ๆ ที่ทำการบริหารจัดการเรือนจำเพื่อแสวงหากำไร คือ The Beckham Hall Community Correction Center

ใน Minnesota มีอาสาสมัครที่ไม่แสวงหากำไรของอเมริกา (The Nonprofit Volunteers of America) ได้บริหารจัดการ The Roseville Detention Center ซึ่งเป็นเรือนจำของสตรี

จำนวนเรือนจำของเอกชนที่ได้ทำสัญญาโดยหน่วยงานราชทัณฑ์ของรัฐบาลกลางและรัฐจำแนกตามที่ตั้งในรัฐ

รัฐ	จำนวน	รัฐ	จำนวน
Arkansas	2	Mississippi	3
Arizona	5	North Carolina	2

[15] อ้างแล้ว. หน้า 283

รัฐ	จำนวน	รัฐ	จำนวน
California	11	New Mexico	2
Colorado	4	Nevada	1
District of Columbia	1	Ohio	1
Florida	5	Oklahoma	3
Georgia	3	Puerto Rico	3
Indiana	1	Tennessee	5
Kentucky	3	Taxes	23
Louisiana	3	Utah	1
Minnesota	1	Virginia	1
		รวม	**84**

การแปรรูปเรือนจำสามารถจำแนกเป็น 4 ลักษณะคือ[16]

1. ข้อตกลงเอกชนเป็นผู้จัดบริการ (Contracting out service) เป็นรูปแบบของการแปรรูปที่นิยมมากที่สุด ในสหรัฐอเมริกาประมาณ 39 รัฐ ได้ทำสัญญาจ้างบบริษัทเอกชนให้ทำหน้าที่จัดบริการให้กับนักโทษในหลายด้าน เช่น การรักษาพยาบาล และการดูแลสุขภาพจิต การบำบัดผู้ติดยาเสพติด การศึกษา การฝึกอบรมพนักงาน การฝึกอาชีพ และการให้คำปรึกษา

2. ข้อตกลงให้เอกชนเป็นเจ้าของและดำเนินการบริหารจัดการเรือนจำ (Ownership and operation of prison) โดยเฉพาะอาคารที่ไม่ต้องการความมั่งคงและมีความมั่นคงน้อย เช่น บ้านกึ่งวิถี (halfway house) บ้านพักเด็กและเยาวชน ศูนย์กักกัน เรือนจำสำหนรับจองจำชาวต่างชาติที่กระทำผิดกฎหมายในสหรัฐอเมริกามีประมาณ 28 รัฐ ที่อนุญาตให้บริษัทของเอกชนเข้าดำเนินการจัดการอาคารเหล่านี้

3. ข้อตกลงให้เอกชนสามารถจ้างแรงงานนักโทษ (Contracting out prison labor) รัฐได้ตกลงให้เอกชนสามารถจ้างแรงงานนักโทษได้โดยการจ่ายเงินค่าจ้างตามราคาตลาด วิธีนี้ทำให้เรือนจำสามารถประหยัดเงินให้กับรัฐบาลด้วยการหักภาษี เงินค่าที่พัก ค่าอาหารจากเงินรายได้ของนักโทษ รัฐไม่ต้องจ่ายเงินอุดหนุนแก่นักโทษที่ไม่มีงานทำและมีบุตร นอกจากนี้นักโทษยังมีเงินสำหรับจ่ายให้กับเหยื่อหรือผู้ถูกกระทำ การจ้างแรงงานนักโทษเป็นการเสริมสร้างความชำนาญ

---

[16] อ้างแล้ว, หน้า 280 - 281

และประสบการณ์ในการทำงานให้กับนักโทษ เป็นการเตรียมตัวของนักโทษเพื่อเข้าสู่ตลาดรางงานเมื่อนักโทษได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ

4. ข้อตกลงเกี่ยวกับการก่อสร้างและการเช่าซื้อ (Construction and lease / purchasing) การอนุญาตให้เอกชนสร้างเรือนจำ สามารถช่วยแก้ไขวิกฤติความแออัดของนักโทษในเรือนจำได้ ปกติรัฐเป็นผู้จ่ายเงินเพื่อสร้างเรือนจำตามความเหมาะสมหรือรัฐออกพันธบัตรที่มีข้อผูกพัน เพื่อเป็นการระดมเงินทุนสำหรับสร้างเรือนจำ ถ้าเป็นกรณีแรก เงินที่นำมาจ่ายสร้างเรือนจำจะมาจากเงินงบประมาณปี ถ้าเป็นกรณีที่สอง การออกพันธบัตรจะกระทำได้ก็ต่อเมื่อได้รับมติจากคณะกรรมการบริหารแห่งรัฐให้ออกพันธบัตรได้ จำนวนพันธบัตรที่ออกจะถูกจำกัดด้วยขนาดของหนี้

การแก้ปัญหาความเป็นอยู่อย่างแออัดในเรือนจำของนักโทษ นอกจากจะแก้จากสองแนวทางข้างต้นแล้วยังอาจทำโดยการให้เอกชนทำสัญญา หรือสัญญาซื้อ วิธีนี้ค่าใช้จ่ายจะไม่ขึ้นอยู่กับงบประมาณประจำปี และไม่ต้องการมติอนุมัติของคณะกรรมการบริหาร ภายใต้ระบบการเช่าซื้อหน่วยธุรกิจของเอกชนยินดีที่จะสร้างเรือนจำด้วยเงินทุนของตนเอง ถ้าสัญญาเช่าซื้อเป็นสัญญาระยะยาว การจ่ายเงินค่าเช่าล่วงหน้าโดยรัฐเป็นวิธีช่วยค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างกับหน่วยธุรกิจของเอกชน เมื่อรัฐสิ้นสุดการจ่ายเงินตามพันธะ ซึ่งได้แก่หนี้สินและเงินทุน รัฐจะเป็นผู้ตั้งชื่อให้กับอาคารนั้น ผลประโยชน์ที่หน่วยธุรกิจเอกชนได้รับคือผลประโยชน์ด้านภาษีและค่าเช่า สำหรับรัฐบาลจะได้ประโยชน์จากการก่อสร้างเรือนจำที่รวดเร็ว เพราะไม่ต้องคอยมติของคณะกรรมการบริหารแห่งรัฐ และไม่ต้องคำนึงถึงขีดจำกัดเกี่ยวกับภาระหนี้สินของรัฐ การเช่าซื้อเรือนจำของรัฐจะเป็นไปตามกฎหมายของรัฐนั้น ๆ ปัจจุบันมี 14 รัฐ ที่มีกฎระเบียบว่าด้วยการอนุญาตให้เอกชนก่อสร้างเรือนจำตามสัญญาเช่าซื้อปัจจุบันได้

3.3 ประเทศแคนาดา

3.3.1 ลักษณะงานราชทัณฑ์โดยทั่วไป[17]

งานราชทัณฑ์ของแคนาดาเป็นส่วนหนึ่งของระบบยุติธรรม มีจุดประสงค์อยู่ที่ความปลอดภัยของสาธรณชน แต่ก็คำนึงถึงการฟื้นฟู สร้างความเข้าใจ ช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้กระทำผิดกลับเป็นพลเมืองดีที่เคารพกฎหมาย ควบคุมผู้กระทำความผิดในเรือนจำอย่างสมเหตุสมผล ปลอดภัยมั่นคง และมีมนุษยธรรม การปฏิบัติจะอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายหลายฉบับ ได้แก่ ฎหมาย

---

[17] สารานุกรมงานราชทัณฑ์นานาชาติ (2541) สำนักงานผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านทัณฑวิทยา กรมราชทัณฑ์ หน้า 221-223

รัฐธรรม ค.ศ.1982 ธรรมนูญแห่งประเทศแคนาดาว่าด้วยสิทธิปละเสรีภาพ ประมวลกฎหมายอาญาแห่งแคนาดา กฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง อนุสัญญาระหว่างประเทศฉบับต่าง ๆ

ในปี ค.ศ.1997 มีหน่วยงานภายใต้การควบคุมของกรมราชทัณฑ์ ดังนี้

1. เรือนจำกลางสำหรับนักโทษชาย 42 แห่งแบ่งเป็นเรือนจำความมั่นคงสูง ปานกลางและต่ำ สถานฟื้นฟูสุขภาพกายและจิตส่วนภูมิภาค 4 แห่ง และเรือนจำความมั่นคงปานกลางใหม่อยู่ระหว่างการก่อสร้างอีก 4 แห่งในเมือง Ontario

2. เรือนจำสำหรับนักโทษหญิง และ Isabel McNeil House ในเมือง Kington สถานบำบัดใหม่ส่วนภูมิภาคสกรับนักโทษหญิงที่ถูกตัดสินจำคุกในส่วนกลางอีก 5 แห่งเมือง (Nova Scatia), Edmonton (Alberta), Joliette (Quebec), Kitchene (Ontario)และ Maple Creek (Saskatchewen) เรือนจำหญิงจะถูกปิดลงชั่วคราว ถ้านักโทษหญิงทั้งหมดได้ถูกถ่ายเทออกจากเรือนจำ

3. ศูนย์ราชทัณฑ์ชุมชน 15 แห่ง สำหรับผู้ต้องขังที่ถูกพักการโทษ

4. สำนักงานพักการลงโทษ 69 แห่ง ในท้องที่ 17 แห่ง รับผิดชอบในการควบคุมดูแลนักโทษที่ถูกพักการลงโทษกลับไปสู่ชุมชน

ประเภทของเรือนจำ จำแนกตามความมั่นคงได้ 3 ประเภท คือ

1. เรือนจำความมั่นคงสูง (Maximum security institutions) ได้แก่ เรือนจำที่ใช้คุมขังนักโทษเพื่อป้องกันอันตรายอันอาจเกิดขึ้นแก่เจ้าหน้าที่ นักโทษคนอื่น ๆ และบุคคลทั่วไป เป็นเรือนจำที่มีแนวกำแพงล้อมรอบอย่างแน่นหนา มีการป้องกันและควบคุมอย่างเข้มแข็ง การเคลื่อนย้ายหรือการติดต่อจะถูกควบคุมโดยตรงและเข้มงวด

2. เรือนจำความมั่นคงปานกลาง (Medium security institutions) ได้แก่ เรือนจำที่ใช้คุมขังนักโทษเพื่อป้องกันอันตรายอันอาจเกิดขึ้นแก่บุคคลทั่วไป เป็นเรือนจำที่มีแนวกำแพงล้อมรอบการป้องกันและควบคุมในระดับปานกลาง การเคลื่อนย้ายหรือการติดต่อจะถูกควบคุมตามปกติ

3. เรือนจำความมั่นคงต่ำ (Minimum security institutions) ได้แก่ เรือนจำที่ใช้คุมขังนักโทษเพื่อป้องกันอันตรายอันอาจเกิดขึ้นแก่บุคคลทั่วไปอย่างจำกัด ได้แก่ เรือนจำที่มีแนวกำแพงล้อมรอบแต่ไม่มีการควบคุมโดยตรง การเคลื่อนย้ายหรือการติดต่อจะถูกควบคุมน้อยที่สุด

ด้านความมั่นคงและความปลอดภัยมีการนำการใช้เทคโนโลยีในเรือนจำ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อการควบคุมผู้ต้องขัง ช่วยให้เกิดประสิทธิภาพ มีความมั่นคงปลอดภัยมากขึ้น ในแคนาดาได้มีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้อย่างกว้างขวางทั้งในส่วนของการรักษาความปลอดภัยในเรือนจำและการบันทึกข้อมูล การติดต่อสื่อสารและสัญญาณเตือนภัย นอกจากนี้ยังมีเทคโนโลยีระดับสูงที่

นำมาใช้อย่างแพร่หลาย เช่น การใช้โทรทัศน์วงจรปิดในการสอดส่องดูแลผู้ต้องขังแทนการเผชิญหน้าโดยตรงกับเจ้าหน้าที่ติดอาวุธ การใช้บัตร Electronic Smart Cark กับผู้เข้ามาเยี่ยมหรือติดต่อกับเรือนจำ การใช้กำไลมืออิเล็กทรอนิกส์สวมไว้ที่ข้อมือหรือข้อเท้าผู้ต้องขังเพื่อทราบถึงตำแหน่งที่เขาอยู่ (ใช้เฉพาะผู้ต้องขังที่อยู่นอกเรือนจำหรือผู้ต้องขังที่ได้รับการประกันตัวและอยู่ระหว่างการพิจารณาคดี) นอกจากการนำเทคโนโลยีมาใช้ในส่วนของผู้ต้องขังแล้ว ยังมีการนำเอามาใช้กับเจ้าหน้าที่ด้วย โดยคณะทำงานแต่ละคน จะมีระบบสัญญาณที่ช่วยให้ทราบถึงตำแหน่งหรือสถานที่ที่ปฏิบัติงานอยู่

ด้านการจัดการศึกษาแก่ผู้ต้องขังในประเทศแคนาดา

การจัดการศึกษาแก่ผู้ต้องขังในประเทศแคนาดา นับว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญนับตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมา เนื่องจากเล็งเห็นว่า การศึกษาเป็นสิ่งสร้างสรรค์สติปัญญาให้ความคิดใหม่ ๆ เป็นอาหารทางความคิด นำมาซึ่งความนับถือและความภาคภูมิใจในตัวเอง สร้างขวัญ / กำลังใจในการก้าวไปข้างหน้า สร้างโลกทัศน์ใหม่ เป็นการสร้างพัฒนาการให้กับสังคมและตน โรงเรียนถือว่าเป็นสถาบันที่ช่วยในการสอนคนให้อ่านออกเขียนได้ คำนวณเป็น และรู้ในสิ่งที่ตนเองไม่รู้

การให้การศึกษาแก่ผู้ต้องขังในประเทศแคนาดา มีการจัดดำเนินการทั้งในเรือนจำที่มีความมั่นคงสูง กลาง และต่ำ ประกอบด้วยหลักสูตรดังต่อไปนี้

1. การศึกษาพื้นฐานสำครับผู้ใหญ่ ระดับ 1 – 10
2. การศึกษาระดับมัธยมศึกษา
3. การศึกษาสายอาชีพ, ระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย

การศึกษาแต่ละอย่าง มุ่งเน้นให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ต้องขัง โดยพิจารณาถึงผลสำเร็จและความสามารถเป็นหลัก ส่วนการศึกษาด้านอาชีพ ประกอบด้วยหลักสูตรช่างประปา ช่างเชื่อม ช่างซ่อมเครื่องยนต์เล็ก และให้ผู้ต้องขังทำงานในเรือนจำเพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน โดยทั่วไป ผู้ต้องขังจะได้รับการศึกษาในระดับก่อนมัธยมศึกษา

ในปี ค.ศ. 1997 – 1998 มีจำนวนผู้ต้องขังที่เป็นนักศึกษาทั้งสิ้น 20,317 คน และในแต่ละปีจะมีผู้ต้องขังสมัครเข้าเป็นนักศึกษาประมาณร้อยละ 33 จากจำนวนผู้ต้องขังทั้งหมด ซึ่งนับว่าสูงมากที่สุดเมื่อเทียบกับสัดส่วนของผู้เข้าร่วมโครงการอื่น ๆ

ด้านการฝึกวิชาชีพ

นอกจากมีการจัดการศึกษาสายอาชีพแล้ว ผู้ต้องขังยังมีโอกาสได้ฝึกวิชาชีพเพื่อเป็นการเรียนรู้และเพิ่มทักษะให้กับตัวเอง

โครงการด้านการฝึกอาชีพที่รู้จักกันมากที่สุด ได้แก่ "CORCAN" ประกอบไปด้วยธุรกิจในโครงการ 5 ประเภทด้วย ได้แก่ ธุรกิจการเกษตร การก่อสร้าง หัตถกรรม บริการ และสิ่งทอ โครงการ CORCAN จะเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้มีประสบการณ์และฝึกงานโดยจัดสภาพแวดล้อมให้คล้ายกับการทำงานในภาคเอกชนมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ประเทศแคนาดา มีการเตรียมการปลดปล่อยผู้ต้องขัง 4 รูปแบบ คือ การปล่อยตัวชั่วคราว การพักการลงโทษ ตอนกลางวันและเต็มรูปแบบ การปล่อยตัวตามกฎหมายกำหนดและการปล่อยตัวเมื่อสิ้นสุดคดี ซึ่งการเตรียมการและการปฏิบัติหลังปล่อยตัวของงานราชทัณฑ์เป็นการปฏิบัติงานโดยงานราชทัณฑ์ชุมชน ซึ่งเน้นการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชนเป็นพิเศษ โดยงานราชทัณฑ์ชุมชนประกอบด้วยกิจกรรมที่สัมพันธ์กัน 3 ประการ คือ คุมประพฤติ การสร้างโปรแกรมพิเศษสำหรับผู้ต้องขังที่ได้รับการปลดปล่อย และการร่วมมือกับชุมชนในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

3.3.2 การแปรรูปเรือนจำ

ในประเทศแคนนาดา การแปรรูปเรือนจำของเอกชนเกิดขึ้นครั้งแรกที่ Ontario ในปี 2001 "การแปรรูปเรือนจำ" หมายถึง การโอนความรับผิดชอบแบบดั้งเดิมจากภาครัฐบาลไปสู่ภาคเอกชน

เหตุผลสำคัญของการให้เอกชนเข้ามาดำเนินการเรือนจำในประเทศแคนาดาคือ

1. การถูกจับขังคุกมีแนวโน้มเพิ่มมากเกินไป
2. การเสื่อมสภาพของเรือนจำ

รูปแบบเรือนจำในประเทศแคนาดามี 4 ประเภท

1. เอกชนให้เงินอุดหนุนทางการเงินและการก่อสร้าง (private financing and construction)
2. อุตสาหกรรมเรือนจำของเอกชน (private prison industries)
3. การให้บริการเฉพาะด้านของเอกชน (private provision of specific services)

4. การบริหารเรือนจำเอกชน (private prison management)

เรือนจำเอกชนสำหรับผู้ใหญ่ของแคนาดาอันดับแรกคือ Central North Correction Centre (CNCC) อยู่ที่ Penetanguishene รัฐ Ontario CNCC เป็นเรือนจำเอนกประสงค์เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้ใช้โทษตามคำพิพากษาสูงถึงสองปี รวมถึงต้องโทษรอการตัดสิน จำนวน 200 คน โดยมีสัญญา 5 ปีรัฐบาลของ Ontairo เป็นเจ้าของทรัพย์สินและอาคาร ขณะที่ผู้ปฏิบัติการเรือนจำเอกชนต้องรักษาเรือนจำให้อยู่ในสภาพที่ดี ผู้บริหารเรือนจำที่ได้รับเลือกมาบริหาร CNCC คือ Mangement & Training Corporation (MTC) เป็นบริษัทเอกชนของอเมริกาที่ทำธุรกิจตั้งแต่ปี 1980 ปัจจุบันมีเตียงสำหรับรองรับนักโทษ จำนวน 1184 เตียง

หลักการสำคัญบางประการของการบริหารจัดการเรือนจำของเอกชน ในประเทศแคนาดา ได้แก่ [18]

1. ความเหมาะสม (Propriety)

ความเหมาะสมเป็นเรื่องของจริยธรรม (Ethical issue) การตัดสินใจเกี่ยวกับความเหมาะสมของรัฐบาล(the appropriateness of government) ที่จะทำสัญญาให้ภาคเอกชนดำเนินการบริการจัดการเรือนจำต้องพิจารณา เรื่อง ความน่าเชื่อถือเกี่ยวกับเรื่องความยุติธรรมและการเสียสละอำนาจของรัฐบาลเรื่องการลงโทษให้กับเอกชน ทั้งสองกรณีเป็นเรื่องสำคัญที่ได้มีการถกเถียงกันมากเกี่ยวกับเรือนจำของเอกชน(private prisons)

ผู้สนับสนุนการแปรรูปเรือนจำอธิบายว่าการทำสัญญาให้ภาคเอกชนบริหารจัดการเรือนจำไม่ได้เป็นเรื่องของการยกกระบวนการยุติธรรมให้ภาคเอกชนทำแทนภาครัฐบาล

ส่วนผู้คัดค้านการแปรรูปเรือนจำเชื่อว่ามันเป็นการไม่เหมาะสมสำหรับรัฐบาลที่จะสละอำนาจการลงโทษไปให้กับภาคเอกชน เพราะปกติรัฐบาลได้รับความเชื่อถือในเรื่องการใช้อำนาจลงโทษผู้กระทำผิดมาช้านานแล้ว ดังนั้นรัฐบาลควรระมัดระวังเรื่องการเสียสละความรับผิดชอบต่อความน่าเชื่อถือในเรื่องความเป็นธรรม เพราะการแปรรูปเรือนจำอาจทำให้ประชาชนขาดความน่าเชื่อถือในกระบวนการยุติธรรม

---

[18] เอกสารประกอบการสัมมนา โครงการพัฒนาโครงสร้างของหน่อยงานในกระบวนการยุติธรรม เรื่อง การให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรม 26 พฤษภาคม 2548 หน้า 288-296

2. ความรับผิดชอบ

รัฐบาลเป็นผู้ที่ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำผิดของนักโทษในเรือนจำ ถ้าการบริหารจัดเรือนจำกระทำโดยเอกชน เอกชนจะเป็นคนอีกกลุ่มหนึ่งรับผิดชอบเรื่องนี้

ผู้ที่สนับสนุนการแปรรูปอธิบายว่าการให้เอกชนบริหารเรือนจำทำให้ภาครัฐบาลสามารถปกป้องตัวเองจากการรับผิดได้ ถ้ารัฐบาลสามารถแสดงหลักฐานได้ว่าเอกชนไม่ได้บริหารตามสัญญาที่ให้ไว้

สำหรับผู้คัดค้านการแปรรูปเรือนจำอธิบายว่าปัญหาของการไม่ปฏิบัติตามสัญญาผู้ต้องโทษในเรือนจำจะได้รับการปกป้องค้ำประกันอย่างไร รัฐบาลจะให้ผู้ต้องโทษในเรือนจำอยู่ในความรับผิดชอบของเอกชนโดยไม่มีหลักประกันได้อย่างไร

3. คุณภาพ

คุณภาพเน้นที่เรื่องความสามารถในการจัดโครงการของภาคเอกชนที่ดีกว่าของภาครัฐและการจัดโครงการที่มากกว่าของภาครัฐ

ผู้ที่สนับสนุนการแปรรูปเรือนจำอธิบายว่าการให้เอกชนจัดการเรือนจำจะทำให้คุณภาพของบริการดีขึ้นทั้งส่วนที่อยู่ในความรับผิดชอบของภาครัฐบาลและภาคเอกชน

แต่ผู้ไม่เห็นด้วยกับการแปรรูปเรือนจำอธิบายว่าภาคเอกชนจะพยายามลดต้นทุนและแสวงหากำไรสูงสุด ดังนั้นคุณภาพของบริการจะเลวลง

4. ค่าใช้จ่าย (Cost)

ค่าใช้จ่ายเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับศักยภาพของเอกชนที่ถดค่าใช้จ่ายในการกักขัง

ผู้สนับสนุนการแปรรูปเรือนจำอธิบายว่าเรือนจำเอกชนจะทำให้ปัญหาความแออัดของเรือนจำและค่าใช้จ่ายที่เกิดในเรือนจำลดลง

5. ความรับผิดชอบ (Accountability)

ความรับผิดชอบเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติของเอกชนต่อผู้ต้องขังในเรือนจำเรื่องความปลอดภัยของนักโทษต่อสายตาของสาธารณชน

6. ปริมาณ (Quanlity)

ปริมาณ หมายถึง ความเป็นไปได้ที่การแปรรูปเรือนจำจะกระทบต่อจำนวนนักโทษผู้ที่สนับสนุนการแปรรูปเรือนจำอธิบายว่าเรือนจำเอกชนจะบรรเทาปัญหาความเป็นอยู่อย่างแออัดลง เพราะผู้บริหารเรือนจำเอกชนสามารถสร้างอาคารที่อยู่ของนักโทษได้เร็วกว่าภาครัฐบาล

บทที่ 4

ผลการศึกษา และอภิปรายผลการศึกษา

4.1 สาระสำคัญข องการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย” ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาวิจัยในเชิงสำรวจ(Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกได้แก่ ผู้พิพากษา อัยการ ตำรวจ นักวิชาการ ทนายความ ประชาชนทั่วไป และประชาชนซึ่งเป็นญาติผู้ต้องขัง กลุ่มที่สอง คือ พนักงานราชทัณฑ์ อันประกอบด้วย กรมราชทัณฑ์ ส่วนกลาง เรือนจำกลาง เรือนจำจังหวัด เรือนจำอำเภอ กลุ่มที่สาม คือ ผู้ต้องขัง รวมแบบสอบถามทั้งสิ้น 449 ชุด

การสร้างแบบสอบถาม

ศึกษาข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าในเชิงคุณภาพจากบทที่ 1, บทที่ 2 และบทที่ 3 ในประเด็นสำคัญที่ต้องการทราบและสามารถได้คำตอบจากการออกแบบสอบถามซึ่งมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการดำเนินการวิจัยได้กำหนดกลุ่มอาชีพในการตอบแบบสอบถาม รวมจำนวน 449 ชุด โดยการสุ่มตัวอย่างแบบโค้วต้า (Quota Sampling) และแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เมื่อมีผู้ตอบแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science : SPSS)

ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการศึกษาออกเป็น 4 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 กลุ่มภาพรวม จากการตอบแบบสอบถาม อันได้แก่ ผู้พิพากษา อัยการ ตำรวจ นักวิชาการ ทนายความ ประชาชนทั่วไป ประชาชนผู้เป็นญาติผู้ต้องขัง พนักงานราชทัณฑ์ และผู้ต้องขัง

หมวดที่ 2 กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม ดังนี้ ผู้พิพากษา อัยการ ตำรวจ นักวิชาการ ทนายความ ประชาชนทั่วไป และประชาชนผู้เป็นญาติผู้ต้องขัง

หมวดที่ 3 กลุ่มผู้ที่ปฏิบัติงานราชทัณฑ์ ดังนี้ เจ้าหน้าพนักงานราชทัณฑ์

หมวดที่ 4 กลุ่มผู้ตอบแบบถามส่วนของผู้ต้องขัง

ผู้ศึกษาแบ่งกลุ่มความคิดเห็นไว้ 3 ระดับ ดังนี้

1.00-1.50 ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำ

1.51–2.50 ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับกลาง

2.51–3.00 ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ซึ่งมีเนื้อหาของแบบสอบถามดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล (ข้อมูลพื้นฐาน) ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่ง ระยะ เวลาการปฏิบัติหน้าที่

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นทั่วไปของท่านเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับลักษณะของกฎหมายการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับความเหมาะสมในการแปรรูปและการบริหารจัดการเรือนจำ

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับลักษณะความผิดที่เหมาะสมกับเรือนจำที่แปรรูปแล้ว

ผลการตอบแบบสอบถามจะทำการเสนอให้เห็นในลักษณะของร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นสำคัญ และหาค่าความสัมพันธ์ของข้อมูล ซึ่งจะได้เสนอรายละเอียดและสาระสำคัญต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

4.2 ผลของการวิจัย

4.2.1 หมวดที่ 1 กลุ่มภาพรวมจากผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (ข้อมูลส่วนบุคคล)

ข้อที่ 1 เพศ

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลตามเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	315	70.2
หญิง	134	29.8
รวม	**449**	**100.0**

จากตารางแสดงข้อมูลตามเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 70.2 เป็นเพศชาย จำนวน 315 คน ร้อยละ 29.8 เป็นเพศหญิง จำนวน 134 คน

ข้อที่ 2 ระดับการศึกษา

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	70	15.6
ปริญญาตรี	223	49.7
สูงกว่าปริญญาตรี	156	34.7
รวม	**449**	**100.0**

ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 449 คน มีผู้ระดับการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 15.6 จำนวน 70 คน การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 49.7 จำนวน 223 คน การศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 34.7 จำนวน 156 คน

ข้อที่ 3 อาชีพ

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลตามอาชีพและข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

อาชีพ / กลุ่มที่ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
ผู้พิพากษา	20	4.5
อัยการ	20	4.5
ตำรวจ	20	4.5
นักวิชาการ	20	4.5
ทนายความ	20	4.5
ประชาชน	50	11.1
พนักงานราชทัณฑ์	249	55.5
ผู้ต้องขัง	50	11.1
รวม	**449**	**100.0**

จากตารางข้อมูลข้างต้น ผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 55.5 คือ พนักงานราชทัณฑ์ จำนวน 249 คน รองลงมา 11.1 คือประชาชนและผู้ต้องขัง และร้อยละ 4.5 จำนวน 5 กลุ่มอาชีพ คือ ผู้พิพากษา อัยการ ตำรวจ นักวิชาการ ทนายความ จำนวนกลุ่มอาชีพละ 20 คน

ส่วนที่ 2 **ตารางที่ 4 ความเห็นทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย**

ด้าน	ระดับความเห็น						
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\overline{X}$	SD
1.การบังคับโทษจำคุกไม่จำเป็นต้องกระทำโดยรัฐเท่านั้น	7.5 (16.7)	173 (38.5)	61 (13.6)	90 (20.0)	50 (11.10)	2.70	1.27
2.ปัจจุบันเรือนจำมีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องขัง	162 (36.1)	194 (43.2)	28 (6.2)	49 (10.9)	16 (3.6)	2.03	1.09
3.มาตรการต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรม มีการนำมาปฏิบัติใช้น้อยเกินไป ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องเข้าสู่ระบบเรือนจำมากขึ้น	153 (34.1)	202 (45.0)	44 (9.8)	33 (7.3)	17 (3.8)	2..02	1.04
4.ควรให้มีการแปรรูปเรือนจำโดยให้เอกชนเข้ามาดำเนินการจัดตั้งเรือนจำเอกชนในทุกด้าน	112 (24.9)	125 (27.8)	55 (12.2)	104 (23.4)	53 (11.8)	2.69	1.37
5.ควรให้มีการแปรรูปเรือนจำโดยให้เอกชนเข้ามาดำเนินการร่วมกับภาครัฐ	130 (29.0)	197 (43.9)	41 (9.1)	44 (9.8)	37 (8.2)	2.24	1.21
6.ควรให้เอกชนเข้ามาดำเนินการแปรรูปเรือนจำให้เป็นเรือนจำเอกชน	115 (25.6)	148 (33.0)	58 (11.8)	91 (20.3)	42 (9.4)	2.55	1.32
7.การให้เอกชนเข้ามาดำเนินการแปรรูปเรือนจำสามารถทำให้ลดปัญหาต่างๆ ระบบราชทัณฑ์ เช่น ปัญหานักโทษล้นเรือนจำ ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านสวัสดิการ เป็นต้น	121 (26.9)	153 (34.1)	71 (15.8)	60 (13.4)	44 (9.8)	2.45	1.28

จากการศึกษากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นทั่วไปของผู้ตอบสอบถามเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย ดังนี้

1. ความคิดเห็นเรื่องการบังคับโทษจำคุกไม่จำเป็นต้องกระทำโดยรัฐเท่านั้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 2.70)

2. ความคิดเห็นว่าในปัจจุบันเรือนจำมีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องขัง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.03)
3. ความคิดเห็นในเรื่องมาตรการต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมมีการมาปฏิบัติใช้น้อยเกินไปทำให้ผู้กระทำความผิดต้องเข้าสู่ระบบเรือนจำมากขึ้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับปานกลาง กับมาตรการดังกล่าว ($\overline{X}$ = 2.02)
4. ความคิดเห็นในเรื่องควรให้มีการแปรรูปเรือนจำโดยให้เอกชนเข้ามาดำเนินการจัดตั้งเรือนจำเอกชนในทุกด้าน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 2.69)
5. ความคิดเห็นในเรื่องควรให้มีการแปรรูปเรือนจำโดยให้เอกชนเข้ามาดำเนินการร่วมกับภาครัฐ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.24)
6. ความคิดเห็นในเรื่อง ควรให้เอกชนเข้ามาดำเนินการรูปแบบเรือนจำให้เป็นเรือนจำเอกชน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 2.55)
7. ความคิดเห็นในเรื่องการให้เอกชนเข้ามาดำเนินการแปรรูปเรือนจำสามารถทำให้ลดปัญหาต่าง ๆ ของระบบราชทัณฑ์ เช่น ปัญหานักโทษล้นเรือนจำ ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านสวัสดิการ เป็นต้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.45)

OPU

ส่วนที่ 3 ตารางที่ 5 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะของกฎหมายการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย

ด้าน	ระดับความเห็น						
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\overline{X}$	SD
1.ออกเป็นระเบียบ/คำสั่งกรมราชทัณฑ์	118 (26.3)	163 (36.3)	62 (13.8)	68 (15.1)	38 (8.5)	2.43	1.26
2.ตราพระราชบัญญัติเรือนจำเอกชนโดยเฉพาะ	131 (29.2)	174 (38.8)	70 (15.6)	44 (9.8)	30 (6.7)	2.26	1.17
3.เพิ่มเติมหมวดว่าด้วยเรื่องเรือนจำเอกชนในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2479	120 (26.7)	183 (40.8)	70 (15.6)	49 (10.9)	27 (6.0)	2.29	1.15
4.ทำสัญญาสัมปทานเป็นกรณีๆ ไป	92 (20.5)	208 (46.3)	58 (12.9)	49 (10.9)	42 (9.4)	2.42	1.20

จากการศึกษา กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะของกฎหมายการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย ดังนี้

1. ความคิดเห็นเรื่องให้ออกเป็นระเบียบ / คำสั่ง กรมราชทัณฑ์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 2.43$)
2. ความคิดเห็นเรื่องให้ตราเป็นพระราชบัญญัติเรือนจำเอกชนโดยเฉพาะ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 2.26$)
3. ความคิดเห็นเรื่องให้เพิ่มเติมหมวดว่าด้วยเรื่องเรือนจำเอกชนในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 2.29$)
4. ความคิดเห็นเรื่องให้ทำสัญญาสัมปทานเป็นกรณี ๆ ไป พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 2.42$)

ส่วนที่ 4 ตารางที่ 6 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมในการบริหารจัดการเรือนจำ

ด้าน	ระดับความเห็น						
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\bar{X}$	SD
1.การแปรรูปเรือนจำ(เรือนจำเอกชน) จะทำให้ช่วยลดงบประมาณทุกด้านในส่วนระบบงานราชทัณฑ์ของภาครัฐ	103 (22.9)	176 (39.2)	81 (18.0)	66 (14.7)	23 (5.1)	2.40	1.14
2 .การแปรรูปเรือนจำจะทำให้งบประมาณเพียงพอสำหรับรายจ่ายต่อนักโทษต่อคนตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ	89 (19.8)	172 (38.3)	104 (23.4)	60 (13.4)	24 (5.3)	2.46	1.11
3.การแปรรูปเรือนจำจะทำให้ประหยัดและค่าใช้จ่าย ในระยะยาวลดลง	94 (20.9)	193 (43.0)	88 (19.6)	46 (10.2)	28 (6.2)	2.38	1.11
4. การแปรรูปเรือนจำจะทำให้การบริหารงานด้านบุคคลมีประสิทธิภาพ อัตราเงินเดือน เงินพิเศษต่างๆเป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน	113 (25.2)	181 (40.3)	88 (19.6)	42 (9.4)	25 (5.6)	2.30	1.11
5. การแปรรูปเรือนจำทำให้มีสถานที่รองรับผู้กระทำความผิดได้เพียงพอ คือ การแก้ไขปัญหานักโทษล้นเรือนจำได้	98 (21.8)	201 (44.8)	75 (16.7)	52 (11.6)	23 (5.1)	2.33	1.10
6. การแปรรูปเรือนจำ ทำให้อัตราส่วนเจ้าหน้าที่เพียงพอต่อผู้ต้องขังตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ อัตรา 1:3 (ปัจจุบันประเทศไทย 1:19)	119 (26.5)	190 (42.3)	68 (15.1)	49 (10.9)	23 (5.1)	2.26	1.12
7.การแปรรูปเรือนจำ ทำให้การแก้ไขพัฒนาพฤติกรรรมนิสัยของผู้ต้องขังได้มากขึ้น	95 (21.2)	171 (38.1)	84 (18.7)	75 (16.7)	24 (5.3)	2.47	1.15

ด้าน	ระดับความเห็น						
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\bar{X}$	SD
8.การแปรรูปเรือนจำทำให้ลดปัญหาในด้านการควบคุมและรักษาระเบียบวินัยของผู้ต้องขังและมีประสิทธิภาพมากขึ้น	102 (22.7)	167 (37.2)	77 (17.1)	72 (16.0)	31 (6.9)	2.47	1.20
9.การแปรรูปเรือนจำเอกชนทำให้การดำเนินการด้านการศึกษาเชิงวิชาชีพได้หลากหลายขึ้น	114 (25.4)	213 (47.4)	70 (15.6)	27 (6.0)	25 (5.6)	2.19	1.06
10.การแปรรูปเรือนจำ ทำให้การดำเนินการด้านการศึกษาได้ครบทุกสาขาทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น	109 (24.3)	191 (42.5)	87 (19.4)	41 (9.1)	21 (4.7)	2.27	1.07
11.การแปรรูปเรือนจำทำให้การดำเนินการสวัสดิการด้านต่างๆ เช่นอาหาร ที่นอน เครื่องนุ่งห่ม การแพทย์ ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำของประชาชาติ	109 (23.2)	190 (42.3)	87 (19.4)	41 (9.1)	27 (6.0)	2.33	1.11
12.การแปรรูปเรือนจำทำให้มาตรฐานด้านการควบคุม รักษาความปลอดภัยรวมทั้งลดปัญหานักโทษหนีออกจากเรือนจำได้	86 (19.2)	171 (38.1)	106 (23.6)	55 (12.2)	31 (6.9)	2.50	1.14
13.การแปรรูปเรือนจำก่อให้เกิดบรรทัดฐาน ทางเลือก การแข่งขันในการพัฒนาการของเรือนจำเอกชนและรัฐบาลทั้งในเรื่องคุณภาพและราคา	127 (28.3)	186 (41.4)	73 (16.3)	38 (8.5)	25 (5.6)	2.22	1.11
14.การแปรรูปเรือนจำทำให้เกิดการพัฒนาความกระตือรือร้น ความคิดสร้างสรรค์ การนำบุคลากรใหม่ ความคิดแนวใหม่เข้ามาและรวดเร็วกว่าภาครัฐ	102 (22.7)	227 (50.6)	65 (14.5)	36 (8.0)	19 (4.2)	2.20	1.02
15.การแปรรูปเรือนจำเอกชน ส่วนของการจ้างแรงงานผู้ต้องขัง ควรจัดให้อยู่ในรูปแบบอุตสาหกรรมเรือนจำ	105 (23.4)	213 (47.4)	72 (16.0)	35 (7.8)	24 (5.3)	2.24	1.06

ด้าน	ระดับความเห็น						
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\bar{X}$	SD
16.การแปรรูปเรือนจำในแบบอุตสาหกรรมเรือนจำ ควรมุ่งเน้นการให้ค่าตอบแทน ตามชั่วโมงการทำงาน เปอร์เซ็นจากกำไรสุทธิ เงินจากรางวัลปันผลฯ ของผู้ต้องขัง	106 (23.6)	211 (47.0)	69 (15.4)	40 (8.9)	23 (3.1)	2.25	1.07
17.การแปรรูปเรือนจำช่วยลดระบบเวลาที่ซับซ้อน ลดขั้นตอนที่ล่าช้าของระบบราชการได้ เพื่อความคล่องตัวในระบบงานราชทัณฑ์	113 (25.2)	203 (45.2)	74 (16.5)	37 (8.2)	22 (4.9)	2.22	1.07
18.การแปรรูปเรือนจำ ส่งผลต่อความสอดคล้องหรือตอบสนองต่อภาวการณ์การที่เปลี่ยนแปลงหรือความต้องการปัจจุบันได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น	101 (22.5)	202 (45.0)	92 (20.5)	33 (7.3)	21 (4.7)	2.27	1.04

การศึกษา กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมในการแปรรูปเรือนจำและการบริหารจัดการเรือนจำ ดังนี้

1. ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำ(เรือนจำเอกชน) จะทำให้ช่วยลดงบประมาณทุกด้านในส่วนระบบงานราชทัณฑ์ของภาครัฐ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.40$)
2. ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำจะทำให้งบประมาณเพียงพอสำหรับรายจ่ายต่อนักโทษต่อคนตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.46$)
3. ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำจะทำให้ประหยัดและค่าใช้จ่ายในระยะยาวลดลง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.38$)
4. ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำจะทำให้การบริหารงานด้านบุคคลมีประสิทธิภาพ

อัตราเงินเดือน เงินพิเศษต่าง ๆ เป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.30)

5. ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำจะทำให้มีสถานที่รองรับผู้กระทำความผิดได้เพียงพอ คือ แก้ไขปัญหานักโทษล้นเรือนจำได้ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.33)
6. ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำจะทำให้อัตราส่วนเจ้าหน้าที่เพียงพอต่อผู้ต้องขังตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ อัตรา 1: 3 (ปัจจุบันประเทศไทย 1:19) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.26)
7. ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำจะทำให้แก้ไขการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังได้มากขึ้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.47)
8. ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำจะทำให้ลดปัญหาในด้านการควบคุมและรักษาระเบียบวินัยของผู้ต้องขังและมีประสิทธิภาพมากขึ้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.47)
9. ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำเอกชนจะทำให้การดำเนินการด้านการฝึกอาชีพได้หลากหลายขึ้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.19)
10. ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำจะทำให้การดำเนินการด้านการศึกษาได้ครบทุกสาขาทั่วถึง และมีประสิทธิภาพมากขึ้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.27)
11. ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำจะทำให้การดำเนินการด้านสวัสดิการด้านต่าง ๆ เช่น อาหาร ที่นอน เครื่องนุ่งห่ม การแพทย์ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำสหประชาชาติ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.33)
12. ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำจะทำให้มาตรฐานด้านการควบคุมรักษาความปลอดภัย รวมทั้งลดปัญหานักโทษหนีออกจากเรือนจำได้ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.50)
13. ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำจะทำให้เกิดบรรทัดฐาน ทางเลือก การแข่งขันในการพัฒนาการของเรือนจำเอกชน และรัฐบาลทั้งเรื่องคุณภาพและราคา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.22)
14. ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำจะทำให้เกิดการพัฒนา ความกระตือรือร้น ความคิดสร้างสรรค์ การนำบุคลากรใหม่ แนวความคิดใหม่ เข้ามาและรวดเร็วกว่าภาครัฐ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.20)

15. ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำเอกชน ส่วนของการจ้างแรงงานผู้ต้องขัง ควรจัดอยู่ในรูปแบบอุตสาหกรรมเรือนจำ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.24)
16. ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำในแบบอุตสาหกรรมเรือนจำ ควรมุ่งเน้นการให้ค่าตอบแทนตามชั่วโมงการทำงาน เปอร์เซ็นจากกำไรสุทธิ เงินจากรางวัลปันผลของผู้ต้องขัง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.25)
17. ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำช่วยลดระบบเวลาที่ซับซ้อน ลดขั้นตอนที่ล่าช้าของระบบราชการลงได้ เพื่อความคล่องตัวในระบบงานราชทัณฑ์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.22)
18. ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำส่งผลต่อความสอดคล้องหรือตอบสนองต่อภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลงหรือความต้องการในปัจจุบันได้รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.27)

ส่วนที่ 5 **ตารางที่ 7 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะของความผิดที่เหมาะสมกับเรือนจำที่แปรรูปแล้ว**

ด้าน	ระดับความเห็น						
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\overline{X}$	SD
1.ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร	95 (21.2)	154 (34.3)	49 (10.9)	83 (18.5)	68 (15.1)	2.72	1.38
2 ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง	94 (20.9)	184 (41.0)	50 (11.1)	69 (15.4)	52 (11.6)	2.56	1.29
3. ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม	99 (22.0)	192 (42.8)	51 (11.4)	60 (13.4)	47 (10.5)	2.47	1.26
4. ความผิดเกี่ยวกับศาสนา	107 (23.8)	200 (44.5)	54 (12.0)	51 (11.4)	37 (8.2)	2.36	1.20
5.ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน	98 (21.8)	166 (37.0)	48 (10.7)	87 (19.7)	50 (11.1)	2.61	1.32

ด้าน	ระดับความเห็น						
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\bar{X}$	SD
6. ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภยันตรายต่อประชาชน	93 (20.7)	164 (36.5)	50 (11.1)	86 (19.2)	56 (12.5)	2.66	1.34
7.ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและแปลงเอกสาร	109 (24.3)	204 (45.4)	53 (11.8)	47 (10.5)	36 (8.0)	2.33	1.18
8. ความผิดเกี่ยวกับการค้า	107 (23.8)	220 (49.0)	49 (10.9)	41 (9.1)	32 (97.1)	2.27	1.13
9. ความผิดเกี่ยวกับเพศ	123 (27.4)	159 (35.4)	49 (10.9)	80 (17.8)	38 (8.5)	2.45	1.29
10. ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	113 (25.2)	156 (34.7)	41 (9.1)	97 (21.6)	42 (9.4)	2.55	1.32
11. ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง	121 (26.9)	211 (47.0)	45 (10.0)	37 (8.2)	35 (7.8)	2.23	1.16
12. ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์	112 (24.9)	205 (45.7)	38 (8.5)	60 (13.4)	34 (7.6)	2.33	1.20
13. ความผิดลหุโทษ	133 (29.6)	219 (48.8)	43 (9.6)	30 (6.7)	24 (5.3)	2.09	1.06
14.ความผิดตามกฎหมายอื่นที่มีโทษตาม กฎหมายอาญา เช่นความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษพ.ศ. 2522,ความผิดตามพระราชบัญญัติ อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ฯ พ.ศ. 2490	133 (29.6)	170 (37.9)	42 (9.4)	65 (14.5)	39 (8.7)	2.35	1.28

จากการศึกษา กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของความผิดที่เหมาะสมกับเรือนจำที่แปรรูปแล้ว ดังนี้

1. ความคิดเห็นเรื่องความผิดเกี่ยวกับความมั่งคงแห่งราชอาณาจักร พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.72)

2. ความคิดเห็นเรื่องความผิดเกี่ยวกับการปกครอง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.56)
3. ความคิดเห็นเรื่องความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.47)
4. ความคิดเห็นเรื่องความผิดเกี่ยวกับศาสนา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.36)
5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดความสงบสุขของประชาชน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.61)
6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดการก่อให้เกิดภยันอันตรายต่อประชาชน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.66)
7. ความคิดเห็นเรื่องเกี่ยวกับความผิดเกี่ยวกับการปลอมและแปลงเอกสาร พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.33)
8. ความคิดเห็นเรื่องความผิดเกี่ยวกับการค้า พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.27)
9. ความคิดเห็นเรื่องเกี่ยวกับความผิดเกี่ยวกับเพศ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.45)
10. ความคิดเห็นเรื่องเกี่ยวกับความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.55)
11. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.23)
12. ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพย์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.23)
13. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดลหุโทษ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.09)
14. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดทางกฎหมายอื่นที่มีโทษตามกฎหมายอาญา เช่น ความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522, ความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดฯ พ.ศ. 2490 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.35)

4.2.2 หมวดที่ 2 กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (ข้อมูลส่วนบุคคล)

ข้อที่ 1 เพศ

ตารางที่ 8 แสดงผลข้อมูลตามเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	99	66.0
หญิง	51	34.0
รวม	**150**	**100.0**

จากตารางแสดงข้อมูลตามเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.0 เป็นเพศชาย จำนวน 99 คน รองลงมา ร้อยละ 34.0 เป็นเพศหญิง จำนวน 51 คน

ข้อ 2 ระดับการศึกษา

ตารางที่ 9 แสดงข้อมูลระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	22	14.7
ปริญญาตรี	50	33.3
สูงกว่าปริญญาตรี	78	52.0
รวม	**150**	**100.0**

ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 150 คน มีผู้ระดับการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 14.7 จำนวน 22 คน การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 33.3 จำนวน 50 คน การศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 52.0 จำนวน 78 คน

ข้อที่ 3 อาชีพ

ตารางที่ 10 แสดงข้อมูลตามอาชีพและข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

อาชีพ / กลุ่มที่ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
ผู้พิพากษา	20	13.3
อัยการ	20	13.3
ตำรวจ	20	13.3
นักวิชาการ	20	13.3
ทนายความ	20	13.3
ประชาชน (ทั่วไป / ญาติผู้ต้องขัง)	50	33.3
รวม	**150**	**100.0**

จากตารางข้อมูลข้างต้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 13.3 มีจำนวน 5 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ ผู้พิพากษา อัยการ ตำรวจ นักวิชาการ ทนายความ จำนวนหน่วยละ 20 คน และร้อยละ 33.3 จำนวน 50 คน เป็นประชาชนทั่วไปและญาติของผู้ต้องขัง

ข้อที่ 4 พื้นที่ทางภูมิศาสตร์

ตารางที่ 11 แสดงข้อมูลตามพื้นที่ / ภาค ของผู้ตอบแบบสอบถาม

พื้นที่ / ภาค	จำนวน	ร้อยละ
ภาคกลาง	30	20.0
ภาคเหนือ	26	17.3
ภาคตะวันออก	24	16.0
ภาคใต้	25	16.7
กรุงเทพมหานคร	45	30.0
รวม	**150**	**100.0**

จากตารางข้อมูลในแต่ละภาคของผู้ตอบแบบสอบถามภาคกลางร้อยละ 20.0 จำนวน 30 คน ภาคเหนือร้อยละ 17.3 จำนวน 26 คน ภาคตะวันออกร้อยละ 16.0 จำนวน 24 คน ภาคใต้ ร้อยละ 16.7 จำนวน 25 คน กรุงเทพมหานครร้อยละ 30.0 จำนวน 45 คน

ข้อที่ 5 ความรู้ในเรื่องที่ถามตามแบบสอบถาม

ตารางที่ 12 แสดงข้อมูลมีความรู้เกี่ยวกับการบังคับโทษ

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
มีความรู้	109	72.7
ไม่มีความรู้	41	27.3
รวม	**150**	**100.0**

จากตารางข้อมูลข้างต้น พบว่ามีผู้มีความรู้เกี่ยวกับการบังคับโทษร้อยละ 72.7 จำนวน 109 คน ผู้ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการบังคับโทษร้อยละ 27.3 จำนวน 41 คน

ส่วนที่ 2 ตางรางที่ 13 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย

ด้าน	ระดับความเห็น						
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\bar{X}$	SD
1.การบังคับโทษจำคุกไม่จำเป็นต้องกระทำโดยรัฐเท่านั้น	16 (10.7)	61 (40.7)	24 (16.0)	34 (22.7)	15 (10.0)	2.81	1.20
2.ปัจจุบันเรือนจำมีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องขัง	6.2 (41.3)	61 (40.7)	11 (7.3)	7 (4.7)	9 (6.0)	1.93	1.10
3.มาตรการต่างๆในกระบวนการยุติธรรม มีการนำมาปฏิบัติใช้น้อยเกินไป ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องเข้าสู่ระบบเรือนจำมากขึ้น	42 (28.0)	65 (43.3)	17 (11.3)	14 (9.3)	12 (8.0)	2.26	1.20
4.ควรให้มีการแปรรูปเรือนจำโดยให้เอกชนเข้ามาดำเนินการจัดตั้งเรือนจำเอกชนในทุกด้าน	33 (28.0)	39 (36.0)	25 (16.7)	34 (22.7)	19 (12.7)	2.78	1.36

ด้าน	ระดับความคิดเห็น						
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\overline{X}$	SD
5.ควรให้มีการแปรรูปเรือนจำโดยให้เอกชนเข้ามาดำเนินการร่วมกับภาครัฐ	45 (30.0)	55 (36.7)	18 (12.0)	17 (11.3)	15 (10.0)	2.33	1.29
6.ควรให้เอกชนเข้ามาดำเนินการรูปเรือนจำ ให้เป็นเรือนจำเอกชน	39 (16.0)	44 (29.3)	18 (12.0)	37 (24.7)	12 (8.0)	2.59	1.32
7.การให้เอกชนเข้ามาดำเนินการแปรรูปเรือนจำ สามารถทำให้ลดปัญหาต่างๆระบบราชทัณฑ์ เช่น ปัญหานักโทษล้นเรือนจำ ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านสวัสดิการ เป็นต้น	42 (28.0)	47 (31.3)	25 (16.7)	19 (12.7)	17 (11.3)	2.48	1.32

จากการศึกษากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบังคับโทษจำคุกไม่จำเป็นต้องกระทำโดยรัฐเท่านั้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\overline{X} = 2.81$)
2. ความคิดเห็นว่าปัจจุบันเรือนจำมีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้กระทำความผิด หรือผู้ต้องขัง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 1.93$)
3. ความคิดเห็นในเรื่องมาตรการต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรม มีการนำมาปฏิบัติใช้น้อยเกินไป ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องเข้าสู่ระบบเรือนจำมากขึ้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 2.26$)
4. ความคิดเห็นว่า ควรให้มีการแปรรูปเรือนจำโดยให้เอกชนเข้ามาดำเนินการจัดตั้งเรือนจำเอกชนในทุกด้าน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\overline{X} = 2.78$)
5. ความคิดเห็นว่าควรให้มีการแปรรูปเรือนจำโดยให้เอกชนเข้ามาดำเนินการร่วมกับภาครัฐ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 2.33$)
6. ความคิดเห็นว่าควรให้เอกชนเข้ามาดำเนินการแปรรูปเรือนจำให้เป็นเรือนจำเอกชน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\overline{X} = 2.59$)
7. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้เอกชนเข้ามาดำเนินการแปรรูปเรือนจำ สามารถทำให้ลดปัญหาต่าง ๆ ของระบบราชทัณฑ์ เช่น ปัญหานักโทษล้นเรือนจำ ปัญหา

ด้านงบประมาณ ปัญหาด้านสวัสดิการ เป็นต้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.48$)

ส่วนที่ 3 **ตารางที่ 14 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะของกฎหมายการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย**

ด้าน	ระดับความเห็น						
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\bar{X}$	SD
1.ออกเป็นระเบียบ/คำสั่ง กรมราชทัณฑ์	35 (23.3)	50 (33.3)	24 (16.0)	28 (18.7)	13 (8.7)	2.56	1.27
2.ตราพระราชบัญญัติเรือนจำเอกชนโดยเฉพาะ	46 (30.7)	56 (37.3)	26 (17.3)	10 (6.7)	12 (8.0)	2.24	1.19
3.เพิ่มเติมหมวดว่าด้วยเรื่องเรือนจำเอกชนในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2479	37 (24.7)	60 (40.0)	32 (21.3)	13 (8.7)	8 (5.3)	2.30	1.10
4.ทำสัญญาสัมปทานเป็นกรณีๆ ไป	26 (17.3)	52 (34.7)	25 (16.7)	26 (17.3)	21 (14.0)	2.76	1.31

จากการศึกษากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะของกฎหมายการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกเป็นระเบียบ / คำสั่งกรมราชทัณฑ์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.56$)
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตราพระราชบัญญัติเรือนจำเอกชนโดยเฉพาะ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.24$)
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการการเพิ่มเติมหมวดว่าด้วยเรื่องเรือนจำเอกชนในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.30$)
4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำสัญญาสัมปทานเป็นกรณี ๆ ไป พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.76$)

ส่วนที่ 4 ตารางที่ 15 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมในการแปรรูปและการบริหารจัดการเรือนจำ

ด้าน	ระดับความเห็น						
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\bar{X}$	SD
1.การแปรรูปเรือนจำ(เรือนจำเอกชน)จะทำให้ช่วยลดงบประมาณทุกด้านในส่วนระบบงานราชทัณฑ์ของภาครัฐ	30 (20.07)	58 (38.7)	37 (24.7)	21 (14.0)	4 (2.7)	2.41	1.04
2.การแปรรูปเรือนจำจะทำให้งบประมาณเพียงพอสำหรับรายจ่ายต่อนักโทษต่อคนตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ	27 (18.0)	55 (36.7)	15 (10.0)	60 (13.4)	7 (4.7)	2.47	1.05
3.การแปรรูปเรือนจำจะทำให้ ประหยัดและค่าใช้จ่ายในระยะยาวลดลง	29 (19.3)	60 (40.0)	38 (19.6)	46 (25.3)	13 (6.0)	2.43	1.10
4. การแปรรูปเรือนจำจะทำให้การบริหารงานด้านบุคคลมีประสิทธิภาพ อัตราเงินเดือน เงินพิเศษต่างๆเป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน	32 (21.3)	57 (38.0)	39 (26.0)	13 (8.7)	9 (6.0)	2.40	1.10
5.การแปรรูปเรือนจำทำให้มีสถานที่รองรับผู้กระทำความผิดได้เพียงพอ คือ การแก้ไขปัญหานักโทษล้นเรือนจำได้	33 (22.0)	65 (43.3)	28 (18.7)	17 (11.3)	7 (4.7)	2.33	1.08
6.การแปรรูปเรือนจำ ทำให้อัตราส่วนเจ้าหน้าที่เพียงพอต่อผู้ต้องขังตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ อัตรา1 : 3 (ปัจจุบันประเทศไทย 1:19)	38 (25.3)	58 (38.7)	29 (19.3)	17 (11.3)	8 (5.3)	2.33	1.13
7. การแปรรูปเรือนจำ ทำให้การแก้ไขพัฒนาพฤติกรรรมนิสัยของผู้ต้องขังได้มากขึ้น	23 (15.3)	66 (44.0)	25 (16.7)	28 (18.7)	8 (5.3)	2.55	1.12

ด้าน	ระดับความเห็น						
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\bar{X}$	SD
8.การแปรรูปเรือนจำทำให้ลดปัญหาในด้านการควบคุมและรักษาระเบียบวินัยของผู้ต้องขังและมีประสิทธิภาพมากขึ้น	33 (22.0)	56 (37.3)	30 (20.0)	20 (13.3)	11 (7.3)	2.47	1.19
9.การแปรรูปเรือนจำเอกชนทำให้การดำเนินการด้านการฝึกอาชีพได้หลากหลายขึ้น	32 (21.3)	62 (41.3)	32 (21.3)	12 (8.0)	12 (8.0)	2.40	1.15
10.การแปรรูปเรือนจำ ทำให้การดำเนินการด้านการศึกษาได้ครบทุกสาขาทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น	24 (16.0)	73 (48.7)	34 (22.7)	14 (9.3)	5 (3.3)	2.35	0.97
11.การแปรรูปเรือนจำทำให้การดำเนินการสวัสดิการด้านต่างๆ เช่น อาหาร ที่นอน เครื่องนุ่งห่ม การแพทย์ ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำของประชาชาติ	29 (19.3)	63 (42.0)	34 (22.7)	11 (7.3)	13 (8.7)	2.44	1.14
12.การแปรรูปเรือนจำทำให้มาตรฐานด้านการควบคุม รักษาความปลอดภัย รวมทั้งลดปัญหานักโทษหนีออกจากเรือนจำได้	23 (15.3)	67 (44.7)	31 (20.7)	20 (13.3)	9 (6.0)	2.50	1.09
13.การแปรรูปเรือนจำก่อให้เกิดบรรทัดฐาน ทางเลือก การแข่งขันในการพัฒนาการของเรือนจำเอกชนและรัฐบาลทั้งในเรื่องคุณภาพและราคา	39 (24.0)	59 (39.3)	31 (20.7)	13 (8.7)	11 (7.3)	2.36	1.15
14.การแปรรูปเรือนจำทำให้เกิดการพัฒนาความกระตือรือร้น ความคิดสร้างสรรค์ การนำบุคลากรใหม่ความคิดแนวใหม่ เข้ามาและรวดเร็วกว่าภาครัฐ	34 (22.7)	69 (46.0)	23 (15.3)	17 (11.3)	7 (4.7)	2.29	1.08

ด้าน	ระดับความเห็น						
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\overline{X}$	SD
15.การแปรรูปเรือนจำเอกชน ส่วนของการจ้างแรงงานผู้ต้องขัง ควรจัดให้อยู่ในรูปแบบอุตสาหกรรมเรือนจำ	29 (19.3)	65 (43.3)	32 (21.3)	16 (10.7)	8 (5.3)	2.39	1.08
16.การแปรรูปเรือนจำในแบบอุตสาหกรรมเรือนจำ ควรมุ่งเน้นการให้ค่าตอบแทนตามชั่วโมงการทำงาน เปอร์เซ็นจากกำไรสุทธิ เงินจากรางวัลปันผลฯ ของผู้ต้องขัง	31 (20.7)	66 (44.0)	29 (19.3)	16 (10.7)	8 (5.3)	2.36	1.09
17.การแปรรูปเรือนจำช่วยลดระบบเวลาที่ซับซ้อน ลดขั้นตอนที่ล่าช้า ของระบบราชการได้ เพื่อความคล่องตัวในระบบงานราชทัณฑ์	38 (25.3)	62 (41.3)	28 (18.7)	12 (8.0)	10 (6.7)	2.29	1.13
18.การแปรรูปเรือนจำ ส่งผลต่อความสอดคล้องหรือตอบสนองต่อภาวการณ์การที่เปลี่ยนแปลงหรือความต้องการในปัจจุบันได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น	32 (21.3)	63 (42.0)	31 (20.7)	19 (10.0)	9 (6.0)	2.37	1.11

จากการศึกษากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับความเหมาะสมในการแปรรูปและการบริหารจัดการเรือนจำในประเทศไทย ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำ (เรือนจำเอกชน) จะทำให้ช่วยลดงบประมาณทุกด้านในส่วนระบบงานราชทัณฑ์ของภาครัฐ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับกลาง ($\overline{X}$=2.41)
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำ จะทำให้งบประมาณสำหรับรายจ่ายต่อนักโทษต่อคนตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับกลาง ($\overline{X}$=2.47)

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำ จะทำให้ประหยัดค่าใช้ใช้จ่ายในระยะยาวลดลง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับกลาง ($\bar{X}$=2.43)
4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำ จะทำให้การบริหารงานด้านบุคคลมีประสิทธิภาพ อัตราเงินเดือน เงินพิเศษต่าง ๆ เป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับกลาง ($\bar{X}$=2.40)
5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำ จะทำให้มีสถานที่รองรับผู้กระทำผิดได้เพียงพอ คือ การแก้ไขปัญหานักโทษล้นเรือนจำ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับกลาง ($\bar{X}$=2.33)
6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำ ทำให้อัตราส่วนเจ้าหน้าที่เพียงพอต่อผู้ต้องขังตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ อัตรา 1 : 3 (ปัจจุบันประเทศไทย 1 : 19) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับกลาง ($\bar{X}$=2.33)
7. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำ ทำให้การแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังได้มากขึ้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=2.55)
8. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำ จะทำให้ลดปัญหาในด้านการควบคุมและรักษาระเบียบวินัยของผู้ต้องขังและมีประสิทธิภาพมากขึ้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$=2.47)
9. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำเอกชน ทำให้การดำเนินการด้านการฝึกอาชีพได้หลากหลายขึ้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$=2.40)
10. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำ ทำให้การดำเนินการด้านการศึกษาได้ครบทุกสาขาทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$=2.35)
11. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำ ทำให้การดำเนินการสวัสดิการด้านต่าง ๆ เช่น อาหาร ที่นอน เครื่องนุ่งห่ม การแพทย์ ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำของประชาชาติ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับกลาง ($\bar{X}$=2.44)
12. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำให้มาตรฐานด้านการควบคุม รักษาความปลอดภัย รวมทั้งลดปัญหานักโทษหนีออกจากเรือนจำได้ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$=2.50)
13. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำก่อให้เกิดบรรทัดฐาน ทางเลือก การแข่งขันในการพัฒนาการของเรือนจำเอกชนและรัฐบาลทั้งในเรื่องคุณภาพและราคา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$=2.36)

14. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำทำให้เกิดการพัฒนา ความกระตือรือร้น ความคิดสร้างสรรค์การนำบุคลากรใหม่ ความคิดแนวใหม่ เข้ามาและรวดเร็วกว่าภาครัฐ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$=2.29)
15. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำเอกชน ส่วนของการจ้างแรงงานผู้ต้องขัง ควรจัดให้อยู่ในรูปแบบอุตสาหกรรมเรือนจำ พบว่าผู้ตอบแทนสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$=2.39)
16. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำในแบบอุตสาหกรรมเรือนจำ ควรมุ่งเน้นการให้ค่าตอบแทนตามชั่วโมงการทำงาน เปอร์เซ็นต์จากกำไรสุทธิ เงินรางวัลปันผลฯ ของผู้ต้องขัง พบว่าผู้ตอบแทนสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.36)
17. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำ ช่วยลดระบบเวลาที่ซับซ้อน ลดขั้นตอนที่ล่าช้าของระบบราชการได้ เพื่อความคล่องตัวในระบบงานราชทัณฑ์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.29)
18. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำ ส่งผลต่อความสอดคล้อง หรือตอบสนองต่อภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลงหรือความต้องการปัจจุบันได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.37)

ส่วนที่ 5 **ตารางที่ 16 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบถามเกี่ยวกับลักษณะของความผิดที่เหมาะสมกับเรือนจำที่แปรรูปแล้ว**

ด้าน	ระดับความเห็น						
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\bar{X}$	SD
1.ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราช อาณาจักร	31 (20.7)	52 (34.7)	15 (10.0)	23 (15.3)	29 (19.3)	2.78	1.44
2 ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง	33 (20.0)	63 (42.0)	18 (12.0)	17 (11.3)	19 (12.7)	2.51	1.30
3.ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม	29 (19.3)	68 (45.3)	17 (11.3)	20 (13.3)	16 (10.7)	2.51	1.25
4. ความผิดเกี่ยวกับศาสนา	41 (27.3)	59 (39.3)	18 (12.0)	22 (14.7)	10 (6.7)	2.34	1.21
5.ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน	32 (21.3)	58 (38.7)	18 (12.0)	24 (16.0)	18 (12.0)	2.59	1.31

ด้าน	ระดับความเห็น						
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\overline{X}$	SD
6.ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภยันตรายต่อประชาชน	35 (23.3)	55 (36.7)	17 (11.3)	23 (15.3)	20 (13.7)	2.59	1.35
7. ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและแปลงเอกสาร	40 (26.7)	64 (42.7)	19 (12.7)	14 (9.3)	13 (8.7)	2.31	1.21
8. ความผิดเกี่ยวกับการค้า	36 (24.0)	68 (45.3)	20 (13.3)	13 (8.7)	13 (8.7)	2.33	1.18
9. ความผิดเกี่ยวกับเพศ	43 (28.7)	55 (36.7)	16 (10.7)	23 (15.3)	13 (8.7)	2.39	1.28
10. ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	41 (27.3)	52 (34.7)	16 (10.7)	30 (20.0)	11 (7.3)	2.45	1.28
11.ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง	42 (28.0)	70 (46.7)	16 (10.7)	12 (8.0)	10 (6.7)	2.19	1.13
12. ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์	27 (18.0)	70 (46.7)	14 (9.3)	21 (14.0)	18 (12.0)	2.55	1.27
13. ความผิดลหุโทษ	42 (28.0)	77 (51.3)	13 (8.7)	10 (6.7)	8 (5.3)	2.10	1.05
14.ความผิดตามกฎหมายอื่นที่โทษตามกฎหมายอาญา เช่น ความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษพ.ศ.2522, ความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ฯ พ.ศ. 2490	39 (26.0)	58 (38.7)	17 (11.3)	20 (13.3)	16 (10.7)	2.44	1.30

จากการศึกษากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะของความผิดที่เหมาะสมกับเรือนจำที่แปรรูปแล้ว

1. ความคิดเห็นกับความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราช อาณาจักร พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\overline{X} = 2.78$)
2. ความคิดเห็นกับความผิดเกี่ยวกับความผิดที่เกี่ยวกับการปกครอง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม

อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.51)

3. ความคิดเห็นกับความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.51)
4. ความคิดเห็นกับความผิดเกี่ยวกับความผิดที่เกี่ยวกับศาสนา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.34)
5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดที่เกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.59)
6. ความคิดเกี่ยวกับความผิดที่เกี่ยวกับการก่อให้เกิดภยันตรายต่อประชาชน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.59)
7. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดที่เกี่ยวกับการปลอมและแปลงเอกสาร พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.31)
8. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดที่เกี่ยวกับการค้า พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.33)
9. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดที่เกี่ยวกับเพศ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.39)
10. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดที่เกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.45)
11. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดที่เกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.19)
12. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.55)
13. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดลหุโทษ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.10)
14. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดตามกฎหมายอื่นที่โทษตามกฎหมายอาญา เช่นความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษพ.ศ.2522, ความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ฯ พ.ศ. 2490 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.44)

4.2.3 หมวดที่ 3 กลุ่มผู้ปฏิบัติหน้าที่งานราชทัณฑ์ (พนักงานราชทัณฑ์)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (ข้อมูลส่วนบุคคล)

ข้อที่ 1 เพศ

ตารางที่ 17 แสดงข้อมูลตามเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	184	73.9
หญิง	65	26.1
รวม	**249**	**100.0**

จากตารางแสดงข้อมูลตามเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 73.9 เป็นเพศชาย จำนวน 184 คน รองลงมาร้อยละ 26.1 เป็นเพศหญิง จำนวน 65 คน เนื่องจากเรือนส่วนใหญ่เป็นเรือนจำชายมากกว่าเรือนจำหญิง

ข้อที่ 2 ระดับการศึกษา

ตารางที่ 18 แสดงข้อมูลระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	21	8.4
ปริญญาตรี	153	61.4
สูงกว่าปริญญาตรี	75	30.1
รวม	**249**	**100.0**

ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 249 คน มีผู้ระดับการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 8.4 จำนวน 21 คน การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 62.2 จำนวน 155 คน การศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 29.3 จำนวน 73 คน

ข้อที่ 3 ระดับ

ตารางที่ 19 แสดงข้อมูลระดับตำแหน่งหน้าที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ราชการระดับ 1-3	18	7.2
ราชการระดับ 4-6	131	52.6
ราชการระดับ 7-10	88	35.3
พนักงานประจำ	10	4.0
พนักงานชั่วคราว	2	0.8
รวม	**249**	**100.0**

จากตารางแสดงข้อมูลระดับขั้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้าราชการระดับ 4-6 ร้อยละ 52.6 จำนวน 131 คน รองลงมาร้อยละ 35.3 จำนวน 88 คน ข้าราชการระดับ 7-10 อันดับต่อมาร้อยละ 7.2 จำนวน 18 คน ข้าราชการระดับ 1-3 อันดับต่อมาร้อยละ 4.0 จำนวน 10 คน พนักงานประจำ อันดับต่อมาร้อยละ 0.8 จำนวน 2 คน พนักงานชั่วคราว

ข้อที่ 4 พื้นที่ทางภูมิศาสตร์

ตารางที่ 20 แสดงข้อมูลตามพื้นที่ / ภาค ของผู้ตอบแบบสอบถาม

พื้นที่ / ภาค	จำนวน	ร้อยละ
ภาคกลาง	101	40.6
ภาคเหนือ	46	18.5
ภาคตะวันออก	42	16.9
ภาคใต้	40	18.5
กรุงเทพมหานคร	14	5.6
รวม	**249**	**100.0**

จากตารางข้อมูลในแต่ละภาคของผู้ตอบแบบสอบถาม ภาคกลางร้อยละ 40.6 จำนวน 101 คน ภาคเหนือร้อยละ 18.5 จำนวน 46 คน ภาคตะวันออกร้อยละ 16.9 จำนวน 42 คน ภาคใต้ร้อยละ 18.5 จำนวน 46 คน กรุงเทพมหานครร้อยละ 5.6 จำนวน 14 คน

ข้อที่ 5 ประเภทของเรือนจำ

ตารางที่ 21 แสดงข้อมูลประเภทของเรือนจำตามแบบสอบถาม

ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
ทัณฑสถาน	24	9.6
เรือนจำจังหวัด	75	30.1
เรือนจำอำเภอ	45	18.1
เรือนจำกลาง	50	20.1
เรือนจำพิเศษ	10	4.0
กรมราชทัณฑ์(ส่วนกลาง)	45	18.1
รวม	**249**	**100.0**

จากตารางข้อมูลทัณฑสถานร้อยละ 9.6 จำนวน 24 คน เรือนจำจังหวัดร้อยละ 30.1 จำนวน 75 คน เรือนจำอำเภอร้อยละ 18.1 จำนวน 45 คน เรือนจำกลางร้อยละ 20.1 จำนวน 50 คน เรือนจำพิเศษร้อยละ 4.0 จำนวน 10 คน กรมราชทัณฑ์(ส่วนกลาง)ร้อยละ 18.1 จำนวน 45 คน

ส่วนที่ 2 ตารางที่ 22 ความคิดเห็นทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม(พนักงานราชทัณฑ์) เกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย

ด้าน	ระดับความเห็น						
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\overline{X}$	SD
1. การบังคับโทษจำคุกไม่จำเป็นต้องกระทำโดยรัฐเท่านั้น	51 (20.5)	90 (36.1)	24 (9.6)	52 (20.9)	32 (12.9)	2.69	1.35
2.ปัจจุบันเรือจำมีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องขัง	78 (31.3)	111 (44.6)	13 (5.2)	41 (16.5)	6 (2.4)	2.14	1.11
3.มาตรการต่างๆในระบบการยุติธรรมมีการนำมาปฏิบัติใช้น้อย เกินไปทำให้ผู้กระทำความผิดต้องเข้าสู่ระบบเรือนจำมากขึ้น	9.5 (38.2)	112 (45.0)	19 (7.6)	19 (7.6)	4 (1.6)	1.90	0.95
4. ควรให้มีการแปรรูปเรือนจำโดยให้เอกชนเข้ามาดำเนินการจัดตั้งเรือนจำเอกชนในทุกด้าน	56 (22.5)	70 (28.1)	20 (8.0)	69 (27.7)	34 (13.7)	2.82	1.41
5.ควรให้มีการแปรรูปเรือนจำโดยให้เอกชนเข้ามาดำเนินการร่วมกับรัฐ	66 (26.5)	121 (48.6)	18 (7.2)	24 (9.6)	20 (8.0)	2.24	1.18
6.ควรให้เอกชนเข้ามาดำเนินการแปรรูปเรือนจำให้เป็นเรือนจำเอกชน	59 (23.7)	85 (34.1)	24 (9.6)	51 (20.5)	30 (12.0)	2.63	1.36
7.การให้เอกชนเข้ามาดำเนินการแปรรูปเรือนจำ สามารถทำให้ลดปัญหาต่าง ๆ ของระบบราชทัณฑ์ เช่น ปัญหานักโทษล้นเรือนจำ ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านสวัสดิการ เป็นต้น	59 (23.7)	90 (36.1)	35 (14.1)	38 (15.3)	2 (0.8)	2.33	1.30

จากการศึกษากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม(พนักงานราชทัณฑ์) เกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย ดังนี้

1. ความคิดเห็นเรื่องการบังคับโทษจำคุกไม่จำเห็นต้องการะทำโดยรัฐเท่านั้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\overline{X} = 2.69$)

2. ความคิดเห็นว่าปัจจุบันเรือนจำมีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้กระทำความผิด หรือผู้ต้องขัง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 2.14$)
3. ความคิดเห็นในเรื่องมาตราการต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรม มีการนำมาปฏิบัติใช้น้อยเกินไป ทำให้ผู้กระทำความผิดต่างเข้าสู่ระบบเรือนจำมากขึ้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 1.90$)
4. ความคิดเห็นว่า ควรให้มีแปรรูปเรือนจำโดยให้เอกชนเข้ามาดำเนินการจัดตั้งเรือนจำเอกชนในทุกด้าน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\overline{X} = 2.82$)
5. ความคิดเห็นว่า ควรให้มีการแปรรูปเรือนจำโดยให้เอกชนเข้ามาดำเนินการร่วมกับภาครัฐ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 2.24$)
6. ความคิดเห็นว่า ควรให้เอกชนเข้ามาดำเนินการแปรรูปเรือนจำ ให้เป็นเรือนจำเอกชน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\overline{X} = 2.63$)
7. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้เอกชนเข้ามาดำเนินการแปรรูปเรือนจำ สามารถทำให้ลดปัญหาต่าง ๆ ของระบบราชทัณฑ์ เช่น ปัญหานักโทษล้นเรือนจำ ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านสวัสดิการ เป็นต้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 2.33$)

ส่วนที่ 3 ตารางที่ 23 ความคิดเห็นทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (พนักงานราชทัณฑ์) เกี่ยวกับลักษณะของกฎหมายการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย

ด้าน	ระดับความเห็น						
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\overline{X}$	SD
1.ออกเป็นระเบียบ/คำสั่งกรมราชทัณฑ์	66 (26.5)	93 (37.3)	25 (10.0)	40 (16.1)	25 (10.0)	2.46	1.31
2.ตราพระราชบัญญัติเรือนจำเอกชนโดยเฉพาะ	67 (26.9)	103 (41.9)	32 (12.9)	29 (11.6)	18 (7.2)	2.31	1.19
3.เพิ่มเติมหมวดว่าด้วยเรื่องเรือนจำเอกชนในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์พ.ศ. 2479	67 (26.9)	103 (41.9)	32 (12.9)	29 (11.6)	18 (7.2)	2.34	1.22
4.ทำสัญญาสัมปทานเป็นกรณีๆ ไป	68 (27.3)	100 (40.2)	29 (11.6)	33 (13..3)	19 (7.6)	2.29	1.14

จากการศึกษากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม(พนักงานราชทัณฑ์) เกี่ยวกับลักษณะของการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกเป็นระเบียบ / คำสั่งกรมราชทัณฑ์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.46$)
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการตราพระราชบัญญัติเรือนจำโดยเฉพาะ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.31$)
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเพิ่มเติมหมวดว่าด้วยเรื่องเรือนจำเอกชนในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.34$)
4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำสัญญาสัมปทานเป็นกรณี ๆ ไป พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.29$)

ส่วนที่ 4 ตารางที่ 24 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการแปรรูปและการบริหารจัดการเรือนจำ

ด้าน	ระดับความเห็น						
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\bar{X}$	SD
1.การแปรรูปเรือนจำ(เรือนจำเอกชน) จะทำให้ช่วยลดงบประมาณทุกด้านในส่วนระบบงานราชทัณฑ์ของภาครัฐ	54 (21.7)	130 (52.2)	25 (10.10)	19 (7.6)	21 (8.4)	2.49	1.23
2.การแปรรูปเรือนจำจะทำให้งบประมาณเพียงพอสำหรับรายจ่ายต่อนักโทษต่อคนตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ	50 (20.1)	86 (34.5)	53 (21.3)	43 (17.3)	17 (6.8)	2.56	1.19
3. การแปรรูปเรือนจำจะทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในระยะยาวลดลง	48 (19.3)	110 (44.2)	42 (16.5)	31 (12.4)	18 (7.2)	2.44	1.15
4.การแปรรูปเรือนจำจะทำให้การบริหารงานด้านบุคคลมีประสิทธิภาพอัตราเงินเดือน เงินพิเศษต่าง ๆ เป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน	65 (26.1)	99 (39.8)	41 (16.5)	29 (11.6)	15 (6.0)	2.32	1.16

ด้าน	ระดับความเห็น						
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\bar{X}$	SD
5. การแปรรูปเรือนจำทำให้มีสถานที่รองรับผู้กระทำความผิดได้เพียงพอ คือ การแก้ไขปัญหานักโทษล้นเรือนจำได้	46 (18.5)	112 (45.0)	40 (16.1)	35 (14.1)	16 (6.4)	2.45	1.14
6. การแปรรูปเรือนจำ ทำให้อัตราส่วนเจ้าหน้าที่เพียงพอต่อผู้ต้องขังตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ อัตรา 1:3 (ปัจจุบันประเทศไทย 1:19)	63 (25.3)	108 (43.4)	32 (12.9)	32 (12.9)	14 (5.6)	2.30	1.15
7.การแปรรูปเรือนจำ ทำให้การแก้ไขพัฒนาพฤติกรรรมนิสัยของผู้ต้องขังได้มากขึ้น	53 (21.3)	84 (33.7)	52 (20.9)	44 (17.7)	16 (6.4)	2.54	1.19
8.การแปรรูปเรือนจำทำให้ลดปัญหาในด้านการควบคุมและรักษาระเบียบวินัยของผู้ต้องขังและมีประสิทธิภาพมากขึ้น	53 (21.3)	83 (33.3)	45 (18.1)	48 (19.3)	20 (8.0)	2.59	1.24
9.การแปรรูปเรือนจำเอกชนทำให้การดำเนินการด้านการฝึกอาชีพได้หลากหลายขึ้น	66 (26.5)	122 (49.0)	35 (14.1)	13 (5.2)	13 (5.2)	2.14	1.03
10.การแปรรูปเรือนจำ ทำให้การดำเนินการด้านการศึกษาได้ครบทุกสาขาทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น	67 (26.9)	95 (38.2)	46 (18.5)	25 (10.0)	16 (6.4)	2.31	1.16
11.การแปรรูปเรือนจำทำให้การดำเนินการสวัสดิการด้านต่างๆ เช่น อาหาร ที่นอน เครื่องนุ่งห่ม การแพทย์ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำของประชาชาติ	56 (22.5)	101 (40.6)	50 (20.1)	29 (11.6)	13 (5.2)	2.37	1.11
12.การแปรรูปเรือนจำทำให้มาตรฐานด้านการควบคุม รักษาความปลอดภัย รวมทั้งลดปัญหานักโทษหนีออกจากเรือนจำได้	52 (20.9)	78 (31.3)	65 (26.1)	32 (12.9)	22 (8.8)	2.57	1.21

ด้าน	ระดับความเห็น						
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\overline{X}$	SD
13.การแปรรูปเรือนจำก่อให้เกิดบรรทัดฐาน ทางเลือก การแข่งขันในการพัฒนาการของเรือนจำเอกชนและรัฐบาลทั้งในเรื่องคุณภาพและราคา	75 (30.1)	100 (40.2)	38 (15.3)	22 (8.8)	14 (5.6)	2.20	1.13
14.การแปรรูปเรือนจำทำให้เกิดการพัฒนา ความกระตือรือร้น ความคิดสร้างสรรค์การนำบุคลากรใหม่ ความคิดแนวใหม่ เข้ามาและรวดเร็วกว่าภาครัฐ	54 (21.7)	131 (52.6)	35 (14.1)	17 (6.8)	12 (4.8)	2.20	1.01
15.การแปรรูปเรือนจำเอกชน ส่วนของการจ้างแรงงานผู้ต้องขัง ควรจัดให้อยู่ในรูปแบบอุตสาหกรรมเรือนจำ	59 (23.7)	120 (48.2)	36 (14.5)	18 (7.2)	16 (6.4)	2.24	1.09
16.การแปรรูปเรือนจำในแบบอุตสาหกรรมเรือนจำ ควรมุ่งเน้นการให้ค่าตอบแทน ตามชั่วโมงการทำงาน เปอร์เซ็นจากกำไรสุทธิ เงินจากรางวัลปันผลฯ ของผู้ต้องขัง	56 (22.5)	120 (48.2)	35 (141)	24 (9.6)	14 (5.6)	2.28	1.09
17.การแปรรูปเรือนจำช่วยลดระบบเวลาที่ซับซ้อน ลดขั้นตอนที่ล่าช้า ของระบบราชการได้ เพื่อความคล่องตัวในระบบงานราชทัณฑ์	58 (23.3)	113 (45:4)	43 (17.3)	24 (9.6)	11 (4.4)	2.27	1.06
18.การแปรรูปเรือนจำ ส่งผลต่อความสอดคล้องหรือตอบสนองต่อภาวการณ์การที่เปลี่ยนแปลงหรือความต้องการปัจจุบันได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น	49 (19.7)	116 (46.6)	56 (22.5)	17 (6.8)	11 (4.4)	2.30	1.00

จากการศึกษากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับความเหมาะสมในการแปรรูปและการบริหารจัดการเรือนจำในประเทศไทย ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำ (เรือนจำเอกชน) จะทำให้ช่วยลดงบประมาณทุกด้านในส่วนระบบงานราชทัณฑ์ของภาครัฐ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$=2.49)
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำ จะทำให้งบประมาณสำหรับรายจ่ายต่อนักโทษต่อคนตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=2.56)
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำ จะทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในระยะยาวลดลง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$=2.44)
4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำ จะทำให้การบริหารงานด้านบุคคลมีประสิทธิภาพ อัตราเงินเดือน เงินพิเศษต่าง ๆ เป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับกลาง ($\bar{X}$=2.32)
5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำ จะทำให้มีสถานที่รองรับผู้กระทำผิดได้เพียงพอ คือ การแก้ไขปัญหานักโทษล้นเรือนจำ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับกลาง ($\bar{X}$=2.45)
6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำ ทำให้อัตราส่วนเจ้าหน้าที่เพียงพอต่อผู้ต้องขังตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ อัตรา 1 : 3(ปัจจุบันประเทศไทย 1 : 19) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับกลาง ($\bar{X}$=2.30)
7. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำ ทำให้การแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังได้มากขึ้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=2.54)
8. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำ จะทำให้ลดปัญหาในด้านการควบคุมและรักษาระเบียบวินัยของผู้ต้องขังและมีประสิทธิภาพมากขึ้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=2.59)
9. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำเอกชน ทำให้การดำเนินการด้านการฝึกอาชีพได้หลากหลายขึ้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$=2.14)
10. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำ ทำให้การดำเนินการด้านการศึกษาได้ครบทุกสาขาทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$=2.31)

11. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำ ทำให้การดำเนินการสวัสดิการด้านต่าง ๆ เช่น อาหาร ที่นอน เครื่องนุ่งห่ม การแพทย์ ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำของประชาชาติ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับกลาง ($\overline{X}$=2.37)
12. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำให้มาตรฐานด้านการควบคุม รักษาความปลอดภัย รวมทั้งลดปัญหานักโทษหนีออกจากเรือนจำได้ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=2.57)
13. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำก่อให้เกิดบรรทัดฐาน ทางเลือก การแข่งขันในการพัฒนาการของเรือนจำเอกชนและรัฐบาลทั้งในเรื่องคุณภาพและราคา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.20)
14. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำทำให้เกิดการพัฒนา ความกระตือรือร้น ความคิดสร้างสรรค์การนำบุคลากรใหม่ ความคิดแนวใหม่ เข้ามาและรวดเร็วกว่าภาครัฐ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.20)
15. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำเอกชน ส่วนของการจ้างแรงงานผู้ต้องขัง ควรจัดให้อยู่ในรูปแบบอุตสาหกรรมเรือนจำ พบว่าผู้ตอบแทนสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.24)
16. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำในแบบอุตสาหกรรมเรือนจำ ควรมุ่งเน้นการให้ค่าตอบแทนตามชั่วโมงการทำงาน เปอร์เซ็นจากกำไรสุทธิ เงินจากรางวัลปันผลฯ ของผู้ต้องขัง พบว่าผู้ตอบแทนสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.28)
17. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำ ช่วยลดระบบเวลาที่ซับซ้อน ลดขั้นตอนที่ล่าช้าของระบบราชการได้ เพื่อความคล่องตัวในระบบงานราชทัณฑ์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.27)
18. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำ ส่งผลต่อความสอดคล้องหรือตอบสนองต่อภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลงหรือความต้องการปัจจุบันได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.30)

ส่วนที่ 5 ตารางที่ 25 ความคิดเห็นทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม(พนักงานราชทัณฑ์)เกี่ยวกับลักษณะของความผิดที่เหมาะสมกับเรือนจำที่แปรรูปแล้ว

ด้าน	ระดับความเห็น						
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\bar{X}$	SD
1.ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราช อาณาจักร	50 (20.1)	77 (30.9)	28 (11.2)	57 (22.9)	37 (14.9)	2.82	1.38
2ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง	48 (19.3)	95 (38.2)	25 (10.0)	50 (20.1)	31 (12.4)	2.68	1.33
3.ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม	54 (21.7)	100 (40.2)	27 (10.8)	37 (14.9)	31 (12.4)	2.56	1.32
4. ความผิดเกี่ยวกับศาสนา	53 (21.3)	116 (46.6)	26 (10.4)	27 (10.8)	27 (10.8)	2.43	1.24
5.ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน	52 (20.9)	85 (34.1)	22 (8.8)	59 (23.7)	31 (12.4)	2.73	1.36
6.ความผิดเกี่ยวกับกาก่อให้เกิดภยันตรายต่อประชาชน	44 (17.7)	84 (33.7)	25 (10.0)	60 (24.1)	36 (14.5)	2.84	1.36
7.ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและแปลงเอกสาร	54 (21.7)	110 (44.2)	30 (12.0)	32 (12.9)	23 (9.2)	2.44	1.22
8. ความผิดเกี่ยวกับการค้า	57 (22.9)	122 (49.0)	24 (9.6)	27 (10.8)	19 (7.6)	2.31	1.16
9. ความผิดเกี่ยวกับเพศ	65 (26.1)	81 (32.5)	27 (10.8)	53 (21.3)	23 (9.2)	2.55	1.33
10. ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	56 (22.5)	77 (30.9)	22 (8.8)	64 (25.7)	30 (12.0)	2.74	1.37
11.ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและ ชื่อเสียง	62 (24.9)	115 (46.2)	24 (9.6)	23 (9.2)	25 (10.0)	2.33	1.23
12. ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์	64 (25.7)	113 (45.4)	19 (7.6)	37 (14.9)	16 (6.4)	2.31	1.19
13. ความผิดลหุโทษ	69 (27.7)	122 (49.0)	23 (9.2)	19 (7.6)	16 (6.4)	2.16	1.11

ด้าน	ระดับความเห็น						
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\overline{X}$	SD
14.ความผิดตามกฎหมายอื่นที่โทษตามกฎหมายอาญา เช่น ความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษพ.ศ.2522, ความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ฯ พ.ศ. 2490	73 (29.3)	90 (36.1)	20 (8.0)	43 (17.3)	23 (9.2)	2.41	1.32

จากการศึกษากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม(พนักงานราชทัณฑ์)เกี่ยวกับลักษณะของความผิดที่เหมาะสมกับเรือนจำที่แปรรูปแล้ว ดังนี้

1. ความคิดเห็นกับความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราช อาณาจักร พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\overline{X} = 2.82$)
2. ความคิดเห็นกับความผิดเกี่ยวกับความผิดที่เกี่ยวกับการปกครอง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\overline{X} = 2.68$)
3. ความคิดเห็นกับความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\overline{X} = 2.56$)
4. ความคิดเห็นกับความผิดเกี่ยวกับความผิดที่เกี่ยวกับศาสนา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 2.43$)
5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดที่เกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\overline{X} = 2.73$)
6. ความคิดเกี่ยวกับความผิดที่เกี่ยวกับการก่อให้เกิดภยันตรายต่อประชาชน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\overline{X} = 2.84$)
7. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดที่เกี่ยวกับการปลอมและแปลงเอกสาร พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 2.44$)
8. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดที่เกี่ยวกับการค้า พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 2.31$)
9. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดที่เกี่ยวกับเพศ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\overline{X} = 2.55$)

10. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดที่เกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\overline{X} = 2.74$)
11. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดที่เกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 2.33$)
12. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 2.31$)
13. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดลหุโทษ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 2.16$)
14. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดตามกฎหมายอื่นที่โทษตามกฎหมายอาญา เช่น ความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษพ.ศ.2522, ความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ฯ พ.ศ. 2490 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 2.41$)

DPU

4.2.4 หมวดที่ 4 กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจากการแปรรูป (ผู้ต้องขัง)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (ข้อมูลส่วนบุคคล)

ข้อที่ 1 เพศ

ตารางที่ 26 แสดงข้อมูลตามเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	32	64.0
หญิง	18	36.0
รวม	**50**	**100.0**

จากตารางแสดงข้อมูลตามเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 64.0 จำนวน 32 คน เป็นเพศชาย รองลงมาร้อยละ 36.0 เป็นเพศหญิง จำนวน 18 คน

ข้อที่ 2 ระดับการศึกษา

ตารางที่ 27 แสดงข้อมูลระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	27	54.0
ปริญญาตรี	20	40.0
สูงกว่าปริญญาตรี	3	6.0
รวม	**50**	**100.0**

จากตารางข้อมูลแสดงผลระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 50 คน มีผู้ระดับการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 54.0 จำนวน 27 คน ระดับการศึกษาระดับปวส. หรือการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 40.0 จำนวน 20 คน การศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 6.0 จำนวน 3 คน

ข้อที่ 3 อัตราโทษ

ตารางที่ 28 แสดงข้อมูลระดับอัตราโทษที่ได้รับของผู้ตอบแบบสอบถาม

อัตราโทษ (จำคุก)	จำนวน	ร้อยละ
1-5 ปี	27	54.0
6-10 ปี	14	28.0
มากกว่า 10 ปี	9	18.0
รวม	**50**	**100.0**

ระดับอัตราโทษของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 50 คน อัตราโทษ 1-5 ปี ร้อยละ 54.0 จำนวน 27 คน อัตราโทษ 6-10 ปี ร้อยละ 28.0 จำนวน 14 คน อัตราโทษมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 18.0 จำนวน 9 คน

ข้อที่ 4 ประเภทเรือนจำ

ตารางที่ 29 แสดงข้อมูลประเภทของเรือนจำของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
ทัณฑสถาน	11	22.0
เรือนจำจังหวัด	23	46.0
เรือนจำกลาง	11	22.0
เรือนจำพิเศษ	5	10.0
รวม	**50**	**100.0**

จากตารางแสดงข้อมูลประเภทเรือนจำในการตอบแบบสอบถามในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทัณฑสถานร้อยละ 22.0 จำนวน 11 คน เรือนจำจังหวัดร้อยละ 46.0 จำนวน 23 คน เรือนจำกลางร้อยละ 22.0 จำนวน 11 คน เรือนจำพิเศษร้อยละ 10.0 จำนวน 5 คน

ส่วนที่ 2 **ตารางที่ 30 ความเห็นทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย**

ด้าน	ระดับความเห็น						
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\overline{X}$	SD
1.การบังคับโทษจำคุกไม่จำเป็นต้องกระทำโดยรัฐเท่านั้น	8 (16.0)	22 (44.0)	13 (26.0)	4 (8.0)	3 (6.0)	2.44	1.05
2.ปัจจุบันเรือนจำมีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องขัง	22 (44.0)	22 (44.0)	4 (8.0)	1 (2.0)	1 (2.0)	1.74	0.85
3.มาตรการต่างๆในกระบวนการยุติธรรมมีการนำมาปฏิบัติใช้น้อยเกินไป ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องเข้าสู่ระบบเรือนจำมากขึ้น	16 (32.0)	25 (50.0)	8 (16.0)	0 (0.0)	1 (2.0)	1.90	0.81
4.ควรให้มีการแปรรูปเรือนจำโดยให้เอกชนเข้ามาดำเนินการจัดตั้งเรือนจำเอกชนในทุกด้าน	23 (46.0)	16 (32.0)	10 (20.0)	1 (2.0)	0 (0.0)	1.78	0.84
5.ควรให้มีการแปรรูปเรือนจำโดยให้เอกชนเข้ามาดำเนินการร่วมกับภาครัฐ	19 (38.0)	21 (42.0)	5 (10.0)	3 (6.0)	2 (4.0)	1.96	1.05
6.ควรให้เอกชนเข้ามาดำเนินการแปรรูปเรือนจำ ให้เป็นเรือนจำเอกชน	17 (34.0)	19 (38.0)	11 (22.0)	3 (6.0)	0 (0.0)	2.00	0.90
7.การให้เอกชนเข้ามาดำเนินการแปรรูปเรือนจำ สามารถทำให้ลดปัญหาต่างๆ ระบบราชทัณฑ์ เช่น ปัญหานักโทษล้นเรือนจำ ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านสวัสดิการ เป็นต้น	20 (40.0)	16 (32.0)	11 (22.0)	3 (6.0)	0 (0.0)	1.94	0.93

จากการศึกษากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทยดังนี้

1. ความคิดเห็นเรื่องการบังคับโทษจำคุกไม่จำเป็นต้องกระทำโดยรัฐเท่านั้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.44)
2. ความคิดเห็นว่าปัจจุบันเรือนจำมีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้กระทำความผิด หรือผู้ต้องขัง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 1.74)

3. ความคิดเห็นในเรื่องมาตรการต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมมีการมาปฏิบัติใช้น้อยเกินไปทำให้ผู้กระทำความผิดต้องเข้าสู่ระบบเรือนจำมากขึ้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 1.90)
4. ความคิดเห็นว่า ควรให้มีการแปรรูปเรือนจำโดยให้เอกชนเข้ามาดำเนินการจัดตั้งเรือนจำเอกชนในทุกด้าน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 1.78)
5. ความคิดเห็นว่า ควรให้มีการแปรรูปเรือนจำโดยให้เอกชนเข้ามาดำเนินการร่วมกับภาครัฐ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 1.96)
6. ความคิดเห็นว่า ควรให้เอกชนเข้ามาดำเนินการรูปแบบเรือนจำให้เป็นเรือนจำเอกชน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.00)
7. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้เอกชนเข้ามาดำเนินการแปรรูปเรือนจำ สามารถทำให้ลดปัญหาต่าง ๆ ของระบบราชทัณฑ์ เช่น ปัญหานักโทษล้นเรือนจำ ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านสวัสดิการ เป็นต้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 1.94)

ส่วนที่ 3 ตารางที่ 31 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะของกฎหมายการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย

ด้าน	ระดับความเห็น						
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\overline{X}$	SD
1.ออกเป็นระเบียบ/คำสั่งกรมราชทัณฑ์	17 (34.0)	20 (40.0)	13 (26.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	1.92	0.78
2.ตราพระราชบัญญัติเรือนจำเอกชนโดยเฉพาะ	18 (36.0)	15 (30.0)	12 (24.0)	5 (10.0)	0 (0.0)	2.08	1.01
3.เพิ่มเติมหมวดว่าด้วยเรื่องเรือนจำเอกชนในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2479	15 (30.0)	29 (46.0)	9 (18.0)	3 (6.0)	0 (0.0)	2.00	0.86
4.ทำสัญญาสัมปทานเป็นกรณีๆ ไป	12 (24.0)	26 (52.0)	8 (16.0)	4 (8.0)	0 (0.0)	2.08	0.85

จากการศึกษากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม(พนักงานราชทัณฑ์) เกี่ยวกับลักษณะของกฎหมายการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกเป็นระเบียบ / คำสั่ง กรมราชทัณฑ์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 1.92$)
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการตราเป็นพระราชบัญญัติเรือนจำเอกชนโดยเฉพาะ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 2.08$)
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเพิ่มเติมหมวดว่าด้วยเรื่องเรือนจำเอกชนในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 2.00$)
4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำสัญญาสัมปทานเป็นกรณี ๆ ไป พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 2.08$)

ส่วนที่ 4 **ตารางที่ 32 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมในการแปรรูปและการบริหารจัดการเรือนจำ**

ด้าน	ระดับความเห็น						
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\overline{X}$	SD
1.การแปรรูปเรือนจำ(เรือนจำเอกชน)จะทำให้ช่วยลดงบประมาณทุกด้านในส่วนระบบงานราชทัณฑ์ของภาครัฐ	16 (32.0)	25 (50.0)	5 (10.0)	4 (8.0)	0 (0.0)	1.94	0.87
2.การแปรรูปเรือนจำจะทำให้งบประมาณเพียงพอสำหรับรายจ่ายต่อนักโทษต่อคนตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ	12 (24.0)	31 (62.0)	5 (10.0)	2 (4.0)	0 (0.0)	1.94	0.71
3.การแปรรูปเรือนจำจะทำให้ประหยัดและค่าใช้จ่าย ในระยะยาวลดลง	17 (34.0)	23 (46.0)	8 (16.0)	2 (4.0)	0 (0.0)	1.90	0.81

ด้าน	ระดับความคิดเห็น						
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\bar{X}$	SD
4.การแปรรูปเรือนจำจะทำให้การบริหารงานด้านบุคคลมีประสิทธิภาพ อัตราเงินเดือน เงินพิเศษต่างๆเป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน	16 (32.0)	25 (50.0)	8 (16.0)	0 (0.0)	1 (2.0)	1.90	0.81
5.การแปรรูปเรือนจำทำให้มีสถานที่รองรับผู้กระทำความผิดได้เพียงพอ คือ การแก้ไขปัญหานักโทษล้นเรือนจำได้	19 (38.0)	24 (48.0)	7 (14.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	1.76	0.69
6. การแปรรูปเรือนจำ ทำให้อัตราส่วนเจ้าหน้าที่เพียงพอต่อผู้ต้องขังตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ อัตรา1 : 3 (ปัจจุบันประเทศไทย1 :19)	18 (36.0)	24 (48.0)	7 (14.0)	0 (0.0)	1 (2.0)	1.84	0.82
7. การแปรรูปเรือนจำ ทำให้แก้ไขพัฒนาพฤติกรรรมนิสัยของผู้ต้องขังได้มากขึ้น	19 (38.0)	21 (42.0)	7 (14.0)	3 (6.0)	0 (0.0)	1.88	0.87
8.การแปรรูปเรือนจำทำให้ลดปัญหาในด้านการควบคุมและรักษาระเบียบวินัยของผู้ต้องขังมีประสิทธิภาพมากขึ้น	16 (32.0)	28 (56.0)	2 (4.0)	4 (8.0)	0 (0.0)	1.88	0.82
9.การแปรรูปเรือนจำเอกชนทำให้การดำเนินการด้านการฝึกอาชีพได้หลากหลายขึ้น	16 (32.0)	29 (58.0)	3 (6.0)	2 (4.0)	0 (0.0)	1.82	0.72
10.การแปรรูปเรือนจำ ทำให้การดำเนินการด้านการศึกษาได้ครบทุกสาขาทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น	16 (36.0)	23 (46.0)	7 (14.0)	2 (4.0)	0 (0.0)	1.86	0.81

ด้าน	ระดับความเห็น						
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\bar{X}$	SD
11.การแปรรูปเรือนจำทำให้การดำเนินการสวัสดิการด้านต่างๆ เช่น อาหาร ที่นอน เครื่องนุ่งห่ม การแพทย์ ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำของประชาชาติ	19 (38.0)	26 (52.0)	3 (6.0)	1 (2.0)	1 (2.0)	1.78	0.82
12.การแปรรูปเรือนจำทำให้มาตรฐานด้านการควบคุม รักษาความปลอดภัย รวมทั้งลดปัญหานักโทษหนีออกจากเรือนจำได้	11 (22.0)	26 (52.0)	10 (20.0)	3 (6.0)	0 (0.0)	2.10	0.81
13.การแปรรูปเรือนจำก่อให้เกิดบรรทัดฐาน ทางเลือก การแข่งขันในการพัฒนาการของเรือนจำเอกชนและรัฐบาลทั้งในเรื่องคุณภาพและราคา	16 (32.0)	27 (54.0)	4 (8.0)	3 (6.0)	0 (0.0)	1.88	0.08
14.การแปรรูปเรือนจำทำให้เกิดการพัฒนา ความกระตือรือร้น ความคิดสร้างสรรค์การนำบุคลากรใหม่ ความคิดแนวใหม่ เข้ามาและรวดเร็วกว่าภาครัฐ	14 (28.0)	27 (54.0)	7 (14.0)	2 (4.0)	0 (0.0)	1.94	
15.การแปรรูปเรือนจำเอกชน ส่วนของการจ้างแรงงานผู้ต้องขัง ควรจัดให้อยู่ในรูปแบบอุตสาหกรรมเรือนจำ	17 (34.0)	28 (56.0)	4 (8.0)	1 (2.0)	0 (0.0)	1.78	0.68
16. การแปรรูปเรือนจำในแบบอุตสาหกรรมเรือนจำ ควรมุ่งเน้นการให้ค่าตอบแทน ตามชั่วโมงการทำงาน เปอร์เซ็นจากกำไรสุทธิ เงินจากรางวัลปันผลฯ ของผู้ต้องขัง	19 (38.0)	25 (50.0)	5 (10.0)	0 (0.0)	1 (2.0)	1.78	0.79

ด้าน	ระดับความเห็น						
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\bar{X}$	SD
17.การแปรรูปเรือนจำช่วยลดระบบเวลาที่ซับซ้อน ลดขั้นตอนที่ล่าช้า ของระบบราชการได้ เพื่อความคล่องตัวในระบบงานราชทัณฑ์	17 (34.0)	28 (56.0)	3 (6.0)	1 (2.0)	1 (2.0)	1.82	0.80
18.การแปรรูปเรือนจำ ส่งผลต่อความสอดคล้องหรือตอบสนองต่อภาวการณ์การที่เปลี่ยนแปลงหรือความต้องการปัจจุบันได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น	20 (40.0)	23 (46.0)	5 (10.0)	1 (2.0)	1 (2.0)	1.80	0.86

การศึกษากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม (พนักงานราชทัณฑ์) เกี่ยวกับความคิดเห็นทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมในการแปรรูปเรือนจำและการบริหารจัดการเรือนจำ ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำ(เรือนจำเอกชน) จะทำให้ช่วยลดงบประมาณทุกด้านในส่วนระบบงานราชทัณฑ์ของภาครัฐ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 1.94)
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำจะทำให้งบประมาณเพียงพอหรับรายจ่ายต่อนักโทษต่อคนตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$= 1.94)
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำจะทำให้ประหยัดและค่าใช้จ่ายในระยะยาวลดลง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 1.90)
4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำจะทำให้การบริหารงานด้านบุคคลมีประสิทธิภาพอัตราเงินเดือน เงินพิเศษต่าง ๆ เป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 1.90)
5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำจะทำให้มีสถานที่รองรับผู้กระทำความผิดได้เพียงพอ คือ แก้ไขปัญหานักโทษล้นเรือนจำได้ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 1.76)

6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำจะทำให้อัตราส่วนเจ้าหน้าที่เพียงพอต่อผู้ต้องขังตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ อัตรา 1: 3 (ปัจจุบันประเทศไทย 1:19) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 1.84)
7. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำจะทำให้แก้ไขการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังได้มากขึ้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 1.88)
8. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำจะทำให้ลดปัญหาในด้านการควบคุม และรักษาระเบียบวินัยของผู้ต้องขังและมีประสิทธิภาพมากขึ้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 1.88)
9. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำจะทำให้การดำเนินการด้านการฝึกอาชีพได้หลากหลายมากขึ้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 1.82)
10. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำจะทำให้การดำเนินการด้านการศึกษาได้ครบทุกสาขาทั่วถึง และมีประสิทธิภาพมากขึ้นพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 1.86)
11. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำจะทำให้การดำเนินการด้านสวัสดิการด้านต่าง ๆ เช่น อาหาร ที่นอน เครื่องนุ่งห่ม การแพทย์ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำสหประชาชาติ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 1.78)
12. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำจะทำให้มาตรฐานด้านการควบคุมรักษาความปลอดภัย รวมทั้งลดปัญหานักโทษหนีออกจากเรือนจำได้ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.10)
13. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำจะทำให้เกิดบรรทัดฐาน ทางเลือก การแข่งขันในการพัฒนาการของเรือนจำเอกชน และรัฐบาลทั้งเรื่องคุณภาพและราคา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 1.88)
14. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำจะทำให้เกิดการพัฒนา ความกระตือรือร้น ความคิดสร้างสรรค์ การนำบุคลากรใหม่ แนวความคิดใหม่ เข้ามาและรวดเร็วกว่าภาครัฐ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 1.94)
15. ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำเอกชน ส่วนของการจ้างแรงงานผู้ต้องขังควรจัดอยู่ในรูปแบบอุตสาหกรรมเรือนจำ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 1.78)

16. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำในแบบอุตสาหกรรมเรือนจำ ควรมุ่งเน้นการให้ค่าตอบแทน ตามชั่วโมงการทำงาน เปอร์เซ็นจากกำไรสุทธิ เงินจากรางวัลปันผลฯ ของผู้ต้องขังพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 1.78)
17. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำช่วยลดระบบเวลาที่ซับซ้อน ลดขั้นตอนที่ล่าช้าของระบบราชการ ได้เพื่อความคล่องตัวในระบบงานราชทัณฑ์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 1.82)
18. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำส่งผลต่อความสอดคล้องหรือตอบสนองต่อสภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลงหรือความต้องการในปัจจุบันได้รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 1.80)

ส่วนที่ 5 **ตารางที่ 33 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะความผิดที่เหมาะสมกับเรือนจำที่แปรรูปแล้ว**

ด้าน	ระดับความเห็น						
	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\overline{X}$	SD
1.ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร	14 (28.01)	25 (50.0)	6 (12.0)	3 (6.0)	2 (4.0)	2.08	1.01
2. ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง	13 (26.0)	26 (52.0)	7 (14.0)	2 (4.0)	2 (4.0)	2.08	0.97
3. ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม	16 (32.0)	24 (48.0)	7 (14.0)	3 (6.0)	0 (0.0)	1.94	0.84
4. ความผิดเกี่ยวกับศาสนา	13 (26.0)	25 (50.0)	10 (20.0)	2 (4.0)	0 (0.0)	2.02	0.80
5.ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน	14 (28.0)	23 (42.0)	8 (16.0)	4 (8.0)	1 (2.0)	2.10	0.97
6. ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภยันตรายต่อประชาชน	14 (28.0)	25 (50.0)	8 (16.0)	3 (6.0)	0 (0.0)	2.00	0.83
7.ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและแปลงเอกสาร	15 (30.0)	30 (60.0)	4 (8.0)	1 (2.0)	0 (0.0)	1.82	0.66
8. ความผิดเกี่ยวกับการค้า	14 (28.0)	30 (60.0)	5 (10.0)	1 (2.0)	0 (0.0)	1.86	0.67

ด้าน	ระดับความเห็น						
	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	$\bar{X}$	SD
9. ความผิดเกี่ยวกับเพศ	15 (30.0)	23 (46.0)	6 (12.0)	4 (8.0)	2 (4.0)	2.10	1.05
10. ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	16 (32.0)	27 (54.0)	3 (6.0)	3 (6.0)	1 (2.0)	1.92	0.90
11.ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง	17 (34.0)	26 (52.0)	5 (10.0)	2 (4.0)	0 (0.0)	1.84	0.77
12. ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์	21 (42.0)	22 (44.0)	5 (10.0)	2 (4.0)	0 (0.0)	1.76	0.80
13. ความผิดลหุโทษ	22 (44.0)	20 (40.0)	7 (14.0)	1 (2.0)	0 (0.0)	1.74	0.78
14.ความผิดตามกฎหมายอื่นที่โทษตามกฎหมายอาญา เช่น ความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษพ.ศ.2522, ความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ฯ พ.ศ. 2490	21 (42.0)	22 (44.0)	5 (10.0)	2 (4.0)	0 (0.0)	1.76	0.80

จากการศึกษา กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของความผิดที่เหมาะสมกับเรือนจำที่แปรรูปแล้ว ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดที่เกี่ยวกับความมั่งคงแห่งราชอาณาจักร พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.08$)
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดเกี่ยวกับการปกครอง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.08$)
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดที่เกี่ยวกับการยุติธรรม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.94$)
4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดที่เกี่ยวกับศาสนา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.02$)

5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดที่เกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 2.10$)
6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดที่เกี่ยวกับการก่อให้เกิดภยันอันตรายต่อประชาชน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 2.00$)
7. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดที่เกี่ยวกับการปลอมและแปลงเอกสาร พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 1.82$)
8. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดเกี่ยวกับการค้า พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 1.86$)
9. ความคิดเห็นเรื่องเกี่ยวกับความผิดเกี่ยวกับเพศ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 2.10$)
10. ความคิดเห็นเรื่องเกี่ยวกับความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 1.92$)
11. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดที่เกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 1.84$)
12. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 1.76$)
13. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดลหุโทษ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 1.74$)
14. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดทางกฎหมายอื่นที่มีโทษตามกฎหมายอาญา เช่น ความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522, ความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดฯ พ.ศ. 2490 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X} = 1.76$)

4.3 อภิปรายผลการศึกษา

จากการที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย พบว่า ถึงแม้จะมีการดำเนินการด้านแนวคิด และจากการศึกษาวิจัยเพื่อให้เอกชนเข้ามาดำเนินการ ถือเป็นเรื่องใหม่สำหรับในประเทศไทย แต่ในต่างประเทศให้เอกชนเข้าดำเนินการสิบกว่าปีมาแล้ว ผู้ศึกษาจึงได้ทำแบบสอบถามความคิดเห็นของบุคคลในอาชีพต่าง ๆ คือ ผู้พิพากษา อัยการ ตำรวจ นักวิชาการ เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ ประชาชน ทนายความ ญาติผู้ต้องขัง และผู้ต้องขัง ทำให้

สามารถได้ข้อมูลและแนวทางในการดำเนินการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทยพอสมควร ซึ่งจากการศึกษาพบว่า

1. ความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย ดังนี้ เรื่องการบังคับโทษจำคุกไม่จำเป็นต้องกระทำโดยรัฐเท่านั้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามในระดับมาก ($\overline{X}$ = 2.70) ความคิดเห็นว่าในปัจจุบันเรือนจำมีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องขัง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.03) ความคิดเห็นในเรื่องมาตรการต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมมีการมาปฏิบัติใช้น้อยเกินไปทำให้ผู้กระทำความผิดต้องเข้าสู่ระบบเรือนจำมากขึ้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ระดับปานกลางกับมาตรการดังกล่าว ($\overline{X}$ = 2.02) ความคิดเห็นในเรื่องควรให้มีการแปรรูปเรือนจำโดยให้เอกชนเข้ามาดำเนินการจัดตั้งเรือนจำเอกชนในทุกด้าน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 2.69) ความคิดเห็นในเรื่องควรให้มีการแปรรูปเรือนจำโดยให้เอกชนเข้ามาดำเนินการร่วมกับภาครัฐ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.24) ความคิดเห็นในเรื่อง ควรให้เอกชนเข้ามาดำเนินการรูปแบบเรือนจำให้เป็นเรือนจำเอกชน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 2.55) ความคิดเห็นในเรื่องการให้เอกชนเข้ามาดำเนินการแปรรูปเรือนจำสามารถทำให้ลดปัญหาต่าง ๆ ของระบบราชทัณฑ์ เช่น ปัญหานักโทษล้นเรือนจำ ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านสวัสดิการ เป็นต้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.45)

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของกฎหมายการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย ดังนี้ ให้ออกเป็นระเบียบ / คำสั่ง กรมราชทัณฑ์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.43) ความคิดเห็นเรื่องให้ตราเป็นพระราชบัญญัติเรือนจำเอกชนโดยเฉพาะ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.26) ความคิดเห็นเรื่องให้เพิ่มเติมหมวดว่าด้วยเรื่องเรือนจำเอกชนในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.29) ความคิดเห็นเรื่องให้ทำสัญญาสัมปทานเป็นกรณี ๆ ไป พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.42)

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการแปรรูปและการบริหารเรือนจำ ดังนี้ การแปรรูปเรือนจำ (เรือนจำเอกชน) จะทำให้ช่วยลดงบประมาณทุกด้านในส่วนระบบงานราชทัณฑ์ของภาครัฐ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.40) ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำจะทำให้งบประมาณเพียงพอสำหรับรายจ่ายต่อนักโทษต่อคนตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$= 2.46) ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำจะทำให้ประหยัดและค่าใช้จ่ายในระยะยาวลดลง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม

อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.38) ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำจะทำให้การบริหารงานด้านบุคคลมีประสิทธิภาพอัตราเงินเดือน เงินพิเศษต่าง ๆ เป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.30)ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำจะทำให้มีสถานที่รองรับผู้กระทำความผิดได้เพียงพอ คือ แก้ไขปัญหานักโทษล้นเรือนจำได้ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.33) ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำจะทำให้อัตราส่วนเจ้าหน้าที่เพียงพอต่อผู้ต้องขังตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ อัตรา 1: 3 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.26) ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำจะทำให้แก้ไขการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังได้มามากขึ้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}$ = 2.47) ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำจะทำให้ลดปัญหาในด้านการควบคุมและรักษาระเบียบวินัยของผู้ต้องขังและมีประสิทธิภาพมากขึ้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$=2.47) ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำเอกชนจะทำให้การดำเนินการด้านการฝึกอาชีพได้หลากหลายขึ้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.19) ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำจะทำให้การดำเนินการด้านการศึกษาได้ครบทุกสาขาทั่วถึง และมีประสิทธิภาพมากขึ้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.27) ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำจะทำให้การดำเนินการด้านสวัสดิการด้านต่าง ๆ เช่น อาหาร ที่นอน เครื่องนุ่งห่ม การแพทย์ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำสหประชาชาติ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.33) ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำจะทำให้มาตรฐานด้านการควบคุมรักษาความปลอดภัย รวมทั้งลดปัญหานักโทษหนีออกจากเรือนจำได้ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.50) ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำจะทำให้เกิดบรรทัดฐาน ทางเลือกการแข่งขันในการพัฒนาการของเรือนจำเอกชน และรัฐบาลทั้งเรื่องคุณภาพและราคา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.22) ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำจะทำให้เกิดการพัฒนา ความกระตือรือร้น ความคิดสร้างสรรค์ การนำบุคลากรใหม่ แนวความคิดใหม่เข้ามาและรวดเร็วกว่าภาครัฐ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.20) ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำเอกชน ส่วนของการจ้างแรงงานผู้ต้องขังควรจัดอยู่ในรูปแบบอุตสาหกรรมเรือนจำ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.24) ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำในแบบอุตสาหกรรมเรือนจำ ควรมุ่งเน้นการให้ค่าตอบแทนตามชั่วโมงการทำงาน เปอร์เซ็นจากกำไรสุทธิ เงินจากรางวัลปันผลของผู้ต้องขัง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.25) ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำช่วยลดระบบเวลาที่ซับซ้อน ลดขั้นตอนที่ล่าช้าของระบบราชการลงได้ เพื่อความคล่องตัวในระบบงานราชทัณฑ์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.22) ความคิดเห็นเรื่องการแปรรูปเรือนจำส่งผลต่อความสอดคล้อง

หรือตอบสนองต่อภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลงหรือความต้องการในปัจจุบันได้รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.27)

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะความผิดที่เหมาะสมกับเรือนจำที่แปรรูปแล้ว ดังนี้ ความผิดเกี่ยวกับความมั่งคงแห่งราชอาณาจักร พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.72) ความคิดเห็นเรื่องความผิดเกี่ยวกับการปกครอง พบว่าผู้ตอบ แบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.56) ความคิดเห็นเรื่องความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.47) ความคิดเห็นเรื่องความผิดเกี่ยวกับศาสนา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.56) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดความสงบสุขของประชาชน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.61) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดการก่อให้เกิดภยันอันตรายต่อประชาชน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.66) ความคิดเห็นเรื่องเกี่ยวกับความผิดเกี่ยวกับการปลอมและแปลงเอกสาร พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.33) ความคิดเห็นเรื่องความผิดเกี่ยวกับการค้า พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.27) ความคิดเห็นเรื่องเกี่ยวกับความผิดเกี่ยวกับเพศ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.45) ความคิดเห็นเรื่องเกี่ยวกับความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.55) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลา ($\bar{X}$ = 2.23) ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพย์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.23) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดลหุโทษ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.09) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดทางกฎหมายอื่นทีมีโทษตามกฎหมายอาญา เช่น ความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522, ความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดฯ พ.ศ. 2490 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.35)

บทที่ 5
วิเคราะห์การแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย

ในการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทยการให้เอกชนเข้ามาดำเนินการในภารกิจของงานราชทัณฑ์ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการยุติธรรม โดยมีการหารือในการให้เอกชนเข้ามาดำเนินการแปรรูปเรือนจำให้เป็นเรือนจำเอกชนมาเป็นระยะหนึ่งพอสมควร ทางกรมราชทัณฑ์เองก็ได้เริ่มดำเนินการศึกษามาเป็นไปได้ในการให้เอกชนเข้ามาดำเนินการแปรรูปทั้งทำการศึกษาวิจัยศึกษาดูงานในต่างประเทศ ในประเทศที่มีการให้เอกชนเข้ามาดำเนินการในงานราชทัณฑ์แบบภาครัฐ เช่น ในประเทศออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร และในรัฐต่างๆของสหรัฐอเมริกา เพื่อหาแนวทางนำมาเป็นแบบอย่างที่จะปรับใช้และเพื่อเหมาะสมกับสภาวการณ์ในประเทศไทย ถึงจุดเด่น ข้อด้อย หรือข้อดี ข้อเสีย ต่อระบบราชทัณฑ์ของไทยกับการแปรรูปเรือนจำดังต่อไปนี้

5.1 วิเคราะห์กฎหมายอันเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย

การให้เอกชนเข้ามาดำเนินการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย โดยเอกชน สืบเนื่องจากยุคปัจจัยทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว จึงเกิดกระแสให้การบริหารงานราชการแผ่นดินต่อการปฏิรูประบบราชการ ให้เกิดองค์กรภาครัฐแนวใหม่ เพิ่มประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศ ในต่างประเทศมีการให้เอกชนเข้ามาดำเนินการในงานราชทัณฑ์ในประเทศที่มีการพัฒนาแล้วเรือนจำหลักของประเทศมีการบริหารงานโดยเอกชนภายใต้การควบคุมของภาครัฐ การบริหารงานเรือนจำจึงมีการใช้ระบบที่ทันสมัย ลดงบประมาณภาครัฐ มีความมั่งคงสูง สำหรับในประเทศไทยอาจจะถึงระบบงานที่ราชทัณฑ์โดยเฉพาะเรือนจำในเอกชนเข้ามาดำเนินการ หรือดำเนินการร่วมกับภาครัฐ ดังนี้จึงมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานแปรรูปเรือนจำหลายฉบับ ดังนี้

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550
2. พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479
3. พระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินงานในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2535

4. กฎกระทรวงฉบับต่างๆ ซึ่งออกตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินกิจการของรัฐ

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยซึ่งถือเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิเสรีภาพของประชาชน จึงมิได้มีการแก้ไขโดยตรงแต่อย่างไร แต่รัฐธรรมนูญเองก็มิได้กำหนดกฎหมายไว้อย่างชัดเจน ในเรื่องของเรือนจำหรืองานราชทัณฑ์จึงต้องไปพิจารณาในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 เป็นหลักที่ได้กำหนดการบริหารจัดการงานราชทัณฑ์ อำนาจหน้าที่ การปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง เจ้าพนักงาน มาตรฐานและมาตรการต่างๆ ซึ่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์นี้ประกาศใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2479 เป็นเวลากว่า 71 ปีแล้ว เนื้อหากฎหมายกับการบังคับใช้ในสภาวการณ์อาจไม่เหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว กอรปกับปัญหาอาชญากรรมที่มีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น สภาพเศรษฐกิจต่ำลง รวมทั้งมีการทำมาตรการด้านกระบวนการยุติธรรมมาบังคับใช้น้อยเกินไปทำให้อัตราผู้ต้องขังเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่เรือนจำมีปริมาณเท่าเดิมและเจ้าหน้าที่จำนวนลดลง จึงเกิดปัญหาสำคัญคือ ความแออัดหรือผู้ต้องขังล้นเรือนจำซึ่งก่อปัญหาต่อไป เช่น การหลบหนี การก่อจลาจล หรือการเกิดโรคระบาด เป็นต้น ในต่างประเทศจึงให้เอกชนเข้ามาดำเนินการเรือนจำเอกชนแบ่งเบาภาระของภาครัฐโดยเฉพาะลดงบประมาณเป็นสำคัญ อีทั้งในปี พ.ศ. 2535ได้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2535 โดยกำหนดขอบเขตวิธีการ อำนาจหน้าที่ ให้เอกชนสามารถเข้ามาร่วมดำเนินงานของรัฐได้ ซึ่งจะยกเว้นแต่การให้สัมปทานตามกฎหมายว่าด้วย ปิโตเลียมและการให้ประทานบัตรตามกฎหมายว่าด้วยแร่ ดังนี้ภาระงานเรือนจำในงานราชทัณฑ์จึงสามารถดำเนินการให้เอกชนเข้าร่วม ซึ่งกฎหมายกำหนดให้การลงทุนนั้นมีวงเงิน หรือทรัพย์สินตั้งแต่หนึ่งพันล้านบาทขึ้นไป ให้หน่วยงานเจ้าของโครงการที่ประสงค์จะให้เอกชนตามที่คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติกำหนดต่อกระทรวงเจ้าสังกัด เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการแล้วก็ให้เจ้าของโครงการไปตามพระราชบัญญัตินี้ เช่น จัดทำการร่างสัญญามีการดำเนินการประมูล และตั้งคณะกรรมการดำเนินการดังกล่าวข้างต้น หรือจะมีการเสนอร่างแก้ไขพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ 2479 แก้ไขและเพิ่มเติมหมวดว่าด้วยเรื่องการให้เอกชนเข้าดำเนินการหรือเข้าดำเนินการร่วมกับกรมราชทัณฑ์ในการแปรรูปเรือนจำ หรือจะให้มีการเสนอกฎหมายเพื่อตราเป็นพระราชบัญญัติเรือนจำเอกชนโดยเฉพาะก็เป็นได้

5.2 ปัญหาและอุปสรรคในระบบราชทัณฑ์อันนำไปสู่การแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย

5.2.1 ปัญหาด้านความแออัดของผู้ต้องขังหรือปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ

ในปัจจุบันกระบวนการยุติธรรมประสบกับปัญหาในด้านต่าง ๆ มากมาย เช่น ความล่าช้า ความผิดพลาดมากมาย การขาดประสิทธิภาพ การถูกแทรกแซง เป็นต้น นับแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 กำหนดแยกศาลเป็นองค์กรอิสระออกจากกระทรวงยุติธรรมเพื่อสร้างหลักประกันคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพให้มีประสิทธิภาพเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง และให้มีมาตรฐานที่สอดคล้องกับนานาอารยประเทศ รัฐธรรมนูญกำหนดคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพต่อระบบของกระทรวงยุติธรรม ราชทัณฑ์ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งท้ายสุดของกระบวนการยุติธรรม ต้องให้สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและหลักเกณฑ์สากลมีหน้าที่หลักในการบริหารภารกิจหรือการบังคับโทษให้เป็นไปตามกฎหมายและนโยบายทางอาญาตามที่รัฐกำหนด ในปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ประสบปัญหานักโทษล้นเรือนจำ เนื่องจากมีผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวไว้ตามคำสั่งศาลและถูกคุมตามคำพิพากษาเป็นจำนวนมากดังตารางแสดงจำนวนผู้ต้องขัง

สถิติผู้ต้องขังราชทัณฑ์ทั่วประเทศ

ประเภท	ชาย	หญิง	รวม
1. นักโทษเด็ดขาด	95,476	17,449	112,925
2. ผู้ต้องขังระหว่าง	35,011	6,148	41,159
2.1 อุทธรณ์-ฎีกา	17,542	3,220	20,762
2.2 ไต่สวน-พิจารณา	8,215	1,264	9,479
2.3 สอบสวน	9,254	1,664	10,918
3. คนฝาก	297	0	297
3.1 เยาวชน	297	0	297
3.2 อื่นๆ	0	0	0
4. ผู้ต้องกักกัน	10	1	11
5. ผู้ต้องกักขัง	893	152	1,045
	131,687	23,750	155,437

ที่มา : ศูนย์ทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์ สำรวจ ณ วันที่ 26 มกราคม 2550

จากตารางแสดงจำนวนผู้ต้องขังทั่วประเทศ จำนวนผู้กระทำผิดที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจนเกิดปัญหาความแออัดในเรือนจำ ทัณฑสถานหรือที่เรียกว่า ภาวะปัญหาคนล้นคุก ผู้ต้องขังมีปริมาณมากเกินความจุของเรือนจำซึ่งจะสามารถรองรับผู้กระทำความผิดได้เพียง 120,000คน ด้วยเรือนจำและทัณฑสถานจำนวน 137 ทั่วประเทศรัฐบาลจึงมีนโยบายหลายด้านเข้ามาช่วย เช่น การลงอาญาด้วยการคุมประพฤติ การให้ผู้เสพยาเสพติดเป็นผู้ป่วยเพื่อการบำบัดรักษา เป็นต้น แต่จำนวนยังเกินความจุของเรือนจำถึงแม้จะมีนโยบายการลงโทษ และลดการลงโทษ เนื่องจากจำนวนที่ได้รับนักโทษและลดโทษยังมีสัดส่วนน้อย เมื่อเทียบกับผู้ต้องขังทั้งหมด และยังเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุมากกว่าผลกระทบต่อปัญหาความแออัดในเรือนจำส่งผลกระทบต่อระบบงานราชทัณฑ์ ตามมาหลายประการ เช่น ปัญหาต่อการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ให้เป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติปัญหาด้านความสงบเรียบร้อยในเรือนจำ ปัญหาประสิทธิภาพในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิด ปัญหาด้านการแพทย์ ปัญหาด้านงบประมาณที่ต้องเพิ่มสูงขึ้น ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านอาคารสถานที่ เป็นต้น ซึ่งจะได้พิจารณาต่อไป

5.2.2 ปัญหาด้านการบริหารระบบงานเรือนจำ

ปัญหาในส่วนการดำเนินงานราชทัณฑ์เกี่ยวกับผู้ต้องขังมีหลายประการ เช่น จำนวนผู้ต้องขังสูงขึ้นทุกปี ก่อให้เกิดปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ หรือภาวการณ์แออัดยัดเยียดของผู้ต้องขัง ปัญหาการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังต่ำกว่ามาตรฐานสากล เช่น การรักษาพยาบาล อาหาร สุขอนามัย ที่ไม่ได้มาตรฐานอันก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการควบคุมและการละเมิดสิทธิของผู้ต้องขัง โดยเฉพาะปัญหาของผู้ต้องขังที่เป็นชาวต่างชาติที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำได้ จนบางครั้งต้องพยายามหลบหนีและก่อเหตุวุ่นวายภายในเรือนจำ ปัญหาการลดโทษในระบบราชทัณฑ์เพื่อลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ การลดโทษเป็นผลให้นักโทษได้รับโทษน้อยกว่าคำพิพากษาทำให้ผู้กระทำผิดไม่เกรงกลัวโทษจำคุก นอกจากนี้ราชทัณฑ์ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณที่ถูกจำกัด เมื่อเทียบกับการขยายตัวของนักโทษและความล่าช้าของระบบงานราชทัณฑ์

5.2.3 ปัญหาด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในเรือนจำและปัญหาความขาดแคลนกำลังเจ้าหน้าที่

ภารกิจหลักของงานราชทัณฑ์ คือ ควบคุมดูแลผู้ต้องขังให้อยู่ในระเบียบวินัย และมิให้ผู้ต้องขังมิให้หลบหนี และอยู่ในระเบียบวินัย ดูแลด้านการฝึกอาชีพ ดูแลด้านสวัสดิการ อบรมผู้ต้องขังให้เป็นคนดี จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีเจ้าพนักงานเรือนจำควบคุมดูแลผู้ต้องขังแต่เรือนจำประสบปัญหาผู้ต้องขังก่อความไม่สงบและการหลบหนีออกจากเรือนจำของผู้ต้องขังเสมอ จึงเกิดพฤติการณ์เลียนแบบและมีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ปัญหาหลักคือการขาดกำลังเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอ

กับจำนวนผู้ต้องขัง กอรปกับภาระเศรษฐกิจในปัจจุบันพร้อมกับนโยบาย ในการปฏิรูประบบราชการที่ปรับลดงบประมาณทุกด้าน โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรซึ่งราชทัณฑ์ได้รับการกระทบนี้ด้วย

สถิติผู้ต้องขังหลบหนีระหว่างปีงบประมาณพ.ศ. 2545-2549

ปีงบประมาณ พ.ศ.	จำนวน (คน)		
	ชาย	หญิง	รวม
2545	49	3	52
2546	57	2	59
2547	57	-	57
2548	61	1	62
2549	36	-	36

ที่มา : http: www.Correct.go.th

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 กรมราชทัณฑ์มีอัตรากำลังราชการรวมทั้งสิ้น 11,073คน แบ่งเป็นข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนัก/กองต่างๆ จำนวน 637 คน และข้าราชการที่ปฏิบัติงานในเรือนจำ หรือทัณฑสถานจำนวน 10,436 คน โดยมีโครงการสร้างอัตรากำลัง ดังนี้

ระดับ	จำนวน		
	ชาย	หญิง	รวม
10	1	0	1
9	25	7	32
8	178	70	248
7	657	201	858
6	1,482	392	1,874
5	3,980	672	4,652
4	641	346	987
3	612	211	823
2	1,015	229	1,24
1	350	4	354
รวม	**8,941**	**2,132**	**11,073**

ตารางแสดงอัตราส่วนจำนวนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขัง

ปี พ.ศ.	จำนวนผู้ต้องขัง	จำนวนเจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์	จำนวนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขัง	อัตราส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขัง
ปี 2540	130,997	10,405	9,796	1:13
ปี 2541	170,490	10,808	10,167	1:17
ปี 2542	205,340	10,561	9,927	1:21
ปี2543	223,406	10,507	9,885	1:23
ปี 2544	250,903	10,573	10,004	1:25
ปี 2545	254,070	10,964	10,359	1:24
ปี 2546	211,475	11,062	10,516	1:20
ปี 2547	167,142	11,208	10,630	1:16
ปี 2548	163,336	10,978	10,376	1:16
ปี 2549	152,625	11,073	10,436	1:15

ที่มา : ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2549 สรุปผลการดำเนินงานราชทัณฑ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2549

ตารางแสดงจำนวนเจ้าหน้าที่ต่อจำนวนผู้ต้องขังในแต่ละประเทศ

Country	**Total Prison Staff**	**Prisoners for staff**
Australia	10,078	2.0
Brunei	274	1.7
Canada	29,898	1.1
China	283,157	5.3
Hong Kong	5,742	2.1
India	41,067	6.6
Indonesia	23,015	2.6
Japan	17,017	4.0
Korea	12,192	5.09
Malaysia	9,300	3.1
Singapore	1,845	8.8
Thailand	10,167	25.4

ที่มา: APCCA,Prison Statistics, Asia and Pacific , mid 2002

หากพิจารณาเจ้าหน้าที่ทำการควบคุมดูแลมีอัตราส่วนที่น้อยมากกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัย ดังนี้ภาวการณ์ขาดแคลนอัตรากำลังต่อตัวเจ้าหน้าที่กับจำนวนผู้ต้องขังก่อให้เกิดอันตรายต่อตัวเจ้าหน้าที่และความเสี่ยงในการควบคุมอย่างมาก ซึ่งสัดส่วนตามมาตรฐานสากลอยู่ที่ 1:5 และสัดส่วนที่ กพ. กำหนดอยู่ที่ 1:10 แต่ปัจจุบันอยู่ที่ 1:19

5.2.4 ปัญหาด้านสวัสดิการและด้านการแพทย์

การจัดบริการรักษาพยาบาลสำหรับผู้ต้องขังป่วย ตั้งครรภ์ โรคจิต ที่ถูกคุมขัง แต่เนื่องจากสภาวะความแออัดยัดเยียด ส่งผลต่อผู้ต้องขังป่วยได้ง่าย ปัญหาสุขภาพอนามัยและโรคระบาดภายในเรือนจำจึงมีจำนวนมากกว่าภายนอกเรือนจำ กอรป กับการขาดแคลนงบประมาณในด้านการแพทย์และพยาบาลประจำที่คอยตรวจวินัย นอกจากด้านการแพทย์ยังมีปัญหาด้านสวัสดิการต่างๆของผู้ต้องขัง เช่น สวัสดิการด้านอาหารไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ต้องขังที่มีจำนวนมากขึ้น รวมทั้งขาดคุณค่าทางด้านอาหาร สวัสดิการด้านสิ่งของที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตมีไม่เพียงพอ เกิดปัญหาลักขโมย และทะเลาะวิวาท นอกจากปัญหาด้านสวัสดิการของผู้ต้องขังแล้วยังมีปัญหาทางด้านสวัสดิการของเจ้าพนักงานราชทัณฑ์เองซึ่งมีจำนวนน้อย เช่น อัตราค่าเสี่ยงภัย บ้านพักราชการ รวมทั้งอัตราจำนวนของเจ้าพนักงาน

5.2.4 ปัญหาอบรมแก้ไขผู้ต้องขังด้านการศึกษาและงานฝึกอบรม แก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังการฝึกอบรม และการแก้ไขฟื้นฟูจิตใจผู้ต้องขังและการให้การศึกษาแก่ผู้ต้องขัง เป็นอีกภารกิจหนึ่งของงานราชทัณฑ์เพื่อให้ผู้ต้องขังประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ภายหลังจากการปลดปล่อย และพฤติตัวเป็นคนดีไม่ให้กลับไปกระทำความผิดอีก แต่เนื่องจากปัจจุบันผู้ต้องขังมีจำนวนมากและมีความหลากหลาย ประกอบกับการขาดแคลนวัตถุดับเพื่อใช้ในการฝึกอาชีพและใช้แรงงานผู้ต้องขังรวมทั้งตลาดที่ใช้ในการขายสินค้าของผู้ต้องขังเริ่มอิ่มตัวและขาดทุน รวมทั้งหลายแห่งผู้ต้องขังว่างงานมากขึ้น รวมทั้งมีปัญหาด้านการแบ่งรายได้ของเรือนจำให้ผู้ต้องขัง

การศึกษาขั้นพื้นฐาน

สายสารบัญ			
-ผู้ไม่รู้หนังสือ	จำนวน	5,396	คน
-ประถมศึกษา	จำนวน	4,974	คน
-มัธยมศึกษาตอนต้น	จำนวน	7,220	คน
-มัธยมศึกษาตอนปลาย	จำนวน	6,122	คน
	รวม	**23,712**	**คน**

การศึกษาสายอาชีพ

-ปวช.	จำนวน	3,087	คน
-ปวส	จำนวน	812	คน
-หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น	จำนวน	17,729	คน
	รวม	**21,628**	**คน**

การศึกษาระดับอุดมศึกษา

กรมราชทัณฑ์ได้ดำเนินการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ต้องขัง โดยแบ่งออกเป็นหลักสูตรโครงการการศึกษาต่อเนื่อง (สัมฤทธิบัตร) และหลักสูตรปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งมีผู้ต้องขังเข้ารับการศึกษาใน 12 หลักสูตร ได้แก่

สาขาวิชา	ชาย	หญิง	รวม
(1.)หลักสูตรปริญญาตรี			
1. นิติศาสตร์	1,319	98	1,417
2. วิทยาการจัดการ	946	221	1,167
3. ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์	660	41	701
4. รัฐศาสตร์	503	16	519
5. นิเทศศาสตร์	382	113	495
6. ศิลปะศาสตร์	108	31	139
7. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	67	20	87
8. คหกรรมศาสตร์	39	35	74
9. เศรษฐศาสตร์	61	-	61
10. ศึกษาศาสตร์	17	3	20
11. วิทยาศาสตร์สุขภาพ	-	1	1
12. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	1	-	1
รวมหลักสูตรปริญญาตรี	4,103	579	4,682
(2.) หลักสูตรอื่นๆ			
1. โครงการการศึกษาต่อเนื่อง	616	107	723
2.ประกาศนียบัตร 1 ปี	-	-	-
รวมหลักสูตรอื่นๆ	616	107	723
รวมทั้งสิ้น	**4,719**	**686**	**5,405**

ที่มา : สรุปผลการดำเนินงานราชทัณฑ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2549

5.3 หลักการและวิธีการดำเนินการในการแปรรูปเรือนจำ[1]

แนวคิดเรื่องการแปรรูปเรือนจำ หรือการให้มีเรือนจำเอกชนนั้น สำหรับประเทศไทแม้จะเป็นเรื่องใหม่แต่ในประเทศทางตะวันตก ได้นำไปปฏิบัติใช้ในหลายประเทศมาเป็นเวลาหลายสิบปีแล้ว อาทิเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนนาดา ประเทศอังกฤษ และออสเตเลีย เหตุผลที่สำคัญที่ทำให้มีการแปรรูปเรือนจำก็คือ ความต้องการลดภาระค่าใช้จ่ายของภาครัฐและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ถ้าการถ่ายโอนภารกิจบริหารงานที่เคยดำเนินโดยรัฐไปสู่ภาคเอกชน รัฐจำกำหนดนโยบาย และจำกัดบทบาทของตนในการผูกการดำเนินการในกิจการต่างๆให้น้อยที่สุด พร้อมกับสนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามาดำเนินการ ในสหรัฐอเมริกาคาดว่ามีผู้ต้องขังจำนวนประมาณ 25,000 คน ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำเอกชน เพื่อเป็นการแก้ไขความแออัดของเรือนจำ ลดค่าใช้จ่ายของภาครัฐและประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ส่วนในประเทศออสเตเลียมีผู้ต้องขังรับโทษอยู่ในเรือนจำเอกชนมากที่สุดในโลกคือเกินกว่าร้อยละ 17 ของผู้ต้องขังทั้งประเทศ

วิธีการแปรรูปเรือนจำที่มีการปฏิบัติอยู่ในเรือนจำมี 4 ประการ การออกแบบ การเงิน การก่อสร้าง และการบริหาร ซึ่งรัฐบาลจะเป็นผู้กำหนดว่าจำให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานเรือนจำในระดับใด หรือขั้นตอนใด ซึ่งมีตั้งแต่การเข้ามามีส่วนเพียงแค่เป็นผู้ออกแบบและลงทุนก่อสร้าง โดยรัฐทำสัญญาการเงินระบบผ่อนชำระ หรือการทำสัญญาเช่า ในระยะเวลาที่กำหนด หรือการเข้ามาบริหารเรือนจำที่รัฐสร้างขึ้นโดยใช้วิธีการ และเจ้าหน้าที่ของเอกชน ภายใต้มาตรฐานที่รัฐระบุไว้ในสัญญา หรือการดำเนินการครบทั้ง 4 ประการโดยรัฐเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายทั้งหมด เป็นต้น

1. มาตรการตรวจสอบการติดตามการปฏิบัติงาน

ถือได้ว่าเป็นประเด็นที่สำคัญที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้ความมั่งคงว่าการบริหารงานของเอกชนจะต้องมีมาตรฐานไม่น้อยกว่ารัฐ วิธีการดำเนินการคือ การออกข้อกำหนดมาตรฐานในการดำเนินงานซึ่งจำกำหนดรายละเอียด วิธีการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังไว้ทุกขั้นตอนเริ่มตั้งแต่รับตัวจนถึงปล่อยตัวและควบคุมถึงด้านการศึกษา การฝึกอาชีพ การรักษาพยาบาล ฯ นอกจากนี้ยังรวมถึงด้านเจ้าหน้าที่และการบริหารงานด้านอื่นๆโดยฝ่ายเอกชนจะใช้ข้อกำหนดนี้เปิดคู่มือปฏิบัติงานและฝ่ายรัฐจะเป็นคู่มือในการตรวจสอบ การตรวจสอบการดำเนินการในระดับต่างๆ เข้าตรวจเป็นครั้งคราว ตามความจำเป็นอีกด้วย

---

[1] ดูเพิ่มเติม จิรวุฒิ ปุญญาสวัสดิ์.(2546). ทัศนของผู้บริหารราชทัณฑ์ต่อแนวทางการดำเนินงานของเรือนจำเอกชน.

2. การจำแนกผู้ต้องขัง รัฐจะเป็นผู้ดำเนินการเองทั้งนี้เพื่อการป้องกันการเลือกปฏิบัติและการใช้อำนาจไปในทางที่ผิดขณะเดียวกันเรือนจำเอกชนก็มีสิทธิส่งตัวผู้ต้องขังบางรายที่ยากต่อการควบคุม หรือมีพฤติกรรมหลบหนี หรือไม่น่าไว้วางใจกลับมาคุมขังในเรือนจำของรัฐได้ตลอดเวลา

3. ค่าตอบแทน เอกชนจะได้รับค่าตอบแทน ตามระดับของการมีส่วนร่วมในโครงการซึ่งหากเป็นเพียงการออกแบบและการก่อสร้างก็จะได้รับค่าตอบแทนเป็นจำนวนและระยะเวลาที่ตกลงกันไว้สำหรับในกรณีที่เอกชนเป็นผู้บริหารเรือนจำจะได้รับค่าตอบแทน 2 ประเภท ค่าตอบแทนคิดตามจำนวนผู้ต้องขัง และค่าตอบแทนในการรับเหมาการเรือนจำ และอาจหมายความรวมถึงเงินรางวัลพิเศษ ฯลฯ ตามที่ตกลงไว้ในสัญญา

4. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเอกชนผู้ได้รับสัมปทานการบริหารงานเรือนจำจะได้รับมอบอำนาจในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเช่นเดียวกับพนักงานของรัฐซึ่งหากมีการประพฤติมิชอบหรือใช้อำนาจไปในทางที่ผิดก็อาจดำเนินคดีอาญาได้เช่นเดียวกันกับเจ้าพนักงานของรัฐทุกประการ ในกรณีที่มีผู้ต้องขังหลบหนี หรือกรณีบกพร่องไม่ปฏิบัติตามสัญญา มาตรการในการลงโทษ คือ การปรับจบกระทั่งบอกเลิกสัญญา

5. ส่วนแรงงานผู้ต้องขัง ผลงานจากการฝึกวิชาชีพหรือการทำงานของผู้ต้องขังถือเป็นรายได้ของรัฐเนื่องจากว่าจะมีการให้ประโยชน์จากแรงงานผู้ต้องขังไปในทางที่ผิดแต่ก็มีการกำหนดมาตรฐานในด้านความปลอดภัยในการทำงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานไว้ด้วย เพื่อประโยชน์ทางด้านสุขอนามัยของผู้ต้องขัง

5.4 จุดเด่นหรือข้อเห็นด้วยต่อการสนับสนุนการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย[2]

1. การดำเนินการและความรับผิดชอบในด้านการปฏิบัติงานของการแปรรูปเรือนจำสามารถช่วยส่งเสริม พัฒนา ควบคุมการตรวจสอบด้านต่างๆ และการดูแลรับผิดชอบโดยรัฐสามารถควบคุมให้เป็นไปตามสัญญาได้ง่ายและรวดเร็วกว่าระบบราชการที่ดูแลควบคุมตัวเอง

2. การแปรรูปเรือนจำโดยการให้เอกชนเข้ามาดำเนินการก่อให้เกิดการผลักดันทั้งเรือนจำของภาครัฐและเรือนจำที่แปรรูปเกิดความกระตือรือร้นในการบริหารจัดการ เกิดการแข่งขัน ความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมการดำเนินการทั้งในเรื่องการพัฒนาการด้านคุณภาพ เพราะ

---

[2] ดูเพิ่มเติม กิตติพร วานิชขจร . (2544) . สารนิพนธ์ "แนวคิดในการให้เอกชนเข้ามาดำเนินกิจการเรือนจำ" .หน้า 56-59

ราคา ซึ่งผลให้มาตรฐานทางด้านต่างๆพัฒนาไปสู่ระดับสูงขึ้นดีกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับระบบราชการ

3. การแปรรูปเรือนจำจะทำให้การบริหารด้านงบประมาณในการดำเนินการด้านต่าง ๆ ของระบบงานราชทัณฑ์ การจัดหาเงินทุนการดำเนินการด้านการเงิน จัดซื้อ จัดหา ไม่มีความยุ่งยาก และมีความยืดหยุ่น และดำเนินการได้อย่างรวดเร็วกว่าภาครัฐ รวมทั้งมีการบริหารงานด้านบุคคล มีระบบที่ดี มีสภาพการทำงานที่ดีเพิ่มศักยภาพเป็นประโยชน์ต่อการบริหารราชทัณฑ์ได้ดียิ่งขึ้นและเท่ากับเป็นการลดค่าใช้จ่ายทางด้านเงินช่วยเหลือ เงินบำนาญ และเงินพิเศษต่างๆ ที่ภาครัฐจะต้องจ่ายแก่บรรดาบุคลากรเป็นจำนวนมาก

4. การเปรรูปเรือนจำเหมาะสม และสอดกับสภาวการณ์และสถานภาพทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน และมีการบริหารจัดการที่คล่องตัว เป็นอิสระที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลและจากภาครัฐมากกว่าเดิมดังเช่น ในต่างประเทศมีการให้เอกชนเข้ามาดำเนินการเรือนจำเอกชน ในหลายประเทศทำให้การบริหารจัดการงานราชทัณฑ์คล่องตัว สะดวก และมีประสิทธิภาพ

5. การแปรรูปเรือนจำจะทำให้ลดอุปสรรคข้อจำกัดของระบบราชการและลดปัญหาการบริหารงานแบบราชการ ลดแรงกดดันทางการเมืองทำให้มีการส่งเสริมการนำสิ่งใหม่เข้ามา และการเปลี่ยนแปลงอื่นเพิ่มประสิทธิภาพทางด้านการบริหารงานบุคคล เช่น การคิดอัตราเงินเดือน เงินพิเศษต่างๆ วันหยุด วันเวลา การเลื่อนตำแหน่ง ค่าตอบแทนฯ

6. การแปรรูปเรือนจำทำให้การบริหารด้านการรักษาความปลอดภัยความมั่งคงของเรือนจำ รวมทั้งการฝึกอบรม การเพิ่มพูนความรู้ความเหมาะสม ความชำนาญแก่เจ้าหน้าที่ รวมทั้งการลดภาระของเรือนจำ ในการจัดจ้างหน่วยงานจากภายนอก เข้ามาดูแลรักษาความปลอดภัยเพิ่มจากเจ้าพนักงานราชทัณฑ์

7. การแปรรูปเรือนจำสามารถจะช่วยแบ่งเบา หรือบรรเทาการรองรับจำนวนผู้ต้องขังที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นในปัจจุบัน อันเป็นการลดหรือบรรเทาวิกฤตการณ์ของผู้ต้องขังจากความแออัด

และผลจากแบบสอบถามผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าการบังคับโทษจำคุกไม่จำเป็นต้องกระทำโดยรัฐ และเห็นว่าควรให้เอกชนเข้ามาดำเนินการแปรรูปเรือนจำในทุกด้าน เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการให้เอกชนเข้ามาดำเนินการเรือนจำ

5.5 จุดด้อย หรือ ข้อไม่เห็นด้วยต่อการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย

1. การแปรรูปเรือนจำโดยให้เอกชนเข้ามาดำเนินการ จะทำให้มีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มสูงขึ้นเอกชนจะต้องคิดถึงผลกำไรเป็นหลัก มีการคิดถึงระหว่างผลต่างของต้นทุนและกำไร และอาจทำให้เกิดค่าใช้จ่ายพิเศษต่างอาจทำให้มีค่าใช้จ่ายในระยะนาวเพิ่มสูงขึ้น

2. การแปรรูปเรือนจำอาจก่อให้เดความไม่โปร่งใสจากรัฐบาลที่มีการโยงใยจากกลุ่มผู้มีอิทธิพลเพื่อผลประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใด จะเป็นการทุจริตหรืออาจเกิดกรณีเอกชนผลักดันให้มีการจับคุมและคุมขังมากขึ้น

3. การแปรรูปเรือนจำอาจทำให้มาตรฐานความเท่าเทียมในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังแต่ละไม่เท่าเทียมกัน เนื่องจากเอกชนต้องมุ่งต่อตัวรายได้เป็นหลัก

4. การแปรรูปเรือนจำหรือการให้เอกชนเข้ามาดำเนินการในงานเรือนจำนั้นซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมดังนั้นการบังคับโทษจะเป็นภาระหน้าที่ของภาครัฐเท่านั้น

5. การให้เอกชนเข้ามาดำเนินการแปรรูปเรือนจำ อาจทำให้เกิดความไม่โปร่งใสในการบริหารจัดการด้านต่างๆ ตั้งแต่การจัดจ้างการประมูลหาบริษัทเข้ามาดำเนินการคุณสมบัติและมาตรฐาน อาจจะยากสำหรับประเทศไทยที่หาบริษัทเอกชนเข้ามาดำเนินการ

DPU

บทที่ 6
สรุป และข้อเสนอแนะ

6.1 สรุป

6.1.1 ปรัชญาและแนวความคิด

โทษจำคุก เป็นโทษที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพในชีวิต ร่างกายของผู้ต้องโทษโดยควบคุมไว้ในเรือนจำตามกฎหมายโทษมีอยู่ 5 ประการ คือ 1.ประหารชีวิต 2.จำคุก 3. กักขัง 4. ปรับ 5. ริบทรัพย์สิน โทษสามอับดับแรกต้องเข้าสู่เรือนจำ โทษจึงเป็นมาตรการที่รุนแรงและดั้งเดิมที่สุดเป็นสิ่งที่ผู้มีอำนาจในรัฐจักต้องกระทำเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของรัฐ ทฤษฎีว่าด้วยการลงโทษสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ทฤษฎี คือทฤษฎีเด็ดขาดและทฤษฎีสัมพัทธ์ จากทฤษฎีการลงโทษมีความประสงค์ในการลงโทษแตกต่างกันออกไปจึงแบ่งวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการลงโทษ 4 ประการดังนี้

1.การลงโทษเพื่อ แก้แค้นทดแทน

2.การลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่หรือยับยั้ง

3.การลงโทษเพื่อไม่ให้มีโอกาสกระทำความผิด อีก

4.การลงโทษเพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไข

ราชทัณฑ์หรือเรือนจำหน่วยงานท้ายสุดในกระบวนการยุติธรรม จึงมีภาระกิจหลักตามกฎหมายในการควบคุมดูแลผู้ต้องโทษตามคำพิพากษา ซึ่งเป็นนักโทษเด็ดขาดหรือผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นเริ่มจากการรับตัวผู้ต้องขัง จัดทำทะเบียนประวัติ จำแนกลักษณะ การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำ การจัดบริการและอบรมแก้ไข การควบคุมและการดูแลรักษาวินัย และสุดท้ายการปล่อยตัวผู้ต้องขัง ฯ แต่เนื่องจากในปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจและสังคม ที่มีการแข่งขันกันสูง สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้มีผู้กระทำความผิดและเข้าสู่ระบบเรือนจำเพิ่มสูงขึ้น–แต่ทางกลับกันเรือนจำมีจำนวนและขนาดเท่าเดิม อีกทั้งนโยบายในการปรับโครงสร้างของหน่วยงานภาครัฐและงบประมาณที่จำกัด ทำให้การจำนวนเจ้าหน้าที่และงบประมาณไม่เพิ่มตามไปด้วย ทำให้การบริหารจัดการงานราชทัณฑ์ประสบปัญหาต่างๆตามมา เช่น ปัญหานักโทษล้นเรือนจำ ปัญหาด้านอัตราเจ้าหน้าที่และงบประมาณที่ไม่เพียงพอ หรือแม้กระทั่งปัญหาการไม่ได้มาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติด้านต่างๆ เป็นต้น จึงมีการศึกษาความเป็นไปได้ในการให้เอกชนเข้ามาดำเนินการงานราชทัณฑ์เหมือนเช่นในต่างประเทศ

6.1.2 ทฤษฎีหรือแนวคิดในการแปรรูปองค์กร

การให้เอกชนเข้าดำเนินการแทนรัฐ หรือการแปรรูปกิจการของรัฐเป็นการเพิ่มบทบาทของเอกชนและเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐ แต่การแปรรูปเรือนจำให้เอกชนเข้ามาดำเนินการเป็นเรื่องที่ซับซ้อน และเกี่ยวเนื่องกันในหลายๆด้าน อาทิ แนวคิดทางการเมือง รูปแบบกระบวนการระบบเศรษฐกิจ ระบบและกระบวนการทางกฎหมาย ตลอดจนทัศนะคติของสังคมและของประชาชน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะแปรเปลี่ยนภาวะในภาระของรัฐบาลในกิจการเรือนจำอันเป็นการแบ่งเบาหรือลดภาระค่าใช้จ่าย และเพิ่มประสิทธิภาพในบริหารดำเนินงาน ซึ่งรูปแบบของการแปรรูปกิจการของรัฐ มีอาทิ การร่วมลงทุนระหว่างรัฐกับเอกชน การจ้างเหมา การให้สัมปทาน การให้เช่า การให้เอกชนเข้าดำเนินการทั้งหมดหรือการถอนตัวของภาครัฐ เป็นต้น

6.1.3 การให้เอกชนเข้ามาดำเนินการเรือนจำในต่างประเทศ

จากการศึกษาในต่างประเทศ มีการให้เอกชนเข้ามาดำเนินการกิจการเรือนจำ มาเป็นเวลาสิบกว่าปี ในประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศแคนนาดา โดยในระยะแรกรัฐได้ให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ และให้เอกชนดำเนินการโดยควบคุมโดยรัฐ มีทั้งผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา และผู้ต้องขังที่ถูกพิพากษาเสร็จเด็ดขาดแล้ว มีการควบคุมทั้งผู้ต้องขังหญิงและผู้ต้องขังชายโดยแยกการควบคุมไว้อย่างชัดเจน บริษัทเอกชนที่เข้าดำเนินการเรือนจำได้แก่ Correction Corporation of America, Pricor Corporation , UK Detention Services Ltd. เป็นต้น

6.1.4 รูปแบบของการแปรรูปและลักษณะทั่วไปของเรือนจำเอกชน

จากการศึกษาโดยการออกแบบสอบกับบุคคลในสาขาอาชีพต่างๆ จำนวน 449 คน และใช้การประมวลผลแบบ SPSS พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นควรให้เอกชนเข้ามาดำเนินการเรือนจำเอกชนในทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.69$) การแปรรูปรูปเรือนจำเอกชน เป็นเรือนจำเอกชนที่เหมาะสมในประเทศไทย ควรจัดตั้งเป็นเรือนจำตัวอย่างหรือเนือนจำนำร่องก่อนและรับเฉพาะนักโทษชายวัยหนุ่มและเป็นนักโทษเด็ดขาด ที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 15 ปีในความผิดทุกประเภทยกเว้นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือความผิดที่มีโทษสูงและร้ายแรง เรือนจำเอกชนจะต้องทำงานร่วมกับกรมราชทัณฑ์จะต้องจัดให้มีระบบการตรวจสอบและกำกับดูแลการดำเนินงานของเรือนจำเอกชน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ จัดตั้งขึ้นในรูปแบบคณะกรรมการกำกับดูแลการบริหารงานเรือนจำเอกชน และจัดให้มีผู้ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบเรือนจำตรวจสอบการดำเนินงานต่าง ๆ แต่ทุกด้านต้องอยู่ในความควบคุมดูแลของกรมราชทัณฑ์

6.1.5 เหตุผลในการแปรรูปเรือนจำเอกชน

จากสภาวการณ์ต่างๆ ในปัจจุบัน มีผลให้ผิดกระทำความผิดต้องเข้าสู่เรือนจำเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้เกิดปัญหาต่างๆในการจัดการหรือการบริหารจัดการระบบราชทัณฑ์ ปัญหาในการดำเนินงานราชทัณฑ์เกี่ยวกับผู้ต้องขังหลายประการ เช่น จำนวนผู้ต้องขังเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ก่อให้เกิดปัญหา

ผู้ต้องขังล้นเรือนจำ หรือภาวะแออัดยัดเยียดของผู้ต้องขัง ปัญหาการฝึกอาชีพ ปัญหาการบำบัดดูแล ปัญหาการควบคุมให้อยู่ในระเบียบวินัย ปัญหาการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่ไม่ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ เช่น การรักษาพยาบาล ด้านอาหาร สุขภาพอนามัย อันจะก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการควบคุมและการละเมิดสิทธิของผู้ต้องขัง โดยเฉพาะผู้ต้องขังที่เป็นชาวต่างชาติที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของเรือนจำได้ จนบางครั้งต้องพยายามหลบหนีและก่อเหตุจลาจลวุ่นวายภายในเรือนจำ การลดโทษเป็นผลให้นักโทษได้รับโทษน้อยกว่าคำพิพากษาที่ศาลกำหนดทำให้ผู้กระทำผิดไม่เกรงกลัวโทษจำคุก นอกจากนี้งานราชทัณฑ์ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรส่วนการควบคุมดูแลผู้ต้องขังซึ่งไม่เพียงพออย่างมาก ทั้งเพื่อให้ผู้ต้องขังสำนึกและกลับตัวเป็นดี มีอาชีพจนสามารถกลับเข้าอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นอย่างเป็นปกติสุขได้ไม่หันกลับมากระทำความผิดอีก อีกทั้งระบบราชการในปัจจุบันมีการจำกัดงบประมาณค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับการขยายตัวของจำนวนนักโทษ รวมทั้งระบบงานที่ล่าช้าของราชทัณฑ์จากสาเหตุที่เป็นหน่วยงานราชการ

การให้เอกชนเข้ามาดำเนินการแปรรูปเรือนจำมีจุดเด่นหรือข้อเห็นด้วยต่อการสนันสนุนให้เอกชนดำเนินการ ดังนี้

1.การแปรรูปเรือนจำ จะสามารถช่วยแบ่งเบาภาระหรือบรรเทาการรองรับจำนวนผู้ต้องขังที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน อันเป็นการลดหรือบรรเทาวิกฤตการณ์ความแออัดของผู้ต้องขัง

2.เรือนจำเอกชนจะช่วยลดปัญหาของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณา และผู้ต้องขังเสร็จเด็ดขาด โดยควบคุมในเรือนจำคนละแห่ง ป้องกันที่อาจเกิดพฤติกรรมเลียนแบบจากผู้ต้องขังที่มีจิตใจเป็นอาชญากรได้

3. การแปรรูปเรือนจำเหมาะสม และสอดกับสภาวการณ์และสถานภาพทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน และมีการบริหารจัดการที่คล่องตัว เป็นอิสระที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลและจากภาครัฐมากกว่าเดิมดังเช่น ในต่างประเทศมีการให้เอกชนเข้ามาดำเนินการเรือนจำเอกชน ในหลายประเทศทำให้การบริหารจัดการราชทัณฑ์ คล่องตัว สะดวก และมีประสิทธิภาพ

4.การแปรรูปเรือนจำโดยการให้เอกชนเข้ามาดำเนินการก่อให้เกิดการผลักดันทั้งเรือนจำของภาครัฐและเรือนจำที่แปรรูปเกิดความกระตือรือร้นในการบริหารจัดการ เกิดการแข่งขัน ความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมการดำเนินการทั้งในเรื่องการพัฒนาการด้านคุณภาพ เพราะ ราคา ซึ่งผลให้มาตรฐานทางด้านต่างๆพัฒนาไปสู่ระดับสูงขึ้นดีกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับระบบราชการ

5.การแปรรูปเรือนจำจะทำให้การบริหารด้านงบประมาณในการดำเนินการด้านต่างๆของระบบงานราชทัณฑ์ การจัดหาเงินทุนการดำเนินการด้านการเงิน จัดซื้อ จัดหา ไม่มีความยุ่งยาก และมีความยืดหยุ่น และดำเนินการได้อย่างรวดเร็วกว่าภาครัฐ รวมทั้งมีการบริหารงานด้านบุคคล มีระบบที่ดี มีสภาพการทำงานที่ดีเพิ่มศักยภาพเป็นประโยชน์ต่อการบริหารราชทัณฑ์ได้ดียิ่งขึ้นและเท่ากับเป็นการลดค่าใช้จ่ายทางด้านเงินช่วยเหลือ เงินบำนาญ และเงินพิเศษต่างๆ ที่ภาครัฐจะต้องจ่ายแก่บรรดาบุคลากรเป็นจำนวนมาก

6. การแปรรูปเรือนจำจะทำให้ลดอุปสรรคข้อจำกัดของระบบราชการและลดปัญหาการบริหารงานแบบราชการ ลดแรงกดดันทางการเมืองทำให้มีการส่งเสริมการนำสิ่งใหม่เข้ามา และการเปลี่ยนแปลงอื่นเพิ่มประสิทธิภาพทางด้านการบริหารงานบุคคล เช่น การคิดอัตราเงินเดือน เงินพิเศษต่างๆ วันหยุด วันเวลา การเลื่อนตำแหน่ง ค่าตอบแทนฯ

7.การแปรรูปเรือนจำทำให้การบริหารด้านการรักษาความปลอดภัยความมั่งคงของเรือนจำ รวมทั้งการฝึกอบรม การเพิ่มพูนความรู้ความเหมาะสม ความชำนาญแก่เจ้าหน้าที่รวมทั้งการลดภาระของเรือนจำ ในการจัดจ้างหน่วยงานจากภายนอก เข้ามาดูแลรักษาความปลอดภัยเพิ่มจากเจ้าพนักงานราชทัณฑ์

8.การดำเนินการและความรับผิดชอบในด้านการปฏิบัติงานของการแปรรูปเรือนจำสามารถช่วยส่งเสริม พัฒนา ควบคุมการตรวจสอบด้านต่างๆ และการดูแลรับผิดชอบ โดยรัฐสามารถควบคุมให้เป็นไปตามสัญญาได้ง่ายและรวดเร็วกว่าระบบราชการที่ดูแลควบคุมตัวเอง

6.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย ทำให้ทราบถึงแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ตลอดจนปัญหาในด้านต่าง ๆ ของกระบวนการยุติธรรม เช่น การขาดประสิทธิภาพ ความผิดพลาดบกพร่อง ความล่าช้า เป็นต้นปัญหาต่างๆเหล่านี้มีสาเหตุมาจากเหตุผลหลายประการ การปฏิบัติงานใดๆย่อมส่งผลกระทบต่ออีกองค์กรหนึ่งไม่มากก็น้อยองค์กรเหล่านั้นได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาลและราชทัณฑ์ และการปฏิบัติงานก็จำต้องให้สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและหลักเกณฑ์สากล ต้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ผู้ต้องหา หรือจำเลย ผู้เสียหาย หรือผู้ต้องโทษในเรือนจำ ปัญหาสำคัญ คือ ความแออัดยัดเหยียดของผู้ต้องขังในเรือนจำ ก่อให้เกิดปัญหาหลายประการตามมา คือ การที่ผู้ต้องขังใช้เป็นสถานที่กิน อยู่หลับนอน ถ่ายแบบแออัด สถานที่คับแคบ ส่งผลต่อสุขภาพอนามัย จึงต้องดัดแปลงอาคารสถานที่ต่างๆที่มีอยู่ภายในเรือนจำ เช่น โรงงาน เรือนพยาบาล ใต้ถุนอาคาร เป็นเรือนนอนทำให้ผู้ต้องขังต้องว่างงานเนื่องจากไม่มีสถานที่และงานฝึกอาชีพรองรับที่เพียงพอ ปัญหาผู้ต้องขังหลบหนีหรือก่อความวุ่นวายจึงเกิดขึ้นเป็นระยะ รวมทั้งปัญหาอัตราเจ้าหน้าที่มีจำนวนไม่เพียงพอไม่สามารถดูแลผู้ต้องขังได้ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ปัญหางบประมาณที่ถูกจำกัดรวมตลอดถึงงบประมาณในการก่อสร้างขยายเรือนจำรองรับผู้ต้องขังที่ถูกจำกัดงบประมาณ ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ปัญหาการจำแนกลักษณะของผู้ต้องขังและการแยกแยะผู้ต้องขัง ซึ่งไม่อาจกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพทำให้ผู้ต้องขังที่กระความผิดโดยพลั้งพลาดไม่มีสันดาลเป็นผู้ร้าย มีโอกาสเข้าไปพบปะกับผู้ต้องขังที่เชี่ยวชาญในการกระทำความผิด เกิดการเรียนรู้และถ่ายทอดพฤติกรรมทางอาชญากรเป็นอุปสรรคต่อการอบรมแก้ไขผู้ต้องขังเป็นอย่างยิ่ง

ในประเทศต่าง ๆ มีอัตราผู้ต้องโทษที่เข้าสู่ระบบเรือนจำค่อนข้างต่ำ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากอัตราการเกิดอาชญากรรมในประเทศนั้น ๆ ค่อนข้างต่ำและมาตรการในการดำเนินนโยบายทางอาญา

คือ ในต่างประเทศเหล่านี้จะมีการใช้มาตรการเลี่ยงการลงโทษจำคุก เช่นมาตรการลงจำคุกในวันหยุด การควบคุมตัวที่บ้าน การทำงานสาธารณะแทนการจำคุก และมาตรการการคุมประพฤติสำหรับผู้กระทำความผิดเล็กน้อย หรือกระทำความผิดโดยพลั้งพลาดไป

ที่สำคัญองค์กรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญามีการปฏิบัติงานแบบไม่สอดคล้องกันต่างองค์กรต่างทำ ทำให้มีผู้กระทำความผิดต้องเข้าสู่ระบบเรือนจำมากขึ้น สถานการณ์ดังกล่าวเป็นการใช้โทษจำคุกเป็นเสมือนยาครอบจักรวาลจึงทำให้เกิดปัญหาต่างขึ้นตามมา และราชทัณฑ์เป็นหน่วยงานที่ต้องรับผู้กระทำความผิดตามคำพิพากษา แต่อย่างเดียวตามกฎหมายจึงไม่สามารถปฏิเสธได้ เรือนจำจึงควรเป็นสถานที่ควบคุมผู้ร้ายสำคัญที่เป็นอันตรายต่อสังคม และต้องควบคุมตัวเพื่อมิให้ออกไปเพื่อก่อความเดือดร้อนต่อสังคม แต่เรือนจำในปัจจุบันอาจไม่เหมาะกับสำหรับผู้กระทำความผิดครั้งแรกที่กระทำความผิดในคดีไม่ร้ายแรง หรือกระทำโดยพลั้งพลาด ไม่มีสันดานเป็นผู้ร้าย บุคคลเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องในโทษจำคุกหรือจำเป็นต้องใช้ก็ควรแยกต่างหากหรือให้เอกชนดำเนินการ

ในการให้เอกชนเข้ามาดำเนินกิจการเรือนจำรัฐจะต้องเป็นฝ่ายกำหนดมาตรฐานในการทำงานให้เอกชนดำเนินการ ตกลงทำสัญญาให้มีการดำเนินการตามที่ได้กำหนด เช่น ในเรื่องการควบคุมตัวผู้ต้องขัง การจำแนกลักษณะของผู้ต้องขัง การจัดสวัสดิการของทั้งผู้ต้องขังและของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน การให้การศึกษาและฝึกอบรมแก่เจ้าหน้าที่ การให้การศึกษาแก่ผู้ต้องขัง เป็นต้น หากไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานอาจกำหนดเป็นค่าปรับ หรือเป็นเหตุให้บอกเลิกสัญญาทั้งนี้จะต้องมีการประเมินผลตามที่กำหนดเป็นระยะสม่ำเสมอ รวมทั้งแก้กฎหมายให้พนักงานเอกชนมีอำนาจในการควบคุมดูแลผู้ต้องขังและปฏิบัติหน้าที่ได้ การเข้ามาดำเนินงานของเอกชนอาจเข้ามาบริหารทั้งเรือนจำหรือร่วมกับภาครัฐ หรือโอนภารกิจบางภารกิจให้เอกชน เช่น ด้านการแพทย์และอนามัยผู้ต้องขัง งานด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านการศึกษา หรือการบำบัดต่าง ๆ เป็นต้น และให้มีคณะกรรมการควบคุมกำกับดูแลโดยกรมราชทัณฑ์ การให้เอกชนเข้ามาดำเนินงานทั้งระบบอาจทำได้ในรูปที่เอกชนลงทุนออกแบบและก่อสร้างเรือนจำเองแล้วเข้ามาบริหาร หรือรัฐเป็นผู้ก่อสร้างเรือนจำแล้วทำสัญญาให้เอกชนเข้ามาบริหาร เพื่อเป็นการรองรับโดยเชื่อกันว่าเอกชนจะบริหารงานคล่องตัวมากกว่า ไม่มีกฎระเบียบแบบราชการซึ่งจะทำให้งานมีประสิทธิภาพ โดยเสียค่าใช้จ่ายต่ำกว่าการบริหารโดยภาครัฐ ขณะเดียวกันจะเป็นการหยุดการเจริญเติบโตของภาครัฐที่ต้องจัดสรรงบประมาณจำนวนมาก อีกเหตุผลประการหนึ่งในการให้เอกชนเข้ามาบริหารงานในเรือนจำเอกชนแต่บางส่วนหรือทั้งหมดมีผลในด้านของการแก้ไขฟื้นฟู ปรับพฤตินิสัยลดความแตกต่างในระหว่างภายในและภายนอกเรือนจำได้ ในต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศในภาคพื้นยุโรป มีการให้เอกชนเข้ามาดำเนินงานเรือนจำเป็นเวลาสิบกว่าปีแล้ว ในประเทศไทยสิ่งที่จะต้องพิจารณาในการให้เอกชนเข้ามาดำเนินการมีสิ่งที่ต้องพิจารณาหลายประเด็นดังที่กล่าวมาแล้ว สิ่งที่ต้องพิจารณาสำคัญคือ กระแสสังคมและวัฒนธรรมทางสังคมในประเทศไทยเหมาะสมเพียงใดหรือไม่ เพราะสังคมไทยต่างจากสังคมในประเทศตะวันตกที่โตแล้วก็แยกจากครอบครัวไป ดังนั้นเรือนจำของยุโรปจึงมีแต่นักโทษขังเดี่ยว แต่ไทยเป็นครอบครัวและเป็น

สังคมอุปถัมภ์ จึงอาจจะเป็นไปได้ยากในการแปรรูปเรือนจำ อีกทั้งเกิดความไม่มั่นใจในเอกชนถ้าหากให้บริหารจัดการเรือนจำทั้งหมด

ปัญหาของผู้ต้องขังหรือการแปรรูปเรือนจำโดยให้เอกชนเข้ามาดำเนินการจึงต้องตระหนักว่าปัญหานี้เป็นวิกฤติของกระบวนการยุติธรรม และของสังคม เป็นเรื่องกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และการบริหารจัดการด้านต่างของภาครัฐ ไม่ว่าด้านการคลัง การยุติธรรม ด้านภาวะทางสังคม เป็นต้น จากการศึกษาปัญหาต่าง ๆ มิได้เกิดขึ้นและจบสิ้นหรือพ้นกระบวนการไปโดยราชทัณฑ์เพียงหน่วยงานเดียวเท่านั้น หน่วยงานต่างๆในกระบวนการยุติธรรมทั้งหมด จะต้องปฏิบัติงานเกื้อหนุนและสอดคล้องกัน เพื่อลดปัญหาต่างๆอย่างเป็นระบบและรูปแบบเดียวกัน นอกจากองค์กรต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมแล้วบุคคลทุกคนหรือสังคมทุกระบบทุกฝ่าย จะต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันทุกฝ่าย

DPU

บรรณานุกรม

หนังสือ

กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษและบังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่จำกัดเสรีภาพ ค.ศ. 1976 สหพันธรัฐเยอรมัน

กมลชัย รัตนสกาววงศ์ (2537 , เมษายน) . **พื้นฐานความรู้ทั่วไปหลักกฎหมายปกครองเยอรมัน**

คณิต ณ นคร (2543 , ธันวาคม) . **กฎหมายอาญาภาคทั่วไป** . กรุงเทพฯ : วิญญชน

จรัญ โฆษณานันท์ (2544 , มิถุนายน). **สิทธิมนุษยชนไร้พรมแดนปรัชญา กฎหมายและความเป็นจริงในสังคม** . กรุงเทพฯ : นิติธรรม

ณรงค์ ใจหาญ. (2543) . **กฎหมายว่าด้วยโทษและวิธีเพื่อความปลอดภัย**

ทรงวุฒิ พัฒนกุล. (2544) . **การให้เอกชนเข้ามาดำเนินการแทนรัฐ** . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง

นัทธี จิตสว่าง. (2539) .**หลักทัณฑวิทยา** . กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.

บรรเจิด สิงคะเนติ (2547) . **หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540** . กรุงเทพฯ : วิญญชน

ประเสริฐ เมฆมณี . (2522) . **หลักทัณฑวิทยา** . กรุงเทพฯ : บพิธการพัฒน์

พงสัณห์ ศรีสมทรัพย์ และชลลิดา ศรมณี . (2528) . **หลักองค์การและจัดการ** . กรุงเทพฯ : หจก.คุณพินอักษรกิจ

พระธรรมปิฎก . (ป.อ.ปยุตโต) . (2542) . **การพัฒนาที่ยั่งยืน** . กรุงเทพฯ : มูลนิธิโกมลคีมทอง

พิพัฒน์ ไทยอารี . (2529) . **การแปรรูปรัฐวิสาหกิจสู่ภาคเอกชน** . กรุงเทพฯ :จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ยศศักดิ์ โกไศยกานนท์ . (2544 , ธันวาคม) . **ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540** . กรุงเทพฯ : สภาทนายความ

วิจิตร ลุลิตานนท์ . (2507) . **กฎหมายอาญาภาค 1** . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สมพงษ์ เกษมสัน . (2517) . **สารานุกรมการบริหาร** . กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช

สมภาร พรมทา (2538) . **มนุษย์กับการแสวงหาความจริงและความหมายของชีวิต.** กรุงเทพฯ : พุทธชาด

สิทธิ์ บุตรอินทร์. (2523) . **ปรัชญาการเมืองเบื้องต้น** . กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา

เสน่ห์ จามริก . (2542) . **ฐานความคิดสู่ทางเลือกใหม่ของสังคมไทย** .กรุงเทพฯ : โกมลคีมทอง

หยุด แสงอุทัย . (2523) . **กฎหมายอาญาภาค1** .กรุงเทพฯ : วิญญชน

อุดม รัฐอมฤต และคณะ (2544 , ตุลาคม) . **การอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิเสรีภาพของบุคคล ตามมาตรา 28 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540** กรุงเทพฯ : นานาสิ่งพิมพ์

เอกสารการสอนชุดวิชา. (2540). **การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด** . หน่วยที่ 8-15 .กรุงเทพฯ : สุโขทัยธรรมมาธิราช

บทความ

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร . (2548 , กันยายน) . **การดำเนินกิจการเรือนจำในต่างประเทศ** . จุลสารอาญาวิทยา 2, 4.

ไชยยันต์ ไชยพร . (2541) .**ชีวิตุและความหมายของปรัชญาการเมืองในยุควิทยาศาสตร์ ตอนที่ 1** . วารสารรัฐศาสตร์ 20 , 3.

วสันต์ สิงคเสลิต . (2548 , กันยายน) . **เรือนจำเอกชนในประเทศอังกฤษ** . จุลสารอาชญาวิทยา 2 , 4.

วิสัย พฤกษะวัณ . (2536) . **วารสารราชทัณฑ์ ปีที่ 41** , ฉ 3-4 .

อุทิศ แสนโกศิก . (2513) . **"บทบัณฑิตย์"** ; เล่มที่ 27 , ตอนที่ 2.

วิทยานิพนธ์ / วิจัย

กิตติพร วานิชขจร . (2544) . **แนวคิดในการให้เอกชนเข้ามาดำเนินการเรือนจำ** . วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จิรวุฒิ ปุญญาสวัสดิ์ . (2546). **ทัศนของผู้บริหารราชทัณฑ์ต่อแนวทางการดำเนินงานของเรือนจำเอกชน** .

ณัฐนันท์ รัตนเจริญ . (2546 , ตุลาคม) . **สิทธิผู้ต้องขัง** . สารนิพนธ์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เกริก

ธานี วรภัทร์ . (2546) . **การบังคับโทษประหารชีวิตในประเทศไทย (รายงานวิจัย)** . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

เอกสารต่างประเทศ

Asia and Pacific Conference of Correctional Administrators .

David Feldman . **Human Dignity as a Legal Value** , (1999) P.L Winter ,Sweet & Maxwell and Contributors

DJB Hankin'punisnment and mord responsibiliytjub tgeirues if oybusgnebteduted by Stanleg egrupp , Indiana University press 1971.

Hans-Dieter Schwind. **Strafvollzug in der praxis**. Germany: Walter de Gruyter,1988.

Hazel B. **Kerper. Legal right of the convicted**. St.Paul : West , 1974.

Human Feotilisation and Zmbryology Act. 1990 .

Stephen Livingstone & Tim Owen . **Prison Law** . Oxford : Clarendon Press,1993.

อื่น ๆ

การประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 1 เรื่อง“กระบวนทัศน์ใหม่ของกระบวนการยุติธรรมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด” 17-18 กรกฎาคม 2546.

รายงานการประเมินผลการดำเนินงานราชทัณฑ์ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (2542 , กันยายน) . มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารานุกรมนานาชาติ . (2541) . สำนักงานผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านทัณฑวิทยา, กรมราชทัณฑ์

เอกสารประกอบการสัมมนาโครงการพัฒนาโครงสร้างของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เรื่อง “การให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรม”สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม พฤษภาคม 2548.

เอกสารประกอบการสัมมนา โครงการพัฒนาโครงสร้างของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เรื่อง“การให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรม” :สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม พฤษภาคม 2548.

คู่มือเจ้าพนักงานเรือนจำในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง : กองทุนสวัสดิการข้าราชการ กรมราชทัณฑ์

นัทธี จิตสว่าง . **กระบวนทัศนะใหม่ของกระบวนการยุติธรรมในการปฏิบัติต่อ**ผู้กระทำผิด.การประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 1 รายงานประจำปี 2546 กรมราชทัณฑ์ . กรุงเทพฯ : วัฒนพงศ์การพิมพ์

สถิติผู้ต้องขังในรอบ 10 ปี กรมราชทัณฑ์ . www.corroct.go.th

เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง โทษทางอาญาที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 วันที่ 24 กันยายน 2547 . โดยสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภาคผนวก ก.

แบบสอบถาม

DRAFT

ที่ ยธ 0705/ 2745

กรมราชทัณฑ์
222 ถนนนนทบุรี 1 ตำบลสวนใหญ่
อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

26 กันยายน 2550

เรื่อง อนุญาตให้ผู้วิจัยแจกแบบสอบถาม

เรียน

ด้วยมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ได้ขออนุญาตให้นายนคร วัลลิภากร ผู้ช่วยเลขานุการคณะนิติศาสตร์ ซึ่งได้รับทุนทำวิจัยเรื่อง "การแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย" แจกแบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นข้าราชการกรมราชทัณฑ์ที่ปฏิบัติงานส่วนกลางกรมฯ และเรือนจำในแต่ละภาคทั่วประเทศ จำนวน 249 คน และผู้ต้องขังเรือนจำในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 50 คน โดยวิธีจัดส่งทางไปรษณีย์

กรมราชทัณฑ์พิจารณาแล้ว อนุญาตให้นายนครฯ แจกแบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขัง โดยวิธีจัดส่งทางไปรษณีย์มายังเรือนจำ / ทัณฑสถาน แห่งนี้ได้

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมภพ รุจจนเวท)
ผู้อำนวยการส่วนราชทัณฑ์ต่างประเทศ
รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสำนักทัณฑวิทยา
ปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมราชทัณฑ์

สำนักทัณฑวิทยา
ส่วนมาตรการควบคุมผู้ต้องขัง
โทร 0 2967 3380 โทรสาร 0 2967 2409

ฝ่ายอำนวยการกลาง 182
แผนกสารบรรณและธุรการ
เลขที่รับ 0203(1)/ 7366
วันที่ 26 ก.ย. 50 เวลา 15.27
ผู้รับ

1009
29/9160
9.26

ที่ ยธ 0705/ 3038

กรมราชทัณฑ์
222 ถนนนนทบุรี 1 ตำบลสวนใหญ่
อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

26 กันยายน 2550

เรื่อง อนุญาตให้ผู้วิจัยแจกแบบสอบถาม

เรียน คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

อ้างถึง หนังสือมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ที่ นต. 0311 (1) / 09001 ลงวันที่ 15 กันยายน 2550

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือกรมราชทัณฑ์ ที่ ยธ 0705 / 9745 ลงวันที่ 26 กันยายน 2550

ตามหนังสือที่อ้างถึงมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ได้ขออนุญาตให้นายนคร วัลลิภากร ผู้ช่วยเลขานุการคณะนิติศาสตร์ ซึ่งได้รับทุนทำวิจัยเรื่อง "การแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย" แจกแบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นของข้าราชการที่ปฏิบัติงานส่วนกลางกรมฯ และเรือนจำในแต่ละภาคทั่วประเทศ จำนวน 249 คน และผู้ต้องขังเรือนจำในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 50 คน โดยวิธีจัดส่งทางไปรษณีย์ ความละเอียดดังแจ้งแล้ว นั้น

กรมราชทัณฑ์พิจารณาแล้ว อนุญาตให้นายนคร วัลลิภากร แจกแบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นของข้าราชการกรมราชทัณฑ์และผู้ต้องขังตามที่ขอได้ โดยจัดส่งหนังสืออนุญาตให้เก็บข้อมูลในเรือนจำมาด้วยแล้ว ปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย อนึ่ง เมื่อได้จัดทำการวิจัยเรื่องดังกล่าวเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ขอได้ส่งมอบให้สำนักทัณฑวิทยา กรมราชทัณฑ์ จำนวน 1 เล่ม เพื่อใช้ประโยชน์ในทางราชการ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอได้แจ้งให้นายนครฯ ทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมภพ รุจจนเวช)
ผู้อำนวยการส่วนราชทัณฑ์ต่างประเทศ
รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสำนักทัณฑวิทยา
ปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมราชทัณฑ์

สำนักทัณฑวิทยา ส่วนมาตรการควบคุมผู้ต้องขัง
โทร 0 2967 3380 โทรสาร 0 2967 2409

29 ก.ย. 50

แบบสอบถาม

การวิจัยเรื่อง การแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย

(สำหรับพนักงานราชทัณฑ์)

ขอความกรุณาผู้ตอบแบบสอบถามใส่เครื่องหมาย / ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความที่ท่านต้องการหรือตามความเป็นจริง

<u>ส่วนที่ 1</u> ข้อมูลไปของผู้ตอบแทนสอบถาม

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. ระดับการศึกษา

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี

☐ ปริญญาตรี

☐ สูงกว่าปริญญาตรี

3. ตำแหน่ง

☐ ข้าราชการระดับ 1 - 3

☐ ข้าราชการระดับ 4 - 6

☐ ข้าราชการระดับ 7 - 10

☐ ลูกจ้างประจำ

☐ ลูกจ้างชั่วคราว

☐ อื่น ๆ (ระบุ) .....

4. ท่านปฏิบัติงานอยู่ในเรือนจำประเภท

☐ ทัณฑสถาน ☐ เรือนจำกลาง

☐ เรือนจำจังหวัด ☐ เรือนจำพิเศษ

☐ เรือนจำอำเภอ ☐ สถานกักกัน

6. สถานที่ตั้งเรือนจำอยู่ในภาค

☐ ภาคกลาง ☐ ภาคตะวันออก

☐ ภาคเหนือ ☐ ภาคใต้ ☐ กรุงเทพมหานคร

DRAFT

<u>ส่วนที่ 2</u> ความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย

1.ความคิดเห็นทั่วไปของท่านเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย

ด้าน	ระดับความเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.การบังคับโทษจำคุกไม่จำเป็นต้องกระทำโดยรัฐเท่านั้น					
2.ปัจจุบันเรือนจำมีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องขัง					
3.มาตรการต่างๆในกระบวนการยุติธรรม มีการนำมาปฏิบัติใช้น้อยเกินไป ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องเข้าสู่ระบบเรือนจำมากขึ้น					
4.ควรให้มีการแปรรูปเรือนจำโดยให้เอกชนเข้ามาดำเนินการจัดตั้งเรือนจำเอกชนในทุกด้าน					
5.ควรให้มีการแปรูปเรือนจำโดยให้เอกชนเข้ามาดำเนินการร่วมกับภาครัฐ					
6.ควรให้เอกชนเข้ามาดำเนินการรูปเรือนจำ ให้เป็นเรือนจำเอกชน					
7.การให้เอกชนเข้ามาดำเนินการแปรรูปเรือนจำสามารถทำให้ลดปัญหาต่างๆระบบราชทัณฑ์ เช่น ปัญหานักโทษล้นเรือนจำ ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านสวัสดิการ เป็นต้น					

2.ความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับลักษณะของกฎหมายการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย

ด้าน	ระดับความเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.ออกเป็นระเบียบ/คำสั่ง กรมราชทัณฑ์					
2.ตราพระราชบัญญัติเรือนจำเอกชนโดยเฉพาะ					
3.เพิ่มเติมหมวดว่าด้วยเรื่องเรือนจำเอกชนในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2479					
4.ทำสัญญาสัมปทานเป็นกรณีๆ ไป					

3.ความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับความเหมาะสมในการแปรรูปและการบริหารจัดการเรือนจำ

ด้าน	ระดับความเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.การแปรรูปเรือนจำ(เรือนจำเอกชน) จะทำให้ช่วยลดงบประมาณทุกด้านในส่วนระบบงานราชทัณฑ์ของภาครัฐ					
2 .การแปรรูปเรือนจำจะทำให้งบประมาณเพียงพอสำหรับรายจ่ายต่อนักโทษต่อคนตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ					
3.การแปรรูปเรือนจำจะทำให้ประหยัดและค่าใช้จ่าย ในระยะยาวลดลง					
4. การแปรรูปเรือนจำจะทำให้การบริหารงานด้านบุคคลมีประสิทธิภาพ อัตราเงินเดือน เงินพิเศษต่างๆเป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน					
5. การแปรรูปเรือนจำทำให้มีสถานที่รองรับผู้กระทำความผิดได้เพียงพอ คือ การแก้ไขปัญหานักโทษล้นเรือนจำได้					
6. การแปรรูปเรือนจำ ทำให้อัตราส่วนเจ้าหน้าที่เพียงพอต่อผู้ต้องขังตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ อัตรา 1:3 (ปัจจุบันประเทศไทย 1:19)					
7.การแปรรูปเรือนจำ ทำให้แก้ไขพัฒนาพฤติกรรรมนิสัยของผู้ต้องขังได้มากขึ้น					
8.การแปรรูปเรือนจำทำให้ลดปัญหาในด้านการควบคุมและรักษาระเบียบวินัยของผู้ต้องขังมีประสิทธิภาพมากขึ้น					
9.การแปรรูปเรือนจำเอกชนทำให้การดำเนินการด้านการฝึกอาชีพได้หลากหลายขึ้น					
10.การแปรรูปเรือนจำ ทำให้การดำเนินการด้านการศึกษาได้ครบทุกสาขาทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น					

ด้าน	ระดับความเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
11.การแปรรูปเรือนจำทำให้การดำเนินการสวัสดิการด้านต่างๆ เช่นอาหาร ที่นอน เครื่องนุ่งห่ม การแพทย์ ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำของประชาชาติ					
12.การแปรรูปเรือนจำให้มาตรฐานด้านการควบคุม รักษาความปลอดภัยรวมทั้งลดปัญหานักโทษหนีออกจากเรือนจำได้					
13.การแปรรูปเรือนจำก่อให้เกิดบรรทัดฐานทางเลือก การแข่งในการพัฒนาการของเรือนจำเอกชนและรัฐบาลทั้งในเรื่องคุณภาพและราคา					
14.การแปรรูปเรือนจำทำให้เกิดการพัฒนา ความกระตือรือร้น ความคิดสร้างสรรค์การนำบุคลาการใหม่ ความคิดแนวใหม่ เข้ามาและรวดเร็วกว่าภาครัฐ					
15.การแปรรูปเรือนจำเอกชน ส่วนของการจ้างแรงงานผู้ต้องขัง ควรจัดให้อยู่ในรูปแบบอุตสาหกรรมเรือนจำ					
16.การแปรรูปเรือนจำในแบบอุตสาหกรรมเรือนจำ ควรมุ่งเน้นการให้ค่าตอบแทน ตามชั่วโมงการทำงาน เปอร์เซ็นจากกำไรสุทธิ เงินจากรางวัลปันผลฯ ของผู้ต้องขัง					
17.การแปรรูปเรือนจำช่วยลดระบบเวลาที่ซับซ้อน ลดขั้นตอนที่ล่าช้า ของระบบราชการได้เพื่อความคล่องตัวในระบบงานราชทัณฑ์					
18.การแปรรูปเรือนจำ ส่งผลต่อความสอดคล้องหรือตอบสนองต่อภาวการณ์การที่เปลี่ยนแปลงหรือความต้องการปัจจุบันได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น					

4.ความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับลักษณะของความผิดที่เหมาะสมกับเรือนจำที่แปรรูปแล้ว

ด้าน	ระดับความเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร					
2 ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง					
3. ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม					
4. ความผิดเกี่ยวกับศาสนา					
5. ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน					
6. ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภยันตรายต่อประชาชน					
7. ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและแปลงเอกสาร					
8. ความผิดเกี่ยวกับการค้า					
9. ความผิดเกี่ยวกับเพศ					
10. ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย					
11. ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง					
12. ความผิดทรัพย์					
13. ความผิดลหุโทษ					
14.ความผิดตามกฎหมายอื่นที่โทษตามกฎหมายอาญา เช่นความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษพ.ศ.2522,ความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ฯ พ.ศ. 2490					

<u>ส่วนที่ 3</u> ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณครับ

แบบสอบถาม

การวิจัยเรื่อง การแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย

☐ ผู้พิพากษา ☐ นักวิชาการ

☐ อัยการ ☐ ทนายความ

☐ ตำรวจ ☐ ประชาชนทั่วไป

ขอความกรุณาผู้ตอบแบบสอบถามใส่เครื่องหมาย / ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความความที่ท่านเลือกหรือตามความคิดเห็นของท่าน

<u>ส่วนที่ 1</u> ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2.ระดับการศึกษา

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี

☐ ปริญญาตรี

☐ สูงกว่าปริญญาตรี

3.อายุ.....ปี

4.สถานที่อยู่หรือที่ทำงานในปัจจุบัน

☐ ภาคกลาง ☐ ภาคตะวันออก

☐ ภาคเหนือ ☐ ภาคใต้ ☐ กรุงเทพมหานคร

5.ท่านมีความรู้ความเข้าใจหรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องเรือนจำบ้างหรือไม่

☐ มี

☐ ไม่มี

DPU

<u>ส่วนที่ 2</u> ความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย

1.ความคิดเห็นทั่วไปของท่านเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย

ด้าน	ระดับความเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.การบังคับโทษจำคุกไม่จำเป็นต้องกระทำโดยรัฐเท่านั้น					
2.ปัจจุบันเรือนจำมีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องขัง					
3.มาตรการต่างๆในกระบวนการยุติธรรม มีการนำมาปฏิบัติใช้น้อยเกินไป ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องเข้าสู่ระบบเรือนจำมากขึ้น					
4.ควรให้มีการแปรรูปเรือนจำโดยให้เอกชนเข้ามาดำเนินการจัดตั้งเรือนจำเอกชนในทุกด้าน					
5.ควรให้มีการแปรูปเรือนจำโดยให้เอกชนเข้ามาดำเนินการร่วมกับภาครัฐ					
6.ควรให้เอกชนเข้ามาดำเนินการรูปเรือนจำ ให้เป็นเรือนจำเอกชน					
7.การให้เอกชนเข้ามาดำเนินการแปรรูปเรือนจำสามารถทำให้ลดปัญหาต่างๆระบบราชทัณฑ์ เช่น ปัญหานักโทษล้นเรือนจำ ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านสวัสดิการ เป็นต้น					

2.ความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับลักษณะของกฎหมายการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย

ด้าน	ระดับความเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.ออกเป็นระเบียบ/คำสั่ง กรมราชทัณฑ์					
2.ตราพระราชบัญญัติเรือนจำเอกชนโดยเฉพาะ					
3.เพิ่มเติมหมวดว่าด้วยเรื่องเรือนจำเอกชนในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2479					
4.ทำสัญญาสัมปทานเป็นกรณีๆ ไป					

3.ความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับความเหมาะสมในการแปรรูปและการบริหารจัดการเรือนจำ

ด้าน	ระดับความเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.การแปรรูปเรือนจำ(เรือนจำเอกชน) จะทำให้ช่วยลดงบประมาณทุกด้านในส่วนระบบงานราชทัณฑ์ของภาครัฐ					
2 .การแปรรูปเรือนจำจะทำให้งบประมาณเพียงพอสำหรับรายจ่ายต่อนักโทษต่อคนตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ					
3.การแปรรูปเรือนจำจะทำให้ประหยัดและค่าใช้จ่าย ในระยะยาวลดลง					
4. การแปรรูปเรือนจำจะทำให้การบริหารงานด้านบุคคลมีประสิทธิภาพ อัตราเงินเดือน เงินพิเศษต่างๆเป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน					
5. การแปรรูปเรือนจำทำให้มีสถานที่รองรับผู้กระทำความผิดได้เพียงพอ คือ การแก้ไขปัญหานักโทษล้นเรือนจำได้					
6. การแปรรูปเรือนจำ ทำให้อัตราส่วนเจ้าหน้าที่เพียงพอต่อผู้ต้องขังตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ อัตรา 1:3 (ปัจจุบันประเทศไทย 1:19)					
7.การแปรรูปเรือนจำ ทำให้แก้ไขพัฒนาพฤติกรรรมนิสัยของผู้ต้องขังได้มากขึ้น					
8.การแปรรูปเรือนจำทำให้ลดปัญหาในด้านการควบคุมและรักษาระเบียบวินัยของผู้ต้องขังมีประสิทธิภาพมากขึ้น					
9.การแปรรูปเรือนจำเอกชนทำให้การดำเนินการด้านการฝึกอาชีพได้หลากหลายขึ้น					
10.การแปรรูปเรือนจำ ทำให้การดำเนินการด้านการศึกษาได้ครบทุกสาขาทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น					

ด้าน	ระดับความเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
11.การแปรรูปเรือนจำทำให้การดำเนินการสวัสดิการด้านต่างๆ เช่นอาหาร ที่นอน เครื่องนุ่งห่ม การแพทย์ ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำของประชาชาติ					
12.การแปรรูปเรือนจำให้มาตรฐานด้านการควบคุม รักษาความปลอดภัยรวมทั้งลดปัญหานักโทษหนีออกจากเรือนจำได้					
13.การแปรรูปเรือนจำก่อให้เกิดบรรทัดฐานทางเลือก การแข่งในการพัฒนาการของเรือนจำเอกชนและรัฐบาลทั้งในเรื่องคุณภาพและราคา					
14.การแปรรูปเรือนจำทำให้เกิดการพัฒนา ความกระตือรือร้น ความคิดสร้างสรรค์การนำบุคลาการใหม่ ความคิดแนวใหม่ เข้ามาและรวดเร็วกว่าภาครัฐ					
15.การแปรรูปเรือนจำเอกชน ส่วนของการจ้างแรงงานผู้ต้องขัง ควรจัดให้อยู่ในรูปแบบอุตสาหกรรมเรือนจำ					
16.การแปรรูปเรือนจำในแบบอุตสาหกรรมเรือนจำ ควรมุ่งเน้นการให้ค่าตอบแทน ตามชั่วโมงการทำงาน เปอร์เซ็นจากกำไรสุทธิ เงินจากรางวัลปันผลฯ ของผู้ต้องขัง					
17.การแปรรูปเรือนจำช่วยลดระบบเวลาที่ซับซ้อน ลดขั้นตอนที่ล่าช้า ของระบบราชการได้เพื่อความคล่องตัวในระบบงานราชทัณฑ์					
18.การแปรรูปเรือนจำ ส่งผลต่อความสอดคล้องหรือตอบสนองต่อภาวการณ์การที่เปลี่ยนแปลงหรือความต้องการปัจจุบันได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น					

4.ความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับลักษณะของความผิดที่เหมาะสมกับเรือนจำที่แปรรูปแล้ว

ด้าน	ระดับความเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร					
2 ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง					
3. ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม					
4. ความผิดเกี่ยวกับศาสนา					
5. ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน					
6. ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภยันตรายต่อประชาชน					
7. ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและแปลงเอกสาร					
8. ความผิดเกี่ยวกับการค้า					
9. ความผิดเกี่ยวกับเพศ					
10. ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย					
11. ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง					
12. ความผิดทรัพย์					
13. ความผิดลหุโทษ					
14.ความผิดตามกฎหมายอื่นที่โทษตามกฎหมายอาญา เช่นความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษพ.ศ.2522,ความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ฯ พ.ศ. 2490					

<u>ส่วนที่ 3</u> ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณครับ

แบบสอบถาม

การวิจัยเรื่อง การแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย

(สำหรับผู้ต้องขัง)

ขอความกรุณาผู้ตอบแบบสอบถามใส่เครื่องหมาย / ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความที่ท่านต้องการหรือตามความเป็นจริง

<u>ส่วนที่ 1</u> ข้อมูลไปของผู้ตอบแทนสอบถาม

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. ระดับการศึกษา

☐ ประถมศึกษา หรือ ต่ำกว่า

☐ มัธยมศึกษา หรือ ปวช.

☐ ปวส. หรือปริญญาตรี

☐ สูงกว่าปริญญาตรีขึ้น

3. โทษจำคุกที่ได้รับ

☐ 1-5 ปี

☐ 6 ปี – 10 ปี

☐ มากกว่า 10 ปี

4. เรือนจำประเภท

☐ ทัณฑสถาน

☐ เรือนจำกลาง

☐ เรือนจำจังหวัด

☐ เรือนจำพิเศษ

☐ เรือนจำอำเภอ

☐ สถานกักกัน

5. สถานที่ตั้งเรือนจำอยู่ในภาค

☐ ภาคกลาง

☐ ภาคตะวันออก

☐ ภาคเหนือ

☐ ภาคใต้

DRAFT

<u>ส่วนที่ 2</u> ความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย

1.ความคิดเห็นทั่วไปของท่านเกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย

ด้าน	ระดับความเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.การบังคับโทษจำคุกไม่จำเป็นต้องกระทำโดยรัฐเท่านั้น					
2.ปัจจุบันเรือนจำมีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องขัง					
3.มาตรการต่างๆในกระบวนการยุติธรรม มีการนำมาปฏิบัติใช้น้อยเกินไป ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องเข้าสู่ระบบเรือนจำมากขึ้น					
4.ควรให้มีการแปรรูปเรือนจำโดยให้เอกชนเข้ามาดำเนินการจัดตั้งเรือนจำเอกชนในทุกด้าน					
5.ควรให้มีการแปรูปเรือนจำโดยให้เอกชนเข้ามาดำเนินการร่วมกับภาครัฐ					
6.ควรให้เอกชนเข้ามาดำเนินการรูปเรือนจำ ให้เป็นเรือนจำเอกชน					
7.การให้เอกชนเข้ามาดำเนินการแปรรูปเรือนจำสามารถทำให้ลดปัญหาต่างๆระบบราชทัณฑ์ เช่น ปัญหานักโทษล้นเรือนจำ ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านสวัสดิการ เป็นต้น					

2.ความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับลักษณะของกฎหมายการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย

ด้าน	ระดับความเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.ออกเป็นระเบียบ/คำสั่ง กรมราชทัณฑ์					
2.ตราพระราชบัญญัติเรือนจำเอกชนโดยเฉพาะ					
3.เพิ่มเติมหมวดว่าด้วยเรื่องเรือนจำเอกชนในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2479					
4.ทำสัญญาสัมปทานเป็นกรณีๆ ไป					

3.ความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับความเหมาะสมในการแปรรูปและการบริหารจัดการเรือนจำ

ด้าน	ระดับความเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.การแปรรูปเรือนจำ(เรือนจำเอกชน) จะทำให้ช่วยลดงบประมาณทุกด้านในส่วนระบบงานราชทัณฑ์ของภาครัฐ					
2 .การแปรรูปเรือนจำจะทำให้งบประมาณเพียงพอสำหรับรายจ่ายต่อนักโทษต่อคนตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ					
3.การแบ่รรูบ่เรือนจำจะทำให้บ่ระหยัดและค่าใช้จ่าย ในระยะยาวลดลง					
4. การแปรรูปเรือนจำจะทำให้การบริหารงานด้านบุคคลมีประสิทธิภาพ อัตราเงินเดือน เงินพิเศษต่างๆเป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน					
5. การแปรรูปเรือนจำทำให้มีสถานที่รองรับผู้กระทำความผิดได้เพียงพอ คือ การแก้ไขปัญหานักโทษล้นเรือนจำได้					
6. การแปรรูปเรือนจำ ทำให้อัตราส่วนเจ้าหน้าที่เพียงพอต่อผู้ต้องขังตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ อัตรา 1:3 (ปัจจุบันประเทศไทย 1:19)					
7.การแปรรูปเรือนจำ ทำให้แก้ไขพัฒนาพฤติกรรรมนิสัยของผู้ต้องขังได้มากขึ้น					
8.การแปรรูปเรือนจำทำให้ลดปัญหาในด้านการควบคุมและรักษาระเบียบวินัยของผู้ต้องขังมีประสิทธิภาพมากขึ้น					
9.การแปรรูปเรือนจำเอกชนทำให้การดำเนินการด้านการฝึกอาชีพได้หลากหลายขึ้น					
10.การแปรรูปเรือนจำ ทำให้การดำเนินการด้านการศึกษาได้ครบทุกสาขาทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น					

DPU

ด้าน	ระดับความเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
11.การแปรรูปเรือนจำทำให้การดำเนินการสวัสดิการด้านต่างๆ เช่นอาหาร ที่นอน เครื่องนุ่งห่ม การแพทย์ ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำของประชาชาติ					
12.การแปรรูปเรือนจำให้มาตรฐานด้านการควบคุม รักษาความปลอดภัยรวมทั้งลดปัญหานักโทษหนีออกจากเรือนจำได้					
13.การแปรรูปเรือนจำก่อให้เกิดบรรทัดฐานทางเลือก การแข่งในการพัฒนาการของเรือนจำเอกชนและรัฐบาลทั้งในเรื่องคุณภาพและราคา					
14.การแปรรูปเรือนจำทำให้เกิดการพัฒนา ความกระตือรือร้น ความคิดสร้างสรรค์การนำบุคลาการใหม่ ความคิดแนวใหม่ เข้ามาและรวดเร็วกว่าภาครัฐ					
15.การแปรรูปเรือนจำเอกชน ส่วนของการจ้างแรงงานผู้ต้องขัง ควรจัดให้อยู่ในรูปแบบอุตสาหกรรมเรือนจำ					
16.การแปรรูปเรือนจำในแบบอุตสาหกรรมเรือนจำ ควรมุ่งเน้นการให้ค่าตอบแทน ตามชั่วโมงการทำงาน เปอร์เซ็นจากกำไรสุทธิ เงินจากรางวัลปันผลฯ ของผู้ต้องขัง					
17.การแปรรูปเรือนจำช่วยลดระบบเวลาที่ซับซ้อน ลดขั้นตอนที่ล่าช้า ของระบบราชการได้เพื่อความคล่องตัวในระบบงานราชทัณฑ์					
18.การแปรรูปเรือนจำ ส่งผลต่อความสอดคล้องหรือตอบสนองต่อภาวการณ์การที่เปลี่ยนแปลงหรือความต้องการปัจจุบันได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น					

4.ความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับลักษณะของความผิดที่เหมาะสมกับเรือนจำที่แปรรูปแล้ว

ด้าน	ระดับความเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่มีความเห็น	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร					
2 ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง					
3. ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม					
4. ความผิดเกี่ยวกับศาสนา					
5. ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน					
6. ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภยันตรายต่อประชาชน					
7. ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและแปลงเอกสาร					
8. ความผิดเกี่ยวกับการค้า					
9. ความผิดเกี่ยวกับเพศ					
10. ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย					
11. ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง					
12. ความผิดทรัพย์					
13. ความผิดลหุโทษ					
14.ความผิดตามกฎหมายอื่นที่โทษตามกฎหมายอาญา เช่นความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษพ.ศ.2522,ความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ฯ พ.ศ. 2490					

<u>ส่วนที่ 3</u> ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการแปรรูปเรือนจำในประเทศไทย

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณครับ

ภาคผนวก ข

บทสัมภาษณ์

DPU

บทสัมภาษณ์

ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ณ นคร
คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

วันที่ 25 ธันวาคม 2550

สภาพของกระบวนการยุติธรรมของเราในปัจจุบัน ไม่มีการเชื่อมโยงกัน เป็นอาณาจักรใครอาณาจักรมัน การแก้ปัญหากระบวนการยุติธรรมก็เลยไม่มีทิศทาง ที่แท้จริง แล้วปัญหากระบวนการยุติธรรมที่มันหนักทุกประเทศ ก็คือ การที่ผู้ต้องขังล้นเรือนจำทุกประเทศพยายามที่จะจำกัดทำให้ผู้ต้องขังอยู่ในสัดส่วนที่ดีกับพื้นที่ การที่เราจะสร้างเรือนจำมากๆให้เพียงพอที่จะให้อยู่กันอย่างถูกต้องมันเป็นไปได้ยากเพราะว่าไม่มีงบประมาณที่เพียงพอ เพราะงบประมาณของประเทศก็นำไปใช้ในการอย่างอื่นด้วย เช่นการศึกษา การเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ การต่างประเทศ การสาธารณสุขอะไรต่างๆ เมื่อเราไม่สามารถจะสร้างเรือนจำให้มีเพียงพอได้ ก็จะต้องมีการบริหารจัดการที่ดี ที่จะให้เกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรม คือการกระทำที่เป็นการลดการเข้าไปอยู่ในเรือนจำ ทุกกรณีไม่ว่าจะผู้ที่ต้องคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาด หรือว่าในระหว่างพิจารณา ก็ตามจะต้องเพิ่มการออก ตามหลักเค้าบอกต้องเพิ่มการออกให้มาก วิธีการที่จะลดไม่ให้เข้าเรือนจำก็มีวิธีการที่เรียกว่า การผันคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมในประเทศอังกฤษมีได้ทั้ง 3 ขั้นตอน คือ ในชั้นเจ้าพนักงาน ในชั้นศาล และในชั้นราชทัณฑ์ก็ได้ ส่วนในประเทศไทยในปัจจุบันนี้ตามกฎหมายปัจจุบันมีเฉพาะในชั้นราชทัณฑ์ ชั้นศาลก็เพิ่งเกิดเมื่อมีการคุมประพฤติ เกิดเมื่อประมาณปี พ.ศ.2522 ในชั้นเจ้าพนักงานก็ทำกันน้อยมาก ในขั้นตอนต่างๆต้องมีการศึกษา ต้องทำให้ดี แต่ของเราในปัจจุบันไม่ได้เป็นอย่างนั้นทำให้ไม่ได้ลดจำนวนนักโทษแต่ประการใด อย่างนี้เป็นปัญหาของเรา คือ การผันคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมทำกันน้อย อย่างเช่น การผันคดีออกจากกระบวนการยุติธรรม ในชั้นพนักงานอัยการ เช่นคดีทุกคดีโดยหลักไม่จำเป็นต้องไปสู่ศาล มันต้องมีวิธีการเอาออกไปหรือกันไม่ให้เข้ามา การกันไม่ให้เข้ามาก็อย่างเช่นเราจะทำเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันให้มันดี ให้คดีมันเกิดน้อยในส่วนนี้เราก็ไม่ได้ทำเท่าไหร่ ของประเทศญี่ปุ่นนี้เป็นตัวอย่าง ญี่ปุ่น อัตราการเกิดอาชญากรรมน้อยมาก เพราะเหตุว่าเค้ามองในแง่การป้องกันสูงโดยมีหน่วยงาน ที่เรียกว่า Police box คือตำรวจตู้ยาม ซึ่งดูแลท้องที่เล็กๆ เพื่อการกันไม่ให้เกิดที่นี้อันไหนที่เกิดแล้วเค้าก็จะมาคัดกรองต่ออีกว่าอันไหนที่มันไม่เหนือบากกว่าแรงเค้าก็เอาออก เช่นสั่งไม่ฟ้องหรือชะลอการฟ้อง หรือใช้มาตรการอย่างอื่นเพื่อลดการไปสู่ศาลทีนี้เมื่อเราลดส่วนนี้แล้วส่วนศาลอีกก็ต้องคิดลดเหมือนกัน เช่น ผู้ต้องที่อยู่ระหว่างพิจารณาเท่าที่ผมทราบประมาณ 37%

ของผู้ต้องขังทั้งหมด ซึ่งก็จำนวนไม่น้อย ซึ่งเมื่อมีผู้ต้องขังเข้าไปอยู่ในเรือนจำระหว่างพิจารณามากก็จะทำให้แออัด ถ้าลดโดยการไม่ควบคุม ไม่ขัง หรือให้ประกันก็ทำได้มาก ดังนี้ถ้าจำต้องลงโทษ มีมาตรการที่เรียกว่ารอการลงโทษ รอการกำหนดโทษหรืออื่นๆ ของปัญหาในกระบวนการยุติธรรมเรา เมื่อในหลวงพระชนมพรรษา 80 พรรษา มีนักโทษได้รับการอภัยโทษออกมาประมาณ 50,000-60,000 คน การระบายดังกล่าวอาจจะไม่ถูกหลักวิธีการ คือจำเป็นต้องระบายคือระบายซักพักก็แน่นเหมือนเดิม เป็นการผ่อนคลายมาตรการของเราเป็นการผ่อนคลายปัญหาชั่วคราว การที่เราจะแก้ปัญหาให้เป็นมรรคเป็นผล ต้องมีความเชื่อมโยง มีความต่อเนื่อง มีความเป็นเอกภาพของกระบวนการยุติธรรม กระบวนการยุติธรรมต้องรู้เป้าหมายของตัวเองทุกฝ่ายต้องรู้เรื่องในขณะนี้เราแก้ปัญหาของเราโดย ราชทัณฑ์ อัยการ ตำรวจ ต่างแยกกันแก้ไขไม่มีการแก้ปัญหาส่วนรวม

ผมคิดว่า การบังคับโทษเป็นภารกิจของรัฐไม่ใช่ภารกิจของเอกชนถ้าเราจัดการดีๆอย่างที่ผมพูดไว้แต่ต้นอาจจะไม่มีปัญหานี้เข้ามา เพราะว่าเมื่อเป็นเรื่องของรัฐในการที่เราจะดูแลอะไรต่างๆเป็นภารกิจของรัฐทั้งนั้น แล้วก็ภารกิจนี้เป็นเรื่องของอำนาจหน้าที่ของรัฐ เอกชนจะมีอำนาจหน้าที่อะไรถ้ารัฐจะให้เอกชนมาช่วยในเรื่องอื่น เช่นในเรื่องอาหารการกิน ผมว่าเราต้องไปอย่างนั้นก่อน คืออย่าเพิ่งไปเห่อตาม สังคมแต่ละประเทศไม่เหมือนกัน ในภาคพื้นยุโรปห้องขังรวมเกือบจะไม่มีเป็นห้องขังเดี่ยวห้องขังคู่ทำนองนั้น คนน้อยในห้องหนึ่ง แต่ของเราเป็นร้อยเป็น 20 เป็น 50 เป็นทำนองนั้นส่วนการแยกแยะผู้ต้องขังก็ไม่สมบูรณ์ซึ่งก็เป็นปัญหา ผมว่าขั้นตอน ที่จะไปถึงขั้นที่จะไปนำเอกชนมารับผิดชอบนั้นมันต้องผ่านข้อ 1 ไปก่อนถ้าข้อ 1 เราแก้ได้รัฐอาจจะเห็นว่าเราจะให้เอกชนทำอะไรดี อยู่ๆจะมีผมคิดว่ามันยังไม่ใช่เวลาที่จะทำอย่างนั้นในขณะนี้ บ้านอื่นเมืองอื่นที่เขาทำได้เพราะเดินถึงจุดแล้ว ของญี่ปุ่นหรือของประเทศในภาคพื้นตะวันตกนั้น มันได้ระดับแล้วเค้าถึงคิดถึงเรื่องอื่นต่อไป การคิดถึงจริงๆก็คือการที่จะลด cost เกี่ยวกับรัฐคือภารกิจไหนที่รัฐไม่สมควรทำก็เอาไปให้คนอื่นทำ ของเรารัฐทำหมด ผมว่าขั้นตอนนี้มันเป็นขั้นตอน ที่ค่อนข้างจะใหม่สำหรับเรา เรื่องการที่จะศึกษาแล้ว คือถ้าเราตอบคำถามอันแรกได้ อันที่ 2 จะมีความสำคัญน้อยลง การทดแทนรัฐคงยาก ผมไม่มั่นใจว่ามีหรือเปล่า

ผมคิดว่ากฎหมายควรจะเป็นกฎหมายเดียว ไม่ควรจะมีมาก ภารกิจของเราเวลาแก้กฎหมายเราก็มี พระราชบัญญัติออกมาพิเศษ เราไม่ได้ดูว่าเรื่องนี้อยู่ในกฎหมายอะไรถ้าเราจะแปรรูปกิจการเรือนจำ ซึ่งเป็นกิจการที่อยู่ใน พ.ร.บ ราชทัณฑ์ แล้วจึงต้องไปดูที่กฎหมายนั้น ก็แก้กันในนั้น คนศึกษาจะได้ศึกษาทีเดียว คิดว่าอย่างนั้นนะ

ผมคิดเอาเร็ว เรือนจำปิดเอกชนทำยากแต่ถ้าเรือนจำเปิดเป็นไปได้ เรือนจำเปิดอย่างเช่นที่ระยองก็มีเรือนจำเปิด คือการควบคุมไม่ค่อยเข้มงวดเท่าไหร่ ปล่อยให้เสรี แต่ว่าเค้าจะใช้เรือนจำเปิดก็ต่อเมื่อคนใกล้พ้นโทษ ถ้ามองอย่างนั้นเป็นไปได้ แต่ถ้าเป็นเรือนจำลักษณะปิดที่ต้องควบคุมกัน

จริงๆ จังๆ คงยาก ผมว่าเรือนจำปิดการใช้อำนาจรัฐมันเยอะ แล้วเอกชนใช้อำนาจรัฐมันจะถูกหรือเปล่าจึงไม่น่าจะสอดคล้องกันกับภารกิจ

ผมว่าเราควรจะศึกษาบริบทของสังคมและประเทศที่เค้าใช้กับบริบทของสังคม และประเทศของเราเหมาะสมหรือเปล่า นี่อาจจะเป็นคำตอบที่สำคัญ เช่นบางเรื่องอาจจะใช้ในสังคมต่างประเทศได้ ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดความเสียหายในลักษณะนี้เพราะฉะนั้นบริบทสังคมก็สำคัญอย่างของเค้า ผู้ต้องขังเค้าเกือบไม่ได้พบใคร อย่างของเราก็ลอยหน้าลอยตาเต็มไปหมด ของเราให้สัมผัสกับครอบครัวอาจจะดีก็ได้ แต่ของต่างประเทศไม่มี อย่างของราชทัณฑ์ก็มีวันพบญาติอาจจะเหมาะกับสังคมเรา แต่อาจจะใช้ไม่ได้กับสังคมยุโรป เพราะยุโรปเกือบจะไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างครอบครัวหลังจากโตแล้ว ผมว่าบริบทสังคมสำคัญที่จะต้องดู เพราะสังคมเราสังคมไทยเค้าเรียกว่าสังคมครอบครัว เมื่อสังคมครอบครัวก็วิ่งกันเยอะ มีอะไรเยอะ เป็นระบบอุปถัมภ์ ผมว่าต้องดูตรงนี้

DPU

บทสัมภาษณ์

นายวันชัย รุจนวงศ์ อธิบดีกรมราชทัณฑ์

7 มกราคม 2551

สังคมไทยไม่ปรับสภาพของกฎหมายต้นทาง ผมเชื่อว่ามีนักโทษในเรือนจำมากเกินไป มีกลุ่มคนที่ไม่ควรเข้ามาอยู่ในเรือนจำจำนวนมาก ถ้าจะคัดออกจะสามารถคัดออกได้เกือบครึ่งหนึ่ง ในบรรดาโทษทั้ง 5 ประการ โทษจำคุก เป็นโทษที่มีประสิทธิภาพอย่างเดียวที่เหลืออยู่ ในต่างประเทศมีมากกว่า 5 อย่าง โทษประหารชีวิตในปัจจุบันไม่ค่อยได้ประหารจริง แม้ในแต่ละปีศาลลงโทษประหารเป็นจำนวนหลายร้อยคน ในปีนี้ไม่มีการประหารชีวิตจริงมีบุคคลหลายคนมาสมควรที่จะเข้ามาอยู่ในเรือนจำ แต่ต้องนำเข้ามาอยู่ในเรือนจำเป็นจำนวนมาก

เรานำคนเข้ามาอยู่ในเรือนจำโดยไม่สมควร เมื่อก่อนนี้มาก ติดยาเสพติด นำเข้ามาสู่เรือนจำเพิ่มมากขึ้น คนเหล่านี้ไม่ใช่อาชญากร อาจจะกระทำความผิดโดยถูกล่อลวง หรือโดยไม่ ถูกชักจูง หรืออยากลองเมื่อเสพติดแล้วไม่อาจเลิกได้ ภายหลังจึงเปลี่ยนจากผู้กระทำความผิดมาเป็นผู้ป่วยแทนและนำไปบำบัด เป็นการขู่โดนนำผู้เสพไปเข้าคุก ทำให้มีนักโทษที่ติดยาเสพติดเพิ่มจำนวนมากขึ้น ดังนี้เราต้องมาดูก่อนว่าในกระบวนการยุติธรรมสร้างเรือนจำมาเพื่อ 1.นำคนที่เป็นอันตรายต่อสังคมแล้วอยู่ภายนอกร่วมกับสังคมไม่ได้ 2.ต้องการป้องกันการเกิดอาชญากรรม 3. ต้องการคุ้มครองสังคม 4. ต้องการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และ 5. การลงโทษแก้แค้นทดแทน ทั้งห้าประการนี้อยู่ในนโยบายทางอาญา เกิดปัญหาว่าเราจะนำมาใช้อย่างไร กรณีฆ่าคนตายผู้กระทำจะต้องเข้าไปอยู่ในเรือนจำแต่ในปัจจุบันอะไรก็ส่งเข้าคุกหมด แม้แต่ความผิดฐานลักทรัพย์เพียงเล็กน้อยก็ส่งเข้าเรือนจำ การนำเนินนโยบายทางอาญาต้องมีมาตรการอะไรที่ไม่ให้บุคคลนั้นหันกลับไปกระทำความผิดอีก ในขณะเดียวกันต้องสร้างมาตรการที่ไม่ต้องลงโทษจำคุกเพียงอย่างเดียวกรณีโทษประหารชีวิต เรามีแนวความคิดที่จะยกเลิกแต่ยังไม่สามารถทำได้ โดยศาลยังมีการใช้การลดโทษพอจำเลยรับสารภาพ ก็ลดเหลือจำคุกตลอดชีวิตเข้าไปในเรือนจำทำความดี ประพฤติตัวดี อาจลดโทษเหลือ 50 ปีแล้วก็ลดโทษลงเหลือแค่ 25 ปีอย่างนี้ก็จะเกิดเป็นปัญหาจริงแล้วเราเองก็ไม่อยากประหารชีวิตจึงมีมาตรการต่างๆทางกฎหมาย รวมถึงการทูลเกล้าถวายฎีกาด้วย มีส่วนน้อยที่พระองค์จะทรงยกฎีกา

ส่วนในเรื่องโทษปรับ และริบทรัพย์สินนั้นเนื่องจากประมวลกฎหมายอาญามีการบังคับใช้มาหลายสิบปีการกำหนดอัตราโทษ และค่าปรับตามกฎหมายน้อยเกินไปไม่เหมาะกับสภาวะการในปัจจุบัน และปรับจริงไม่มากทำให้ไม่เกิดการเกรงกลัวต่อโทษ การริบทรัพย์ก็บังคับได้ยาก เราจำเป็นต้องหามาตรการอื่นมาใช้บังคับเพิ่มขึ้นจากโทษ 5 สถานดังกล่าว เช่น การ

ทำงานบริการสังคม การกักบริเวณให้อยู่แต่ในเฉพาะที่อยู่อาศัย การลงโทษจำคุกนั้นจะต้องใช้ในกรณีที่จำเป็นเท่านั้นไม่ใช่อะไรก็จำคุกเข้าคุกไว้ก่อนจำเป็นต้องหามาตรการใหม่มาใช้มีการแก้ไขกฎหมาย บางกรณีผู้ต้องหาถูกจับไม่มีเงินมาประกันตัวก็ต้องเข้าไปอยู่ในเรือนจำเท่ากับว่าในเรือนจำมีแต่คนจนเท่านั้นเราจึงต้องหันมาปรับปรุงนโยบายกระบวนการยุติธรรมทั้งหมดโดยเฉพาะต้นทางของกระบวนการยุติธรรม และปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความเป็นจริง ถ้าหากเราทำได้จริงแล้วดังที่กล่าวมา การจัดทำเรือนจำโดยภาคเอกชนนั้นก็อาจจะยังไม่จำเป็น ผมคิดว่าเรือนจำเอกชนต้องใช้ต้นทุนสูง ใช้งบประมาณจำนวนมาก

ในปัจจุบันงานราชทัณฑ์ในระบบราชการปัจจุบันนี้มีประสิทธิภาพเป็นที่น่าพอใจและรัฐบาลสามารถทำได้ประหยัดกว่าเอกชน และภาครัฐในบางกรณีอาจทำได้มากกว่าเอกชน เช่น กรณีความผิดที่มีอัตราโทษสูงหรือที่มีอาชญากรรมร้ายแรง รวมทั้งอาจเกิดความเหลื่อมล้ำ เกิดการเลือกปฏิบัติ ทั้งอาจขาดความน่าเชื่อถืออีกด้วย

ดังนั้นเราต้องสรรหามาตรการอย่างอื่นมีการปรับปรุงโทษให้มีมากกว่า 5 สถานตามกฎหมายในปัจจุบัน และไม่ควรใช้โทษจำคุกโดยไม่จำเป็น ควรใช้ในกรณีที่จำเป็นและร้ายแรงเท่านั้น

DPU

ภาคผนวก ค
ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ขององค์กรสหประชาชาติ

DRAFT

ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติ[1]

ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังข้อกำหนดนี้ สหประชาชาติได้มีมติรับรองให้ใช้ตั้งแต่วันที่ 30 สิงหาคม 2498

ข้อสังเกตเบื้องต้น

1. ข้อกำหนดที่กล่าวต่อไปนี้ไม่ประสงค์ที่จะบรรยายอย่างละเอียดถึงระบบการราชทัณฑ์ที่จะใช้เป็นแบบฉบับ แต่พยายามที่จะกำหนดขึ้นโดยถือเอาหลักการและทางปฏิบัติที่ยอมรับกันทั่วไปว่าดี สำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และสะดวกแก่การบริหารงานเรือนจำโดยอาศัยแนวความคิดที่เห็นสอดคล้องต้องกันในที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ และอาศัยหลักสำคัญของระบบการราชทัณฑ์ที่นิยมใช้ปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบันนี้เป็นเกณฑ์

2. เนื่องจากความแตกต่างกันในด้านกฎหมาย สังคม เศรษฐกิจและสภาพแห่งภูมิศาสตร์ ฉะนั้น ข้อกำหนดนี้ ย่อมจะใช้ปฏิบัติไม่ได้ทุกข้อ ทุกแห่ง ทุกเวลา แต่ควรพยายามช่วยกันนำมาใช้เพื่อขจัดปัญหายุ่งยากทั้งมวล เพราะข้อกำหนดนี้สหประชาชาติได้ยอมรับรองว่าเป็นข้อปฏิบัติขั้นต่ำที่เหมาะดีแล้ว

3. อีกนัยหนึ่ง ข้อกำหนดนี้ได้วางไว้ให้ครอบถึงความคิดซึ่งกำลังก้าวหน้าอยู่เสมอไม่ต้องการตัดทอน การทดลอง และการปฏิบัติต่าง ๆ ที่กลมกลืนกับหลักการที่ดี และค้นคว้าหาทางขยับขยายความมุ่งหมายที่มีอยู่แล้วในข้อกำหนดเหล่านี้ให้กว้างขวางออกไปอีก จึงเป็นเหตุผลสมควรที่ฝ่ายบริหารราชทัณฑ์ส่วนกลางจะใช้อำนาจสั่งการปฏิบัติแตกต่างจากข้อกำหนดนี้ โดยอาศัยเจตนารมณ์ดังกล่าวได้

4. (1) ส่วนที่ 1 ของข้อกำหนดว่าด้วยการบริหารงานทั่วไปในทัณฑสถาน และเป็นข้อกำหนดที่ใช้แก่ผู้ต้องขังทุกประเภท กล่าวคือ ผู้ต้องขังในคดีอาญาหรือในคดีแพ่ง คนระหว่างพิจารณาหรือผู้ต้องขังคดีเสร็จเด็ดขาด รวมทั้งผู้กระทำผิดซึ่งอยู่ภายใต้บังคับแห่งวิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือวิธีการแก้ไขอบรมอันเป็นคำสั่งของผู้พิพากษา

(2) ส่วนที่ 2 เป็นข้อกำหนดที่ใช้เฉพาะกับผู้ต้องขังประเภทพิเศษเพื่อมิให้ข้อกำหนดใน ข้อ ก. ซึ่งใช้กับผู้ต้องคำพิพากษาให้จำคุกไปใช้เหมือนกับ ข้อ ข. (นักโทษวิกลจริตและจิตไม่

---

[1] การรับรองมาตรฐานเรือนจำกับประสิทธิภาพของงานราชทัณฑ์ไทย สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์ กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม

ปกติ) ข้อ ค. (คนต้องขังระหว่างสอบสวนและรอการพิจารณา) และ ข้อ ง. (ผู้ต้องขังคดีแพ่ง) ทั้งนี้เพื่อมิให้สับสนที่จะใช้ข้อกำหนดเหล่านี้แก่ผู้ต้องขังประเภทต่าง ๆ และก็เพื่อประโยชน์แก่ผู้ต้องขังเองด้วย

5. (1) ข้อกำหนดดังกล่าวนี้ไม่มุ่งจะวางระเบียบในการบริหารงานสำหรับผู้เยาว์วัย เช่น สถานบอร์สตัลหรือโรงเรียนฝึกอบรม แต่ข้อกำหนดในส่วนที่ 1 นี้ ก็อาจนำไปใช้ปฏิบัติในสถานฝึกอบรมเหล่านี้โดยอนุโลม

(2) ผู้ต้องขังประเภทเยาว์วัย อย่างน้อยที่สุด ก็ควรจะรวมบุคคลทั้งหมดที่ศาลคดีเด็กพิพากษาส่งมา ดังนั้นผู้ต้องขังเยาว์วัยที่จะให้ปฏิบัติตามข้อกำหนดนี้ควรจะเป็นบุคคลที่ไม่ถูกลงโทษจำคุก

ส่วนที่ 1 ข้อกำหนดทั่วไป

หลักมูลฐาน

---

6. (1) ข้อกำหนดต่อไปนี้ พึงใช้ได้ทั่วไปโดยมิต้องคำนึงถึงข้อแตกต่างกันในเรื่องเชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือความคิดเห็นอื่น ๆ สัญชาติ หรือฐานะทางสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่นใดของผู้ต้องขัง

(2) หากแต่จะต้องคารวะต่อความเชื่อในศาสนาและหลักธรรม ที่ผู้ต้องขังนับถืออยู่

การทะเบียน

7. (1) สถานที่ใช้เป็นเรือนจำทุกแห่ง ต้องมีสมุดทะเบียนระบุเลขกำกัดหน้าสำหรับบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ต้องขังที่รับไว้คุมขัง มีรายการดังนี้

ก. ข้อความบ่งตัวผู้ต้องขัง

ข. ความผิดและอำนาจที่จับกุมคุมขัง

ค. วันและเวลาที่รับตัวและปลดปล่อย

(2) การรับตัวผู้ต้องขังพึงมีคำสั่งอันชอบด้วยกฎหมาย รายละเอียดของคำสั่งให้บันทึกไว้ในทะเบียน

การแยกประเภท

8. ผู้ต้องขังต่างประเภทกัน พึงแยกคุมขังไว้คนละแห่งหรือคนละส่วนของทัณฑสถาน โดยคำนึงถึงเพศ อายุ ประวัติในทางอาชญากรรม เหตุผลในทางคดีและความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเหล่านั้น ดังนั้น

ก. ผู้ต้องขังชายและหญิง พึงแยกไว้คนละทัณฑสถาน ทัณฑสถานแห่งใดใช้ควบคุมทั้งสองเพศแล้วไซร้ สถานที่ที่คุมขังหญิงพึงแยกเป็นเอกเทศโดยเด็ดขาด

ข. คนต้องขังระหว่างพิจารณา พึงแยกจากนักโทษ

ค. ผู้ต้องโทษกักขังเกี่ยวกับหนี้สินและคดีแพ่งอื่น ๆ พึงแยกจากผู้กระทำความผิดอาญา

ง. ผู้ต้องขังเยาว์วัยพึงแยกจากผู้ต้องขังผู้ใหญ่

ที่อยู่อาศัย

9. (1) เรือนจำใดใช้ระบบแยกขังเดี่ยวพึงให้ผู้ต้องขังแต่ละคนนอนในห้องขัง หรือนอนเดี่ยวเฉพาะเวลากลางคืน ในกรณีจำเป็นจะต้องนอนรวมกัน ไม่อาจปฏิบัติตามหลักนี้ได้ เป็นต้นว่าผู้ต้องขังเพิ่มมากขึ้นชั่วคราวก็ไม่พึงจัดห้องหนึ่งให้นอน 2 คน (ควรเป็น 3 คนต่อห้อง)

(2) เรือนจำใดใช้ระบบห้องขังรวม ผู้ต้องขังที่ให้นอนรวมห้องเดียวกัน พึงได้รับการคัดเลือกด้วยความระมัดระวังและเหมาะที่จะอยู่ร่วมกันด้วยดี จะต้องมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลสังเกตการณ์ในเวลากลางคืนเป็นประจำด้วย

10. อาคารที่คุมขังทุกแห่ง โดยเฉพาะห้องนอน จะต้องจัดให้ถูกหลักอนามัย ตามสภาพของดินฟ้าอากาศ ข้อสำคัญจะต้องมีอากาศหายใจเพียงพอ พื้นห้องกว้างพอควร มีแสงสว่าง ความอบอุ่นและการระบายอากาศ

11. ทุกแห่งที่ใช้เป็นที่อยู่และที่ทำงานของผู้ต้องขัง ควรมีลักษณะดังนี้

ก. หน้าต่างให้แสงแดดส่องสว่างพอที่จะอ่านหนังสือหรือทำงานได้ และให้อากาศบริสุทธิ์ผ่านเข้ามา ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีวิธีระบายอากาศอย่างอื่นใดหรือไม่ก็ตาม

ข. แสงไฟสว่างพอที่จะอ่านหนังสือหรือทำงานโดยไม่เป็นอันตรายแก่สายตา

12. ส้วมจำนวนเพียงพอแก่ความจำเป็น ทั้งอยู่ในลักษณะที่สะอาดและไม่ประเจิดประเจ้อ

13. ที่อาบน้ำเพียงพอและอุณหภูมิของน้ำเหมาะกับดิน ฟ้า อากาศ เพื่อผู้ต้องขังจะใช้ได้ตามความจำเป็นแห่งสุขภาพทั่ว ๆ ไปตามกาลเทศะ แต่อย่างน้อยควรให้ผู้ต้องขังอาบน้ำสัปดาห์ละครั้งเมื่ออากาศร้อน (คงหมายถึงประเทศหนาว)

14. ทุกส่วนของเรือนจำซึ่งปกติเป็นที่ผู้ต้องขังอยู่ พึงพิถีพิถันรักษาให้สะอาด เรียบร้อยตลอดเวลา

อนามัยของผู้ต้องขัง

15. ผู้ต้องขังจะต้องรักษาร่างกายให้สะอาด ฉะนั้นทางการราชทัณฑ์พึงจัดหาน้ำและของใช้ที่จำเป็น เพื่อสุขภาพและความสะอาดของผู้ต้องขังให้ด้วย

16. เพื่อให้ร่างกายของผู้ต้องมีลักษณะไม่เป็นที่น่ารังเกียจ และสร้างนิสัยให้รู้จักเคารพตนเอง พึงอำนวยความสะดวกให้ผู้ต้องขังได้ตัดผมหรือแต่งผม ถ้าเป็นชายก็ให้ได้โกนหนวดเคราตามกำหนดอย่างสม่ำเสมอ

เครื่องนุ่งห่มหลับนอน

17. (1) ถ้าไม่ยอมให้ผู้ต้องขังใช้เสื้อผ้าของตนเอง ทางเรือนจำควรจัดหาเครื่องแต่งกายที่เหมาะสมกับดินฟ้าอากาศและเพียงพอที่จะให้ผู้ต้องขังมีสุขภาพดี เสื้อผ้าที่ให้สวมใส่ต้องไม่มีลักษณะน่าอับอายหรือต่ำต้อย

(2) เสื้อผ้าทุกชิ้น จะต้องสะอาดเรียบร้อยเสมอ เสื้อผ้าชั้นในจะต้องเปลี่ยนและซักฟอกตามความจำเป็น เพื่อรักษาไว้ซึ่งอนามัย

(3) ในกรณีพิเศษ เวลาผู้ต้องขังออกนอกเรือนจำตามคำสั่งของทางราชการควรอนุญาตให้สวมเครื่องแต่งกายของตนเอง หรือเครื่องแต่งกายอื่น ซึ่งไม่เป็นเป้าสายตาประชาชน

18. ถ้าผู้ต้องขังคนใดได้รับอนุญาตให้ใช้เสื้อผ้าของตนเอง ในเมื่อรับตัวไว้ในเรือนจำควรจัดเตรียมให้เป็นที่แน่นอนว่า เสื้อผ้านั้นมีความสะอาดและเหมาะสมแก่อัตภาพ

19. ผู้ต้องขังแต่ละคน ควรมีเตียงนอนแยกเป็นเอกเทศ และมีเครื่องหลับนอนที่สะอาดและเพียงพอจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ และเปลี่ยนให้เป็นประจำตามสภาพความเป็นอยู่ของท้องถิ่นหรือประเทศ

อาหาร

20. (1) ผู้ต้องขังทุกคนจะต้องได้รับอาหารอันมีประโยชน์เพียงพอที่จะเสริมสร้างสุขภาพและความแข็งแรงแห่งร่างกาย จัดปรุงอย่างสะอาดและจัดเลี้ยงอย่างเป็นระเบียบ

(2) จัดหาน้ำไว้ให้พอดื่มได้ทุกเมื่อ

การบริหารร่างกายและการเล่นกีฬา

21. (1) ผู้ต้องขังที่ไม่ได้ทำงานออกกำลัง ควรให้บริหารร่างกายกลางแจ้งอย่างน้อยวันละ 1 ชั่วโมง เมื่ออากาศอำนวย

(2) ผู้ต้องขังเยาว์วัยหรือประเภทอื่น ที่วัยและสังขารอำนวยควรได้รับการฝึกทางพลศึกษา และการบันเทิงรื่นเริงในชั่วโมงบริหารร่างกาย โดยทางเรือนจำจัดหาสถานที่และอุปกรณ์การเล่นไว้ให้พร้อม

การแพทย์

22. (1) เรือนจำทุกแห่งพึงจัดให้มีแพทย์ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับตรวจรักษาอย่างน้อย 1 นาย ซึ่งควรมีความรู้ทางโรคจิตบ้าง การบำบัดรักษาในเรือนจำควรให้สอดคล้องกับโครงการบริหารงานสาธารณสุขแห่งชาติ ทั้งนี้ควรจะรวมการวิเคราะห์ทางจิต และให้การรักษาแก่บุคคลที่จิตพิการด้วย

(2) ผู้ต้องขังมีอาการป่วยที่ต้องใช้แพทย์ผู้ชำนาญเฉพาะโรครักษา ควรจะได้ย้ายไปรักษาตัวยังโรงพยาบาลเรือนจำเฉพาะโรคนั้น หรือส่งไปโรงพยาบาลอื่น ๆ เรือนจำที่มีโรงพยาบาลไว้ควรจัดให้มีเวชภัณฑ์และอุปกรณ์การบำบัดรักษาอย่างครบครัน พร้อมทั้งคณะนายแพทย์และเจ้าหน้าที่ที่ฝึกฝนมาดีแล้ว

(3) จัดให้มีทันตแพทย์เป็นผู้บำบัดรักษาโรคฟันแก่ผู้ต้องขัง

23. (1) ในเรือนจำหญิงควรจัดที่เฉพาะสำหรับหญิงมีครรภ์ก่อนคลอด และคลอดแล้วตลอดทั้งในการรักษาพยาบาล ถ้าสามารถจัดให้ไปคลอดที่โรงพยาบาลนอกเรือนจำได้ก็ยิ่งดี ถ้าหากเด็กคลอดในเรือนจำไม่ควรบันทึกลงในสูติบัตรว่าเด็กเกิดในเรือนจำ

(2) ถ้าอนุญาตให้ทารกอยู่กับมารดาในเรือนจำได้ ก็ต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญการเลี้ยงเด็กเป็นผู้บริบาล มีที่ให้เด็กอยู่ เมื่อไม่ได้อยู่กับแม่

28. (1) อย่าใช้ผู้ต้องขังทำงานในหน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำและงานเกี่ยวกับการรักษาวินัย

(2) อย่างไรก็ดี ข้อกำหนดนี้ (อนุ 1) ย่อมไม่ขัดต่อการมอบหมายหน้าที่ให้ผู้ต้องขังปกครองตนเอง คือการจัดผู้ต้องขังเป็นกลุ่ม แล้วมอบความเชื่อถือไว้วางใจให้ผู้ต้องขังปฏิบัติกันเอง ในกิจกรรมหรือความรับผิดชอบทางสังคม ทางการศึกษา หรือทางกีฬา เพียงให้เจ้าพนักงานเรือนจำคอยแนะนำดูแลเท่านั้น

29. หัวข้อต่อไปนี้จะต้องตราเป็นกฎหมาย หรือข้อบังคับโดยอาศัยอำนาจบริหาร

(1) ความประพฤติที่ถือว่าเป็นการผิดวินัย

(2) วิธีการและระยะเวลาที่ลงทัณฑ์แก่ผู้ต้องขัง

(3) ผู้ที่มีอำนาจลงทัณฑ์

30. (1) ผู้ต้องขังไม่พึงรับทัณฑ์ เว้นแต่จะได้มีกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับกำหนดไว้ว่าเป็นความผิด และจะลงทัณฑ์ซ้ำในความผิดเดียวกันไม่ได้

(2) จะลงทัณฑ์ผู้ต้องขังได้ต่อเมื่อแจ้งความผิดของเขาให้ทราบและให้โอกาสต่อสู้ข้อกล่าวหานั้นแล้ว ก่อนลงทัณฑ์ก็ต้องมีการสอบสวน

(3) ในกรณีจำเป็นและปฏิบัติได้ พึงยอมให้ผู้ต้องขังยื่นแก้ข้อกล่าวหาของเขาโดยผ่านทางล่าม

31. การลงทัณฑ์ต่อร่างกาย ขังห้องมืดและการลงทัณฑ์ที่เหี้ยมโหดทารุณ ไร้มนุษยธรรมหรือต่ำช้า แก่ผู้ต้องขังที่ฝ่าฝืนวินัย เป็นอันห้ามขาด

32. (1) การลงทัณฑ์ขังเดี่ยวไว้ในห้องเล็ก ๆ หรือลดอาหารไม่พึงปฏิบัติ เว้นแต่แพทย์จะได้ตรวจร่างกาย และเขียนรับรองว่าผู้นั้นจะทนรับทัณฑ์นั้นได้

(2) การลงทัณฑ์ที่เป็นอันตรายแก่สุขภาพทางกายหรือจิตของผู้ต้องขัง ก็อนุโลมปฏิบัติเช่นเดียวกัน ไม่ว่ากรณีใด การลงทัณฑ์จะต้องไม่ขัดแย้งหรือแตกต่างกับข้อกำหนด ข้อ 31

(3) แพทย์ต้องตรวจเยี่ยมผู้ต้องขังที่ถูกลงทัณฑ์ทุกวัน และแนะนำผู้บัญชาการเรือนจำให้ยุติหรือเปลี่ยนการลงทัณฑ์นั้น ถ้าเห็นว่า จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพทางกายหรือจิตของผู้ต้องขังนั้น

เครื่องพันธนาการ

33. เครื่องพันธนาการต่าง ๆ เช่น กุญแจมือ โซ่ ตรวน และเสื้อทรมาน เป็นต้น ไม่พึงใช้เพื่อลงทัณฑ์ ทั้งโซ่และตรวนก็ไม่พึงใช้เพื่อพันธนาการเช่นกัน เครื่องพันธนาการใด ๆ ไม่พึงใช้ เว้นแต่ในกรณีต่อไปนี้

ก. ป้องกันกงรหลบหนีในระหว่างย้ายผู้ต้องขัง และจะต้องถอดออกเมื่ออยู่ต่อหน้าศาล หรือส่งตัวให้เจ้าหน้าที่เรือนจำแล้ว

ข. เพื่อเหตุผลทางแพทย์ ตามคำสั่งแพทย์

ค. โดยคำสั่งของผู้บัญชาการเรือนจำ เมื่อไม่อาจใช้วิธีอื่นในอันที่จะป้องกัน มิให้ผู้ต้องขังทำร้ายตัวเองหรือผู้อื่นหรือทำลายทรัพย์สิน ในกรณีนี้ผู้บัญชาการเรือนจำจะต้องปรึกษาแพทย์ทันทีและรายงานเสนอผู้บังคับบัญชา

34. แบบและวิธีการใช้เครื่องพันธนาการ พึงได้รับความเห็นชอบจากผู้มีอำนาจบริหารงานราชทัณฑ์ส่วนกลาง การใช้เครื่องพันธนาการนี้ จะต้องไม่นานเกินความจำเป็น

การแจ้งระเบียบของเรือนจำและการร้องทุกข์

35. (1) นับแต่แรกรับตัวเข้ามา พึงให้ผู้ต้องขังได้รับหนังสือคู่มือว่าด้วยระเบียบข้อบังคับที่ตราไว้ใช้ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามชั้นของเขา การรักษาวินัยของเรือนจำ วิธียื่นคำขอและร้องทุกข์และเรื่องอื่น ๆ ที่จำเป็น เพื่อได้ศึกษาให้เข้าใจสิทธิและหน้าที่ของเขา จะได้ปรับตัวให้เข้ากับชีวิตเรือนจำต่อไป

(2) ถ้าผู้ต้องขังไม่รู้หนังสือ ต้องชี้แจงเรื่องดังกล่าวใน (อนุ 1) ด้วยวาจา

36. (1) พึงให้โอกาสผู้ต้องขังทุกคน ร้องขอหรือร้องทุกข์ต่อผู้บัญชาการเรือนจำ หรือผู้แทนสัปดาห์ละครั้ง

(2) พึงให้ผู้ต้องขังร้องขอหรือร้องทุกข์ต่อผู้ตรวจราชการเรือนจำขณะที่มาตรวจเรือนจำได้ ควรให้โอกาสได้พูดกับผู้ตรวจราชการเรือนจำหรือเจ้าหน้าที่อื่นที่มาตรวจเรือนจำ โดยไม่มีผู้บัญชาการเรือนจำหรือเจ้าหน้าที่เรือนจำร่วมอยู่ด้วย

(3) ผู้ต้องขังทุกคนควรได้รับอนุญาตให้ยื่นคำร้องหรือคำร้องทุกข์ตามลำดับชั้นตามแบบที่ถูกต้อง เสนอถึงผู้บริหารงานราชทัณฑ์ส่วนกลางหรือตุลาการ หรือเจ้าหน้าที่อื่นผู้มีอำนาจโดยตรงโดยไม่ต้องมีการตรวจคำร้องหรือคำร้องทุกข์นั้น ๆ ก่อน

(4) คำร้องหรือคำร้องทุกข์ของผู้ต้องขังทุกฉบับ เว้นแต่จะไม่มีหลักฐานเพียงพอหรือไม่มีมูลความจริงนั้น จะต้องได้ดำเนินการทันที และได้รับคำตอบโดยมิชักช้า

การติดต่อกับภายนอกเรือนจำ

37. พึงอนุญาตให้ผู้ต้องขังติดต่อกับครอบครัว และเพื่อนที่เชื่อถือได้ของเขาตามกำหนดอย่างสม่ำเสมอ ทั้งทางจดหมายและโดยการเยี่ยมเยือนในความควบคุมของเจ้าหน้าที่เท่าที่จำเป็น

38. (1) พึงอนุญาตให้ผู้ต้องขังต่างสัญชาติ ติดต่อกับผู้แทนทางการทูต และกงสุลแห่งประเทศของเขา

(2) ผู้ต้องขังต่างสัญชาติที่ไม่มีสัมพันธไมตรีทางทูตหรือกงสุลและผู้ลี้ภัยหรือพลัดถิ่นควรอนุโลมให้ติดต่อกับผู้แทนทางการทูต ซึ่งรับดูแลผลประโยชน์ของเขา หรือติดต่อกับเจ้าหน้าที่ในประเทศนั้น หรือระหว่างประเทศซึ่งทำหน้าที่คุ้มครองเขา

39. ควรให้ผู้ต้องขังได้ทราบข่าวสำคัญเสมอ เช่น ให้อ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือสิ่งพิมพ์ของเรือนจำเอง ให้ฟังวิทยุ ปาฐกถา หรือโดยวิธีอื่นใด ซึ่งอยู่ในการตรวจตราและควบคุมของทางการเรือนจำ

ห้องสมุด

40. เรือนจำทุกแห่งพึงมีห้องสมุดที่เพียบพร้อม ทั้งหนังสือบันเทิงเริงรมย์ และสารคดีตำราเรียน สำหรับผู้ต้องขังทุกประเภทและส่งเสริมให้เขาได้ใช้ห้องสมุดเต็มที่

ศาสนา

41. (1) ถ้าเรือนจำมีผู้ต้องขังนับถือศาสนาเดียวกันมาก ควรแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนาหรือศาสนาจารย์นั้น ๆ ให้ทำหน้าที่อนุศาสนาจารย์ ถ้าปริมาณผู้ต้องขังและโอกาสอำนวยควรให้อนุศาสนาจารย์ปฏิบัติหน้าที่อย่างข้าราชการประจำการ

(2) ควรให้ผู้ทรงคุณวุฒทางศาสนาที่ได้รับแต่งตั้งตามอนุ (1) ประกอบพิธีทางศาสนาตามกำหนดโดยสม่ำเสมอ และเยี่ยมเยียนปลอดใจผู้ต้องขังในทางศาสนาในเวลาอันสมควรตามลำพัง ไม่ต้องมีเจ้าหน้าที่คอยติดตาม

(3) ถ้าผู้ต้องขังปรารถนาจะพบปะวิสาสะกับศาสนาจารย์ใดก็ไม่พึงห้าม ตรงข้าม ถ้าผู้ต้องขังไม่ประสงค์จะพบศาสนาจารย์ก็ควรคล้อยตาม

42. ควรให้ผู้ต้องขังทุกคน ประกอบพิธีกรรมตามลัทธิศาสนาที่เรือนจำจัดขึ้นจนจุใจของเขาเท่าที่สามารถจะทำได้ และยอมให้มีหนังสือที่เป็นคำสอนและคำอธิบายพิธีกรรมทางศาสนาไว้ในครอบครองได้

การรักษาทรัพย์สินของผู้ต้องขัง

43. (1) เงิน ของมีค่า เสื้อผ้า และสิ่งของอื่นของผู้ต้องขัง ซึ่งตามข้อบังคับของเรือนจำไม่ยอมให้เก็บรักษาเอง เมื่อนำเข้ามาในเรือนจำขณะรับตัวนั้น ให้ทางเรือนจำรักษาไว้ให้ปลอดภัยในสภาพที่เรียบร้อย และจัดทำบัญชีทรัพย์สิน โดยเจ้าของลงชื่อกำกับไว้

(2) บรรดาสิ่งของและเงินจะต้องมอบคืนให้ผู้ต้องขัง เมื่อปล่อยตัว เว้นแต่จะอนุญาตให้ใช้เงินในเรือนจำได้ หรือได้ส่งของนั้นออกไปจากเรือนจำก่อนแล้ว หรือจำเป็นต้องทำลายเสื้อผ้ามิให้แพร่โรคร้าย การมอบคืนให้เจ้าของลงชื่อกำกับด้วย

(3) เงินหรือทรัพย์สินที่ผู้ต้องขังรับมาจากภายนอกเรือนจำให้อนุโลมปฏิบัติเหมือนกัน

(4) ถ้าผู้ต้องขังนำยารักษาโรคใด ๆ เข้ามา ให้แพทย์วินิจฉัยและสั่งว่าควรจะใช้อย่างไร

การแจ้งข่าวตาย ป่วย ย้าย ฯลฯ

44. (1) เมื่อผู้ต้องขังตายหรือป่วยหนัก หรือบาดเจ็บสาหัส หรือย้ายไปรักษาโรคจิตที่อื่น ผู้บัญชาการเรือนจำควรแจ้งคู่ครองของเขาหากมี หรือญาติสนิทและบุคคลที่ผู้ต้องขังระบุไว้ ให้ทราบทันที

(2) ควรแจ้งข่าวตายหรือป่วยหนักของญาติสนิท ให้ผู้ต้องขังทราบทันที กรณีที่มีเหตุผลอันสมควร อาจอนุญาตให้ผู้ต้องขังไปเยี่ยมญาติสนิทที่ป่วยมีอาการไม่รอด โดยลำพังหรือควบคุมไปก็ได้

(3) ผู้ต้องขัง มีสิทธิแจ้งให้ครอบครัวของเขาได้ทราบโทษ จำคุก หรือการเคลื่อนย้ายไปยังเรือนจำอื่นทันที

การย้ายผู้ต้องขัง

45. (1) เมื่อมีการเคลื่อนย้ายผู้ต้องขังเข้าหรือออกเรือนจำ พึงระมัดระวังให้อยู่ในสายตาประชาชนน้อยที่สุด การควบคุมจะต้องจัดทำไปในทางที่มิให้ผู้ต้องขังได้รับการดูหมิ่นเหยียดหยาม มิให้เห็นเป็นสิ่งประหลาด และมิให้เปิดเผยต่อผู้พบเห็น

(2) ยานพาหนะที่ใช้ลำเลียงผู้ต้องขัง อย่าให้อับลม มืดทึบ หรือทรมานร่างกายโดยไม่จำเป็นเลย

(3) การลำเลียงผู้ต้องขังนี้ ทางราชการจะต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายและควรให้การปฏิบัติด้วยความเสมอภาค

เจ้าพนักงานเรือนจำ

46. (1) ทางการราชทัณฑ์ พึงระมัดระวังเลือกเฟ้นเจ้าพนักงานทุกระดับ เพราะการบริหารเรือนจำที่ถูกต้อง ขึ้นอยู่กับความซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตากรุณา สมรรถภาพทางการงาน และคุณลักษณะที่เหมาะกับงาน

(2) ผู้บริหารงานราชทัณฑ์ควรพยายามปลุกใจ และปลูกฝังความรู้สึกทั้งของเจ้าหน้าที่เรือนจำและประชาชน ให้เกิดความเชื่อมั่นอยู่เสมอว่า งานราชทัณฑ์เป็นงานบริการสังคมที่สำคัญยิ่ง และเพื่อให้บรรลุผลดังกล่าวจะต้องมีวิธีการประชาสัมพันธ์ที่เหมาสมทุกประการ

(3) เพื่อธำรงไว้ซึ่งจุดหมายดังกล่าวแล้ว เจ้าพนักงานเรือนจำควรเป็นข้าราชการประจำยึดถือเป็นอาชีพได้อย่างหนึ่ง (มิใช่ลูกจ้างชั่วคราว) และมีฐานะแห่งข้าราชการพลเรือน คือ ตราบใดที่มีความประพฤติ สมรรถภาพและสุขภาพดี ก็มีความมั่นคงถาวรในตำแหน่งหน้าที่การงานอยู่ตาบนั้น ส่วนเงินเดือนก็ต้องสูงพอที่จะล่อใจคนที่มีคุณวุฒิให้มาสมัครทำงาน และไม่ละทิ้งไปง่าย ๆ ประโยชน์อย่างอื่นในการทำงาน (เช่น ให้เครื่องแบบ ให้บ้านอยู่ ให้ค่าทำงานล่วงเวลาเป็นต้น) และเงื่อนไขของการทำงาน (เช่น วันหนึ่งทำงานกี่ชั่วโมง สัปดาห์หนึ่งมีวันหยุดกี่วัน) ก็มีหลักเกณฑ์เป็นที่พอใจตามสภาพของงานชนิดนั้น

47. (1) พื้นความรู้และสติปัญญาของเจ้าพนักงานเรือนจำ ต้องอยู่ในขั้นมาตรฐานที่กำหนด

(2) ก่อนรับเข้าทำงาน เจ้าพนักงานเรือนจำจะต้องได้รับการอบรมงานทั่ว ๆ ไป และงานเฉพาะหน้าที่ตามหลักสูตร และผ่านการทดสอบทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ

(3) ขณะรับราชการอยู่ เจ้าพนักงานเรือนจำพึงขวนขวายเพิ่มพูนความรู้และสมรรถภาพการทำงานของตน โดยเข้ารับการอบรมตามหลักสูตรที่จัดขึ้นเป็นครั้งคราว

48. เจ้าพนักงานเรือนจำทุกคนจะต้องประพฤติตนและปฏิบัติหน้าที่ทุกขณะให้เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นที่เคารพนับถือแก่ผู้ต้องขัง

49. (1) เจ้าพนักงานเรือนจำ ให้หมายความรวมทั้งผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ เป็นต้นว่า จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ครูและผู้ฝึกวิชาชีพ ซึ่งควรจะรับสมัครแต่งตั้งขึ้นให้มีปริมาณเพียงพอเท่าที่จะสามารถจะทำได้

(2) นักสังคมสงเคราะห์ ครู และผู้ฝึกวิชาชีพนี้ ควรถือหลักการให้เป็นข้าราชการตำแหน่งถาวร (ข้าราชการพลเรือนสามัญ) โดยวิธีนี้มิใช่จะมิให้มีลูกจ้างรายวัน รายชั่วโมง หรือพวกอาสาสมัครทำงานให้เปล่าเสียเลย

50. (1) ผู้บัญชาการเรือนจำควรเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเหมาะกับหน้าที่ทั้งในด้านอุปนิสัยใจคอ ความสามารถในการบริหารงาน เคยรับการอบรมและมีความชำนาญงานเรือนจำมาแล้วอย่างเพียงพอ

(2) ผู้บัญชาการเรือนจำจะต้องอุทิศเวลาทั้งหมดให้แก่งานในหน้าที่ของตน และจะต้องไม่แต่งตั้งโดยถือหลักการจ้างทำงานเป็นบางเวลา

(3) ผู้บัญชาการเรือนจำจะต้องอยู่ที่บ้านพักของเรือนจำ หรือในบริเวณใกล้เรือนจำจริง ๆ

(4) ผู้บัญชาการเรือนจำคนใดมีหน้าที่รับผิดชอบตั้งแต่ 2 เรือนจำขึ้นไป จะต้องหมั่นไปตรวจแต่ละแห่งให้ถี่ ๆ และต้องมีเจ้าหน้าที่อาวุโสอยู่ประจำทุกแห่งด้วย

51. (1) ผู้บัญชาการเรือนจำ รองผู้บัญชาการเรือนจำ และเจ้าพนักงานเรือนจำส่วนใหญ่จะต้องพูดภาษาที่ผู้ต้องขังจำนวนข้างมากพูดหรือเข้าใจ

(2) เมื่อจำเป็นก็ใช้ล่ามแปล

52. (1) เรือนจำขนาดใหญ่ที่จะต้องมีแพทย์คนหนึ่งหรือหลายคนประจำนั้น อย่างน้อยแพทย์คนหนึ่งจะต้องอยู่ที่บ้านพักของเรือนจำหรือบริเวณใกล้เรือนจำจริง ๆ

(2) เรือนจำเล็ก ๆ นั้น แพทย์จะต้องเข้าตรวจทุกวัน และพักอยู่ใกล้เรือนจำพอที่จะเข้าปฏิบัติหน้าที่ได้โดยมิชักช้าในกรณีฉุกเฉิน

53. (1) เรือนจำใดมีทั้งผู้ต้องขังชายและหญิง ส่วนที่คุมขังหญิงจะต้องอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของเจ้าพนักงานหญิง ผู้ซึ่งจะต้องรักษาลูกกุญแจของสถานคุมขังหญิงทั้งหมด

(2) ห้ามเจ้าพนักงานชายเข้าไปในสถานที่คุมขังหญิง เว้นแต่จะมีเจ้าพนักงานหญิงร่วมไปด้วย

(3) ผู้ต้องขังหญิงพึงได้รับการเอาใจใส่แนะนำดูแลจากเจ้าพนักงานหญิงเท่านั้น แต่ทั้งนี้ ไม่หมายความว่าเจ้าพนักงานชาย โดยเฉพาะแพทย์ครู ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติงานในเรือนจำ หรือส่วนของเรือนจำซึ่งใช้เป็นที่คุมขังหญิงจะเข้าไปไม่ได้

54. (1) เจ้าพนักงานเรือนจำไม่พึงใช้พละอำนาจแก่ผู้ต้องขัง เว้นแต่ในกรณี ป้องกันตัว หรือในกรณีผู้ต้องขังพยายามหลบหนี หรือใช้กำลังกายขัดขวางโดยทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งคำสั่งอันชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบ ข้อบังคับ เจ้าพนักงานเรือนจำซึ่งใช้พละอำนาจแก่ผู้ต้องขังต้องไม่ใช้เกินความจำเป็นจริง ๆ และต้องรายงานเหตุการณ์ให้ผู้บัญชาการเรือนจำทราบโดยพลัน

(2) เจ้าพนักงานเรือนจำได้รับการฝึกวิชาพลศึกษา เพื่อให้สามารถเผชิญและยับยั้งการรุกรานก้าวร้าวของผู้ต้องขังได้

(3) เจ้าพนักงานเรือนจำที่ปฏิบัติหน้าที่ใกล้ชิดผู้ต้องขังโดยตรง ไม่พึงถืออาวุธ เว้นแต่ในกรณีพิเศษ นอกจากนั้น ไม่ว่าในกรณีใด ๆ ทั้งสิ้น ถ้าใช้อาวุธไม่เป็น (ไม่เคยฝึก) แล้วห้ามจ่ายอาวุธให้เป็นอันขาด

การตรวจเรือนจำ

55. ควรให้ผู้ตรวจราชการที่ทรงคุณวุฒิและชำนาญงาน ไปตรวจเรือนจำอย่างสม่ำเสมอ และผู้มีอำนาจบริหารตามกฎหมายเป็นผู้แต่งตั้งผู้ตรวจราชการเรือนจำ หน้าที่โดยเฉพาะในการตรวจก็เพื่อให้เรือนจำบริหารงานไปตามกฎหมายและข้อบังคับที่ตราไว้ และตรวจตามความมุ่งหมายของการลงโทษและวิธีการอบรมแก้ไข

ส่วนที่ 2 ข้อกำหนดที่ใช้แก่ผู้ต้องขังประเภทพิเศษ

(ก) ผู้ต้องคำพิพากษาให้จำคุก

หลักการแนะแนวทาง

56. หลักการแนะแนวทางที่จะกล่าวต่อไปนี้ ต้องการแสดงเจตนารมณ์ซึ่งทัณฑสถานควรจะยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติและวัตถุประสงค์ที่มุ่งหมาย ให้บรรลุผลตามที่ได้กำหนดไว้ใน “ข้อสังเกตเบื้องต้น” ในหลังสือเล่มนี้แล้ว

57. การลงโทษจำคุกหรือมาตรการอื่น ซึ่งมีผลให้ผู้กระทำความผิดกฎหมายถูกตัดขาดจากโลกภายนอก ย่อมก่อให้เกิดความกลุ้มใจ เพราะถูกตัดเสรีภาพ ขาดสิทธิที่จะตัดสินใจด้วยตนเอง เพราะฉะนั้น ระบบเรือนจำไม่พึงทำให้สถานการณ์ที่ต้องทนรับกรรมดังกล่าวนี้เลยร้ายลงไปอีก เว้นแต่กรณีที่มีเหตุผลสมควรแยกควบคุมไว้ต่างหาก หรือต้องธำรงรักษาวินัยไว้

58. วัตถุประสงค์และเหตุผลสมควรแห่งการลงโทษจำคุกหรือมาตรการที่ลิดรอนเสรีภาพในทำนองเดียวกัน ในที่สุดก็เพื่อป้องกันสังคมให้ปลอดอาชญากรรม แต่ความประสงค์นี้จะบรรลุผลได้ก็อยู่ที่ระยะเวลาแห่งการจำคุก จะต้องกำหนดให้เป็นที่มั่นใจว่าจะนานพอให้ผู้กระทำผิดกฎหมายมีความปรารถนาในทางดี และให้สามารถดำเนินชีวิตตามครรลองกฎหมายและประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ ในเมื่อกลับคืนเข้าสู่สังคมเท่าที่สามารถจะทำได้

59. เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ทัณฑสถานควรจะได้ดำเนินการให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ต้องขัง ด้วยการช่วยเหลือทุกแบบทุกวิธีที่สมควรและหามาให้เพื่อการแก้ไขเยียวยาให้การศึกษาทั้งทางศีลธรรมจิตใจและอื่น ๆ และควรใช้วิธีปฏิบัติเป็นรายบุคคลให้ตรงกับความจำเป็นจะต้องใช้แก่ผู้ต้องขังแต่ละคน

60. (1) การปกครองของทัณฑสถานควรทำให้ชีวิตในเรือนจำและชีวิตอิสระมีความแตกต่างกันน้อยที่สุด เพื่อจะมิให้ผู้ต้องขังเกิดความรู้สึกว่าตนขาดความรับผิดชอบ หรือขาดความเคารพในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์

(2) ก่อนครบกำหนดโทษ ก็ใคร่ที่จะให้ดำเนินการเป็นขั้น ๆ ตามจำเป็น เพื่อให้เป็นที่มั่นใจว่าผู้ต้อขังได้ค่อย ๆ เคยชินชีวิตที่จะคืนไปสู่สังคมตามลำดับ ความมุ่งหวังนี้ จะบรรลุผลก็อยู่ที่วิธีการก่อนปล่อยซึ่งจัดทำ ณ ทัณฑสถานนั้นหรือแห่งอื่นที่เลือกดีแล้ว หรือปล่อยระหว่างพิจารณาโดยให้มีการคุมประพฤติบางอย่าง ซึ่งมิใช่เป็นการมอบหมายให้เป็นภาระของตำรวจ แต่จะต้องรวมถึงการสังคมสงเคราะห์ที่ได้ผล

61. การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังนั้น ควรเน้นให้เห็นว่า เขาไม่ถูกกีดกันไว้นอกสังคม แต่ยังคงเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเรื่อยไป ฉะนั้นองค์การทางสังคมต่าง ๆ ควรพร้อมที่จะสนับสนุนช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำ ในการฟื้นฟูให้ผู้ต้องขังได้กลับเข้าสู่สังคมตามปกติ ทั้งนี้ควรจะได้มีการติดต่อกับนักสังคมสงเคราะห์แห่งสถาบันทุกแห่ง พึงปฏิบัติหน้าที่ในการช่วยธำรงรักษาหรือส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ต้องขังกับครอบครัวของเขา และกับองค์การสังคมต่าง ๆ ซึ่งอาจอำนวยประโยชน์ให้ได้ ควรจะได้ดำเนินการเป็นขั้น ๆ อย่างเต็มขนาด โดยสอดคล้องต้องกับกฎหมายและคำพิพากษา เพื่อป้องกันรักษาไว้ซึ่งสิทธิส่วนได้เสียทางแพ่ง สิทธิแห่งความมั่นคงในทางสังคม และประโยชน์ในทางสังคมอย่างอื่นของผู้ต้องขัง

62. แพทย์เรือนจำจะต้องคอยตรวจ และบำบัดรักษาโรคทางกายหรือจิต หรือความบกพร่องทางร่างกายหรือจิต ซึ่งขัดขวางการฟื้นฟูผู้ต้องขังให้กลับเข้าสู่สังคม เพื่อบรรลุความประสงค์ดังกล่าวนี้ จะต้องจัดให้มีอายุรแพทย์ ศัลยแพทย์ และจิตแพทย์ เท่าที่จำเป็นทุกประการ

63. (1) หลักการต่าง ๆ เหล่านี้จะสำเร็จผลเต็มเม็ดเต็มหน่วยได้ก็โดยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล และเพื่อที่จะให้ตรงต่อความประสงค์นี้จะต้องจัดระบบแห่งการแบ่งแยกผู้ต้องขังออกเป็นกลุ่ม ๆ โดยให้เปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเทศะ และผู้ต้องขังแต่ละกลุ่มก็ต้องแยกอยู่ต่างสถานที่ซึ่งให้การปฏิบัติตามความเหมาะสมของกลุ่ม

(2) เรือนจำเหล่านี้ ไม่จำเป็นต้องแข็งแรงมั่นคงระดับเดียวกันทั้งหมด การควบคุมผู้ต้องขังต่างกลุ่มก็ย่อมต้องการความเข้มแข็ง ในขนาดที่ผิดแผกกันไป อย่างเช่นเรือนจำเปิด ซึ่งไม่มีความมั่นคงในการป้องกันการหลบหนี อาศัยการรักษาระเบียบวินัยด้วยตนเองของผู้ต้องขังเป็นหลักประกัน ย่อมมีสภาพความเป็นอยู่ที่จูงใจให้ประพฤติดีสำหรับผู้ต้องขังที่ได้เลือกเฟ้นอย่างรอบคอบแล้ว

(3) ผู้ต้องขังในเรือนจำธรรมดา (มีกำแพง) ไม่ควรมีจำนวนมากจนเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติเป็นรายบุคคล บางประเทศลงความเห็นว่า แต่ละเรือนจำไม่ควรมีผู้ต้องขังเกิน 500 คน ถ้าเป็นเรือนจำเปิดจำนวนผู้ต้องขังควรน้อยลงไปอีก

(4) ตรงข้าม ไม่พึงประสงค์ให้มีเรือนจำขนาดเล็กจนไม่สามารถจัดสรรสิ่งที่จะอำนวยความสะดวกได้อย่างแท้จริง

64. ภาระของสังคมมิได้ยุติลงไปทันทีที่ผู้ต้องขังพ้นโทษ ฉะนั้นควรมีองค์การรัฐบาลหรือเอกชนที่สามารถหาทางช่วยเหลือภายหลังปลดปล่อยอย่างมีประสิทธิภาพ ในทางที่จะลดความรังเกียจผู้ต้องขัง และในทางฟื้นฟูให้เขากลับเข้าสังคมได้โดยปกติ

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

65. การปฏิบัติต่อบุคคลซึ่งต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกหรือมาตรการอื่นที่คล้ายคลึงกัน ย่อมมีวัตถุประสงค์เท่าที่ระยะกำหนดโทษอำนวย เพื่อปลูกฝังบุคคลดังกล่าวให้มีความตั้งใจที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย และประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองได้เมื่อปล่อยตัว และเตรียมเขาให้พร้อมที่จะกระทำได้ดังว่านี้ การปฏิบัติจึงควรดำเนินไปในแนวทางส่งเสริมให้เขาเกิดความรู้สึกเคารพตนเองและเพิ่มพูนความสำนึกในความรับผิดชอบให้มากขึ้น

66. (1) เพื่อบรรลุจุดประสงค์นี้ ควรจะใช้วิธีการที่เหมาะสมทุกอย่าง ซึ่งรวมทั้งการเอาใจใส่ทางศาสนาเท่าที่จะทำได้ในประเทศนั้น ๆ การศึกษาวิชาสามัญ การฝึกและแนะนำวิชาชีพ การสอบประวัติทางสังคม ให้คำปรึกษาในเรื่องอาชีพ ทะนุบำรุงร่างกายให้แข็งแรงและอบรมนิสัยให้ยึดมั่นในศีลธรรมจรรยา สิ่งดังกล่าวนี้จะต้องปฏิบัติให้ตรงตามความต้องการของผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล โดยรวบรวมประวัติในทางสังคมและทางประกอบอาชญากรรม ความสามารถและท่าที

ทางกายและจิต อารมณ์ประจำตัว กำหนดโทษ ตลอดจนความคาดหวังจะดำเนินชีวิตภายหลังปลดปล่อย มาประกอบการพิจารณาวินิจฉัย

(2) ผู้ต้องขังทุกคนที่มีกำหนดโทษนานพอควร เมื่อรับตัวไว้แล้ว ผู้บัญชาการเรือนจำ ควรได้รับรายงานเกี่ยวกับตัวผู้ต้องขังตามข้อความในอนุ (1) อย่างพร้อมมูลโดยเร็ว รวมทั้งรายงานของแพทย์ และถ้าตรวจทางจิตได้ก็ยิ่งดีว่าผู้ต้องขังมีสภาพทางกายและจิตอย่างไร

(3) รายงานและเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องนี้ ควรจะเก็บไว้ในแฟ้มเฉพาะตัวผู้ต้องขังเป็นคน ๆ ไป ทั้งจะต้องเก็บถึงเวลาปัจจุบัน และจัดแยกไว้ให้ดี พอที่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจะหยิบยกมาพิจารณาได้ทันทีเมื่อต้องการ

การจัดแยกชั้นผู้ต้องขัง และการปฏิบัติเป็นรายบุคคล

67. วัตถุประสงค์ในการจัดแยกชั้นมีดังต่อไปนี้

(1) เพื่อแยกต่างหากจากผู้ต้องขังจำพวกที่มีประวัติการประกอบอาชญากรรมหรือนิสัยอันชั่วช้าเลวทราม ซึ่งจะโน้มน้าวผู้อยู่ใกล้ให้ชั่วตาม

(2) เพื่อแบ่งผู้ต้องขังออกเป็นชั้น ๆ ให้สะดวกในการปฏิบัติเพื่อฟื้นฟูให้เขากลับเข้าสู่สังคมได้โดยปกติ

68. ควรแยกผู้ต้องขังชั้นต่าง ๆ ออกไปปฏิบัติ ณ เรือนจำต่างแห่งกัน หรือ ณ ส่วนต่างๆ ของเรือนจำเดียวกัน ถ้าแยกเป็นส่วน ๆ ได้ ทั้งนี้เท่าที่สามารถจะปฏิบัติได้

69. เมื่อได้รับผู้ต้องขังเข้าเรือนจำ และได้ศึกษาถึงบุคลิกลักษณะของแต่ละคนโดยละเอียด สำหรับผู้ต้องที่มีกำหนดโทษนานพอควรให้เตรียมวางแผนปฏิบัติเป็นรายตัวมิชักช้า โดยพิจารณาตามความรู้ที่ได้ในแง่ความต้องการเฉพาะตัวของเขา ความสามารถและอารมณ์ของเขา

สิทธิพิเศษหรือประโยชน์ต่าง ๆ

70. ระบบแห่งการให้สิทธิพิเศษหรือประโยชน์ต่าง ๆ ตามชั้นผู้ต้องขังและวิธีปฏิบัติต่างๆ ควรกำหนดขึ้นทุกเรือนจำ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขังประพฤติดีเพิ่มพูนความสำนึกในความรับผิดชอบ และรักษาไว้ซึ่งส่วนได้เสีย และการร่วมมือของผู้ต้องขังที่เรือนจำให้การปฏิบัติ

การทำงาน

71. (1) งานที่ให้ผู้ต้องขังทำนั้น จะต้องไม่มีลักษณะเป็นการทรมานให้หลาบจำ

(2) ผู้ต้องคำพิพากษาให้ลงโทษแล้ว ต้องทำงานภายในบังคับแห่งความสมบูรณ์ทางกายและจิตใจ ตามที่แพทย์ได้วินิจฉัย

(3) ให้ผู้ต้องขังทำงานที่เกิดประโยชน์ในปริมาณพอที่จะไม่ให้เกินกำลังผู้ต้องขังตามจำนวนชั่วโมงทำงานปกติประจำวัน

(4) งานที่จัดให้ผู้ต้องขังทำ ควรเป็นงานที่คงไว้หรือเพิ่มพูนสมรรถภาพของเขาที่จะทำมาหาเลี้ยงชีพโดยสุจริต เมื่อพ้นโทษไปแล้ว เท่าที่สามารถทำได้

(5) ควรจัดให้ผู้ต้องขัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เยาว์วัยได้รับการฝึกวิชาชีพในงานที่เป็นประโยชน์และบังเกิดผลกำไร

(6) ผู้ต้องขังควรเลือกจากงานที่ตนประสงค์จะทำได้ ภายในกรอบวิชาชีพที่เหมาะสมและตามความต้องการของทางการเรือนจำ และการรักษาระเบียบวินัย

72. (1) การจัดงานและวิธีทำงานจะต้องคล้ายคลึงงานอิสระนอกเรือนจำมากที่สุดที่จะทำได้ เพื่อเตรียมผู้ต้องขังให้ชินต่อชีวิตทำงานตามปกติทั่ว ๆ ไป

(2) ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ ส่วนได้ส่วนเสียของผู้ต้องขังและการฝึกงานวิชาชีพของเขายิ่งกว่าผลกำไรที่เรือนจำจะได้จากงานที่ผู้ต้องขังทำ

73. (1) งานอุตสาหกรรม และงานกสิกรรม ที่เรือนจำจัดให้ผู้ต้องขังทำนั้น ควรที่เรือนจำจะดำเนินการเองโดยตรง ไม่ใช้ทำสัญญารับจ้างกับเอกชน

(2) ถ้าให้ผู้ต้องขังทำงาน ซึ่งไม่ใช่งานของเรือนจำ จะต้องให้อยู่ในความกำกับดูแลของเจ้าพนักงานเรือนจำ และผู้จ้างแรงงานผู้ต้องขังนั้น ๆ จะต้องจ่ายค่าจ้างในอัตราปกติให้แก่เรือนจำ ตามผลิตผลที่ผู้ต้องขังทำได้ ทั้งนี้เว้นเสียแต่งานนั้นจะเป็นของหน่วยราชการด้วยกัน

74. (1) ภายในเรือนจำควรจะให้มีการระมัดระวังเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพและอนามัยของผู้ต้องขังตามกฎเกณฑ์ เช่นเดียวกับคนงานที่เป็นอิสระภายนอก

(2) ให้มีข้อกำหนดค่าชดเชยทำขวัญ ผู้ต้องขังที่ได้รับบาดเจ็บจากการทำงาน รวมทั้งการเจ็บป่วยเนื่องจากงานนั้น ทั้งนี้ จะต้องไม่น้อยกว่าที่คนงานที่เป็นอิสระภายนอกได้รับตามกฎหมาย

75. (1) จำนวนชั่วโมงทำงานของผู้ต้องขังสูงสุด ในวันหนึ่งและสัปดาห์หนึ่งพึงกำหนดไว้ในกฎหมายหรือกฎกระทรวง โดยพิจารณาตามข้อบังคับหรือประเพณีที่ใช้กับคนงานที่เป็นอิสระภายนอก

(2) ชั่วโมงทำงานที่กำหนดจะต้องมีวันหยุดพักผ่อนสัปดาห์ละ 1 วัน และมีเวลาเพียงพอสำหรับศึกษาและกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังและการฟื้นฟูเพื่อให้กลับเข้าสู่สังคม

76. (1) ควรมีระบบจ่ายค่าตอบแทน การทำงานของผู้ต้องขังอย่างยุติธรรม

(2) ตามระบบดังกล่าวควรยินยอมให้ผู้ต้องขังใช้เงินที่เขาได้รับนี้อย่างน้อยก็บางส่วนเพื่อซื้อของใช้สอยตามที่ได้รับอนุมัติ และส่งไปให้ครอบครัวของเขาได้ด้วย

(3) ระบบนี้ทางราชการควรกันเงินส่วนหนึ่งที่ผู้ต้องขังได้รับสะสมไว้มอบให้ผู้ต้องขังเมื่อพ้นโทษ

การศึกษาและการพักผ่อนหย่อนใจ

77. (1) ควรมีข้อกำหนดให้ผู้ต้องขังทุกคน ได้ศึกษาต่อเท่าที่สามารถจะรับการศึกษาได้ รวมทั้งการสอนศาสนาในประเทศที่พอจะดำเนินการได้ ผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออกและผู้เยาว์วัยต้องบังคับให้เรียน และทางการราชทัณฑ์ต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษ

(2) การศึกษาของผู้ต้องขัง พึงปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาของชาติ เพื่อว่า เมื่อพ้นโทษแล้วจะศึกษาต่อได้สะดวก

78. ทุกเรือนจำควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในทางบันเทิง และทางวัฒนธรรมเพื่อเสริมสุขภาพทางกายและจิตของผู้ต้องขัง

ความสัมพันธ์ทางสังคมและการสงเคราะห์เมื่อพ้นโทษ

79. ควรเอาใจใส่เป็นพิเศษในอันที่จะธำรงรักษา และปรับปรุงให้ดีขึ้น ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขังและครอบครัวของเขาให้เกิดประโยชน์มากที่สุดแก่ทั้งสองฝ่าย

80. นับแต่แรกต้องคำพิพากษา ควรจะได้รับพิจารณาล่วงหน้าถึงอนาคตของผู้ต้องขังภายหลังจากพ้นโทษ และควรจะส่งเสริมช่วยเหลือให้เขาได้ธำรงรักษาหรือสถาปนาความสัมพันธ์กับบุคคล หรือองค์การภายนอกเรือนจำ เพื่อช่วยขยับขยายให้เกิดผลประโยชน์มากที่สุดแก่ครอบครัวของเขา กับการฟื้นฟูให้เขากลับสู่สังคม

81. (1) หน่วยราชการหรือองค์การอื่น ๆ ซึ่งทำหน้าที่สงเคราะห์ผู้พ้นโทษให้กลับคืนสู่สังคมนั้น ควรจะได้ดำเนินการตามความจำเป็นเท่าที่จะทำได้ให้เป็นที่มั่นใจว่า ผู้พ้นโทษจะได้รับเอกสารและหนังสือแจ้งรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวเขา จะมีที่พักอาศัยอันควรแก่อัตภาพ จะมีงานอาชีพทำ จะมีเครื่องนุ่งห่ม ตามจำนวนอันเหมาะสมกับดินฟ้าอากาศและฤดูกาล จะมีค่าพาหนะไปถึงที่หมายปลายทางและค่าอาหารในระยะแรกปล่อยตัว

(2) เรือนจำพึงอำนวยความสะดวกให้ผู้แทน ซึ่งเป็นที่เชื่อถือรับรองขององค์การดังกล่าวเข้าไปในเรือนจำและพบปะผู้ต้องขังได้ตั้งแต่มีคำพิพากษาตัดสิน เพื่อปรึกษาหารือกำหนดอนาคตของผู้ต้องขังนั้น ๆ

(3) เพื่อให้การบำเพ็ญกรณียกิจขององค์การดังกล่าวนี้เกิดประโยชน์มากที่สุด ควรมีศูนย์กลางอำนวยการหรือประสานงานเท่าที่สามารถจะจัดได้

(ข) ผู้ต้องขังวิกลจริตและจิตไม่ปกติ

82. (1) ไม่พึงคุมขังบุคคลวิกลจริตไว้ในเรือนจำ แต่ให้จัดส่งไปโรงพยาบาลโรคจิต เสียโดยเร็วที่สุด

(2) ผู้ต้องขังป่วยทางจิตหรือจิตผิดปกติอื่น ๆ ควรได้รับการตรวจบำบัดในสถาบันโดยเฉพาะ ซึ่งมีแพทย์เป็นผู้ดำเนินการ

(3) ในระหว่างควบคุมไว้ในเรือนจำ ผู้ต้องขังดังกล่าวควรอยู่ในความดูแลเป็นพิเศษของแพทย์

(4) แพทย์ทางกายหรือจิตแพทย์ของเรือนจำ ควรให้จิตบำบัดแก่ผู้ต้องขังอื่นที่พึงรับการบำบัดเช่นนั้นด้วย

83. สมควรติดต่อองค์การที่มีหน้าที่ ให้รับเป็นธุระในอันที่จะให้จิตบำบัดต่อเนื่องไม่หยุดชะงักเมื่อพ้นโทษแล้ว และเตรียมการในด้านสังคมสงเคราะห์ภายหลังปล่อยตัวให้ด้วย ทั้งนี้เท่าที่จำเป็น

(ค) ผู้ต้องขังระหว่างสอบสวนและรอการพิจารณา

84. (1) บุคคลซึ่งถูกจับกุมหรือคุมขังในข้อหาคดีอาญา ไว้ที่สถานีตำรวจหรือเรือนจำก็ดี หากยังมิได้มีการพิจารณาพิพากษาตัดสินแล้ว ต่อไปในข้อบังคับนี้จะเรียกว่า “คนต้องขังระหว่างพิจารณา”

(2) ผู้ต้องขังที่ยังไม่ถูกพิพากษาลงโทษ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ และควรได้รับการปฏิบัติทำนองนั้น

(3) ใช้กฎหมายข้อบังคับที่พิทักษ์เสรีภาพส่วนบุคคล หรือกระบวนการพิจารณาที่บัญญัติไว้ต่อคนต้องขังระหว่างพิจารณา โดยปราศจากอคติ เขาควรได้รับประโยชน์แห่งการควบคุมเป็นพิเศษ ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปเฉพาะที่สำคัญเท่านั้น

85. (1) คนต้องขังระหว่างพิจารณาพึงแยกขัง จากนักโทษเด็ดขาด

(2) คนต้องขังระหว่างพิจารณาที่เยาว์วัย พึงแยกขังจากผู้ใหญ่และถือเป็นหลักที่จะต้องแยกไว้ต่างทัณฑสถานกัน

86. คนต้องขังระหว่างพิจารณาพึงให้นอนแยกกันคนละห้อง ตามประเพณีนิยม ที่แตกต่างในแต่ละท้องถิ่นและดินฟ้าอากาศที่ไม่เหมือนกัน

87. เท่าที่จำกัดไว้ตามระเบียบข้อบังคับของเรือนจำ ถ้าคนต้องขังระหว่างพิจารณาประสงค์จะจ่ายเงินส่วนตัวจัดหาอาหารจากภายนอกโดยเจ้าหน้าที่เรือนจำหรือญาติมิตรจัดการให้ก็ทำได้ มิฉะนั้น เรือนจำต้องเป็นผู้จัดอาหารเลี้ยง

88. (1) ควรอนุญาตให้คนต้องขังระหว่างพิจารณาแต่งกายด้วยเสื้อผ้าส่วนตัวที่สะอาดเรียบร้อยได้

(2) ถ้าให้สวมเครื่องแบบของเรือนจำก็ต้องต่างกับเครื่องแบบของนักโทษเด็ดขาด

89. ควรให้คนต้องขังระหว่างพิจารณา ได้ทำงานโดยความสมัครใจถ้าทำงานก็ควรได้รับค่าจ้างตอบแทน

90. ควรอนุญาตให้คนต้องขังระหว่างพิจารณา ซื้อหาหนังสือพิมพ์ เครื่องเขียนอุปกรณ์การประกอบอาชีพด้วยเงินส่วนตัวหรือของผู้อื่น เท่าที่ไม่ขัดต่อการดำเนินงานของศาล ความมั่นคงปลอดภัยและความเป็นระเบียบของเรือนจำ

91. ควรให้แพทย์ หรือทันตแพทย์ประจำตัวคนต้องขังระหว่างพิจารณาเข้าพบและตรวจรักษาได้ ถ้ามีเหตุผลเพียงพอและเสียค่าใช้จ่ายเอง

9.2 ทันทีที่คนต้องขังระหว่างพิจารณาถูกคุมขัง ควรอนุญาตให้เขาแจ้งครอบครัวทราบการสื่อสารกับญาติมิตรก็ควรอำนวยความสะดวกตามสมควร ตลอดจนการเยี่ยมเยียนของบุคคล

เหล่านี้ ควรให้อยู่ในข้อจำกัดและกำกับดูแลตามจำเป็น เท่าที่ไม่ขัดต่อการดำเนินการของศาล ความมั่นคงปลอดภัยและความเป็นระเบียบของเรือนจำ

93. ในการต่อสู้คดีของคนต้องขังระหว่างพิจารณา ควรได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย โดยมิคิดค่าตอบแทนและควรให้ที่ปรึกษากฎหมายของเขาได้เข้าพบปะปรึกษารูปคดีตระเตรียมและให้คำแนะนำเป็นความลับเท่าที่สามารถจะทำได้ ทั้งควรจะให้เขามีอุปกรณ์การเขียนตามที่เขาประสงค์ การสนทนาระหว่างผู้ต้องขังและที่ปรึกษากฎหมาย (ทนายความ) ควรอยู่ในสายตาของเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเรือนจำ แต่ไม่จำต้องได้ยินการสนทนาด้วย

DRAFT

ภาคผนวก ง

พระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ

DRAFT

พระราชบัญญัติ[2]
ว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ
พ.ศ. ๒๕๓๕

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๕

เป็นปีที่ ๔๗ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประการว่า

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ. ๒๕๓๕"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ บรรดากฎหมาย กฎ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรีและคำสั่งอื่นใดในส่วนที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับแก่การให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ เว้นแต่การให้สัมปทานตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียมและการให้ประทานบัตรตามกฎหมายว่าด้วยแร่

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

---

[2] ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 109 ตอนที่ 42 , 8 เมษายน 2535. หน้า 101 – 108.

หมวด ๑
บททั่วไป

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

"หน่วยงานเจ้าของโครงการ" หมายความว่า ส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมหรือเทียบเท่า รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ หรือราชการส่วนท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของโครงการ

"รัฐวิสาหกิจ" หมายความว่า รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

"ราชการส่วนท้องถิ่น" หมายความว่า ราชการบริหารส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

"กระทรวงเจ้าสังกัดของส่วนราชการ" หมายความว่า กระทรวงหรือทบวงซึ่งมีส่วนราชการในสังกัดตามกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม

"กระทรวงเจ้าสังกัดของรัฐวิสาหกิจ"

(๑) กรณีบริษัทจำกัด หมายความว่า กระทรวงการคลังหรือกระทรวงหรือทบวงที่ได้รับมอบอำนาจให้ใช้สิทธิเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัทจำกัดแทนกระทรวงการคลัง

(๒) กรณีที่ไม่ใช่บริษัทจำกัด หมายความว่า กระทรวงหรือทบวง ซึ่งรัฐมนตรีว่าการเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจนั้น หรือรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบในงานของรัฐวิสาหกิจนั้น

"กระทรวงเจ้าสังกัดของราชการส่วนท้องถิ่น" หมายความว่า กระทรวงมหาดไทย

"กิจการของรัฐ" หมายความว่า กิจการที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ หรือราชการส่วนท้องถิ่นหน่วยใดหน่วยหนึ่งหรือหลายหน่วยรวมกัน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ต้องทำตามกฎหมายหรือกิจการที่จะต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติ หรือทรัพย์สินของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ หรือราชการส่วนท้องถิ่นหน่วยใดหน่วยหนึ่งหรือหลายหน่วยรวมกัน

"โครงการ" หมายความว่า การลงทุนในกิจการของรัฐ และการลงทุนนั้นมีวงเงินหรือทรัพย์สินตั้งแต่หนึ่งพันล้านบาทขึ้นไปหรือตามวงเงินหรือทรัพย์สินที่กำหนดเพิ่มขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกา

"ร่วมงานหรือดำเนินการ" หมายความว่า ร่วมลงทุนกับเอกชนไม่ว่าโดยวิธีใดหรือมอบให้เอกชนลงทุนแต่ฝ่ายเดียว โดยวิธีการอนุญาต หรือให้สัมปทาน หรือให้สิทธิ์ไม่ว่าในลักษณะใด

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกเอกชนร่วมงานหรือดำเนินการตามมาตรา ๑๗

หมวด ๒
การเสนอโครงการ

มาตรา ๖ ให้หน่วยงานเจ้าของโครงการที่ประสงค์จะให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในโครงการใด เสนอผลการศึกษาและวิเคราะห์โครงการโดยละเอียดตามประเด็นหัวข้อที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกำหนดต่อกระทรวงเจ้าสังกัด

มาตรา ๗ ถ้าโครงการตามมาตรา ๖ มีวงเงินหรือมีทรัพย์สินเกินห้าพันล้านบาท หน่วยงานเจ้าของโครงการต้องว่าจ้างที่ปรึกษามาให้คำปรึกษา และที่ปรึกษาต้องจัดทำรายงานเป็นเอกเทศตามรายละเอียดที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกำหนดไว้ในมาตรา ๖ และสาระสำคัญอื่น ๆ ที่ที่ปรึกษาเห็นสมควร และให้หน่วยงานเจ้าของโครงการส่งรายงานของที่ปรึกษาไปเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาตามมาตรา ๘ ด้วย

ที่ปรึกษาตามวรรคหนึ่ง ต้องมีคุณสมบัติตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๘ ให้กระทรวงเจ้าสังกัดของหน่วยงานเจ้าของโครงการพิจารณาเสนอผลการศึกษาและวิเคราะห์โครงการต่อส่วนราชการดังนี้

(๑) โครงการใหม่ ให้เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณา

(๒) โครงการที่มีทรัพย์สินอยู่แล้ว ให้เสนอต่อกระทรวงการคลังพิจารณา

มาตรา ๙ ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือกระทรวงการคลังดำเนินการดังนี้

(๑) สำหรับโครงการใหม่

(ก) หากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเห็นด้วยกับโครงการ ให้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบในหลักการของโครงการ

(ข) ถ้าสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไม่เห็นด้วยกับโครงการ ให้แจ้งหน่วยงานเจ้าของโครงการ

ในกรณีที่หน่วยงานเจ้าของโครงการไม่เห็นด้วยกับความเห็นกับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตาม (ข) ให้เสนอความเห็นหรือคำชี้แจงเพิ่มเติมต่อรัฐมนตรีเจ้าสังกัด เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาตัดสินโดยต้องแจ้งข้อมูลต่าง ๆ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกำหนดตามมาตรา ๖ และข้อมูลอื่นตามที่หน่วยงานเจ้าของโครงการเห็นสมควร

(๒) สำหรับโครงการที่มีทรัพย์สินอยู่แล้ว

(ก) ในกรณีที่กระทรวงการคลังเห็นด้วยกับโครงการ ให้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบในหลักการของโครงการ

(ข) ในกรณีที่กระทรวงการคลังไม่เห็นด้วยกับโครงการ ให้แจ้งหน่วยงานเจ้าของโครงการ

ในกรณีที่หน่วยงานเจ้าของโครงการไม่เห็นด้วยกับความเห็นของกระทรวงการคลังตาม (ข) ให้เสนอความเห็นหรือคำชี้แจงเพิ่มเติมต่อรัฐมนตรีเจ้าสังกัดเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาตัดสินโดยต้องแจ้งข้อมูลต่าง ๆ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกำหนดตามมาตรา ๖ และข้อมูลอื่นตามที่หน่วยงานเจ้าของโครงการเห็นสมควร

ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกระทรวงการคลังพิจารณาโครงการตามมาตรานี้ให้เสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับโครงการ หากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวให้ถือว่าสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและกระทรวงการคลังเห็นด้วยกับโครงการ

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐหรือราชการส่วนท้องถิ่นใดจะกระทำกิจการของรัฐ และคณะรัฐมนตรีมีมติให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการ ให้หน่วยงานดังกล่าวดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีและปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๑ โครงการใดมีวงเงินไม่ถึงหนึ่งพันล้านบาท หรือน้อยกว่าวงเงินที่กำหนดเพิ่มขึ้นตามพระราชกฤษฎีกา คณะรัฐมนตรีอาจกำหนดให้ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้

หมวด ๓
การดำเนินโครงการ

มาตรา ๑๒ เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบในโครงการใดแล้ว ให้หน่วยงานเจ้าของโครงการร่างประกาศเชิญชวนเอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการร่างขอบเขตของโครงการและเงื่อนไขสำคัญที่จะต้องมีในสัญญาร่วมงานหรือดำเนินการ

มาตรา ๑๓ ให้หน่วยงานเจ้าของโครงการแต่งตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่งประกอบด้วยผู้แทนกระทรวงเจ้าสังกัดซึ่งเป็นข้าราชการประจำ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานหน่วยงานอื่นของรัฐหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี เป็นประธาน ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนกระทรวงอื่นอีกสองกระทรวง กระทรวงละหนึ่งคน ผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกินสามคน เป็นกรรมการ และให้มีผู้แทนหน่วยงานเจ้าของโครงการหนึ่งคนเป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรา ๑๔ ให้คณะกรรมการตามมาตรา ๑๓ มีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาให้ความเห็นชอบร่างประกาศเชิญชวนเอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการ ร่างขอบเขตของโครงการและเงื่อนไขสำคัญที่จะต้องมีในสัญญาร่วมงานหรือดำเนินการ

(๒) กำหนดหลักประกันซองและหลักประกันสัญญา

(๓) พิจารณาคัดเลือกเอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการ

(๔) พิจารณาดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๑๕ การประกาศเชิญชวน เอกสารข้อเสนอการร่วมงานหรือดำเนินการ วิธีการประกาศเชิญชวน วิธีการคัดเลือกของคณะกรรมการซึ่งจะต้องใช้วิธีประมูล การกำหนดหลักประกันซองและหลักประกันสัญญา ต้องมีรายละเอียดอย่างน้อยตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๖ ในการคัดเลือกให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการ หากคณะกรรมการมีความเห็นว่า ไม่ควรใช้วิธีการคัดเลือกโดยวิธีประมูลและหน่วยงานเจ้าของโครงการเห็นชอบด้วย ให้รายงานสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและกระทรวงการคลัง หากสองหน่วยงานเห็นพ้องด้วยให้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ

ถ้าหน่วยงานเจ้าของโครงการไม่เห็นด้วยกับความเห็นของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้ทำบันทึกความเห็นเสนอสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและกระทรวงการคลังเพื่อประกอบการพิจารณา หากสองหน่วยงานเห็นพ้องด้วยหรือถ้าหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดมีความเห็นไม่ตรงกัน ให้ใช้วิธีคัดเลือกโดยวิธีประมูล

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบโครงการตามมาตรา ๑๒ ที่มีวงเงินหรือทรัพย์สินเกินห้าพันล้านบาท หน่วยงานเจ้าของโครงการต้องให้ที่ปรึกษาซึ่งมีคุณสมบัติตามประกาศตามมาตรา ๗ ร่างขอบเขตของโครงการและให้จัดทำความเห็นประเมินการคัดเลือกให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการตามโครงการนั้น

มาตรา ๑๘ การประกาศเชิญชวนให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการครั้งใด ถ้าไม่มีผู้เสนอเข้าร่วมงานหรือดำเนินการ ให้ยกเลิกการประกาศเชิญชวนเพื่อดำเนินการใหม่ ถ้ามีผู้เสนอเพียงรายเดียวหรือหลายราย แต่เสนอถูกต้องตามรายการในเอกสารข้อเสนอการร่วมงานหรือดำเนินการตามมาตรา ๑๕ เพียงรายเดียว หากเห็นว่ารัฐจะได้ประโยชน์ก็ให้ดำเนินการต่อไปได้

มาตรา ๑๙ การประชุมพิจารณาของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

มติที่ประชุมเกี่ยวกับการพิจารณาคัดเลือกข้อเสนอและเจรจาต่อรอง ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของกรรมการที่มาประชุม

กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานออกเสียงเพิ่มอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๒๐ ให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจพิจารณาร่างสัญญาร่วมงานหรือดำเนินการก่อนลงนาม

มาตรา ๒๑ ให้คณะกรรมการนำผลการคัดเลือกพร้อมเหตุผล ประเด็นที่เจรจาต่อรองเรื่องผลประโยชน์ของรัฐ ร่างสัญญา และเอกสารทั้งหมดต่อรัฐมนตรีกระทรวงเจ้าสังกัด เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาภายในเก้าสิบวันนับจากวันที่คณะกรรมการตัดสิน

หากคณะรัฐมนตรีไม่เห็นด้วยให้ส่งเรื่องคืนคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาทบทวนความเห็นแล้วนำผลการพิจารณาเสนอให้คณะรัฐมนตรีตัดสินชี้ขาด

หมวดที่ ๔
การกำกับดูแลและติดตามผล

มาตรา ๒๒ เมื่อได้มีการลงนามในสัญญาแล้ว ให้หน่วยงานเจ้าของโครงการจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานเจ้าของโครงการเป็นประธาน ผู้แทนกระทรวงการคลังหนึ่งคน ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติหนึ่งคน และผู้แทนจากหน่วยงานอื่นซึ่งมิใช่หน่วยงานเจ้าของโครงการหนึ่งคน ผู้แทนฝ่ายเอกชนที่เข้าร่วมงานหรือดำเนินการหนึ่งคน ผู้แทนกระทรวงเจ้าสังกัดหนึ่งคน และผู้แทนอื่นซึ่งหน่วยงานเจ้าของโครงการเห็นสมควรแต่งตั้งอีกไม่เกินสามคน และรวมกันไม่เกินเก้าคน เป็นกรรมการ

การประชุมของคณะกรรมการประสานงานตามวรรคหนึ่ง และองค์ประชุมให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประสานงานกำหนด

มาตรา ๒๓ ให้คณะกรรมการประสานงานตามมาตรา ๒๒ มีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

(๑) ติดตามกำกับดูแลให้มีการดำเนินงานตามที่กำหนดในสัญญา

(๒) รายงานผลการดำเนินงาน ความคืบหน้า ปัญหา และแนวทางแก้ไขต่อรัฐมนตรีกระทรวงเจ้าสังกัดเพื่อทราบ

ระยะเวลาที่จะต้องรายงานตาม (๒) ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประสานงานกำหนด แต่ต้องไม่เกินหกเดือนต่อหนึ่งครั้ง

มาตรา ๒๔ ในกรณีที่ปรากฏว่าหน่วยงานเจ้าของโครงการละเลยหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อผูกพันของสัญญาที่ลงนามไปแล้ว ให้ผู้แทนกระทรวงการคลังในคณะกรรมการประสานงานทำรายงานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

หมวด ๕
บทเฉพาะกาล

มาตรา ๒๕ โครงการใดที่ให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการซึ่งได้กระทำไปแล้วในขั้นตอนใดก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้เป็นอันใช้ได้แต่การดำเนินการในขั้นตอนต่อไปให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

อานันท์ ปันยารชุน

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการให้สัมปทานหรือให้สิทธิแก่เอกชน หรือการร่วมทุนระหว่างรัฐกับเอกชนในปัจจุบัน ส่วนใหญ่จะกำหนดให้เป็นอำนาจการพิจารณาของบุคคลผู้เดียวหรือหน่วยงานเดียว และในเรื่องสำคัญจะกำหนดให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรี ทำให้การพิจารณาอาจเป็นไปโดยไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้สัมปทานตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ส่วนใหญ่กฎหมายไม่ได้กำหนดวิธีปฏิบัติไว้ ดังนั้น เพื่อให้มีแนวทางการปฏิบัติและใช้บังคับแก่การให้สัมปทานหรือการร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ โดยเฉพาะโครงการที่มีการลงทุนหรือมีทรัพย์สินตั้งแต่หนึ่งพันล้านบาทขึ้นไป สมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

DRAFT

กฎกระทรวง[3]

(พ.ศ. ๒๕๓๗)

ออกตามความในพระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงาน หรือดำเนินการในกิจการของรัฐ

พ.ศ. ๒๕๓๕

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ และมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ. ๒๕๓๕ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในกฎกระทรวงนี้

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกเอกชนร่วมงานหรือดำเนินการตามมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ. ๒๕๓๕

"ข้อเสนอ" หมายความว่า ข้อเสนอการร่วมงานหรือดำเนินการ

"ผู้ยื่นข้อเสนอ" หมายความรวมถึงผู้ซึ่งยื่นข้อเสนอร่วมกันทุกรายในกรณีที่เป็นการยื่นข้อเสนอเป็นกลุ่ม

ข้อ ๒ ประกาศเชิญชวนให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ อย่างน้อยต้องแสดงรายการดังต่อไปนี้

(๑) สรุปสาระสำคัญของขอบเขตของโครงการ ซึ่งประกอบด้วย

(ก) ความเป็นมาของโครงการ

(ข) วัตถุประสงค์

(ค) ขอบข่ายของงาน

(ง) ระยะเวลาที่ผู้เข้าร่วมงานหรือดำเนินการมีความผูกพันต้องปฏิบัติตามโครงการ

(๒) สาระสำคัญเกี่ยวกับผู้ยื่นข้อเสนอซึ่งต้องไม่เป็นผู้ได้รับเอกสิทธิ์หรือความคุ้มกันซึ่งอาจปฏิเสธไม่ยอมขึ้นศาลไทย หากเป็นผู้ได้รับเอกสิทธิ์หรือความคุ้มกัน รัฐบาลของผู้ยื่นข้อเสนอต้องมีหนังสือแสดงการสละสิทธิ์และความคุ้มกันเช่นว่านั้น

---

[3] ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 111 ตอนที่ 31 ก, วันที่ 28 กรกฎาคม 2537 หน้า 10 - 16

(๓) คุณสมบัติทางด้านเทคนิค การเงิน ประสบการณ์ และผลงานของผู้มีสิทธิเข้าร่วมงานหรือดำเนินการ หรือรายละเอียดอื่นตามที่หน่วยงานเจ้าของโครงการกำหนดในเอกสารประกอบการจัดทำข้อเสนอ

(๔) ราคาเอกสารประกอบการจัดทำข้อเสนอ

(๕) สถานที่ วัน เวลา ที่เปิดขายเอกสารประกอบการจัดทำข้อเสนอ

(๖) สถานที่ วัน เวลา เปิดการรับซอง ปิดการรับซอง และการเปิดซองเอกสารข้อเสนอ ทั้งนี้ โดยให้คณะกรรมการรับซองซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งเป็นผู้รับซอง

(๗) หลักประกันซองโดยให้ระบุเงื่อนไขในการคืนหรือริบหลักประกันซองด้วย

(๘) หลักเกณฑ์ในการพิจารณาการคัดเลือก โดยให้ระบุวิธีการและหลักเกณฑ์ในการตัดสินให้ชัดเจนเป็นคะแนนในด้าน

(ก) ความสอดคล้องของข้อเสนอเมื่อเปรียบเทียบกับประกาศเชิญชวน

(ข) ความน่าเชื่อถือของรายการตาม (๓)

(ค) ข้อเสนอในแง่ของผลประโยชน์ที่รัฐจะได้รับ ทั้งในรูปตัวเงินและประโยชน์อื่น ๆ

(๙) การสงวนสิทธิ์ที่จะยกเลิกการประกาศเชิญชวนโดยไม่พิจารณาคัดเลือกผู้อื่นข้อเสนอรายใดเลย หรือจะไม่คัดเลือกผู้ยื่นข้อเสนอที่เสนอให้ผลประโยชน์ตอบแทนสูงสุดก็ได้

ข้อ ๓ เอกสารประกอบการจัดทำข้อเสนอ อย่างน้อยต้องประกอบด้วย

(๑) รายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการตามข้อ ๒ (๑)

(๒) รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ยื่นข้อเสนอ

(๓) รายละเอียดที่กำหนดให้ผู้ยื่นข้อเสนอแสดงการมีผู้ซึ่งมีประสบการณ์ในงานตามโครงการ โดยกำหนดจำนวนปีขั้นต่ำ จำนวนโครงการ และวงเงินที่เคยดำเนินการมาแล้ว โดยให้แสดงหลักฐานเกี่ยวกับฐานะการเงิน บุคลากร บุคลากรหลักที่จะดำเนินงานตามโครงการ และรายละเอียดของประสบการณ์ดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้ ผู้ซึ่งมีประสบการณ์ในกลุ่มต้องมีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานตามโครงการ

(๔) ในกรณีที่โครงการใดมีการจัดตั้งบริษัทขึ้นใหม่เพื่อดำเนินงานหลังจากที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติให้เข้าร่วมงานหรือดำเนินการแล้ว ให้ระบุให้ชัดเจนว่าผู้ยื่นข้อเสนอต้องให้คำรับรองว่าจะค้ำประกันหรือประกันการดำเนินงานของบริษัทที่จัดตั้งขึ้นใหม่ด้วย

(๕) รายละเอียดที่กำหนดให้ผู้ยื่นข้อเสนอแสดงแผนทางธุรกิจ เป็นข้อเสนอทางการเงินของโครงการ เช่น

(ก) การคาดคะเนทางการเงิน โดยแสดงงบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสดและงบดุล

(ข) อัตราส่วนทางการเงิน ตามที่หน่วยงานเจ้าของโครงการกำหนด เช่น อัตราส่วนสภาพคล่อง อัตราส่วนหนี้สิน อัตราส่วนแสดงสมรรถภาพในการดำเนินการ อัตราส่วนความสามารถทำกำไร

(ค) ผลตอบแทนทางการเงินจากการลงทุน

(ง) การจัดหาเงินทุน

(๖) รายละเอียดที่กำหนดให้ผู้ยื่นข้อเสนอต้องระบุแผนการดำเนินงานและผลประโยชน์ที่จะเสนอให้แก่รัฐทั้งในรูปตัวเงินและผลประโยชน์อื่น ๆ โดยชัดเจน

(๗) เงื่อนไขสำคัญในการเข้าร่วมงานหรือดำเนินการ อย่างน้อยต้องครอบคลุมถึงเรื่องดังต่อไปนี้

(ก) ผลประโยชน์ที่จะให้แก่รัฐ

(ข) ระยะเวลาของสัญญาร่วมงานหรือดำเนินการ

(ค) ภาษี

(ง) หลักประกันสัญญา โดยให้ระบุเงื่อนไขในการคืนหรือริบหลักประกันสัญญาด้วย

(จ) เหตุสุดวิสัย

(ฉ) สกุลเงิน

(ช) กฎหมายที่จะใช้บังคับ

(ซ) การระงับข้อพิพาท

(ฌ) ภาษาของสัญญาร่วมงานหรือดำเนินการที่จะใช้

(๘) เรื่องอื่นตามที่หน่วยงานเจ้าของโครงการกำหนดในการให้จัดทำข้อเสนอ

ข้อ ๔ ให้หน่วยงานเจ้าของโครงการปิดประกาศเชิญชวนโดยเปิดเผย ณ ที่ทำการของหน่วยงานเจ้าของโครงการ และประกาศทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ รวมทั้งลงประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยที่มีการจำหน่ายแพร่หลายทั่วไปในประเทศไทยอย่างน้อยหนึ่งฉบับติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามวัน และถ้าเห็นว่าควรคัดเลือกผู้เข้าร่วมงานหรือดำเนินการจากบุคคลหรือคณะบุคคลต่างประเทศ ให้หน่วยงานเจ้าของโครงการแจ้งไปยังสถานทูตที่เกี่ยวข้องและจะโฆษณาโดยวิธีอื่นด้วยก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องดำเนินการดังกล่าวข้างต้นก่อนวันเปิดการรับซองข้อเสนอไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน

ข้อ ๕ ในกรณีที่เห็นสมควร คณะกรรมการจะจัดให้มีการพิจารณาคัดเลือกคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้เข้าร่วมงานหรือดำเนินการก่อนการออกประกาศเชิญชวนให้ยื่นข้อเสนอก็ได้ และถ้าเป็นโครงการที่ต้องดำเนินการเป็นประจำและจำเป็นต้องจำกัดเฉพาะผู้ซึ่งมีความสามารถ จะพิจารณาคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นเพื่อขึ้นทะเบียนไว้ก็ได้

ข้อ ๖ การพิจารณาคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นตามข้อ ๕ ให้หน่วยงานเจ้าของโครงการออกประกาศเป็นการทั่วไปให้เอกชนยื่นเอกสารแสดงคุณสมบัติของตนเพื่อขอเข้ารับการคัดเลือก

ประกาศตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องแสดงรายการดังต่อไปนี้

(๑) วัตถุประสงค์ของการจัดให้มีการคัดเลือกคุณสมบัติเบื้องต้นรวมทั้งลักษณะโดยสรุปของงานที่ประสงค์จะให้มีการคัดเลือกคุณสมบัติเบื้องต้น ในกรณีที่เป็นการคัดเลือกเพื่อขึ้นทะเบียนไว้ ให้ระบุเงื่อนไขดังกล่าวไว้ในประกาศด้วย

(๒) คุณสมบัติทางด้านเทคนิค การเงิน ประสบการณ์และผลงานของผู้มีสิทธิเข้าร่วมงานหรือดำเนินการ หรือรายละเอียดอื่นตามที่หน่วยงานเจ้าของโครงการกำหนด

(๓) ฐานการเงิน

(๔) สถานที่ วัน เวลา ที่จะขอรับหรือขอซื้อเอกสารแสดงคุณสมบัติ ซึ่งจะต้องเป็นสถานที่ที่ผู้สนใจสามารถติดต่อได้สะดวก

(๕) สถานที่ วัน เวลา เปิดการรับซอง ปิดการรับซอง และเปิดซองเอกสารแสดงคุณสมบัติ

(๖) หลักเกณฑ์ทั่วไปในการพิจารณาคัดเลือก

ประกาศตามวรรคหนึ่งให้ดำเนินการตามวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อ ๔ ก่อนวันเปิดรับซองเอกสารแสดงคุณสมบัติไม่น้อยกว่าสามสิบวัน แต่ถ้าเป็นการคัดเลือกคุณสมบัติเบื้องต้นจากบุคคลหรือคณะบุคคลต่างประเทศ ให้ดำเนินการก่อนวันเปิดรับซองเอกสารแสดงคุณสมบัติไม่น้อยกว่าหกสิบวัน

ข้อ ๗ เมื่อพิจารณาคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นได้แล้ว ให้หน่วยงานเจ้าของโครงการประกาศรายชื่อผู้ซึ่งผ่านการคัดเลือกคุณสมบัติเบื้องต้นให้ทราบเป็นการทั่วไป

ในกรณีที่เป็นการคัดเลือกเพื่อขึ้นทะเบียนไว้ ให้หน่วยงานเจ้าของโครงการเปิดโอกาสให้ผู้ซึ่งประสงค์จะขอเข้ารับการพิจารณาการคัดเลือก ยื่นเอกสารแสดงคุณสมบัติโดยมีรายละเอียดตามรายการที่กำหนดในข้อ ๖ ได้ตลอดเวลา และให้หน่วยงานเจ้าของโครงการพิจารณาทบทวน

ทะเบียนรายชื่อผู้ซึ่งผ่านการคัดเลือกคุณสมบัติเบื้องต้นตามระยะเวลาที่เห็นสมควร แต่อย่างน้อยต้องกระทำทุกรอบสองปี

ข้อ ๘ ในกรณีที่มีการคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้น เมื่อมีการออกประกาศเชิญชวนตามข้อ ๒ แล้ว ให้หน่วยงานเจ้าของโครงการจัดส่งสำเนาประกาศเชิญชวนดังกล่าว ให้ผู้ซึ่งผ่านการคัดเลือกคุณสมบัติเบื้องต้นก่อนวันเปิดรับซองเอกสารข้อเสนอไม่น้อยกว่าหกสิบวัน โดยไม่ต้องดำเนินการตามข้อ ๔ อีก และให้ขายเอกสารประกอบการจัดทำข้อเสนอให้เฉพาะผู้ซึ่งผ่านการคัดเลือกคุณสมบัติเบื้องต้นแล้วเท่านั้น

ข้อ ๙ เอกสารข้อเสนอ อย่างน้อยต้องมีรายการครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๓ แต่ถ้าผู้ยื่นข้อเสนอมีข้อเสนออื่นใดที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับโครงการนอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ ก็ให้ระบุให้ชัดเจนในเอกสารข้อเสนอด้วย

ข้อ ๑๐ เมื่อพ้นกำหนดเวลารับซองเอกสารข้อเสนอแล้ว ห้ามรับซองเอกสารข้อเสนอหรือเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ตามเงื่อนไขที่ระบุในเอกสารประกอบการจัดทำข้อเสนอจากผู้ใดผู้หนึ่งอีก

ข้อ ๑๑ ให้คณะกรรมการดำเนินการคัดเลือกดังนี้

(๑) เปิดซองเอกสารข้อเสนอโดยเปิดเผยต่อหน้าผู้ยื่นข้อเสนอหรือผู้แทนซึ่งอยู่ในเวลาเปิดซอง

(๒) ตรวจสอบหลักประกันซอง

(๓) ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ยื่นข้อเสนอและเอกสารต่าง ๆ ที่ระบุไว้ในเอกสารข้อเสนอ

(๔) พิจารณาประเมินข้อเสนอตามหลักเกณฑ์ที่ระบุไว้ในประกาศเชิญชวนตามข้อ ๒ และคณะกรรมการอาจสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ยื่นข้อเสนอรายใดก็ได้ แต่จะให้ผู้ยื่นข้อเสนอรายใดเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญที่เสนอไว้แล้วมิได้

(๕) เจรจาต่อรองในเรื่องที่เป็นผลประโยชน์ของประเทศ

ข้อ ๑๒ หลักประกันซองหรือหลักประกันสัญญา ให้ใช้หลักประกันอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) หนังสือค้ำประกันของธนาคารภายในประเทศ ในกรณีที่เป็นการประกาศเชิญชวนบุคคลหรือคณะบุคคลจากต่างประเทศ จะใช้หนังสือค้ำประกันของธนาคารในต่างประเทศที่มีหลักฐานดีและหน่วยงานเจ้าของโครงการเชื่อถือก็ได้

(๒) พันธบัตรรัฐบาลไทยหรือพันธบัตรรัฐวิสาหกิจไทย

หลักประกันซองให้นำมามอบให้กับหน่วยงานเจ้าของโครงการในวันยื่นซอง ส่วนหลักประกันสัญญาให้นำมามอบให้กับหน่วยงานเจ้าของโครงการในวันทำสัญญา

หลักประกันซองให้คืนแก่ผู้ยื่นข้อเสนอซึ่งไม่ได้รับการคัดเลือกภายในสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการพิจารณาตัดสินผลการคัดเลือกตามมาตรา ๑๔ (๓) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมกันหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ. ๒๕๓๕ ส่วนผู้ซึ่งได้รับการคัดเลือกให้คืนหลักประกันซองเมื่อมีการลงนามในสัญญาและมอบหลักประกันสัญญาแล้ว สำหรับหลักประกันสัญญาให้คืนตามระยะเวลาที่กำหนดในสัญญา โดยคำนึงถึงผลงานการประกันความรับผิดตามสัญญาและการปฏิบัติตามสัญญา

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๗

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

ธารินทร์ นิมมานเหมินท์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ เนื่องจากมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติให้การประกาศเชิญชวน เอกสารข้อเสนอการร่วมงานหรือดำเนินการ วิธีการประกาศเชิญชวน และวิธีการคัดเลือกของคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกเอกชนร่วมงานหรือดำเนินการซึ่งจะต้องใช้วิธีประมูลและการกำหนดหลักประกันซองและหลักประกันสัญญา ต้องมีรายละเอียดอย่างน้อยตามที่กำหนดในกฎกระทรวง สมควรกำหนดรายละเอียดและหลักประกันดังกล่าวเพื่อให้หน่วยงานเจ้าของโครงการและคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกเอกชนร่วมงานหรือดำเนินการมีวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นไปในแนวทางที่ชัดเจนและเป็นไปในทางเดียวกันจึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕)

ออกตามความในพระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงาน

หรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ. ๒๕๓๕

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ และมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ. ๒๕๓๕ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกความในข้อ ๔ แห่งกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"ข้อ ๔ ให้หน่วยงานเจ้าของโครงการปิดประกาศเชิญชวนโดยเปิดเผย ณ ที่ทำการของหน่วยงานเจ้าของโครงการ และประกาศทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ รวมทั้งลงประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยที่มีการจำหน่ายแพร่หลายทั่วไปในประเทศอย่างน้อยหนึ่งฉบับติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามวัน และถ้าเห็นว่าควรคัดเลือกผู้เข้าร่วมงานหรือดำเนินการจากบุคคลหรือคณะบุคคลต่างประเทศ ให้หน่วยงานเจ้าของโครงการแจ้งไปยังสถานทูตที่เกี่ยวข้องและจะโฆษณาโดยวิธีอื่นด้วยก็ได้โดยจะต้องดำเนินการก่อนวันเปิดการรับซองข้อเสนอไม่น้อยกว่าหกสิบวัน และสำหรับกรณีการจำหน่ายหุ้นให้ดำเนินการก่อนวันเปิดการรับซองข้อเสนอไม่น้อยกว่าสามสิบวัน"

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกความในวรรคสามของข้อ ๖ แห่งกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"ประกาศตามวรรคหนึ่งให้ดำเนินการตามวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อ ๔ ก่อนวันเปิดการรับซองเอกสารแสดงคุณสมบัติไม่น้อยกว่าสามสิบวัน"

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความในข้อ ๘ แห่งกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

"ข้อ ๘ ในกรณีที่มีการคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้น เมื่อมีการออกประกาศเชิญชวนแล้ว ให้หน่วยงานเจ้าของโครงการจัดส่งสำเนาประกาศเชิญชวน ให้ผู้ซึ่งผ่านการคัดเลือกคุณสมบัติเบื้องต้นก่อนวันเปิดการรับซองเอกสารข้อเสนอไม่น้อยกว่าสี่สิบห้าวัน และสำหรับกรณีการจำหน่ายหุ้นให้ดำเนินการก่อนวันเปิดการรับซองเอกสารไม่น้อยกว่าสามสิบวัน การจำหน่ายเอกสารประกอบการจัดทำข้อเสนอให้จำหน่ายแก่ผู้ซึ่งผ่านการคัดเลือกคุณสมบัติเบื้องต้นแล้วเท่านั้น"

ให้ไว้ ณ วันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๕

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี

สมคิด จาตุศรีพิทักษ์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

DPU

ประวัติผู้เขียน

เกิดวันเสาร์ที่ 12 เมษายน 2523 สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีและปริญญาโท จากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ปัจจุบันเป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

DPU